Fred Vargas

IŠVIRKŠČIAS ŽMOGUS

baltos lankos
savaitgalio detektyvas

Fred Vargas

IŠVIRKŠČIAS ŽMOGUS

Iš prancūzų kalbos vertė *Jonė Ramunytė*

baltos lankos

UDK 840-3
Va288

Viršelio dailininkas
Arūnas Juozapaitis

Versta iš:
Fred Vargas, *L'Homme à l'envers*, Editions Viviane Hamy, 1999

IV viršelyje:
Fred Vargas (fotogr. © Louise Oligny, 2004 / Editions Viviane Hamy)

Printed in Lithuania
ISSN 1822-6922
ISBN 978-9955-23-162-2

Antradienį Vantbriune, Alpėse, buvo papjautos keturios avys. O ketvirtadienį – devynios Pjerfore. „Vilkai, – pasakė vienas senis. – Jie artėja.“

Kitas išlenkė savo taurelę, kilstelėjo ranką. „*Vilkas,* Pjero, *vilkas.* Žvėris, kokio dar niekad nesi matęs. Jis artėja.“

I

Krūmokšniuose tysojo du vyrai.

– Ar tik neįsivaizduoji, kad gali mokyti mane mano amato? – sušnabždėjo pirmasis.

– Nieko aš neįsivaizduoju, – atsiliepė jo bendras, aukštas vaikinas ilgais šviesiais plaukais, vardu Lorensas.

Nekrustelėdami, su žiūronais rankose, du vyrai stebėjo vilkų porą. Buvo dešimta valanda ryto, saulė kepino strėnas.

– Tas vilkas – Markas, – vėl prabilo Lorensas. – Jis sugrįžo.

Antrasis papurtė galvą. Jis buvo iš vietinių, nedidukas, tamsiaplaukis, mažumą užsispyręs. Jau šešerius metus jis stebėjo Merkantūro vilkus. Vadinosi Žanas.

– Tai Sibelijus, – murmtelėjo.

– Sibelijus gerokai didesnis. Ir neturi geltono kuokšto pakaklėje.

Susijaudinęs Žanas Mersjė nutaikė žiūronus, nustatė ryškumą ir įdėmiai pažvelgė į patiną, per tris šimtus metrų į rytus nuo jų pasalos besisukinėjantį aplink uolą, prie kurios buvo įsikūrusi jo šeima; kartais jis kilstelėdavo snukį ir uosdavo vėją. Jie buvo

įsitaisę arti, per arti, verčiau reikėjo atsitraukti toleliau, tačiau Lorensas trūks pliš norėjo filmuoti. To jis ir atvyko – nufilmuoti vilkų, paskui išsivežti savo reportažą į Kanadą. Tačiau jau šeši mėnesiai dėl neaiškių dingsčių vis vilkino išvykimą. Iš teisybės kanadietis čia užsisėdėjo. Žanas Mersjė žinojo kodėl. Lorensas Donaldas Džonstounas, žymus Kanados grizlių specialistas, visiškai pametė galvą dėl saujelės Europos vilkų. Nesiryždamas to prisipažinti. Apskritai kanadietis praverdavo burną taip retai, kaip tik įmanoma.

– Jis sugrįžo pavasarį, – sušnabždėjo Lorensas. – Sukūrė šeimą. O jos aš neatsimenu.

– Prozerpina, – kuštelėjo Žanas Mersjė. – Jano ir Junonos duktė, trečioji vada.

– Su Marku.

– Su Marku, – pagaliau pripažino Mersjė. – Ir visiškai aišku, kad ji neseniai atsivedė jauniklių.

– Gerai.

– Labai gerai.

– Kiek?

– Per anksti pasakyti.

Žanas Mersjė kažką užsirašė bloknote, kabančiame prie diržo, nugėrė iš gertuvės ir vėl užėmė ankstesnę poziciją – netrekštelėjo nė šakelė. Lorensas padėjo žiūronus, nusišluostė veidą. Prisitraukė kamerą, nutaikė į Marką, šypsodamas spragtelėjo. Penkiolika savo gyvenimo metų jis praleido tarp grizlių, šiaurės elnių ir Kanados vilkų, vienut vienas klajojo po milžiniškus draustinius, stebėjo, užrašinėjo, filmavo,

kartais ištiesdamas pagalbos ranką nukaršusiems savo laukiniams bičiuliams. Su tokiais nepajuokausi. Sena grizlių patelė Džoana panarinusi kaktą artindavosi prie jo, kad jis pakasytų jai kailį. Ir Lorensas nė neįsivaizdavo, kad vargšė Europa – ankštutėlė, su prijaukinta, nualinta gyvūnija – turėtų jam ką pasiūlyti. Tą reportažą Merkantūro masyve jis sutiko paruošti gerokai dvejodamas – o gal.

Ir galiausiai užstrigo tame kalnų užkampyje, atidėliojo išvykimą. Tiesiai šviesiai – jis delsė. Delsė dėl Europos vilkų ir pilko, neišvaizdaus jų kailio – dėl varganų, lekuojančių savo vešliakailių, šviesaus plauko Arktikos vilkų giminaičių; jo nuomone, jie nusipelnė visos jo simpatijos... Jis delsė dėl vabzdžių debesų, dėl žliaugte žliaugiančio prakaito, dėl suanglėjusių brūzgynų, net dėl spragančios Viduržemio plotų kaitros. „Tik palauk, dar ne viską matei, – kartojo jam Žanas Mersjė kiek pamokomu tonu, išdidžiai, kaip vietinis, vėtytas ir mėtytas, užgrūdintas galynėjimosi su saule. – Dar tik birželis."

Pagaliau jis delsė dėl Kamilės.

Čia jie sako „užsisėdėti".

„Tai ne priekaištas, – pasakė jam Žanas Mersjė kažkaip rimtai, – bet tau verčiau žinoti: tu užsisėdėjai." – „Ką gi, dabar žinau", – atsakė Lorensas.

Lorensas baigė filmuoti, atsargiai padėjo kamerą ant kuprinės, pridengė balta drobele. Jaunasis Markas ką tik dingo, nutolo šiaurės kryptimi.

– Išėjo medžioti prieš didžiąją kaitrą, – paaiškino Lorensas.

Lorensas apsišlakstė veidą, sudrėkino kepuraitę, nugėrė kokią dešimtį gurkšnių. Dievulėli, ta saulė. Dar niekada jam neteko būti tokiame pragare.

– Mažiausiai trys vilkiukai, – pakuždėjo Žanas.

– Tuoj iškepsiu, – tarstelėjo Lorensas raukydamasis ir ranka braukdamas sau per nugarą.

– Palauk. Tu dar ne viską matei.

II

Komisaras Žanas Batistas Adamsbergas išvertė makaronus į koštuvą, išsiblaškęs nukošė, viską suvertė į lėkštę – sūrį, pomidorus – šiam vakarui visai neblogai. Grįžo vėlai – tardė vieną jauną kretiną. Apklausa užsitęsė iki vienuoliktos vakaro, nes Adamsbergas buvo lėto būdo, jis nemėgo spartinti nei įvykių, nei žmonių, kad ir kokie kretinai jie būtų. O visų pirma nemėgo spartinti pats savęs. Televizorius buvo įjungtas beveik be garso: karai, karai ir dar kartą karai. Jis trankiai panaršė po stalo įrankių stalčiaus netvarką, surado šakutę ir atsistojo priešais ekraną.

...Merkantūro vilkai vėl puola vienoje Pajūrio Alpių apygardoje, kuri iki šiol buvo saugi. Šį sykį kalbama apie nepaprastai didelį žvėrį. Tikrovė tai ar pramanas? Iš įvykių vietos...

Adamsbergas tyliai prisiartino prie ekrano su lėkšte rankoje, ant pirštų galų, lyg bijotų išbaidyti diktorių. Neatsargus judesys – ir tas tipas paspruks iš ekrano, neužbaigęs stulbinamos vilkų istorijos, kurią ką tik pradėjo dėstyti. Jis sustiprino garsą, atsitraukė. Adamsbergas mėgo vilkus – taip, kaip žmogus mėgsta savo košmarus. Visą jo vaikystę, prabėgusią

Pirėnuose, liūliavo senių balsai, porinantys paskutinių Prancūzijos vilkų epopėją. Ir kai jis, devynmetis, naktį klaidžiodavo po kalnus (tėvas be jokių kalbų išvarydavo jį rinkti pakeliuose pakurų), jam vaidendavosi lydinčios jį geltonos vilkų akys. *Kaip žarijos, vaiki, dega jos kaip žarijos – vilko akys naktį.*

Ir dabar, kai jis sugrįžta tenai, į savo kalnus, naktį patraukia tais pačiais keliais. Kokia beviltiška toji žmogiška būtybė, prisirišanti prie to, kas buvo blogiausia jos gyvenime.

Prieš keletą metų jis iš tiesų girdėjo, kad grupė vilkų iš Abrucių kalnų perėjo per Alpes. Tam tikra prasme – lengvapėdžių gauja. Lyg kokie akis užsipylę girtuokliai. Maloni iškyla, simbolinis sugrįžimas, sveiki atvykę, jūs, trys žvėriūkščiai, Abrucių apšiurėliai. Sveiki, draugužiai! Paskui, regis, kažkokie tipai juos, saugiai įsikūrusius Merkantūro akmenynuose, ėmėsi puoselėti kaip akies vyzdį. Ir retsykiais jie užsimeta už danties kokį ėriuką. Tačiau vaizdus per televizorių jis matė pirmą sykį. Iš kur tas ūmus nuožmumas – ar tai jie, tie šaunieji Abrucių vyručiai? Tylomis valgydamas Adamsbergas matė, kaip ekrane šmėsčioja sudraskyta avis, kraujo klanai ant žemės, sielvarto iškreiptas avių augintojo veidas, nešvari avies vilna, pasklidusi po ganyklos žolę. Kamera paslaugiai šmirinėjo po žaizdas, o žurnalistas žarstė opius klausimus, dar labiau kurstydamas kaimiškojo įtūžio deglą. Pramaišiui su filmuotais vaizdais ekrane išnirdavo vilkų snukiai iššieptais dantimis – tiesiai iš senų dokumentinių filmų, greičiau iš Balkanų, nei iš

Alpių. Galėjai pamanyti, kad visos Nicos apylinkių sritys gaužiasi nuo smurtingos gaujos lekavimo, o seni piemenys, išdidžiai iškėlę galvas, meta iššūkį žvelgdami žvėriui tiesiai į akis. *Kaip žarijos, vaiki, dega jos kaip žarijos.*

Toliau sekė faktai. Masyve užregistruota trys dešimtys vilkų, neskaičiuojant jaunų priklydėlių, jų gal dešimt, ir valkataujančių šunų, ne ką mažiau pavojingų. Per paskutinį sezoną dešimties kilometrų spinduliu aplink Merkantūrą paskersta šimtai avių. Paryžiuje niekas apie tai nekalbėjo, nes Paryžiuje visiems nusispjaut į avių ir vilkų istorijas – ir Adamsbergas priblokštas klausėsi tų skaičių. Šiandien du nauji išpuoliai Onjė apygardoje dar labiau sukurstė priešiškumą.

Ekrane pasirodė veterinaras – ramus, išmanus, nukreipęs pirštą į žaizdą. Ne, negali būti jokių abejonių, va čia viršutinio krūminio danties žymė, ketvirtas krūminis iš dešinės, matote, o štai čia, priekyje, dešinioji iltis, matote, ten ir čia apačioje. Matote, koks tarp šių žymių atstumas? Stambaus šuninių šeimos atstovo žandikaulis.

– Sakytumėt, vilko, daktare?

– Ar labai didelio šuns.

– Arba labai didelio vilko?

Paskui vėl užsispyręs avių augintojo veidas. Jau ketveri metai tie bjaurybės su tipų iš sostinės palaiminimu kemšasi pilvus, tokių žaizdų dar niekas nebuvo matęs. Niekada. Iltys sulig mano plaštaka. Avių augintojo ranka krypo į horizontą, aprėpdama kalnus. Ten jis slampinėja. Žvėris, kokio niekas dar

nematė. Tegu jie ten sau Paryžiuje šaiposi, tegu sau šaiposi. Kai jį pamatys, nebesišaipys.

Pakerėtas Adamsbergas stovėdamas baigė valgyti atšalusius makaronus. Pranešėjas kalbėjo toliau. Vėl karai.

Komisaras lėtai atsisėdo, padėjo lėkštę ant žemės. Ak tie Merkantūro vilkai, Dievulėli. Toji nekalta, nedidukė ruja, kuri buvo iš pradžių, keistai subujojo. Apygarda po apygardos plėtė savo medžioklės plotus. Peržengė Pajūrio Alpių ribas. Ir kiek iš tų keturių dešimčių puldinėja? Atskiros gaujos? Poros? Koks vienišius? Taip, pasakojimuose kaip tik taip ir būdavo. Vienišius – klastingas, žiaurus, naktį sėlina kaimų link, pritūpęs ant pilkų užpakalinių kojų. Stambus žvėris. Merkantūro Žvėris. O namuose vaikai. Adamsbergas užsimerkė. *Kaip žarijos, vaiki, dega jos visai kaip žarijos – vilko akys naktį.*

III

Lorensas Donaldas Džonstounas nusileido į kaimą tik penktadienį apie vienuoliktą vakaro.

Tarp pirmos ir ketvirtos valandos Merkantūro draustinio darbuotojai darydavo ilgą pertrauką – arba dirbdavo, arba snūduriuodavo šešėlyje prie trobesių, sukrautų iš akmenų, išsibarsčiusių atšlaitėse. Lorensas įsikūrė ne per toliausiai nuo naujos jaunojo Marko teritorijos, apleistoje avidėje, kur išvalė nuo neatmenamų laikų ant aslos susikaupusį mėšlą, tiesą sakant, visiškai išsivadėjusį. Iš principo. Didysis kanadietis, veikiau pratęs nuogas iki juosmens trintis sniegu, nei voliotis avių mėšle paplūdęs lipniu prakaitu, prancūzus laikė tikrais suskretėliais. Paryžius, kurį jis paskubomis pervažiavo, dvelktelėjo į jį sunkiu šlapimo ir prakaito dvoku, česnako ir vyno tvaiku. Bet Paryžiuje jis sutiko Kamilę, tad Paryžiui buvo atleista. Atleista ir tam perkaitusiam Merkantūrui, ir Sen Viktor diu Mono kaimui, kur jiedu abu laikinai prisiglaudė. Bet vis dėlto jie suskretėliai – ypač tie tipai. Jis taip ir nepriprato prie įjuodusių panagių, sulipusių plaukų, prie išsitampiusių, nuo purvo papilkusių marškinėlių.

Savo senojoje iškuoptoje avidėje Lorensas kiekvieną dieną po vidurdienio įsitaisydavo ant storo brezento, patiesto tiesiai ant sausos žemės. Rūšiuodavo užrašus, peržiūrėdavo rytines filmo juosteles, ruošdavosi vakariniams stebėjimams. Paskutinėmis savaitėmis Munjė kalne medžiojo senas nukriošęs vilkas, kokių penkiolikos metų vienišius, garbusis Augustas. Jis išlįsdavo tik pravėsus, ir Lorensas nenorėjo jo pražiopsoti. Nes senasis tėtušis ne tiek medžiojo, kiek stengėsi išgyventi. Jo jėgos seko ir nuo jo pasprukdavo net pats menkiausias grobis. Lorensas svarstė, kiek dar laiko senolis ištemps ir kuo visa tai baigsis. Ir kiek laiko ištemps jis, Lorensas, kol galop vogčiomis sumedžios kokios nors mėsytės senajam Augustui, taip pažeisdamas draustinio įstatymus, pagal kuriuos gyvūnai turi išsiversti patys arba dvėsti, kaip pasaulio pradžioje. Jeigu Lorensas atitemps seniui kokį kiškioką, pasaulis dar neapvirs aukštyn kojom, ką, ne? Šiaip ar taip, tai reikės daryti, nė nešnipštelėjus savo kolegoms prancūzams. Kolegos tvirtino, kad pagelbėti žvėrims – reiškia juos silpninti ir pažeisti Gamtos dėsnius. Žinoma, bet Augustas jau ir taip nusilpęs, ir gamtos dėsniai čia veikia tik iš dalies. Taigi, ką čia bepakeisi?

Paskui, pasisotinęs duona, vandeniu ir dešra, Lorensas išsitiesė ant žemės, vėsumoje, pasibrukęs rankas po pakaušiu, ir galvojo apie Kamilę – apie jos kūną ir šypseną. Kamilė buvo švari, Kamilė buvo kvapi, o svarbiausia, kupina kažkokio nenusakomo grakštumo, nuo kurio virpėdavo rankos, viduriai ir lūpos. Lorensas niekada nebūtų įsivaizdavęs, kad

virpės dėl tokios tamsaus gymio merginos trumpai pakirptais ant pakaušio tiesiais juodais plaukais ir panašios į Kleopatrą. Vis dėlto, pagalvojo jis, jau du tūkstančiai metų, kai senutė Kleopatra pasimirė, tačiau tų išdidžių tamsiaplaukių merginų tiesia nosimi, švelniu kaklu, tyra oda prototipas išliko. Taip, neapsakomai tvirta toji senutė Kleopatra. O apskritai jis nieko apie ją nežino – ir ne kažin ką apie Kamilę, nebent tai, kad ji – ne karalienė ir pragyvenimui užsidirba kartais muzika, kartais santechnikos darbais.

Paskui jam teko nuginti tuos vaizdus, nes jie trukdė jam ilsėtis, ir jis susikaupė ties zyziančiais vabzdžiais. Tie vabalėliai dirbo pragarišką darbą. Anądien žemutinėse atšlaitėse Žanas Mersjė parodė jam pirmąją jo cikadą. Nago dydžio, daug triukšmo dėl nieko. O pats Lorensas mėgo gyventi tyloje.

Šįryt jis įžeidė Mersjė. Bet be juoko – vis dėlto tai buvo Markas.

Markas su savo geltonu kuokštu pakaklėje. Daug žadantis vilkas. Trykštantis jėga, smalsus, godus. Lorensas įtarė, kad šį rudenį jis suputo nemažai ėriukų Trevo apygardoje. Akivaizdus plėšrūno darbas: visa žolė kruvina, dešimtys sudraskytų avių, kuokštai išpešiotos vilnos – savotiškas rekordas, varantis draustinio darbuotojus į neviltį. Nuostoliai buvo padengti, bet avių augintojai nenurimo, įsitaisė kovinius šunis, ir praeitą žiemą viskas vos nesibaigė visuotinėmis guitynėmis. Nuo vasario pabaigos, nuo tada, kai žieminės gaujos pasklido į šalis, stojo ramybė. Atvanga.

Lorensas buvo vilkų pusėje. Jo nuomone, narsiai įveikdami Alpes tie žvėrys pagerbė mažąją Prancūzijos

žemę – kaip didingi šešėliai, atklydę iš praeities. Negali būti nė kalbos, kad saulės perkepintiems žmogiūkščiams būtų leista juos išgalabyti. Tačiau, kaip kiekvienas klajūnas medžiotojas, kanadietis buvo atsargus. Kaime apie vilkus nekalbėjo, tylėjo sekdamas savo tėvo priesaku: „Nori likti laisvas – užčiaupk burną."

Jau penkios dienos Lorensas nebuvo nusileidęs į Sen Viktor diu Moną. Įspėjo Kamilę, kad iki ketvirtadienio infraraudonąja kamera filmuos garbųjį Augustą ir beviltiškas naktines jo medžiokles. Tačiau ketvirtadienį begalinės senojo vilko nesėkmės palaužė Lorenso atsparumą, ir jis pratęsė savo pasalą dar vieną vakarą, kad suieškotų jam ko užėsti. Nučiupo urve du triušius, peiliu perrėžė jiems gerkles ir pametė lavonėlius viename iš Augusto takų. Pasislėpęs brūzgynuose, susisukęs į brezentą, kad tas užslopintų žmogaus kvapą, Lorensas nekantriai tykojo, kol pasirodys tas perkaręs žvėris.

Dabar jis žingsniavo Sen Viktoro dykyne švilpaudamas, palengvėjusia širdimi. Senis praėjo – ir pasisotino.

Kamilė guldavo gana vėlai. Pravėręs duris, Lorensas išvydo ją, palinkusią virš sintezatoriaus klavišų, su ausinėmis, surauktais antakiais, praviromis lūpomis, jos rankos, kartais neryžtingai, bėgiojo nuo natos prie natos. Niekada Kamilė nebūdavo tokia graži, kaip tada, kai susikaupusi dirbdavo ar mylėdavosi. Lorensas padėjo kuprinę, prisėdo prie stalo ir kelias

minutes ją stebėjo. Atskirta nuo pasaulio savo ausinių, nejautri aplinkos garsams, ji kažką užrašinėjo penklinėje. Lorensas žinojo, kad lapkričio pradžioje ji turi įteikti muzikinę juostą sentimentaliam dvylikos dalių televizijos serialui – tikra pragaištis, sakė ji. Ir, jei jis teisingai suprato, daug terlionės. Lorensas nemėgo nepabaigiamai aptarinėti darbinių smulkmenų. Dirbi darbą, ir tiek. Ir tai svarbiausia.

Jis atsistojo jai už nugaros, pasigėrėjo jos pakaušiu po trumpais plaukais ir probėgšmais ją pabučiavo – suprato geriau už bet ką: niekada nereikia trukdyti Kamilei, kai ji dirba, kad ir po penkių dienų nebuvimo. Kamilė nusišypsojo, mostelėjo jam ranka. Ji darbavosi dar kokias dvidešimt minučių, tada nusiėmė ausines ir priėjo prie stalo. Lorensas persukinėjo juostelę su Augustu, ryjančiu triušius; jis padavė jai kamerą.

– Senolis šlemščia, – paaiškino.

– Matai, jam dar ne galas, – pasakė Kamilė, prispausdama akį prie okuliaro.

– Mėsą jam pasukau aš, – prisipažino Lorensas, patempdamas lūpą.

Neatitraukdama nuo kameros akies, Kamilė perbraukė ranka šviesius kanadiečio plaukus.

– Lorensai, – pasakė, – čia buvo neramu. Pasiruošk juos ginti.

Savo įpročiu Lorensas pasiteiravo jos be žodžių, tiesiog smakro kryptelėjimu.

– Antradienį rado keturias papjautas avis Vantbriune, o vakar ryte – devynias kitas, sudraskytas Pjerfore.

– *God,* – atsiduso Lorensas. – *Jesus Christ. Bullshit.*

– Pirmą kartą jie įsidrąsino taip žemai nusileisti.

– Jų vis daugiau.

– Žinau, Žiuljenas sakė. Kalbėjo per žinias – tai jau tampa nacionaline tema. Avių augintojai sakė, kad jei taip, ir Italijos vilkai įsmilks į mėsą.

– *God,* – pakartojo Lorensas. – *Bullshit.*

Jis pažvelgė į laikrodį, išjungė kamerą ir susirūpinęs įjungė nediduką televizorių, pastatytą kampe ant dėžės.

– Dar blogiau, – pridūrė Kamilė.

Pakėlęs smakrą Lorensas atsisuko į ją.

– Jie sako, kad šį kartą, atrodo, tai ne toks žvėris kaip kiti.

– Ne toks kaip kiti?

– Kitoks. Didesnis. Be galo stiprus – milžiniškas žandikaulis. Neįprastas, štai taip. Žodžiu, pabaisa.

– Kurgi ne.

– Jie taip sako.

Lorensas krestelėjo savo šviesius plaukus, jis buvo susijaudinęs.

– Tavo kraštas, – pareiškė patylėjęs, – sumautas, atsilikęs senų mulkių kraštas.

Kanadietis perjungė kanalą, ieškodamas kokios nors žinių laidos. Kamilė įsitaisė ant žemės, sukryžiavo aulinukais apautas kojas, atsirėmė Lorensui į kojas, kramtydama lūpas. Nukentės visi vilkai, senasis Augustas taip pat.

IV

Lorensas visą savaitgalį naršė po vietinę spaudą, tykojo žinių, lankėsi kaimo kavinėje apačioje.

– Neik ten, – patarė Kamilė. – Jie neduos tau ramybės.

– *Why?* – paklausė Lorensas, nutaisęs pasipūtusią miną, būdingą jam, kai jis nerimaudavo. – Tai jų vilkai.

– Ne jų. Tai paryžiečių vilkai, tarsi kokios piktosios dvasios, ryjančios jų bandas.

– Aš ne paryžietis.

– Tu rūpiniesi vilkais.

– Aš rūpinuosi grizliais. Mano darbas – grizliai.

– O Augustas?

– Kas kita. Pagerbkim senolius, tausokim silpnuosius. Jis turi tik mane.

Lorensas buvo ne itin iškalbus, mieliau naudojosi gestais, šypsenomis ar grimasomis, kaip daro patyrę medžiotojai ar nardytojai, pasmerkti reikšti savo mintis be garso. Tiek pradėti, tiek užbaigti frazę jam buvo tikra kančia, ir dažniausiai jis apsiribodavo tik nuotrupomis, ištartomis puse lūpų, nuoširdžiai vildamasis, kad kas kitas už jį baigs tą katorgišką

darbą. Gal jis veržėsi į ledinę vienatvę, kad pabėgtų nuo žmogiškojo plepumo, o gal bekraštėse arktinėse platybėse prarado žodžio skonį, kalbos padargai išsiderino – kalbėdavo jis nuleidęs galvą, prisidengęs nusvirusia šviesia sruoga ir kaip galėdamas mažiau.

Kamilei, kuri mėgo į valias žarstyti žodžius, buvo sunku priprasti prie tokio šykštaus bendravimo. Sunku ir drauge lengva. Paskutiniaisiais metais ji gerokai per daug kalbėjo, ir dar tuščiai – buvo pasidygėjusi pati savimi. Todėl didžiojo kanadiečio tylėjimas ir šypsenos atvėrė jai netikėto atilsio erdvę ir atjunkė nuo senų įpročių, kurių du nepakenčiamiausi buvo postringauti ir įtikinėti. Kamilė neįstengė atsisakyti to be galo patrauklaus žodžių pasaulio, bet davė ramybę visam tam stulbinamam smegenų aparatui, kuriuo kadaise naudojosi įtikinėdama kitus. Dabar jis baigė rūdyti kažkurioje jos galvos kertelėje – išsikvėpusi, niekam nereikalinga pabaisa, po truputį barstanti savo argumentų dantračius ir metaforų nuolaužas. Dabar, greta to vaikino su nebyliais gestais, kuris traukė savo keliu neklausdamas niekieno nuomonės ir nė už ką nenorėdamas, kad kas nors aptarinėtų jo gyvenimą, Kamilė išvėdino ir pravalė savo mintis taip, kaip atsikratoma šlamšto, susikaupusio palėpėje.

Ji užrašė nemažai natų penklinėje.

– Jei tau nerūpi vilkai, – prabilo vėl, – ko leistis žemyn?

Lorensas matavo žingsniais mažą tamsų kambarėlį; medinės žaliuzės buvo nuleistos. Susidėjęs

rankas už nugaros, jis mynė iš kampo į kampą, visu svoriu mygdamas keletą išklibusių grindų plytelių, plaukais braukdamas centrinę gegnę. Tie pietietiški nameliūkščiai statyti ne tokių apimčių kanadiečiams. Kaire ranka Kamilė ieškojo klaviatūroje ritmo.

– Žinok dabar kuris, – pratarė Lorensas. – Kuris vilkas.

Palikusi klaviatūrą, Kamilė atsigręžė į jį.

– *Kuris?* Tu galvoji kaip jie? Kad jis vienas?

– Jie dažnai medžioja po vieną. Reikėtų pamatyti žaizdas.

– Kur tos avys?

– Laiko šaltai, jas paėmė mėsininkas.

– Jis jas parduos?

Lorensas su šypsena papurtė galvą.

– Ne. Dvėselienos niekas nevalgo, – pasakė jis. – Ekspertizei.

Prispaudusi pirštą prie lūpų, Kamilė pamąstė. Dar nebuvo mąsčiusi to žvėries. Gandais apie žvėrį-siaubūną netikėjo. Vilkai, ir tiek. Tačiau Lorensui, žinoma, šitie antpuoliai tikriausiai turi pavidalą, snukį, vardą.

– Ir kuris iš jų? Tu žinai?

Lorensas truktelėjo sunkiais pečiais, skėstelėjo rankomis.

– Pamatyti žaizdas, – pakartojo.

– Kas iš to?

– Dydis. Lytis. Jeigu pasiseks.

– Apie kurį tu galvoji?

Lorensas perbraukė delnais veidą.

– Apie didįjį Sibelijų, – iškošė pro dantis, lyg jaustųsi išduodąs. – Iš jo nušvilpė teritoriją. Markas, tas jaunas išpuikėlis. Anas turbūt įsiuto. Nemačiau to vyruko jau daugybę savaičių. O Sibelijus kietas, tikrai kietas. *God. Tough guy.* Gal išsikovojo naujus plotus.

Kamilė pakilo, apkabino Lorenso pečius.

– Jei tai jis, ką galėsi padaryti?

– Užmigdyti, įgrūsti į furgonėlį. Išvežti į Abrucius.

– O italai?

– Kitokie. Didžiuojasi savo žvėrimis.

Kamilė pasistiebė, kad pasiektų Lorenso lūpas. Lorensas kiek pritūpė, apkabino jos liemenį. Kam kvaršinti sau galvą tuo sumautu vilku, kai gali visą gyvenimą likti šiame kambarėlyje su Kamile?

– Einu į kaimą, – pasakė jis.

Kavinėje po gana audringų ginčų jie galop sutiko nuvesti Lorensą į šaltąją kamarą. Traperis, kaip jie čia jį vadino (nes kas bastosi po Kanados girias, yra ne kas kita, kaip traperis), dabar neaiškiai panėšėjo į išdaviką. Niekas jam to nesakė. Nesiryžo. Nes jautė, jiems jo dar prireiks – jo žinių, o ir jo jėgos. Į tokias apimtis mažame kaimelyje ranka nenumosi. Juolab į vaikiną, kuris kaip lygus su lygiais vedžioja šnekas su grizliais. Tad vilkai – ką čia, vienas juokas. Taigi jie nelabai beišmanė, kuriai stovyklai priskirti traperį – ar su juo šnekėtis, ar ne. Nors tai iš teisybės ne kažin ką keitė, nes pats traperis nepraverdavo burnos.

Stebimas mėsininko Silveno ir staliaus Žero, Lorensas ramiai čiupinėjo papjautus gyvulius, vienam jų trūko kojos, kitam viršutinės mentės dalies.

– Neaiškūs atspaudai, – sumurmėjo jis. – Nuslydo.

Mostelėjo staliui, kad jam reikia metro. Netardamas nė žodžio, Žero įspraudė jį jam į delną. Lorensas pamatavo, pamąstė, pamatavo dar. Paskui atsitiesė, davė ženklą, ir mėsininkas nutempė gyvulius atgal į šaldymo kamerą, užtrenkė sunkias baltas duris, nuleido rankeną.

– Na ir ką? – paklausė.

– Užpuolikas vienas. Atrodo.

– Didelis žvėris?

– Gražus patinas. Kol kas tiek.

Vakare gal penkiolika kaimo gyventojų dar tebetrypčiojo aikštėje, mažomis grupelėmis pasklidę aplink fontaną. Niekas nesiryžo eiti gulti. Tam tikra prasme ir nieko nesakydami, jie jau ėjo sargybą. Su ginklais – vyrai šitai mėgsta. Lorensas priėjo prie staliaus Žero, kuris vienas sėdėdamas ant akmeninio suolo, regis, svajojo, įsistebeilijęs į didžiulių savo kurpių galus. O gal tiesiog stebeilijosi į didžiulių savo kurpių galus ir nesvajojo. Stalius buvo išmintingas žmogus, ne itin karingas ir ne itin šnekus, ir Lorensas jį gerbė.

– Rytoj, – pradėjo Žero, – tu kopi į Masyvą?

Lorensas linktelėjo galvą.

– Ieškosi žvėrių?

– Taip, su kitais. Jie tikriausiai jau pradėjo.

– Žinai, koks tai žvėris? Ką nors numanai?

Lorensas susiraukė.

– Gal koks naujas.

– Kodėl? Kas tau kliūva?

– Dydis.

– Didelis?

– Gerokai per didelis. Labai platus dantų lankas.

Žero pasirėmė alkūnėmis į kelius, primerkė akis, pažvelgė į kanadietį.

– Po velnių, tai, ko gero, tiesa? – murmtelėjo. – Viskas, ką jie šneka? Kad tai ne paprastas žvėris?

– Ne paprastas, – jam į toną atsiliepė Lorensas.

– Gal tu apsiskaičiavai, traperi. Matai niekada nėra labai tikslūs.

– Taip. Dantys slystelėjo. Nukrypo. Atspaudas galėjo pailgėti.

– Matai.

Stojo ilga tyla.

– Bet vis dėlto didelis, – vėl prabilo Lorensas.

– Jam gali tekti pasipustyti padus, – tarstelėjo stalius, apžvelgdamas aikštę, vyrus, susibrukusius kumščius į kišenes.

– Nesakyk jiems.

– Jie jau pakankamai patys sau prikalbėjo. Ko tu norėtum?

– Sučiupti jį anksčiau negu jie.

– Suprantu.

Pirmadienį auštant Lorensas užsegė kuprinę, priveržė ją prie motociklo ir susiruošė į Merkantūrą. Stebėti jaunos Marko ir Prozerpinos meilės, suieš-

koti Sibelijų, patikrinti gaujos judėjimą, kas yra, ko nėra, pašerti senolį, o paskui surasti Elektrą, nedidukę patelę, jau savaitė dingusią iš akių. Jis paseks Sibelijų pietryčių kryptimi, iki pat Pjerforo kaimelio, kur įvyko paskutinis antpuolis.

V

Dvi dienas Lorensas sekė Sibelijaus pėdomis ir nieko neįstengė aptikti – glausdavosi avidės paunksmėje tik tada, kai ta nelaba saulė per daug kepindavo. Ir drauge stebėjo dvidešimt dviejų kvadratinių kilometrų plotą, bergždžiai ieškodamas kokių nors sudraskytų avių liekanų. Lorensas niekada nebūtų išsižadėjęs savo aistros didiesiems Kanados lokiams, tačiau turėjo pripažinti, kad per šešetą mėnesių toji perkarusių Europos vilkų šutvė įsiskverbė giliai jam į širdį.

Elektrą jis rado atsargiai slinkdamas siauru takeliu skardžio pakraščiu. Sužeistą, pačiame griovos dugne. Lorensas įvertino savo šansus pasiekti dygiakrūmiais apžėlusio kriaušio apačią, į kurią buvo nuslydusi vilkė, ir nusprendė, kad įstengs susidoroti vienas. Visi Merkantūro prižiūrėtojai buvo pasklidę po teritoriją, tad būtų tekę per ilgai laukti kurio nors kolegos pagalbos. Jis sugaišo daugiau kaip valandą, kol nusikasė iki gyvūno, atsargiai žingsnis po žingsnio leisdamasis žemyn po ta pragaro saule. Vilkė buvo tokia nusilpusi, kad leidosi apžiūrima, ir net nereikėjo saugotis jos ilčių. Viena letena sulaužyta, ji pati daug dienų badavusi. Jis paguldė ją ant brezento,

kurį pasirišo ant peties. Netgi sulysęs žvėris svėrė kokį trisdešimt kilogramų, kaip vilkas – pūkelis, bet žmogui, besiropščiančiam aukštyn kriaušiu – tikra našta. Užsiropštęs iki takelio, Lorensas leido sau pusvalandžiuką atsipūsti, išsitiesęs ant nugaros šešėlyje, uždėjęs ranką vilkei ant kailio, kad ši suvoktų, jog nenudvės čia vienut viena, kaip pasaulio priešaušryje.

Aštuntą valandą vakaro jis pargabeno vilkę į gydomąjį korpusą.

– Apačioje rietynės? – pasmalsavo veterinaras nešdamas Elektrą link apžiūros stalo.

– Dėl ko?

– Dėl papjautų avių.

Lorensas linktelėjo.

– Reikia jį surasti, kol jie čia neužsirioglino. Viską nusiaubs.

– Vėl išeini? – paklausė veterinaras matydamas, kaip Lorensas bruka į kišenes duoną, dešrą ir butelį.

– Yra ką veikti.

Taip, eiti pamedžioti senoliui. Tai gali užtrukti. Kartais jam nesiseka, kaip ir veteranui.

Jis paliko raštelį Žanui Mersjė. Šį vakarą jie nesusitiks, jis nakvos savo avidėje.

Kitą rytą truputį prieš dešimtą, kai jis toliau traukė šiaurės kryptimi, jam paskambino Kamilė. Iš skubraus jos balso Lorensas suprato, kad rietynės kaip reikiant įsiplieskė.

– Vėl prasidėjo, – pasakė Kamilė. – Skerdynės Ekare, pas Siuzaną Roslen.

– Sen Viktore? – beveik rėkte išrėkė Lorensas.

– Pas Siuzaną Roslen, – pakartojo Kamilė, – kaime. Vilkas papjovė penkias ir tris sužeidė.

– Surijo vietoje?

– Ne, tik išdraskė gabalus, kaip ir anais kartais. Neatrodo, kad jis pultų iš alkio. O kaip ten Sibelijus? Ar matei?

– Jokio pėdsako.

– Tau reikėtų nusileisti žemyn. Prisistatė du žandarai, bet Žero sako, kad jie nė velnio neišmano, kaip reikia apžiūrėti gyvulius. O veterinaras išsidanginęs kažkur toli, ten kumelė kumeliuojasi. Visi rėkauja, laido gerkles. Po velnių, nusileisk, Lorensai.

– Po poros valandų Ekare.

Siuzana Roslen pati viena vertėsi gyvulių auginimu Ekare, vakarinėje kaimo dalyje, ir, kaip kalbėjo žmonės, varė savo verslą geležine ranka. Šiurkščios, netgi vyriškos, tos aukštos apkūnios moters manieros žadino pagarbą ir baimę visai apygardai, todėl niekas, išskyrus jos namiškius, per daug nesiveržė su ja bendrauti. Žmonėms atrodė, kad ji pernelyg šiurkšti ir storžieviška. Ir dar baidyklė. Pasakojo, kad prieš trisdešimt metų ją suvedžiojęs kažkoks priklydęs italas, ir ji buvo pasišovusi sekti paskui jį, nors tėvas jai ir draudęs. Suvedžiojęs iki galo, kaip buvo patikslinama. Bet gyvenimas net nedavęs jai progos pamaištauti – italas kažkur prašapęs gimtojoje savo šalyje, o per metus pasimirę abu tėvai. Be to, kalbėta, kad nuo išdavystės, gėdos ir gyvenimo be vyro Siuzanos galva surambėjusi. O kerštingo likimo įnoriu ji

visai suvyriškėjusi. Kiti sakė, ne, ji visada panėšėjusi į vyrą. Turbūt dėl visų tų priežasčių Kamilė ir mėgo Siuzaną, kurios kalba, ne ką geresnė už kokio vežiko, įsiplieskusi iki raudonumo, tapdavo stačiai žavinga. Kamilė iš motinos žinojo, kad nepraustaburniškumas yra menas gyventi, ir Siuzanos profesionalumas šioje srityje darė jai įspūdį.

Maždaug kartą per savaitę Kamilė užkopdavo į avių ūkį pasiimti produktų dėžės, kurią jai suruošdavo Siuzana, ir užsimokėti. Vos įkėlus koją į Ekaro žemes, iškart baigdavosi visos kandžios pastabos ir patyčios: penki vyrai ir moterys, kurie čia triūsė, galvą būtų padėję už Siuzaną Roslen.

Ji žingsniavo akmeningu taku, kylančiu aukštyn tarp terasų iki pat namo – aukšto, siauro akmens statinio su žemomis durimis ir mažutėmis asimetrinėmis langų angomis. Kamilė mąstė, kad apgriuvęs stogas laikosi tik čerpių, kurios glaudžiasi viena prie kitos iš korporatyvizmo dvasios malonės, kažkokio slėpiningo vieningumo dėka. Visur buvo tuščia, ir ji užkopė dar penkis šimtus metrų aukščiau, iki ilgos avidės, stovinčios atšlaitėje. Buvo girdėti, kaip tolumoje plyšoja Siuzana Roslen. Primerkusi saulėje akis, Kamilė įžiūrėjo mėlynus dviejų žandarų marškinius ir mėsininką Silveną, bruzdantį netoliese. Jei jau reikalas susijęs su mėsa, jam privalu čia būti.

O nuošaliau didingas, tiesus prie avidės sienos sustingęs stovėjo Nakvišius. Jai dar nebuvo tekę iš arti matyti šio seniausio Siuzanos piemens, amžinai apsupto avių. Žmonės kalbėjo, kad jis nakvojąs sename

tvarte tarp gyvulių, bet tas per daug nieko nestebino. Jį vadino Nakvišiumi, tai yra „naktininku“, „sargu“, kaip Kamilė galiausiai suprato, tikrojo vardo ji nežinojo. Liesas ir pastiręs, išdidžiu žvilgsniu, žilais kiek per ilgais plaukais, kumščiai gniaužia lazdą, įbestą į žemę. Didingas senolis tikrąja žodžio prasme, ir Kamilė net nežinojo, išdrįsti ar ne jį užkalbinti.

Iš kitos pusės nuo Siuzanos lygiai toks pat tiesus, kaip Nakvišius, ir tarytum jį mėgdžiodamas stovėjo jaunasis Solimanas. Žiūrėdama į tuodu sargus, sustingusius šalia Siuzanos, būtum galėjęs pagalvoti, jog jie laukia tik jos ženklo, ir kaipmat atgaliu lazdos smūgiu išblaškytų trankią įsivaizduojamų užpuolikų gaują. Taip tik atrodė. Nakvišius stovėjo savo įprasta poza, o Solimanas tokiomis kiek dramatiškomis aplinkybėmis tiesiog taikėsi prie jo. Siuzana derėjosi su žandarais, šie pildė protokolus. Papjautas avis buvo nutempę į tamsią avidę, kur vėsiau.

Išvydusi Kamilę, Siuzana uždėjo sunkią ranką jai ant peties ir papurtė.

– Pats metas jam pasirodyti, tam tavo traperiui, – pasakė. – Ir pasakyti mums. Jis tikrai gudresnis už tuodu mulkius, kurie nė velnio čia neraukia.

Mėsininkas Silvenas išdrįso mostelėti ranka.

– Užsičiaupk, Silvenai, – pertarė jį Siuzana. – Tu toks pat bukagalvis, kaip ir kiti. Nepykstu ant tavęs, tu turi pasiteisinimą – toks tavo amatas.

Niekas neįsižeidė, o du žandarai abejingai pildė blankus.

– Aš jam pranešiau, – atsakė Kamilė. – Jisai leidžiasi.

– Jei po to turėtum valandžiukę. Teka išvietė, reikėtų patvarkyti.

– Neturiu su savimi įrankių, Siuzana. Vėliau.

– O kol kas nueik ir pažiūrėk, kas dedasi viduje, – pasakė Siuzana storu nykščiu bakstelėdama avidės pusėn. – Tikrai pasakytum, laukiniai aukas atnašauja.

Prieš įžengdama pro žemas duris, Kamilė baugščiai ir pagarbiai pasisveikino su Nakvišium ir paspaudė Solimanui ranką. Štai Solimaną, kuris sekiojo Siuzaną kaip šešėlis, visur ir visada jai talkindamas, ji gerai pažinojo, žinojo ir jo istoriją.

Tai buvo netgi pati pirmoji istorija, kurią jai išdėstė tik atvykus, tarsi tai būtų neatidėliotina: juodukas kaime – per dvidešimt trejus metus jie taip ir neatsipeikėjo nuo to fakto. Jaunasis afrikietis, dar visai kūdikis, lyg kokioje pasakoje, buvo paliktas figų pintinėje prie bažnyčios durų. Nei Sen Viktore, nei jo apylinkėse niekas niekada nebuvo matęs jokio negro, ir žmonės nusprendė, kad vaiką padarė mieste – galbūt Nicoje, kur viskas įmanoma, be kita ko, ir juodi kūdikiai. Tačiau lyg koks pamestinukas – toks, tiesą sakant, ir buvo – jis laidė gerklę būtent Sen Viktore prie Dievo Motinos bažnyčios slenksčio. Tą dieną, auštant, pusė kaimo priblokšti trypčiojo aplink pintinę ir juodutėlį vaikelį. Paskui į jį išsitiesė moters rankos – iš pradžių neryžtingai pakėlė, po to ėmė sūpuoti, stengdamosis apmaldyti. Liusi, kuri laikė kavinę aikštėje, pirmoji išdrįso pabučiuoti išterliotą bamblio skruostelį. Bet niekas neįstengė nuraminti klyksmu springstančio mažylio. „Tas negriūkštis

alkanas“, – sakė viena senė. „Apsišiko“, – sakė kita. Paskui atleto žingsniu prisiartino žaliūkė Siuzana, praskyrė gretas, nusičiupo mažylį ir suspaudė glėbyje. Vaikas akimirksniu liovėsi klykęs, jo galva prigludo prie kuplios krūtinės. Ir čia pat, kaip pasakoje, kurioje princesių vaidmenį atlieka storulės siuzanos, visi kaip neginčijamą faktą pripažino, kad negriūkštis nuo šiol priklauso Ekaro šeimininkei. Siuzana įbruko smilių į godžią burnelę ir – Liusi tai prisimins visą savo gyvenimą – gargtelėjo:

– Pasikuiskite po pintinę, avigalviai! Ten tikrai bus koks raštelis!

Raštelis buvo. Išėjęs į bažnyčios priebutį, klebonas oriai ištiesė ranką, prašydamas tylos, ir garsiai perskaitė: *Prašom jo pasyrupyti*...

– Aiškiau, mulki! – riktelėjo Siuzana, sūpuodama kūdikį. – Nieko negalima suprasti!

Liusi tai prisimins visą savo gyvenimą. Siuzana Roslen nieko negerbė.

– *Prašom jo pasyrupyti,* – klusniai pakartojo klebonas, – *geraj pasyrupyti. Jo vardas Solimanas Melchioras Samba DIAVARA, pasakikit jam jo motina gera, o tėvas žeurus kajp velnes iš pragaro. Pasyrupyk jo, milek ji prašau.*

Prisislinkusi prie pat klebono, Siuzana skaitė jam per petį. Paskui paėmė iš jo sučiurkštą popierėlį ir įbruko į savo tiesaus kaip maišas kirpimo suknios kišenę.

– Solimanas Melchioras Koks Ten Galas, – sukikeno kelio darbininkas Žermenas. – Ir apskritai, kas čia dabar? Kas per velniava? Negali vadintis Žeraru,

kaip normalus žmogus? Ir iš kur ta motina tokia išdygo? Gal iš Jupiterio šlaunies?

Vienas kitas nusijuokė, bet nedaug kas. Reikia pripažinti, aiškino Liusi, Sen Viktoro žmonės – ne visi kvailiai, kai reikalas rimtas, moka valdytis. Ne taip, kaip Pjerfore, kur žmogus ne kažin ko vertas.

O kol kas maža juoda kūdikio galvelė tebeglūdėjo įsikniaubusi į didžiosios moters pažastį. Kiek jam buvo? Gal koks mėnuo. Ir ką jis mylėjo? Siuzaną. Toks jau tas gyvenimas.

– Gerai! – pareiškė Siuzana nuo priebučio apžvelgdama žmones. – Jei kas nors jo ieškos, jis Ekare.

Tuo reikalas ir baigėsi.

Niekas niekada neieškojo mažojo Solimano Melchioro Sambos Diavaros. O žmonės kartais svarstydavo, kas būtų nutikę Ekare, jei tikrajai motinai būtų topteléję atkakti ir jį pasiimti. Nuo tos lemtingos akimirkos, kurią kaime vadina „priebučio akimirka“, Siuzana Roslen karštai prisirišo prie mažylio, ir žmonės abejojo, ar būtų sutikusi užleisti jį be mūšio. Po dvejų metų notaras ją įtikino pasirūpinti vaiko dokumentais. Ne įsūnyti, ne – tam ji neturėjo teisės, bet įteisinti globą.

Taip mažasis Solimanas tapo Siuzanos Roslen sūnumi. Siuzana augino jį kaip vietinį bernioką, bet slapčia auklėjo kaip Afrikos karalių, miglotai įsitikinusi, kad jos mažylis – pavainikis princas, išguitas iš kokios nors galingos karalystės. Ir dar toks gražus užaugo – tikra žvaigždė, ir tai mažiausia, ką galima pasakyti. Tad sulaukęs dvidešimt trejų metų jaunasis Solimanas Melchioras nusimanė tiek apie

pomidorų sodinukus, aliejaus spaudimą, turkiškų žirnių auginimą ir laistymą srutomis, tiek apie didžiojo juodojo žemyno įpročius ir papročius. Visko, ką išmanė apie avis, jį išmokė Nakvišius. O visko, ką žinojo apie Afriką, jos sėkmes, negandas, jos pasakas ir legendas, pasisėmė iš knygų, kurias jam stropiai skaitydavo Siuzana, pati ilgainiui taip pat tapusi tikra Afrikos žinove.

Siuzana dar ir dabar tebesekė televizoriaus ekrane visą rimtą dokumentinę medžiagą, galinčią suteikti vaikinukui informacijos apie benzovežio remontą kokiame nors Ganos keliūkštyje, apie žaliąsias Tanzanijos beždžiones, daugpatystę Malyje, apie diktatūras, pilietinius karus, valstybės perversmus, apie Benino karalystės kilmę ir didybę...

– Solai! – šaukdavo ji. – Pajudink subinę! Per teliką šneka apie tavo kraštą.

Siuzana taip ir neįstengė apsispręsti, iš kurios šalies kilęs Solimanas, tad nusprendė, kad paprasčiau bus manyti, jog jam priklausanti visa juodoji Afrika. Taigi negalėjo būti nė kalbos, kad Solimanas praleistų bent vieną iš tų dokumentinių filmų. Vienintelį kartą, kai jam buvo septyniolika, jaunuolis pabandė maištauti.

– Man nusišvilpt į tuos tipus, – suvaitojo jis priešais reportažą apie Afrikos šernų medžioklę.

Ir pirmą, ir paskutinį, kartą Siuzana skėlė jam antausį.

– Nekalbėk taip apie savo kilmę! – įsakė.

O kadangi Solimanas buvo arti ašarų, pasistengė kalbėti švelniau, didžiule letena sugniaužusi trapų savo mažylio petį.

– Daug kas, Solai, spjauna į savo tėvynę. Žmogus gimsta ten, kur gimsta. Bet pasistenk neišsižadėti savo senolių, šitaip neįklimpsi į šūdą. Išsižadėti, nepripažinti, spjauti – tokie dalykai didžiuokliams, tiems, kurie nori įsivaizduoti, kad patys šiame pasaulyje atsirado, prieš juos nieko nebuvo. Kvaišos, ir tiek. O tu turi Ekarą, be to, visą Afriką. Imk viską, turėsi dvigubai.

Solimanas nuvedė Kamilę į avidę, mostelėjo į kruvinus gyvulius, tysančius ant žemės. Kamilė nužvelgė juos iš tolo.

– O ką sako Siuzana? – paklausė.

– Siuzana nesutinka, kad tai vilkai. Sako, kad iš to nebus nieko gero. Kad tas žvėris puldinėja, nes jam malonu žudyti.

– Ji už guitynes?

– Ir prieš guitynes. Sako, niekas čia jo nesučiups, jis kitur.

– O Nakvišius?

– Nakvišius nusiminęs.

– Jis už guitynes?

– Nežinau. Nuo tada, kai aptiko avis, neišspaudė nė žodžio.

– O tu, Solimanai?

Čia į avidę įėjo Lorensas trindamasis akis, kad apsiprastų su tamsa. Senas būstas gaižiai dvokė riebia vilna ir užsisenėjusiu šlapimu; taip, prancūzai – tikri nevalos. Galėtų juk apsikuopti. Jam įkandin sekė Siuzana, Lorenso nuomone, taip pat sudvisusi, ir per

pagarbų atstumą – du žandarai su mėsininku, kurį Siuzana nesėkmingai bandė išgrūsti.

– Šaldymo kamerą turiu aš – aš ir pasiimsiu avis, – atšovė jis.

– Nė velnio, – atsiliepė Siuzana. – Jas palaidos Nakvišius – čia, Ekare, su visa pagarba, derama narsuoliams, kurie krito mūšio lauke.

Tai užčiaupė Silvenui snapą, bet jis vis tiek nusekė paskui ją. Nakvišius liko prie durų. Jis budėjo.

Lorensas pasisveikino su Solimanu, paskui priklaupė prie sudraskytų kūnų. Apvertė, apžiūrėjo žaizdas, pirštais panaršė po purviną vilną, ieškodamas ryškesnių dantų atspaudų. Prisitraukė arčiau jaunutę patelę, apžiūrėjo perkąstą gerklę.

– Solai, nukabink lempą, – paliepė Siuzana. – Pašviesk jam.

Geltoname šviesos pluošte Lorensas palinko ties žaizda.

– Krūminiai vos įsmigę, – sumurmėjo, – o iltiniai – taip.

Jis pakėlė nuo žemės šiaudelį ir panardino į kraujuojančią kiaurymę.

– Ką čia darai? – paklausė Kamilė.

– Zonduoju, – ramiai atsakė Lorensas.

Kanadietis ištraukė šiaudą ir nagu pažymėjo ribą, kur baigiasi raudona spalva. Netardamas nė žodžio, ištiesė jį Kamilei, paskui paėmė kitą ir pridėjo tarp žaizdų. Atsitiesė, išėjo į lauką, nykščio nagą spausdamas prie šiaudelio. Jam reikėjo įkvėpti gryno oro.

– Avys jau tavo, – praeidamas tarstelėjo Nakvišiui; tas linktelėjo.

– Solai, – vėl prabilo jis, – surask man liniuotę.

Solimanas strimagalviais nupluošė namo link ir po penkių minučių grįžo su Siuzanos siuvimo centimetru.

– Matuok, – paliepė Lorensas, tiesdamas jam stiebelius. – Tiksliai pamatuok.

Solimanas pridėjo centimetrą prie kruvino pėdsako.

– Trisdešimt penki milimetrai, – pranešė.

Lorensas susiraukė. Išmatavo kitą šiaudelį ir grąžino centimetrą Solimanui.

– Na ir ką? – paklausė vienas žandaras.

– Iltis beveik keturių centimetrų.

– Na ir ką? – pakartojo žandaras. – Reikalas ne itin malonus?

Stojo slogi tyla. Visi kažką nujautė. Visi pradėjo suvokti.

– Didžiulis žvėris, – užbaigė Lorensas, apibūdindamas bendrą nuojautą.

Žmonės akimirką dvejojo, paskui būrelis išsiskirstė. Žandarai atsisveikino, Solas pasuko namų link, Nakvišius grįžo į avidę. Paėjęs atokiau Lorensas nusiplovė rankas, užsitempė pirštines, užsivožė motociklininko šalmą. Kamilė priėjo prie jo.

– Siuzana kviečia mus išgerti taurelės, kad akyse prašviesėtų. Eikš.

Lorensas susiraukė.

– Ji dvokia, – pratarė.

Kamilė įsitempė.

– Nedvokia, – atrėmė gan griežtai, nors tai buvo akivaizdi netiesa.

– Ji dvokia, – pakartojo Lorensas.

– Nebūk kiaulė.

Lorensas sutiko apniukusį Kamilės žvilgsnį ir netikėtai nusišypsojo.

– Gerai, – tarė nusiimdamas šalmą.

Jis nusekė jai įkandin taku, apžėlusiu sudžiūvusia žole, prie akmeninio pastato. Ką čia bepeiksi tą prancūzų paprotį vidury baltos dienos gadinti sau kraują karčiosios taurelėmis. Kanadiečiai elgiasi ne ką geriau.

– Ir vis dėlto, – tarė jis Kamilei uždėdamas ranką jai ant peties. – Ji dvokia.

VI

Tą patį vakarą per nacionalinę žinių laidą ilgai kalbėta apie paskutines Merkantūro vilkų aukas.

– *God,* – tarstelėjo Lorensas. – Galėtų palikti mus ramybėje.

Beje, visi kalbėjo ne apie vilkus, bet apie Merkantūro *vilką*. Jam buvo pašvęstas kvapą gniaužiantis reportažas laidos pradžioje, vaizdesnis negu ankstesnieji. Jis kurstė baimę ir neapykantą, į kenksmingą skiedinį maišydamas pasimėgavimą ir siaubą. Jie pasiskonėdami koneveikė skerdynes, gausiai postringavo, koks tas žvėris stiprus: nepagaunamas, žiaurus, o svarbiausia – didžiulis. Štai dėl to, visų pirma, dabar visoje šalyje taip sukilo aistringas susidomėjimas „Merkanturo Žvėrimi“. Jo baisingas dydis išskirdamas jį iš kitų tarpo – tikra išimtis iš taisyklės – lėmė jam vietą velnio gaujos gretose. Jie surado pragaro išperą ir nė už ką nebūtų jos išsižadėję.

– Mane stebina, kad Siuzana įsileido žurnalistus, – pasakė Kamilė.

– Patys įėjo.

– Šį kartą tai jau guitynės. Niekas jų nesustabdys.

– Merkantūre jie jo neras.

– Manai, jis laikosi kitur?

– Žinoma, klajoja. Galbūt jo brolis.

Kamilė išjungė televizorių, pažvelgė į Lorensą.

– Apie ką tu kalbi?

– Apie Sibelijaus brolį. Vadoje buvo penketas: dvi patelės, Livija ir Oktavija, ir trys patinėliai – Sibelijus, Šlubis Porkas ir paskutinysis, Plikis Krasas.

– Didelis?

– Atrodė, bus didžiulis. Man apie jį priminė Mersjė.

– Jisai žino, kur jis?

– Neranda. Rujodami jie dažnai keičia teritoriją. Per naktį gali įveikti kokį trisdešimt kilometrų. *Wait,* Mersjė davė man jo nuotrauką. Bet joje jis dar mažas.

Lorensas pasirausė kuprinėje.

– Velnias, – burbtelėjo. – *Bullshit,* palikau ją pas storulę.

– Siuzaną, – pataisė Kamilė.

– Storulę Siuzaną.

Kamilė padvejojo – jai knietėjo tęsti šitą trumpą kivirčą.

– Jei tau reikia nusileisti žemyn, – pasakė galop, – aš su tavimi. Jos išvietė varva.

– Purvas, – tarstelėjo Lorensas. – Purvas tavęs negąsdina.

Kamilė gūžtelėjo pečiais, nusičiupo sunkų įrankių krepšį.

– Ne, – atsakė.

Ekare Kamilė paprašė kibiro ir grindų skuduro ir paliko Lorensą Siuzanos ir Solimano draugijoje. Jam pasiūlė žolelių arbatos arba taurelę skaidriosios.

– Skaidriosios, – pasirinko Lorensas.

Kamilė matė, kaip jis stengiasi atsisėsti kuo toliau nuo Siuzanos, pačiame stalūgalyje.

Atsukdama užsikirtusias kanalizacijos vamzdžių veržles, Kamilė svarstė, ar įmanoma išmokyti Lorensą pasakyti ačiū, bent jau ačiū. Ne, jis nebuvo atšiaurus, tiesiog ne iš maloniųjų. Bendravimas su grizliais neišmokė jo nuoširdaus elgesio. Ir tai trikdė Kamilę, net greta tokios šiurkščios moters, kaip Siuzana. Bet Kamilė nebuvo linkusi pamokslauti. Neimk į galvą, pagalvojo atsuktuvo galu atplėšdama sugurusį tarpiklį. Nieko nesakyk. Nesikišk, kas tau darbo.

Ji girdėjo neaiškų murmesį, sklindantį iš kambario pirmame aukšte, paskui kelissyk trinktelėjo durys. Solimanas iššoko į koridorių, užbėgo į antrą aukštą, uždusęs stabtelėjo prie išvietės durų. Tebeklūpanti Kamilė kilstelėjo galvą.

– Rytoj, – pranešė Solimanas. – Guitynės.

Paryžiuje pro užsisvajojusio komisaro Adamsbergo akis plaukė televizijos vaizdai, bet jis jų nematė. Patetiškas vakaro reportažas išmušė jį iš vėžių. Jei tas pašėlęs kraugerys vilkas nesulėtins tempo, jis tikrai neduos nė sudilusio skatiko už tą keletą lengvabūdžių mėsėdžių, kurie vieną gražią ir nerūpestingą dieną taip poetiškai perėjo Alpes. Šį sykį žurnalistai paplušėjo ties vaizdeliu. Aiškiai galėjai įžiūrėti siaurus

tamsius ruožus ant Italijos vilkų letenų ir nugarų. Kamera artėjo prie kaltininkų, Merkantūro reikalas įgavo rimtą pobūdį. Įtampa augo, gyvūnas didėjo. Po mėnesio pasieks tris metrus. Viskas labai paprasta. Jis ne kartą buvo girdėjęs, kaip aukos apibūdina savo užpuoliką: milžinas bernas, žvėries snukiu, rankos kaip keptuvės. O paskui jie sučiumpa tą vyruką, ir auka nusivilia pamačiusi, kad milžinas toks nupiepęs, toks paprastas. Na, o jį dvidešimt penkeri metai policijoje išmokė nepasikliauti paprastais žmonėmis ir ištiesti pagalbos ranką milžinams ir luošiams, kurie nuo pat vaikystės išmoko būti už žolę žemesni, kad tik juos paliktų ramybėje. Paprasti žmonės ne tokie išmintingi, jie nemoka būti už žolę žemesni.

Adamsbergas snūduriuodamas sulaukė naktinės žinių laidos. Ne tam, kad vėl pamatytų sudraskytas avis ar vėl paklausytų apie didžiojo vilko žygdarbius, o tam, kad pažiūrėtų į Sen Viktoro gyventojus, šurmuliuojančius aikštėje vakarėjant. Dešinėje, atsirėmusi į didelį plataną, beveik visiškai nusisukusi, stovėjo mergina, kuri jį domino. Aukšta, liekna, pilku švarku, džinsais ir batais su auliukais, trumpi tamsūs plaukai pasklidę ant pečių, rankos subruktos į kišenes. Ir viskas. Net nebuvo matyti jos veido. Ne tiek daug, kad pagalvotum apie Kamilę, bet vis dėlto kaip tik apie ją jis galvojo. Kamilė buvo iš tų merginų, kurios nesiskiria su kaubojiškais batais net tada, kai šešėlyje trisdešimt penki. Tačiau milijonai kitų merginų juodais plaukais ir pilkais švarkais gali vaikščioti su aulinukais per didžiausią kaitrą. Ir kurių galų Kamilė turėtų stypsoti Sen Viktoro aikštėje?

Ar galbūt jai yra ko ten stypsoti, galų gale, ką jis žino? Jis nematė jos jau daugelį metų – jokios žinelės, nieko. Jis taip pat nedavė jai jokio ženklo, bet juk jį galima surasti, jis niekur nedingo iš komisariato, prilipęs prie savo bylų aplankų – žmogžudystė po žmogžudystės. O Kamilė, kaip visada, išgaravo, kaip visada – tuo nelemtu įpročiu pranykti neįspėjus palikti kitus mažumą sutrikusius. Tikriausiai tai jis ją paliko, bet juk kartais galima duoti kokią žinelę, ar ne? Ne. Kamilė buvo išdidi ir niekam neatsiskaitydavo. Buvo sutikęs ją vienintelį kartą, traukinyje, mažiausiai prieš penkerius metus. Jie dvi valandas mylėjosi, o paskui nieko, ji pradingo, gyvenk savo gyvenimą, bičiuli. Puiku, jis gyvena savo gyvenimą, bičiuli, ir jam nė motais. Tiesiog būtų įdomu sužinoti, ar ten ji stovėjo Sen Viktore prie platano.

23 val. 45 min. Vėl kartoja žinių laidą – avys, avių augintojas, avys, o paskui kaimo aikštė. Adamsbergas palinko prie ekrano. Gal tai ji, jo Kamilė, kuri jam nerūpi ir apie kurią jis dažnai galvoja. O galbūt tai milijonas kitų merginų. Jis neįžiūrėjo nieko daugiau. Tik aukštą vyriškį ilgais šviesiais plaukais greta jos – iš tų nuotykiui sutvertų jaunuolių, vikrių, patrauklių, iš tų, kurie uždeda ranką moteriai ant peties taip, lyg jam priklausytų visas pasaulis. O to tipo ranka – jis beveik neabejojo – gulėjo ant merginos su aulinukais peties.

Adamsbergas įsitaisė fotelyje. Jis nebuvo iš tų jaunų nuotykiui sutvertų tipų. Nebuvo aukštas, nebuvo jaunas. Nebuvo šviesiaplaukis. Netikėjo, kad visas pasaulis priklauso jam. Tas tipas buvo visa tai, kuo

nebuvo jis. Galbūt jo priešingybė. Nutarta, ir kas iš to? Tas, kad jau daugelį metų Kamilė, matyt, myli šviesiaplaukius, kurių jis nepažįsta. Daugelį metų, per kuriuos jo gyvenime viena kitą keitė įvairiausių spalvų moterys, kurios, reikia pažymėti, visos už Kamilę vienu atžvilgiu buvo pranašesnės – neavėjo tų sumautų aulinių batų. Jos, tos moterys, avėjo moteriškus batelius.

Puiku, gyvenk savo gyvenimą, bičiuli. Adamsbergui rūpėjo ne tas jaunas tipas, o tai, kad Kamilė įsikūrė Sen Viktore. Kamilę jis visada įsivaizdavo judančią, žingsniuojančią per miestus, traukiančią keliais, ant pečių – kuprinė su partitūromis ir veržliarakčiais – niekada nesustojančią, niekada neprisėdančią, taigi iš esmės niekada nepavergtą. Pamatęs ją tame kaime, sunerimo. Viskas darosi įmanoma. Pavyzdžiui, ji tenai turi namą, kėdę, puodelį – kodėl gi ne puodelį? – ir dar praustuvę ir galop lovą, ir kažkokį tipą joje, o su tuo tipu galbūt pastovią meilę, abiem kojom stovinčią ant žemės tarsi didelis kaimiškas stalas – sveiką, paprastą, plaunamą šiltu vandeniu. Kamilė – sustingusi, prikaustyta prie šviesiaplaukio tipo, taiki ir romi. Tad čia jau nebe puodelis, o du puodeliai. Ir tada dar lėkštės, peiliai ir šakutės, prikaistuviai, lempos ir – kas gali būti baisiausia – kilimas. Du puodeliai. Du dideli puodeliai – sveiki, paprasti, plaunami šiltu vandeniu.

Adamsbergas pajuto, kad snūduriuoja. Pakilo, išjungė televizorių, šviesą ir palindo po dušu. Du puodeliai, sklidini kavos – sveikos, paprastos, plaunami šiltu vandeniu. Taip, bet jeigu jau taip, kaip

tuomet suprasti aulinukus? Ką toje istorijoje veikia batai, jeigu jie skirti nutapsenti nuo lovos iki stalo, o nuo stalo prie pianino? Ir nuo pianino prie lovos? Su tipu, plaunamu šiltu vandeniu?

Adamsbergas užsuko kraną, nusišluostė. Kol ji su aulinukais, dar yra vilties. Jis nusausino plaukus, dirstelėjo į veidrodį. Kartais pasitaiko – jis galvoja apie tą merginą. Jam patinka apie ją galvoti, tai neturi jokios reikšmės. Tarsi išeitum iš namų, kažkur sau eitum, kad pamatytum ir sužinotum, kad perrikiuotum savo mintis, kaip sustatomos dekoracijos tik vienam spektakliui. „Žingsniuojančios moters" spektakliui. Paskui jis vėl grįžo prie įprastinės savo svajų eigos ir paliko Kamilę kelyje. Šį vakarą „moters, kuri įsikuria Sen Viktore su kažkokiu šviesiaplaukiu tipu" spektaklis buvo ne toks malonus. Jisai, aišku, negalės užmigti įsivaizduodamas, kad guli su ja – taip jam pasitaikydavo tarp dviejų meilės nuotykių. Kamilė buvo jo svajonių moteris, kai išsikvėpdavo tikrovė. O dabar tas šviesiaplaukis tipas trukdė sąlytį.

Adamsbergas išsitiesė, užmerkė akis. Ta batuota mergina – ne Kamilė, jai nėra ko veikti prie platano Sen Viktore. Tikriausiai ta mergina vardu Melani. Taigi, logiškai mąstant, tas nuotykiams sukurtas tipas neturi jokios teisės išdygti ir nuodyti jam gyvenimą.

VII

Nuo pat aušros Sen Viktoro aikštėje būriavosi nedidelės glaudžios grupelės. Vakar vakare Lorensas skubiai grįžo atgal į Merkantūro Masyvą. Ištiesti pagalbos ranką, baigti gaujos stebėjimą, iššniukštinėti visas pašales, ginti jas nuo bet kokio bandymo įsiveržti. Iš tikro guitynės turėtų vykti tik Sen Viktoro apylinkėse. Teoriškai medžiotojai nesibraus į Merkantūrą. Iš tikrųjų jie dėjo viltis į žvėrį, dingusį iš akių jau nuo žiemos ar ką tik atsidanginusį iš Abrucių. Iš tiesų niekas neketino liesti draustinio vilkų gaujų. Kol kas. Bet veidų, primerktų akių išraiška, tylus lūkestis negalėjo suklaidinti: tai karas. Su išklerusiais šautuvais ant dilbių ar pasikabinę juos ant pečių, vyrai narsiai suko ratus po aikštę aplink fontaną. Laukė nurodymų susigrupuoti – grupės turėjo pakilti į žygį vienu metu iš Sen Marteno, Piužirono, Torajų, Bovalio ir Pjerforo. Pasak paskutinių žinių, Sen Viktoro gyventojai turį prisijungti prie Sen Marteno būrio.

Prasidėjo karas.

Devyni su puse milijono avių galvų. Keturiasdešimt vilkų.

Įsitaisiusi už stalelio kavinėje, Kamilė per stiklą stebėjo karinius pasirengimus, ryžtingas fizionomijas, vyriškos vienybės ženklus, šunų amsėjimą. Solimanas į kvietimą neatsiliepė, Nakvišius taip pat. Tad vienintelis iškilus kaimo piemuo medžioklėje nedalyvavo – Siuzanos Roslen įsakymu, o gal asmeniniu sprendimu. Kamilės tai nestebino. Nakvišius buvo iš tų, kurie savo sąskaitas suveda vieni. Užtat mėsininkas, neįstengdamas nustygti vietoje, zujo nuo būrelio prie būrelio. Mėsa, visada mėsa. Čia buvo Žermenas, Turneras, Frosė, Levefras ir kiti, kurių Kamilė beveik nepažinojo.

Liusi stebėjo sambūrį nuo baro.

– O tas nesivaržo, – iškošė pro dantis.

– Kas? – paklausė Kamilė prieidama ir įsitaisydama greta jos.

Liusi mostelėjo pašluoste į vieną siluetą.

– Masaras, vyrukas iš skerdyklos.

– Tas storulis mėlynu švarku?

– Už jo. Tas, kuriam, regis, neduoda gerti pasodinę ant statinės.

Kamilė dar nebuvo mačiusi Masaro, kuris, pasak kalbų, niekada nenusileidžiąs žemyn iš savo irštvos. Jis dirbo Dino skerdykloje ir vienišas gyveno lūšnelėje ant Vanso kalno, maistą atsigabendavo iš miesto. Tad žmonės retai jį matydavo ir beveik su juo nebendravo. Kalbėta, kad jis keistas. Kamilei jis atrodė tiesiog vienišas – kaime tai reiškia maždaug tą patį. Bet jis iš tiesų buvo keistokas, tiesiog nedarniai suręstas. Kresnas, kreivakojis, stuomuo trumpas, platus,

rankos nukarusios, kepurė užmaukšlinta žemai ant kaktos, kurią dengė ilgi kirpčiai. Visi vietiniai – tamsaus gymio, o Masaro oda buvo balta kaip pienas, kaip kokio klebono, nekeliančio kojos iš savo bažnyčios. Žemai nuleidęs šautuvą, jis laukė nuošalyje, nerangiai atsirėmęs į baltą furgonėlį. Už pasaito laikė didelį dėmėtą šunį.

– Jis niekada niekur neina? – paklausė Kamilė.

– Tik į skerdyklą. Visą likusį laiką sėdi užsidaręs ten viršuje ir dievai žino kuo užsiima.

– O kuo?

– Dievai žino. Neturi žmonos. Niekada neturėjo.

Liusi skuduru patrynė lango stiklą, tarsi parinkdama žodžius savo frazei.

– Gal jam nepavyko, – pasakė pritildžiusi balsą. – Gal jis negalėjo.

Kamilė tylėjo.

– Kai kurie šneka ką kita, – vėl prabilo Liusi.

– Pavyzdžiui?

– Ką kita, – pakartojo Liusi gūžtelėdama pečiais. – Šiaip ar taip, – patylėjusi kalbėjo toliau, – nuo tada, kai čia pasirodė vilkai, jis niekad nepasirašė prieš juos. O buvo ir peticijų, ir susirinkimų. Bet jis – sakytum, jis už vilkus. Nes gyvena ten viršuje kaip laukinis, be moters, be nieko. Vaikams uždrausta tenai kopti.

– Jis nepanašus į laukinį, – atsiliepė Kamilė apžiūrinėdama išlygintus marškinius, švarų švarką, nuskustą smakrą.

– O va šiandien, – neklausydama Kamilės toliau dėstė Liusi, – štai jis ir čia su savo šautuvu ir sargiu. Jis, tas Masaras, nesivaržo.

– Ar niekas su juo nesikalba? – paklausė Kamilė.

– Kurių galų. Žmonių jis nemėgsta.

Ūmai sulig mero duotu ženklu vyrai užgesino nuorūkas, užvedė motorus, susigrūdo į automobilius – ne daugiau kaip po porą gale su šunimis. Sutrinksėjo durelės, iš visų pusių pajudėjo automobiliai. Kurį laiką aikštė dvokė dyzeliu, paskui kvapas išsisklaidė.

– Ar jie ruošiasi jį tik sučiupti? – dvejodama atsiduso Liusi, sunertomis rankomis pasirėmusi baro prekystalio.

Kamilė neatsakė. Ji neįstengė pasirinkti stovyklos taip ryžtingai, kaip Lorensas. Iš šalies atrodė, kad reikia ginti vilkus, visus vilkus. Iš arčiau viskas buvo ne taip paprasta. Piemenys nebedrįso palikti bandų vasaros ganyklose, sumažėjo avių ėringumas, antpuolių vis daugėjo, visur knibždėte knibždėjo sarginių šunų, vaikai nebesibastė po kalnus. Tačiau ji nemėgo karų, žudynių, o tos guitynės – pirmas žingsnis į visa tai. Jos mintys nuklydo prie vilko, lyg norėdamos įspėti jį apie pavojų – bėk, spruk, gyvenk savo gyvenimą, bičiuli. Jei tie nepaslinkšiai vilkai tenkintųsi tik kalnų ožkomis draustinyje. Bet ne, jie griebėsi lengviausio – čia ir visa tragedija. Verčiau grįžti namo, užsidaryti duris, galvoti apie darbą. Nors šiandien jai ne muzika galvoje.

Taigi santechnikos darbai. Tikras išganymas.

Ji turėjo keletą užsakymų: pakeisti maišytuvą tabako krautuvėlėje, dujinį vandens šildytuvą, kuris grėsė susprogti kiekvieną sykį jį jungiant – rimta istorija – ir pravalyti užsikimšusį nuotėkų vamzdį čia pat, kavinėje.

– Sutvarkysiu tą vamzdį, – pasakė Kamilė. – Einu atsinešti įrankių.

Apie aštuntą vakaro niekas dar nebuvo grįžęs iš guitynių, taigi piršosi mintis, kad žvėris pasirodė besąs kietas riešutėlis. Kamilė baigė paskutinį darbą, pritvirtino senosios šildyklės groteles, reguliavo spaudimą. Dar laukti daugiau kaip dvi valandas. Paskui sutems, jie turės liautis, nutraukti paieškas iki rytdienos.

Nuo vilnų plautuvės, iškilusios virš kaimo, Kamilė tykojo jų sugrįžtančių. Ant dar šilto akmens krašto buvo pasidėjusi duonos ir sūrio ir po truputį kramsnojo, apsišarvavusi kantrybe. Truputį prieš dešimtą aikštę užtvindė automobiliai, sutrinksėjo durelės, vyrai lėtai rangėsi nuo sėdynių, jų įkarštis buvo gerokai pravėsęs. Iš sunkiai velkamų kojų, blankių balsų, iš nusivariusių šunų inkštimo Kamilė suprato, kad guitynės nepavyko. Žvėris buvo gudrus. Mintyse Kamilė pasiuntė jam sveikinimo telegramą. Gyvenk savo gyvenimą, bičiuli.

Tik tada ji ryžosi grįžti namo. Prieš įjungdama sintezatorių paskambino Lorensui. Medžiotojai įsiveržę nebuvo, Sibelijaus nė kvapo, taip pat ir jo bro-

lio, Plikio Kraso. Pirmąją karo dieną kovojančios pusės laikėsi savo teritorijų.

Bet žaidimas dar nesibaigė. Auštant guitynės vyks toliau. O poryt, šeštadienį, laisvų nuo darbo žmonių bus penkissyk daugiau. Lorensas lieka viršuje, savo poste.

VIII

Dvi paskutinės savaitės dienos – prieš sekmadienio ramybę – pasižymėjo tokiais pat įvykiais, tokia pačia įtampa, paskui ta pačia tyla, slogiai pakibusia virš kaimo. Šeštadienį po pietų Kamilė paspruko iš kaimo ir pėstute patraukė į kalnus iki Šventojo Marko akmens, pagarsėjusio kaip gydančio impotenciją, nevaisingumą ir meilės negandas, jei tik tinkamai ant jo atsisėsi. Dėl pastarojo punkto, aiškiai opaus, Kamilei taip ir nepavyko išpešti deramų paaiškinimų. Žodžiu, jei tas akmuo gali visa tai sutvarkyti, tai tikrai įstengs bent jau išvaikyti blogą nuotaiką, dvejones, liūdesį ir grąžinti dingusį muzikinį įkvėpimą – juk tai yra ne kas kita, kaip antrinis impotencijos pavidalas.

Kamilė pasiėmė geležimi kaustytą lazdą ir *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogą*. Tokius leidinius labiau už viską ji mėgo vartyti ypatingomis akimirkomis: pusryčiaudama, gurkšnodama kavą ar bet kada, kai pabjūra nuotaika. Išskyrus šitą katalogą, Kamilė skaitydavo daugmaž normalias knygas.

Šitas polinkis į medžiagas ir techniką nepatiko Lorensui, kuris teisuolio ranka buvo ištrenkęs katalogą į šiukšlių dėžę drauge su kitais reklaminiais

leidiniais. Negana to, kad Kamilė užsiima santechnika, ji dar taikosi į visų kitų amatų įrangą. Kamilė ištraukė jį, šiek tiek suterliotą, bet šio reikalo neišpūtė. Pernelyg didelės viltys, kurias Lorensas siejo su kiekviena moterimi, kad ir kaip būtų keista, versdavo jį taikstytis: moteris jis buvo užkėlęs ant viršutinės visų tvarinių pakopos, priskirdamas joms gebėjimą valdyti pasąmonės sritį, patikėdamas naštą pakylėti vyrus iš primityviojo išsivystymo lygmens. Jis troško, kad jos būtų iškilios, ne banalios, tikėjo, kad jos kone bekūnės ir ne pragmatiškos. Toks idealizmas visiškai nesuderinamas su *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogu*. Kamilė pripažino Lorenso teisę svajoti, bet taip pat buvo įsitikinusi, kad ji pati gali visiškai teisėtai mėgti įrankius, kaip koks paskutinis mulkis, būtų pasakiusi Siuzana.

Ji įbruko katalogą į kuprinę kartu su duona ir vandeniu ir paliko kaimą, kopdama laiptais, kylančiais vakarų kryptimi. Jai prireikė beveik trijų valandų, kad pasiektų akmenį. Juk vaisingumo nepelnysi pirštų spragtelėjimu. Tokio akmens niekada nerasi kaimyno sode, tai būtų apgavystė. Jie visada riogso sunkiai prieinamose vietose. Užkopusi į kalno viršūnę, kur stūksojo aptrupėjęs akmuo, Kamilė atsidūrė prieš naujutėlaitį skydą, santūriai įspėjantį iškylautojus dėl naujų sarginių šunų, kuriuos įsigijo piemenys. Užrašas baigėsi tokia vilties gaida: *Nerėkaukite, nemėtykite akmenų. Kurį laiką jus stebėję, jie paprastai patys nueina.* O kartais, papildė Kamilė, liuokteli tau ant sprando. Instinktyviai tvirčiau suspaudė geležimi kaustytą lazdą ir apsidairė.

Su vilkais ir valkataujančiais šunimis kalnai tampa mūšio teritorija.

Ji užsiropštė ant akmens, kylančio viršum viso slėnio. Žemiau balta linija nusidriekė automobilių ir guitynių dalyvių virtinė. Balsai sklido iki jos. Iš teisybės ji jau nebesijautė tokia rami, būdama viena čia, viršuje. Iš teisybės jai buvo truputį baugu.

Ji išsitraukė vandenį, duoną, katalogą. Tai buvo labai išsamus katalogas su atskirais skyriais apie *kompresorius, suvirinimą, statybinius pastolius, keltuvus* ir su daugybe daug žadančių kitų tokio pobūdžio skyrelių. Kamilė skaitydavo viską, be kita ko, ir pačius smulkiausius aprašymus. Šie aprašymai, kuriais knibždėte knibždėjo šitokie katalogai, teikė jai ryškų intelektualinį pasitenkinimą – perprasti daiktą, jo struktūrą, veikimą, o drauge ir neabejotiną lyrinį pasimėgavimą. O dar užslėpta svajonė visas pasaulio negandas įveikti pasitelkus *kompleksines frezavimo stakles arba universalų veržliaraktį*. Katalogas piršo viltį visus gyvenimo nesklandumus įveikti jėga, suderinta su buklumu. Viltis, žinoma, apgaulinga, bet vis dėlto viltis. Taigi Kamilė sėmėsi gyvybinės energijos iš dviejų šaltinių: muzikos kūrimo ir *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogo*. Prieš dešimtį metų ji dar pasitikėjo meile, bet į tą seną ir amžiną dalykėlį kaip reikiant atsikando dantis. Meilė suteikia jums sparnus, kad pakirstų kojas, tad ji ne kažin ko verta. Kur kas mažiau, negu, pavyzdžiui, *hidraulinis 10 tonų domkratas*. Apskritai dėl meilės yra taip: jei tu ko nors nemyli, jis lieka prie tavęs, o jei myli – palieka tave. Paprasta sistema, be jokių

staigmenų, neišvengiamai sukelianti didelę širdgėlą arba katastrofą. Ir visa tai dėl kokių dvidešimties susižavėjimo dienų, – ne, nieko vertas reikalas. Amžina meilė, meilė, kuri kuria, pateisina save, meilė, kuri suteikia jėgų, išaukština, apvalo ir sutvirtina – žodžiu, visa tai, kaip žmonės įsivaizduoja meilę, kol neparagauja jos iš tikrųjų – visa tai gryni niekai. Štai kokią išvadą padarė Kamilė po ilgų metų mėginimų, po gausių nusivylimų ir žiauraus sielvarto. Paistalai, naivuolių mulkinimas, tikras lobis save įsimylėjusiems narcizams. Vadinasi, visame tame su meile susijusiame reikale Kamilė tapo bemaž storaodė ir dėl to nei krimtosi, nei džiaugėsi. Nors ir užsiaugino storą odą, nekliudė jai nuoširdžiai ir savaip mylėti Lorensą. Vertinti jį, netgi žavėtis juo, mėgautis jo šiluma. Ir nė už ką ničnieko nesitikėti. Meilės srityje Kamilė teišsaugojo betarpiškus geismus ir trumpalaikius jausmus, giliai palaidojusi bet kokį idealą, bet kokią viltį ar didybę. Beveik nieko iš beveik nieko nesitikėjo. Mylėti mokėjo tik taip: ieškodama malonumo sau ir stengdamasi būti gera, o tai beveik ribojosi su abejingumu.

Kamilė pasislinko į šešėlį, nusimetė švarką ir geroms dviem valandoms visa pasinėrė į *tekėlą su blokuojamuoju disku, turbininį siurblį su dviguba izoliacija* ir kitas gudrybes, tiek gaivinančias širdį, tiek pamokančias. Tačiau žvilgsnis tolydžiai atitrūkdavo nuo katalogo, įdėmiai bėgiodamas aplinkui. Jai buvo neramu, ranka spaudė lazdą. Netikėtai išgirdo šnaresį, paskui laužomų krūmų traškėjimą. Akimirksniu pašoko ant akmens nusitaikiusi lazda, pašėlusiai

besidaužančia širdimi. Už dešimties metrų išniro šernas ir, pamatęs ją, spruko į brūzgynus. Kamilė atsikvėpė, užsegė kuprinę ir nusileido takeliu į Sen Viktorą. Kalnuose dabar nėra malonu.

Temstant ji, turkiškai parietusi kojas, įsitaisė ant vilnų plautuvės krašto, padėjo ant akmens duoną ir sūrį, sulaukė grįžtančių medžiotojų, klausėsi slogių patirtos nesėkmės garsų. Iš viršaus pamatė, kaip savo motociklu grįžta Lorensas. Užuot kaip paprastai palikęs jį aikštėje, jis pravažiavo pro pavargusius vyrus ir pakilo stačiu takeliu, vedančiu į namus.

Ji rado jį sėdintį ant aukštos slenksčio pakopos, susimąsčiusį, tarsi nutolusį, dar su šalmu rankoje. Įsitaisė šalia, ir Lorensas uždėjo ranką jai ant peties.

– Kas naujo?

Lorensas papurtė galvą.

– Nemalonumai?

Tas pats judesys.

– Sibelijus?

– Rastas. Su savo broliu Porku. Teritorija pačiuose pietryčiuose. Pikti kaip velniai. Pikti, bet romūs. Vaikinai pabandys juos užmigdyti.

– Kam?

– Kad paimtų žandikaulių atspaudą.

Kamilė linktelėjo, kad suprato.

– Krasas? – paklausė.

Lorensas vėl papurtė galvą.

– Jokių pėdsakų, – atsakė.

Kamilė tylėdama baigė valgyti sūrio gabalėlį. Kartais taip sunku plėšti iš kanadiečio žodį po žodžio.

– Niekas neranda to žvėries, – padarė ji išvadą. – Nei jie, nei jūs.

– Nesurandamas, – patvirtino Lorensas. – Kada nors išsiduos, šunys jį užuos.

– Ir ką?

– Jis – kietuolis. *Tough guy.*

Kamilė susiraukė. Ją tai stebino. Nors Ževodane prireikė nemažai laiko, kol tokį žvėrį sučiupo. Ar tai buvo tikrasis, kol kas niekas negalėjo įrodyti. Ir todėl to Žvėries šešėlis po to dar vaidenosi daugiau kaip du amžius.

– Vis dėlto mane tai stebina, – murmtelėjo ji, atrėmusi smakrą į kelius.

Lorensas ilgai glostė jai plaukus.

– Bet kai ko tai visai nestebina, – tarė.

Kamilė pažvelgė į Lorensą. Buvo jau sutemę, ir ji negalėjo įžiūrėti jo veido. Kiek palaukė. Tamsoje Lorensui tekdavo kalbėti daugiau, nes nebesimatė jo gestų. Tamsoje jis netgi darėsi kažkoks neapčiuopiamas.

– Kai kas tuo netiki, – pasakė jis.

– Medžiokle?

– Žvėrimi.

Vėl stojo tyla.

– Nesuprantu, – pasakė Kamilė, kuri nejučiomis mėgdžiodama kartais imdavo taupyti žodžius nukąsdama frazės pradžią.

– Kai kas mano, kad žvėries nėra, – prisivertęs paaiškino Lorensas. – Jokio žvėries. Kai kas man slapčia tai pasakė.

– A-a, – tarstelėjo Kamilė. – O kuo tada jis tiki? Kad tai sapnas?

– Ne.

– Haliucinacija? Masinė psichozė?

– Ne. Mano, kad žvėries nėra.

– Jis netiki ir papjautomis avimis?

– Ne, tiki. Aišku, kad tiki. Bet ne žvėrimi.

Kamilė nusiminusi truktelėjo pečiais.

– Tai kuo tada jis tiki?

– Jis tiki žmogumi.

Kamilė atsitiesė, krestelėjo galvą.

– Žmogumi? Ryjančiu avis? O įkandimai?

Lorensas susiraukė tamsoje.

– Kai kas tiki vilkolakiu.

Vėl stojo tyla, paskui Kamilė uždėjo delną kanadiečiui ant rankos.

– Vilkolakiu? – pakartojo, instinktyviai pritildžiusi balsą, tarsi to nelabo žodžio jokiu būdu negalima trimituoti nuo kiekvieno stogo. – Vilkolakiu? Nori pasakyti, kažkokiu psichu?

– Ne, vilkolakiu. Kai kas tiki tikru vilkolakiu.

Kamilė įdėmiai žvelgė tamsoje Lorensui į veidą, stengdamasi įžiūrėti, ar jis šaiposi iš jos, ar ką. Bet kanadiečio veidas buvo šaltas ir abejingas.

– Tu kalbi apie tuos vyrukus, kurie naktį persimaino – jiems išdygsta vilko nagai, iltys, sužėlia kailis? Tokius vyrukus, kurie patraukia į kaimus ryti žmonių, o auštant paslepia kailį po švarku ir eina į darbą?

– Tikrai taip, – rimtai patvirtino Lorensas. – Žodžiu, apie vilkolakį.

– Ir toks būtų įsiveisęs apylinkėse?

– Taip.

– Ir galabijęs visas tas avis nuo pat žiemos?

– Arba dvidešimt paskutiniųjų.

– O tu, – neatlyžo Kamilė, – tu tuo tiki?

Lorensas gūžtelėjo pečiais su neaiškia šypsena lūpose.

– *God,* – pratarė. – Ne.

Kamilė pakilo, nusišypsojo, mostelėjo rankomis, lyg vaikydama sutemas.

– Koks priekvaišis tau tai papasakojo?

– Siuzana Roslen.

Netekusi žado Kamilė įdėmiai pažvelgė į kanadietį, tebesėdintį ant laiptelio su šalmu rankoje, vis tokį pat ramų.

– Tikrai, Lorensai?

– Tikrai. Aną vakarą, kol tu taisei nuotėkų vamzdį. Ji sako, tai sumautas mulkis vilkolakis užtvindęs krauju visą apygardą. Kad dėl to jo dantys ir nėra normalūs.

– Siuzana? Tu tikrai kalbi apie Siuzaną?

– Taip. Storulę.

Priblokšta Kamilė stovėjo nejudėdama, nusvirusiomis rankomis.

– Ji sako, – toliau kalbėjo Lorensas, – kad tą sumautą mulkį vilkolakį... – Lorensas ieškojo žodžio, – tą sumautą vilkolakį išbudino čia sugrįžę vilkai ir dabar jis dangstosi jų antpuoliais, kad nuslėptų savo nusikaltimus.

– Siuzana – ne beprotė, – murmtelėjo Kamilė.

– Puikiai žinai, kad ji visiškai trenkta.

Kamilė nutylėjo.

– Iš tiesų tu tai žinai, – vėl prabilo Lorensas. – Ir aš tau dar nepasakiau blogiausio, – pridūrė.

– Ar nenori į vidų? – paklausė Kamilė. – Aš sušalau, labai sušalau.

Lorensas kilstelėjo galvą ir pašoko, lyg tik dabar pastebėjęs, kaip sukrėtė Kamilę. Kamilė mylėjo storulę. Jis apkabino jos pečius, paglostė nugarą. Pats buvo prisiklausęs tiek daug neįtikinamiausių istorijų apie senas moteris, pavirtusias grizlėmis, apie grizlius, pavirtusius sniego kurapkomis, ir apie kurapkas – klajojančias vėles, kad visos tos beprotiškos pasakėlės jau seniai jo nebejaudino. Žmogus ir laukinė gamta niekada nebuvo darni pora. O čia, toje mažučiukėje Prancūzijoje, jie visai nuo jos atpratę. O svarbiausia, Kamilė mylėjo storulę.

– Eikš į vidų, – pakvietė panardindamas lūpas į jos plaukus.

Kamilė nedegė šviesos, kad nereikėtų plėšti iš Lorenso žodžių. Tekėjo mėnuo, ir buvo pakankamai šviesu. Ji atsisėdo į seną pintą krėslą, prisitraukė prie smakro kelius, apkabino rankomis. Lorensas atidarė stiklainį su vynuogėmis, užpiltomis degtine, įvertė gal dešimtį į puodelį ir padavė jai. Sau prisisunkė taurelę gryno alkoholio.

– Juk visada galime pasigerti, – pasiūlė.

– Šito stiklainio neužteks.

Kamilė suvalgė vynuoges, stambias sėklas sumetė į savo puodelį. Mielai būtų išspjovusi jas į židinį, bet Lorensui nepatiko, kad moteris spjaudytų į ži-

dinį, – ji turi būti aukščiau vyriško storžieviškumo ir nepaliaujamo spjaudymosi.

– Apgailestauju dėl Siuzanos, – pasakė jis.

– Galų gale, galbūt ji prisiskaitė per daug afrikietiškų pasakų, – pavargusi spėjo Kamilė.

– Galbūt.

– Ar Afrikoje yra vilkolakių?

Lorensas skėstelėjo rankomis.

– O kaipgi. Tik gal jie ten pasiverčia hienomis, šakalais.

– Sakyk, kas toliau, – paprašė Kamilė.

– Ji žino, kas jis.

– Vilkolakis?

– Taip.

– Pasakyk.

– Masaras, tas vyrukas iš skerdyklos.

– Masaras? – aiktelėjo Kamilė. – Dieve mano, kodėl Masaras?

Lorensas sumišęs pasitrynė skruostą.

– Pasakyk, – pakartojo Kamilė.

– Nes Masarui ant kūno nežėlia plaukai.

Kamilė netvirta ranka ištiesė jam puodelį, ir Lorensas įvertė jai dar šaukštą uogų.

– Kaip tai nežėlia plaukai?

– Ar esi mačiusi tą tipą?

– Vieną kartą.

– Jo kūnas be plaukų.

– Nesuprantu, – griežtai tarė Kamilė. – Jis su plaukais, kaip tu ir aš. Juodi karčiai iki pat akių.

– Sakiau, kūnas. Kūnas be plaukų, Kamile.

– Nori pasakyti – rankos, kojos, krūtinė?

– Taip, tas vyrutis plikas kaip kūdikis, štai taip. Smulkiau nemačiau. Regis, jis net nesiskuta.

Kamilė prisimerkė, kad mintyse išvystų Masarą aną rytą prie furgonėlio. Vėl pamatė baltą jo rankų ir skruostų odą, tokią keistą greta matinių kitų vyrų veidų. Taip, gal jo kūnas ir be plaukų.

– Ir kas tada? – paklausė. – Kas iš to?

– Tu ne ką teišmanai apie vilkolakius?

– Ne, ne ką.

– Dienos šviesoje nemokėtum jų atpažinti?

– Ne. O iš ko tą vargšiuką turėčiau atpažinti?

– Iš to. Vilkolakio kūnas be plaukų. Ir žinai kodėl? Nes jie jam želia iš vidaus.

– Juokauji?

– Pasiskaityk senas savo seno trenkto krašto knygas. Pamatysi. Ten parašyta. Ir daugybė žmonių kaimuose tą žino. Storulė taip pat.

– Siuzana.

– Siuzana.

– Jie žino tą dalykėlį apie plaukus?

– Tai ne dalykėlis. Tai vilkolakio ženklas. Kito nėra. Jam plaukai želia iš vidaus, nes tai išvirkščias žmogus. Naktį jis išsiverčia, ir pasirodo gauruotas kailis.

– Vadinasi, Masaras tėra lyg kokie išversti kailiniai?

– Jei taip nori.

– O dantys? Jie dviejų galų? Kur jis juos slepia dieną?

Lorensas pastatė stiklinę ant stalo ir atsisuko į Kamilę.

– Nėra ko nervintis, Kamile. *Bullshit*, ne aš taip sakau. Storulė.

– Siuzana.

– Siuzana.

– Taip, – pasakė Kamilė. – Atleisk.

Kamilė pakilo, paėmė vynuogių stiklainį, iškrėtė likučius į puodelį. Uoga po uogos, vis dėlto raumenys galiausiai atsipalaiduoja. Vynuoges buvo paruošusi Siuzana. Kambarėlyje už virtuvės Ekaro šeimininkė pilnu garu varė skaidriąją iš vynuogių išspaudų – ji vadino ją ugniniu vandeniu, ir jos kiekis gerokai pranoko leistinas normas, nustatytas vynuogynų savininkams. „Nusispjaut man į leistinas normas“, – sakydavo ji. Beje, Siuzanai nerūpėjo jokios pasaulio leistinos normos nei jų apribojimai, nei mokesčiai, etiketės, kvotos, draudimai, instrukcijos, produktų vartojimo terminai ir kiti panašūs niekai. Kad ūkis smarkiai nepažeistų piliečiams leistinų normų, rūpinosi jos valdytojas Biutejis, o Nakvišius prisiėmė sanitarinę priežiūrą. Kamilė svarstė, kaip tokia moteris, kuriai pažeisti viešąjį įstatymą – tas pats, kas išlaužti paprasčiausias kluono duris, galėjo patikėti tokia absurdiška ir pavojinga paskaľa, kaip ta – apie vilkolakį. Ji užsuko stiklainio dangtelį ir žengtelėjo kelis žingsnius, suspaudusi rankose puodelį. Nebent Siuzana, priešgyniaudama bendriesiems įstatymams, kuria savo pačios tvarką. Savo tvarką, savo įstatymus, savo pasaulio supratimą. Kol visi krūvoje

lakstė paskui kažkokį žvėrį – bendras blokas bendros idėjos vardan – Siuzana Roslen, priešiška bet kokiai bendrajai minčiai, veikė viena. Metė iššūkį bendrajai nuomonei ir rėmėsi kita logika, kad ir kokia ji būtų, bet tik ne tokia, kaip kitų.

– Ji trenkta, – trumpai užbaigė Lorensas, tarsi būtų sekęs Kamilės mintis. – Gyvena kaip ne šiame pasauly.

– Kaip ir tu. Tu gyveni sniegynuose, su meškomis.

– Bet aš nesu trenktas. Galbūt tai stebuklas, bet aš nesu trenktas. Tuo mes su storule ir skiriamės. Jai į viską nusispjaut. Nusispjaut, kad dvokia avimis.

– Baik dėl to dvoko, Lorensai.

– Ir nemanau. Jinai pavojinga. Pagalvok apie Masarą.

Kamilė perbraukė ranka veidą. Lorensas teisus. Jei Siuzana kliedi apie vilkolakį, bala nematė. Kiekvienas kliedi, kas jam į galvą užeina. Bet apkaltinti žmogų – kas kita.

– Kodėl Masaras?

– Nes jam neželia plaukai, – kantriai pakartojo Lorensas.

– Ne, – mažumą išvargusi pasakė Kamilė. – Išskyrus plaukus – pamiršk tuos suknistus plaukus. Kaip manai, kodėl ji jo įsitvėrė? Tasai tipas truputį panašus į ją – atsiskyręs, vienišius, nemylimas. Ji turėtų jį ginti.

– Būtent. Jis per daug panašus į ją. Jie medžioja tuose pačiuose plotuose. Ji turi jį sudoroti.

– Tu per daug galvoji apie grizlius.

– Nes taip yra. Jie – du įnirtingi varžovai.

Kamilė pakraipė galvą.

– Ką ji tau apie jį sakė? Išskyrus plaukus.

– Nieko. Atėjo Solimanas, ir ji nutilo. Nieko daugiau nesužinojau.

– Tai jau nemažai.

– Gerokai per daug.

– Ką galėtume padaryti?

Lorensas priėjo prie Kamilės, uždėjo jai ant pečių rankas.

– Pasakysiu tau tai, ką man vis kartodavo tėvas.

– Gerai, – tarė Kamilė.

– *Nori būti laisvas – prikąsk liežuvį.*

– Aišku. O toliau?

– Mes užsičiaupsime. Jei per nelaimę storulės kaltinimai pasklistų už Ekaro ribų, Masarui būtų riesta. Žinai, ką vos prieš porą šimtų metų tavo šalyje darydavo tiems, kuriuos įtardavo?

– Pasakyk. Jeigu jau taip.

– Perskrosdavo pilvą nuo krūtinės iki kiaušių, kad pažiūrėtų, ar želia iš vidaus plaukai. Paskui būdavo per vėlu apverkti klaidą.

Lorensas spustelėjo Kamilei pečius.

– Nereikia, kad tai pasklistų už jos sumautos avidės ribų, – pabrėždamas ištarė.

– Nemanau, kad žmonės būtų tokie bukapročiai, kaip tau atrodo. Jie nepuls Masaro. Žmonės puikiai žino, kad galabija vilkas.

– Tavo tiesa. Įprastais laikais netgi būtų visiška tiesa. Bet tu pamiršai štai ką: tas vilkas ne toks, kaip kiti. Aš mačiau jo dantų atspaudus. Ir patikėk,

Kamile, kai sakau, kad tai žvėris galiūnas – žvėris, kokio, manau, dar niekad nesu matęs.

– Aš tavim tikiu, – tyliai atsiliepė Kamilė.

– Ir netrukus tai bus žinoma ne man vienam. Tie vyrukai ne akli, jie netgi išmanūs, ką besakytų storulė. Netrukus supras. Supras, kad turi reikalą su kažkuo ypatingu, su kažkuo, ko dar niekad nėra matę. Supranti, Kamile? Supranti, koks tai pavojus? Kažkas nenormalaus. Tada jie išsigąs. Tada ims lankstytis stabams ir deginti atsimetėlius. Ir jeigu storulė Siuzana paskleis gandą, jie puls Masarą ir perskros jam pilvą nuo krūtinės iki kiaušių.

Įsitempusi Kamilė linktelėjo galva. Niekada dar Lorensas vienu sykiu nebuvo tiek kalbėjęs. Jis nepaleido jos, lyg norėtų apginti. Kamilė jautė karštas jo rankas sau ant nugaros.

– Štai kodėl reikia būtinai rasti tą žvėrį, gyvą ar negyvą. Negyvą – jeigu ras jie, gyvą – jeigu aš. O kol kas reikia laikyti liežuvį už dantų.

– O Siuzana?

– Nueisime pas ją rytoj, liepsime prikąsti liežuvį.

– Ji nemėgsta, kai jai kas liepia.

– Bet mėgsta mane.

– Galbūt ji pasakė dar kam nors, ne tik tau.

– Nemanau. Tikrai ne.

– Kodėl?

– Nes ji įsitikinusi, kad visi Sen Viktoro gyventojai – sumauti mulkiai. Išskyrus mane, nes aš svetimšalis. Ir dar pasakė man todėl, kad aš pažįstu vilkus.

– Kodėl nieko man nesakei trečiadienį vakare, kai grįžai iš Ekaro?

– Maniau, jie išbaidys tą gyvūną per guitynes, ir viskas pasimirš. Nenorėjau prieš tave be reikalo suniekinti storulės.

Kamilė palingavo galva.

– Tavo Siuzana trenkta, – murmtelėjo Lorensas.

– Vis tiek ji man patinka.

– Žinau.

IX

Kitą rytą, pusę aštuonių, Lorensas užvedė motociklą. Apsnūdusi Kamilė įsitaisė už jo, ir jie lėtai važiavo du kilometrus, skiriančius juos nuo Ekaro. Viena ranka Kamilė laikė apkabinusi Lorensą per juosmenį, kita spaudė tuščią stiklainį nuo vynuogių. Jei negrąžindavai stiklainio, Siuzana Roslen neduodavo vynuogių – toks buvo įstatymas.

Lorensas pasuko į kairę akmeningu taku, vedančiu prie namo.

– Farai! – riktelėjo Kamilė purtydama Lorensą už peties.

Lorensas ženklu parodė, kad mato, išjungė variklį ir nulipo žemėn. Abu nusiėmė šalmus ir žiūrėjo į mėlyną „universalą“, stovintį priešais avidę, kaip anądien, ir į tuos pačius žandarus, mažą ir vidutinį, šmirinėjančius nuo automobilio iki pastato.

– *God,* – pratarė Lorensas.

– Velnias, – pritarė Kamilė. – Vėl antpuolis.

– *Bullshit.* Dabar storulės nebeapmaldysi.

– Siuzanos.

– Siuzanos.

– Verčiau tai būtų atsitikę kitur.

– Renkasi vilkas, – pasakė Lorensas. – Atsitiktinumas čia niekuo dėtas.

– Renkasi?

– Aišku. Iš pradžių šniukštinėja ir randa. Lengva prieiti, atoki avidė, šunys pririšti. Tada jis grįžta. Ir grįš. Jei įjunks, bus lengviau sugauti.

Lorensas padėjo šalmus ir pirštines ant motociklo.

– Eime, – tarė. – Patikrinti žaizdų. Ar tokios pačios.

Lorensas krestelėjo ilgus šviesius plaukus, lyg bundantis žvėris – dažnai taip darydavo, kai susidurdavo su kokiu sunkumu. Kamilė susibruko sugniaužtus kumščius į kelnių kišenes. Takas kvepėjo čiobreliais ir bazilikais – ir krauju, pagalvojo Kamilė. Lorensui atrodė, kad čia visada labiausiai trenkia avimis ir jų prarūgusiu šlapimu.

Jie paspaudė ranką vidutiniam žandarui – šis atrodė sukrėstas ir sutrikęs.

– Ar galima apžiūrėti žaizdas? – paklausė Lorensas.

Žandaras gūžtelėjo pečiais.

– Nieko negalima liesti, – pratarė automatiškai. – Nieko negalima liesti.

Ir drauge mostelėjo jiems pavargusia ranka – galite eiti.

– Dėmesio, tenai bjauru, – pasakė. – Tenai bjauru.

– Aišku, kad bjauru, – atitarė Lorensas.

– Atėjote vynuogių? – paklausė žiūrėdamas į tuščią stiklainį nusvirusioje Kamilės rankoje.

– Iš dalies, – atsakė Kamilė.

– Na, jūs nepataikėte. Nepataikėte.

Kamilė svarstė, kodėl žandaras viską pakartoja du kartus. Tikriausiai, kai viską kartoji du kartus, tai užima daugybę laiko, kaip niekur nieko pusę dienos. O Lorensas, kuris teištaria trečdalį frazės, sutaupo daugybę laiko. Nebent jį praranda – nelygu, kaip pažiūrėsi. Kamilės motina sakydavo, kad prarastas laikas yra išloštas laikas.

Ji nukreipė žvilgsnį į avidę, bet šį rytą tarpduryje nebuvo nei Solimano, nei Nakvišiaus. Kai ji įėjo į vidų, Lorensas jau buvo ją aplenkęs. Jis atsisuko į ją, tamsoje išblyškęs kaip drobė, tiesdamas ranką, kad ją sulaikytų.

– Neik, Kamile, – sušnabždėjo. – Tai ne avis. *Jesus Christ.*

Bet Kamilė jau pamatė. Purvinuose šiauduose, ant nugaros, išskėtusi rankas, su iki kelių užsivertusiais naktiniais marškiniais, tysojo Siuzana. Iš siaubingos žaizdos gerklėje pritekėjo klanas kraujo. Kamilė užsimerkė ir tekinom spruko lauk. Ji atsitrenkė į vidutinį žandarą, kuris sulaikė ją glėbyje.

– Kas čia nutiko?! – sukliko ji.

– Vilkas, – atsakė žandaras. – Vilkas.

Paėmęs už rankos, nuvedė ją iki policijos automobilio ir pasodino ant priekinės sėdynės.

– Man taip pat skaudu, – pasakė žandaras. – Bet negaliu to pasakyti. Ne pagal taisykles.

– Jai, Siuzanai, nusišvilpt į taisykles! – riktelėjo Kamilė.

– Žinau, mažyte, žinau.

Iš automobilio daiktinės jis ištraukė butelį ir nerangiai ištiesė jai.

– Aš nenoriu degtinės, – raudojo Kamilė. – Noriu vynuogių. Aš atėjau vynuogių.

– Na, ką jūs čia dabar kaip vaikas, kaip vaikas.

– Siuzana, – sudejavo Kamilė. – Mano storulė Siuzana.

– Matyt, ji išgirdo žvėrį, – pasakė žandaras. – Matyt, atsikėlė pažiūrėti, koks ten triukšmas avidėje. Greta jos šautuvas. Matyt, ji jį užspendė, ir žvėris ją puolė. Puolė. Ji buvo per daug narsi, toji Siuzana.

– O Nakvišius? – piktai murmtelėjo Kamilė. – Kokį velnią veikė Nakvišius?

– Ką jūs čia kaip vaikas, – pakartojo žandaras. – Nakvišius buvo išėjęs. Dingo viena jo avelė, šiųmetė jauniklė. Pusę nakties jos ieškojo, o kadangi nusidangino per toli, kad grįžtų, tai permiegojo ganykloje. Grįžo septintą ryto ir paskambino mums. Atsargiau, mažyte.

– Ką atsargiau? – kilstelėjo veidą Kamilė.

– Nereikia užgaulioti Nakvišiaus, kai jis taip sielvartauja. Nereikia sakyti: „o Nakvišius“, „o Nakvišius“, „kokį velnią veikė Nakvišius“, ar kitų panašių kvailysčių. Jūs ne vietinė, tad nieko nesakykite, nieko nesakykite, prieš tai gerai nepagalvojusi. Siuzana buvo Nakvišiui Mergelė Marija, ne mažiau. Tad jokių kvailysčių. Svarbiausia – jokių kvailysčių.

Įbauginta Kamilė linktelėjo galva, atgalia ranka nusibraukė ašaras. Vidutinis žandaras ištiesė jai popierinę nosinaitę.

– Kur jis? – paklausė ji.

– Avidės kampe. Jis budi.

– O Solimanas?

Žandaras bejėgiškai papurtė galvą.

– Užsidarė išvietėje. Išvietėje. Sako, ten galą gaus. Tuojau mums atsiųs kolegę iš psichologinės tarnybos. Ypatingais atvejais tai padeda.

– Jis turi ginklą?

– Ne, jokio ginklo.

– Praeitą trečiadienį pataisiau ten varvantį bakelį, – niūriai tarė Kamilė.

– Taip. Varvantį bakelį. Ar žinote, kaip Siuzana įsisūnijo mažąjį Solimaną Melchiorą?

– Taip. Tą istoriją man jau pasakojo.

Žandaras supratingai palingavo galva.

– Mažylis nieko kito nenorėjo, tik Siuzanos. Pasidėjo galvelę štai čia ir liovėsi gerklę laidęs. Taip pasakoja. Manęs čia nebuvo. Aš ne vietinis. Mes, žandarai, niekuomet negalime būti vietiniai, kad neprisirištume.

– Žinau, – pasakė Kamilė.

– Bet mes vis dėlto prisirišame. O Siuzana – niekas jos...

Žandaras nutilo sulig puse žodžio, pamatęs grįžtantį Lorensą – paniurusį, nukorusį galvą.

– Ar bent nieko nelietėte? – paklausė.

– Jūsų kolega nenuleido nuo manęs akių.

– Na ir ką?

– Gal tas pats žvėris. Ką gali žinoti.

– Didysis vilkas? – paklausė žandaras primerkęs akis, suklusęs.

Lorensas susiraukė. Pakėlęs ranką, išskėtė nykštį ir mažąjį pirštelį.

– Didelis. Tarp krūminio ir iltinio maždaug tiek. Nelabai įžiūrėsi. Perkąstas petys, perkąsta gerklė. Matyt, nespėjo iššauti.

Du automobiliai trinksėdami kilo aukštyn važiuojamuoju keliu.

– Ekspertai, – tarė žandaras. – O už jų – gydytojas.

– Eikš, – pasakė Lorensas, uždėjęs ranką Kamilei ant peties ir švelniai ją purtydamas. – Nereikia čia likti.

– Aš norėčiau pakalbėti su Solimanu, – tarė Kamilė. – Jis užsidarė išvietėje.

– Jei kas nors užsidaro išvietėje, nieko čia nebepadarysi.

– Vis dėlto nueisiu. Jis visai vienas.

– Laukiu tavęs prie motociklo.

Kamilė įžengė į tamsius ir tylius namus, užkopė į antrą aukštą, sustojo priešais užrakintas duris.

– Solai! – pašaukė barbendama.

– Nešdinkitės velniop, jūs, mulkiai! – riktelėjo jaunuolis.

Kamilė linktelėjo galva. Solimanas – deramas Siuzanos įpėdinis.

– Solai, aš neprašau, kad tu išeitum.

– Dink iš čia!

– Man taip pat liūdna.

– Tavo liūdesys nieko vertas! Nieko, girdi? Tu net neturi teisės čia būti! Tu nebuvai jos dukra! Dink iš čia! Dėl Dievo, dink!

– Žinoma, nieko vertas. Siuzaną aš mylėjau tiesiog šiaip.

– Aha! Matai! – riktelėjo Solimanas.

– Aš taisiau jai vamzdžius ir už tai gaudavau iš jos daržovių ir skaidriosios. O dėl tavęs – kas man darbo, jei tu nelendi iš tupyklos. Pakišime tau po durimis kumpio.

– Tikrai taip! – riktelėjo jaunuolis.

– Štai kokia padėtis, Solai. Tu nebekeli kojos iš tupyklos. Nakvišius nebekelia kojos iš tvarto, o Biutejis – iš savo lūšnelės. Daugiau niekas niekur nebekelia kojos. Visos avys išdvės.

– Man nusišvilpt į tuos suknistus vilnos gumulus! Jos besmegenės!

– Bet Nakvišius jau senas. Jis ne tik niekur nebekelia kojos – jis nebejuda ir nebepratarìa nė žodžio. Pastiręs kaip jo lazda. Neleisk jam susmukti, antraip reikės jį išvežti į senių prieglaudą.

– Man nerūpi!

– Nakvišius toks dėl to, kad tuo metu, kai užpuolė vilkas, jis buvo išėjęs. Negalėjo padėti.

– O aš miegojau! Miegojau!

Kamilė išgirdo, kaip Solimanas prapliupo rauda.

– Siuzana visada norėjo, kad tu daug miegotum. Tu jos klausei. Tai ne tavo kaltė.

– Kodėl ji manęs nepažadino?

– Nes nenorėjo, kad tau kas nors atsitiktų. Tu buvai jos princas.

Kamilė atsirėmė ranka į duris.

– Taip ji sakydavo, – pridūrė.

Kamilė vėl užkopė prie avidės; ją sustabdė vidutinis žandaras.

– Ką jis veikia? – paklausė.

– Verkia, – pavargusi atsakė ji. – Sunku kalbėti, kai kas nors užsidaręs išvietėje.

– Taip, – linktelėjo žandaras, tarytum jam būtų tekę vedžioti šnekas su daugybe žmonių, užsidariusių išvietėje. – Psichologė nesirodo, – tarė pažvelgęs į laikrodį. – Nežinau, kokį galą jie ten veikia.

– O gydytojas? Ką jis sako?

– Ką ir traperis. Kad ji papjauta. Papjauta. Tarp trečios ir ketvirtos nakties. Dantų atspaudų nelabai matyti. Reikės apvalyti. Bet jis sako, viskas čia neryšku, ne taip, kaip būtų įsispaudę molyje, ar ne?

Kamilė linktelėjo.

– Nakvišius vis dar ten viduje?

– Taip. Bijome, kad visai nesuakmenėtų.

– Visada galite paprašyti tų žmonių iš psichologinės tarnybos pas jį nueiti.

Žandaras nuoširdžiai papurtė galvą.

– Neverta, – pareiškė. – Nakvišius kietas kaip riešutų maišas. Jam ta psichologija – kaip šuniui penkta koja.

– Na ką gi, – pasakė Kamilė. – Gal pasakytumėt, kuo jūs vardu?

– Lemirajis. Žiustenas Lemirajis.

– Ačiū, – padėkojo Kamilė ir patraukė toliau, nukorusi rankas.

Ji priėjo prie Lorenso, sėdinčio ant motociklo, tylomis užsivožė šalmą.

– Nebežinau, kur nukišau stiklainį, – murmtelėjo.

– Manau, tai nesvarbu, – pasakė Lorensas.

Kamilė palingavo galva, apžergė motociklą ir apkabino kanadietį per juosmenį.

X

Lorensas sustabdė motociklą priešais namus ir nekrustelėdamas laukė, kol nulips Kamilė.

– Neini? – paklausė ji. – Išsivirsime kavos, nenori?

Lorensas papurtė galvą, rankomis spausdamas vairą.

– Iškart grįžti į Masyvą? Nori ieškoti to bjaurybės vilko?

Lorensas padvejojo, nusiėmė šalmą, krestelėjo plaukus.

– Aplankysiu Masarą, – tarė.

– Masarą? Tokiu laiku?

– Jau devynios, – pasakė Lorensas žvilgtelėjęs į laikrodį.

– Nesuprantu, – pratarė Kamilė. – Ko tau reikia iš to žmogaus?

Lorensas susiraukė.

– Man neaišku, kaip tas vilkas galėjo pulti, – atsakė.

– Ką gi, vis dėlto puolė.

– Vilkas bijo žmogaus, – toliau kalbėjo Lorensas. – Jis jo vengia.

– Ką gi. Jis jo nevengė.

– Siuzana buvo stambi, tvirta, gerklinga. Ryžtinga ir ginkluota. Turbūt įvarė jį į kampą.

– Na, gerai, tą ji ir padarė, Lorensai. Įvarė jį į kampą. Visi žino, kad įvarytas į kampą vilkas puola.

– Štai dėl to man ir neramu. Storulė šį tą išmanė. Nebūtų ryžusis įvaryti į kampą vilko. Būtų apėjusi jį iš užpakalio, įkišusi šautuvą pro kurį nors langelį ir šovusi. Štai ką būtų padariusi storulė. Bet įeiti į avidę ir užspęsti žvėrį – *God,* negaliu įsivaizduoti.

Kamilė suraukė antakius.

– Paaiškink, – paprašė.

– Nenoriu. Nesu įsitikinęs.

– Ir vis dėlto paaiškink.

– *Bullshit.* Siuzana apkaltino Masarą – ir Siuzana žuvo. Galbūt nuėjo pas Masarą ir išdėjo jam visus tuos pliauškalus apie vilkolakį. Nieko nebijojo.

– O toliau, Lorensai? Juk Masaras *nėra* vilkolakis? Ką jis būtų daręs? Pasijuokęs, ar ne?

– Nebūtinai pasijuokęs.

– Masaras jau turi blogą vardą, ir nuo jo sprunka vaikai. Kas jam darbo Siuzanos kaltinimai? Žmonės ir taip pliauškia, kad jam neželia plaukai, kad jis impotentas, pederastas, priekvaišis ir dar nežinau kas. Kokį velnią jam gali rūpėti vilkolakis? Jis pajėgus bet ką ištverti.

– *God.* Tu nesupranti.

– Na, tai paaiškink. Dabar ne metas kažką nutylėti.

– Masarui nerūpi paskalos. *All right.* Bet įsivaizduok, kad storulė teisi? Kad Masaras papjovė tas avis?

– Nesvaičiok, Lorensai. Sakei, kad tuo netiki.

– Ne vilkolakiu. Ne.

– Po velnių, tu pamiršti žaizdas. Tai ne Masaro dantys, ar ne?

– Ne Masaro.

– Aha. Matai.

– Bet Masaras turi šunį. Labai didelį šunį.

Kamilė krūptelėjo. Šunį ji buvo mačiusi aikštėje – didelį gyvulį dailiomis dėmėmis; stambi jo galva siekė žmogui iki juosmens.

– Vokiečių dogas, – tarė Lorensas. – Didžiausias iš šunų. Vienintelis, kuris dydžiu gali prilygti vilkui ar jį pranokti.

Kamilė užkėlė koją ant motociklo pedalo, atsiduso.

– Kodėl tiesiog ne vilkas, Lorensai? – paklausė tyliai. – Tiesiog kažkoks senas vilkas? Kodėl ne Plikis Krasas? Dar vakar jo ieškojai.

– Nes storulė būtų iššovusi jam į uodegą. Pro langą. Aplankysiu Masarą.

– Kodėl ne Lemirajį?

– Kas tas Lemirajis?

– Vidutinis žandaras.

– *God.* Dar ne metas. Mes tiesiog pasišnekėsime – Masaras ir aš.

Lorensas užvedė motociklą ir dingo atšlaitėje.

Jis sugrįžo tik per pietus. Truputį apsnūdusi ir neišalkusi Kamilė, pasidėjusi ant stalo duonos ir pomidorų, valgė sklaidydama vakarykštį laikraštį ir jo nematydama. Net *Profesionaliosios įrangos ir įrankių*

katalogas šiandien niekuo nebūtų įstengęs jai padėti. Lorensas įėjo, netardamas nė žodžio padėjo šalmą ir pirštines ant kėdės, metė žvilgsnį į stalą, dar išėmė kumpio, sūrio, obuolių ir atsisėdo. Kamilė nesistengė kaip paprastai užmegzti pokalbio. Tad Lorensas tylėdamas pavalgė, kartkartėmis krestelėdamas plaukus ir su nuostaba dirsčiodamas į ją. Kamilė svarstė, kas atsitiktų, jei ji nesistengtų jo kalbinti. Gal jie taip ir sėdėtų už šio stalo ir keturiasdešimt metų tylėdami valgytų pomidorus, kol galop vienas jų numirtų. Galbūt. Tokia perspektyva, regis, Lorenso nejaudino. Po dvidešimties minučių Kamilė nebeištvėrė.

– Matei jį?

– Pradingo.

– Kodėl „pradingo"? Vyrukas turi teisę išeiti pasivaikščioti.

– Taip.

– Šuo buvo?

– Ne.

– Matai. Jis buvo išėjęs pasivaikščioti. Be to, šiandien sekmadienis.

Lorensas kilstelėjo smakrą.

– Atrodo, kiekvieną sekmadienį jis eina į septintos valandos mišias, – pasakė Kamilė. – Kitame kaime.

– Būtų grįžęs. Per dvi valandas apėjau viską aplink jo lūšną. Jo nemačiau.

– Kalnai dideli.

– Užsukau į Ekarą. Solimanas išėjo iš išvietės.

– Psichologė?

Lorensas linktelėjo.

– Jam ne kas, – pasakė. – Gydytojas davė raminamųjų. Jis miega.

– O Nakvišius?

– Atrodo, išsijudino.

– Gerai.

– Per metrą.

Kamilė atsiduso, atsignybo gabalėlį duonos, išsiblaškiusi sužiaumojo.

– O kaip tau atrodo Nakvišius? – paklausė.

– Nykus.

– A-a, man jis atrodo veikiau įspūdingas.

– Įspūdingi vyrukai visada nykūs.

– Gali būti, – sutiko Kamilė.

– Šįvakar dar užsuksiu pas Masarą vakarienės metu. Tikrai nepražiopsosiu.

Tačiau ir vakare Lorensas Masaro lūšnoje nerado. Pralaukė daugiau kaip pusantros valandos, atsirėmęs jo durų, stebėdamas, kaip kalnus apgaubia tamsa. Laukti Lorensas mokėjo kaip niekas. Jam buvo tekę daugiau kaip dvidešimt valandų tykoti praeinančio lokio. Kai visai sutemo, jis pasuko atgal į kaimą.

– Man neramu, – pasakė Kamilei.

– Tu irzti dėl to tipo. Niekas nežino jo įpročių. Karšta. Galbūt laisvas dienas jis praleidžia kalnuose.

Lorensas susiraukė.

– Rytoj jam darbas. Turėtų būti grįžęs.

– Neirzk dėl to tipo.

– Trys galimybės, – pasakė Lorensas atkišdamas tris pirštus. – Masaras nekaltas kaip avinėlis. Išėjo į kalnus ir pasiklydo. Ir miega sau kur nors prie kokio

šiekšto. Arba koja pakliuvo į spąstus. Ar įkrito į kokią išgraužą. Net vilkai įkrenta į išgraužas. Arba...

Lorensas ilgam nutilo. Kamilė papurtė jį už kelio – taip paklibinama lemputė, kai nutrūksta kontaktas. Tai paveikė.

– Arba Masaras vis dar nekaltas. Bet Siuzana atėjo su juo pasikalbėti. Šįryt jis sužino apie jos žūtį. Išsigąsta. O jei jį užpuls visas kaimas? Jei storulė papasakojo kitiems? Bijo, kad jam perrėš pilvą nuo krūtinės iki kiaušių. Ir su savo šunimi sprunka.

– Netikiu, – pasakė Kamilė.

– Arba galų gale Masaras – žudikas. Su savo dogu išpjovė avis. Paskui papjovė Siuzaną. Bet galbūt Siuzana papasakojo kitiems – pavyzdžiui, man. Taigi jis sprunka. Neša kudašių. Jis pamišėlis, kraugerys ir žudo savo pabaisos iltimis.

– Taip pat netikiu. Visa tai dėl to, kad tam vargšui nežėlia plaukai. Dėl to, kad jis toks negražus ir vienišas. Jam jau turbūt ir taip ne per daug linksma vienut vienam ir be jokio plaukelio.

– Ne, – pertarė ją Lorensas. – Dėl to, kad storulė turėjo proto ir nebūtų įvariusi vilko į kampą. Ir dėl to, kad Masaras dingo. Nuvažiuosiu ten rytoj auštant. Kol jis nepaspruko į Dinį.

– Prašau. Palik tą žmogų ramybėje.

Lorensas paėmė Kamilę už rankos.

– Tu visada visus užstoji, – nusišypsojo.

– Taip.

– Pasaulis ne toks.

– Toks. Ne. Man nerūpi. Palik Masarą ramybėje. Jis nieko nepadarė.

– Tu nieko apie tai nežinai, Kamile.

– Ar tau neatrodo, kad verčiau reikėtų ieškoti Kraso?

– Būtent. Galbūt Krasas pas jį.

– Ką nori pasakyti? Kad jis jį užmušė?

– Ne. Prisijaukino.

– Kodėl taip sakai?

– Niekas nematė Kraso jau beveik dveji metai. Turi jis kažkur būti. Kai jie pametė jį iš akių, jis buvo dar vilkiūkštis. Prijaukinamas. Tokio tipo, kuris nebijo vokiškų dogų.

– Ir kur jis būtų jį slėpęs?

– Medinėje pašiūrėje, kurioje laiko šunį. Niekas nesiartina prie Masaro, o dar mažiau prie dogo pašiūrės. Jokio pavojaus, kad kas pastebės.

– O kuo būtų jį šėręs? Vilkai daug ryja. Išaiškėtų.

– Jau jo šuo ėda už dešimt. Nepamiršk: Masaras apsiperka Dinyje. Beveik nepastebimai. Galbūt ir medžioja. Ir dirba skerdykloje. Galėjo išauginti Krasą be jokios rizikos.

– Kurių galų vilką?

– Kurių galų dogą? Kad jaustųsi galingas, kad atsigriebtų. Ir kad būtų kitoks. Pažinojau vieną psichą, kuris išaugino grizlio patelę. Ir ką – tas vyrukas tarėsi esąs pasaulio valdovas. Tai sujaudrina – nuosavas grizlis. Apsvaigina.

– Vilkas irgi?

– Irgi. Ypač toks kaip Krasas. Gal jis žudė su juo.

Kamilė apmąstė visas tris Lorenso versijas. Nuo tos, kurioje Krasas naktį puola siundomas Masaro, jai nugara pagaugais ėjo.

– Ne, – tarė ji, – Masaras pakliuvo į spąstus. Yra tokių, kurie kalnuose pristato jų daugybę.

– Gal tu ir teisi, – netikėtai sutiko Lorensas, krestelėdamas plaukus. – Gal man aną vakarą tiesiog protas aptemo nuo tos storulės. Galbūt jai galvoj pasimaišė, ir ji įvarė vilką į kampą. Ir vilkas šoko ant jos. O Masaras kalnuose. Bet tada lieka vienas klausimas: kur Plikis Krasas?

XI

Tą sekmadienį, birželio 21-ąją, Paryžiuje pliaupė kaip iš kibiro.

Ir taip nuo pat ryto. Įsitaisęs prieš kambario langą šeštame aukšte, aptriušusiame Marė kvartalo name, kurio fasadas grėsmingai kybojo pasviręs virš gatvės, Žanas Batistas Adamsbergas žiūrėjo, kaip nuolaidžiais nutekamaisiais grioveliais kliokia vandens srautai nešdami atliekas. Vienos jų atkakliai spyriojosi, kitos plaukė pasroviui nėmaž nesipriešindamos. Gyvenimas neteisingas – net tokiame mįslingame atliekų pasaulyje. Vienos atlaiko, kitos ne.

Jisai laikėsi jau penkias savaites. Nunešti jį taikėsi ne vanduo – į jo kailį kėsinosi trys merginos. Ypač viena, išstypusi rudė, vos dvidešimt penkerių metų džiūsna, apspangusi nuo narkotikų, nors ne visada, lydima dviejų vergių, dviejų apžavėtų dvidešimtmečių mergiščių, kurios klausė jos kaip du perkarę, aršūs apgailėtini šešėliai. Iš tiesų pavojinga buvo tik rudė. Prieš dešimt dienų judrioje gatvėje ji į jį šovė – pora centimetrų virš kairiojo peties. Vieną gražią dieną ji suvarys jam į pilvą dailią kulkelę. Tokia manija buvo apsėdusi tą merginą. Kelissyk jam tai pranešė telefonu – dusliu, pagiežingu balsu. Dailią kulkelę

į pilvą – tokią pačią, kokią jis prieš šešetą savaičių suvarė į pilvą jų vadeivai, tipui, vadinamam Diku D., nors jo vardas buvo tiesiog Žeromas Lantenas.

Prisidengęs tuo didingu vardu, Dikas D. sutelkė niekingą ir vergišką gaują – keletą vaikinų ir mergiočių, vos besilaikančių ant kojų ir turinčių atlikti jo asmens sargybinių vaidmenį. Dikas buvo ganėtinai pavojingas ir žiaurus tipas, parduodantis narkotikus radikaliais metodais, galintis sutrėkšti tave pirštų spragtelėjimu, riebus ir pakankamai sumanus, kad prasuktų savo reikaliukus, bet nepakankamai, kad suvoktų, jog pasaulyje, be jo, esama ir kitų žmonių. Jo riešus juosė dygliuotos apyrankės, šlaunys buvo įspraustos į odines kelnes. Sakytum, D. jo varde turėjo reikšti Diktatorių, Dievybę arba Demoną. Bjauraus likimo įgeidžiu rudaplaukė mergina buvo atsidavusi Dikui D. kūnu ir siela. Jis buvo jos tiekėjas, jos vyriškis, jos dievas, budelis ir globėjas. Jį komisaras Adamsbergas ir nupylė viename rūsyje antrą valandą nakties.

Kai ginkluoti policininkai išlaužė duris, tarp Diko D. ir Oberkamfo gaujų vyko kruvinas mūšis. Tie tipai nejuokavo – visi buvo ginkluoti iki dantų. Dikas nusitaikė į vieną policininką, ir Adamsbergas pykštelėjo jam į koją. Čia kažkoks kretinas paleido į komisarą ketinį baro staliuką, kuris nubloškė Adamsbergą per tris metrus atgal, o jo automatinio pistoleto kulką keturis metrus į priekį, Dikui D. į pilvą.

Išdava: vienas žuvęs ir keturi sužeisti, du iš jų – policininkai.

Nuo to laiko Adamsbergas gyveno „su žmogumi ant sąžinės ir mergina ant sprando". Pirmą kartą per dvidešimt penkerius darbo policijoje metus jis nužudė žmogų. Aišku, jam buvo tekę prakiurdyti rankas, kojas, pėdas, kad išsaugotų saviškes, bet niekada – viso žmogaus. Žinoma, tai buvo nelaimingas atsitikimas. Žinoma, viskas per ketinį stalelį, kurį paleido tas bukagalvis. Žinoma, Dikas Debilas, Degradas, Daunas būtų juos išpyškinęs kaip žiurkes – jis buvo šunsnukis. Žinoma, tai buvo nelaimingas atsitikimas – tačiau lemtingas.

Ir dabar ta mergina lipa jam ant kulnų. Po Diko mirties visa apgailėtina gauja pasklido, išskyrus tą kerštingą moteriškaitę ir dvi prielipas, kurias ji tampėsi paskui save. Kerštingoji moteriškaitė turėjo gausią artileriją, išgelbėtą iš pakrikusio būrio griuvėsių, bet jie dar neįstengė aptikti, kur jos irštva. Ir kiekvienąsyk, kai jie sulaikydavo ją, tykančią Adamsbergo jo kelyje, ji įstengdavo atsikratyti ginklo dar nespėjus jos nučiupti nusikaltimo vietoje. Visada tūnodavo greta kokios nors šiukšliadėžės, susidėjusi rankas už nugaros. Sučiups ją policininkai, o pliauškė jau kažkur dingusi. Tiesiog komiška, bet kaip ją apkaltinsi? Beje, Adamsbergas tramdė kolegas. Kas iš to, jei ją sulaikysi. Ji išeis į laisvę ir iššaus – šiandien ar rytoj. Tad verčiau tegu ją palieka ramybėje, ir tegu ji, velniai rautų, iššauna. Tada pažiūrėsime, kieno – jos ar jo – viršus. O apskritai kerštingoji moteriškaitė, trokštanti jo kailio, išvadavo jį nuo kaltės jausmo. Ne, jis nenutarė leistis nudaigojamas. Bet ta ilga, diena iš dienos trunkanti pasala jį apvalė, nuplovė.

Adamsbergas stebėjo ją – stovi ir žliunga vandeniu lietuje, atsirėmusi į namo sieną prieš duris. Kartais ji slepiasi, kartais net nusigrimuoja ar persirengia, tarsi pasakoje. Kai pasirodydavo atidengtu veidu, jis nežinodavo, ginkluota ji ar ne. Dažnai sekdavo jį tiesiog taip, nesislapstydama – kad išklibintų jam nervus, manė jis.

Tačiau Adamsbergas neturėjo nervų. Nežinojo, ką reiškia gūžtis, jaudintis, įsitempti, beje, atsipalaiduoti – taip pat. Dėl įgimto vangumo jis gyveno visad tolygiu, visad neskubriu ritmu – bemaž atsainiai. Tad būdavo sunku suprasti, ar komisaras kažkuo susidomėjęs, ar jam tai visiškai nė motais. Tekdavo teirautis. Ir baimę Adamsbergas tepažino miglotai – veikiau iš apatijos, negu iš drąsos.

Šis tolygumas raminamai, kone slėpiningai veikė kitus ir per apklausas darė nepaneigiamus stebuklus. Ir sykiu jame buvo kažkas erzinančio, neteisingo ir užgaulaus. Tie, kurie, kaip inspektorius Danglaras, buvo su kaupu iškentėję visus įmanomus likimo smūgius – didelius ir menkus, taip kaip nusitrini pasturgalį ant dviračio balnelio, – beviltiškai stengėsi vieną dieną išjudinti Adamsbergą. Vis dėlto išsijudinti – ne dievaižin koks žygdarbis.

Rudaplaukė mergina, vardu Sabrina Monž, nieko nežinojo apie nepaprastus komisaro sugebėjimus absorbuoti. Taip pat nežinojo, kad nuo pat pirmų jos medžioklės dienų policininkai buvo įrengę išėjimą per rūsių tinklą, kuris išvesdavo Adamsbergą dviem gatvėmis toliau. Galų gale ji nežinojo, kad jis turi

tam tikrą su ja susijusį planą ir gana įtemptai prie jo darbuojasi.

Prieš išeidamas Adamsbergas metė į ją paskutinį žvilgsnį. Kartais Sabrina žadino jam gailestį, tačiau Sabrina buvo žudikė – tiek pat pavojinga, kiek, mąstė jis, trumpalaikė.

Neskubriu žingsniu jis patraukė į barą, kurį nusižiūrėjo prieš porą metų, šeši šimtai metrų nuo jo namų, ir kuris, jo nuomone, buvo tikra tobulybė. Airiška plytų smuklė, kuri vadinosi „Juodieji Dublino vandenys" ir kurioje viešpatavo neapsakomas klegesys. Adamsbergas mėgo vienatvę, tada leisdavo laisvai klaidžioti savo mintims, bet mėgo ir žmones, jų bruzdesį ir it uodas mito jų būtimi aplink save. Vienintelė bėda su žmonėmis – jie be perstojo mala liežuviais, tad jų pokalbiai nepaliaujamai trikdo savais keliais klajojančias komisaro mintis. Tada reikia trauktis, tačiau trauktis – vėlgi reiškia tą pačią vienatvę, kurios jis norėtų porą valandų išvengti.

„Juodieji Dublino vandenys" įkūnijo puikų jo dilemos sprendimą: bare burdavosi airiai, smarkiai išgeriantys, laidantys gerkles ir kalbantys Adamsbergui nepažįstama kalba. Kartais komisarui atrodydavo, kad jis – vienas paskutiniųjų planetos gyventojų, nė žodžio nemokančių angliškai. Šis pirmapradis neišmanymas leido jam džiugiai skendėti „Juoduosiuose vandenyse" ir mėgautis gyvybine jų tėkme, kuri jam nėmaž netrukdė. Toje neįkainojamoje priebėgoje Adamsbergas ilgas valandas kažką keverzodavo ir,

nepakrutindamas nė piršto, lūkuriuodavo, kad mintys išnirtų į sąmonės paviršių.

Taip Adamsbergas ieškodavo idėjų: tiesiog laukdavo. Išnirs viena jam prieš akis it nudvėsusi žuvis ant vandenų keteros – jis nutveria ją ir įdėmiai apžiūri, ar šiuo metu jam reikia to punkto, ar tai verta dėmesio. Adamsbergas niekada nemąstydavo, tik svajodavo, paskui rūšiuodavo laimikį, kaip tie žvejai su graibštu, sunkia ranka naršantys po tinklo dugną ir tarp žvirgždo, dumblių, kriauklelių ir smėlio pirštais čiuopiantys krevetes. Adamsbergo mintyse buvo nemažai žvirgždo ir dumblo, ir neretai jis į juos įklimpdavo. Reikėjo daug ką atmesti, daug ko atsikratyti. Jam atrodė, kad jo sąmonė – sumiša netolygių minčių visuma ir kad kitiems žmonėms nebūtinai taip pat. Pastebėjo, kad tarp jo ir jo pavaduotojo Danglaro esama tokio paties skirtumo, kaip tarp to graibšto dugno, pilno visokio šlamšto, ir tvarkingo žuvininko prekystalio. Ką čia bepadarysi? Galų gale, jei tik niekas jo per daug neragina, jis visada iš ten ką nors išžvejoja. Štai taip Adamsbergas naudojo savo smegenis – kaip neaprėpiamą jūrą maitintoją, kuria žmogus pasikliauja, bet jau seniai yra atsisakęs minties ją prijaukinti.

Stumtelėjęs „Juodųjų Dublino vandenų“ duris, jis pagalvojo, kad dabar tikriausiai greitai aštuonios. Laikrodžio komisaras nenešiojo, išsiversdavo su vidiniu savo laikmačiu, kuriuo galima buvo pasitikėti dešimties minučių tikslumu. Bare sklandė tas sunkus rūgštus gineso alaus – ar „Guinness“ raugo – kvapas, kurį jis išmoko mėgti ir kurio taip niekad ir neiš-

sklaidydavo didysis ventiliatorius palubėje. Rankos lipo prie medinių lakuotų stalų, lipnių nuo palieto ir paskubomis nubraukto alaus. Ant vieno iš jų Adamsbergas padėjo savo bloknotą spiraline nugarėle, taip užsiimdamas vietą, ir atsainiai užmetė ant kėdės atkaltės švarką. Geriausias staliukas – po didžiule iškaba su negrabiai nutapytomis trimis sidabrinėmis pilimis, kurias ryja liepsnos; jos, buvo jam paaiškinta, vaizduoja gališko Dublino miesto herbą.

Jis pakvietė Enidę, tvirtą šviesiaplaukę padavėją, neregėtai atsparią ginesui, užsisakė ir paprašė, kad jam leistų užmesti akį į aštuntos valandos žinių laidą. Jie čia žinojo, kad jis faras, ir prireikus leisdavo naudotis televizijos aparatu, įspraustu po baru. Adamsbergas priklaupė ir įjungė televizorių.

– Muštynės? – paklausė jo Enidė su itin ryškiu airišku akcentu.

– Vilkas ryja avis, bet labai toli nuo čia.

– O jūs kuo čia dėtas?

– Nežinau.

„Nežinau“ buvo vienas iš būdingiausių Adamsbergo atsakymų. Vartojo jį ne iš tingumo ar išsiblaškymo, o todėl, kad teisingo atsakymo iš tikrųjų nežinojo – taip ir sakydavo. Šis vangus nežinojimas žavėjo ir erzino jo pavaduotoją Danglarą, kurio nuomone, kaip gali deramai veikti, jei visai neišmanai reikalo. Ir atvirkščiai, šitas netikrumas buvo būdingiausias ir vaisingiausias Adamsbergo prigimties elementas.

Apsikrovusi lėkštėmis Enidė nuėjo prie kitų klientų, o Adamsbergas sutelkė dėmesį į prasidedančią

žinių laidą. Televizorių buvo pastatęs baro gale, nes „Juodųjų vandenų“ šurmulyje niekaip kitaip neįstengtum išgirsti diktoriaus balso. Nuo ketvirtadienio jis kiekvieną vakarą sekė žinias, bet niekas daugiau neminėjo Merkantūro vilko. Baigta. Ir toks netikėtas epilogas jį stebino. Jis buvo įsitikinęs, kad ši pabaiga – tik trumpas atokvėpis, kad netrukus istorija tęsis toliau – ne itin patraukli istorija, tartum genama lemtingos būtinybės. Kodėl, jis nežinojo. Nežinojo ir kodėl jį tai domina. Taip ir pasakė Enidei.

Tad ne per daug nustebo išvydęs dabar jau pažįstamą Sen Viktor diu Mono kaimo aikštę. Kad girdėtų, palinko prie ekrano. Po penkių minučių pakilo, šiek tiek priblokštas. Ar to jis atėjo čia ieškoti? Savo avidėje papjautos moters mirties? Ir ar ne to laukė visą savaitę sąmonės gelmėse? Tomis akimirkomis, kai tikrovė absurdiškai įkūnydavo juodžiausius jo lūkesčius, Adamsbergą pagaudavo svaigulys ir kone siaubas. Jo paties pasąmonė niekada nežadino jam per didelio pasitikėjimo. Jis nepasikliovė ja, kaip kokiu apanglėjusiu raganiaus katilo dugnu.

Lėtu žingsniu sugrįžo prie staliuko. Enidė atnešė jam lėkštę, ir jis suknaibė savo bulvę, jos nematydamas – gerą seną bulvę, apkeptą sūriu – visuomet tokią užsisakydavo „Juoduosiuose Dublino vandenyse“. Svarstė, kodėl jo nenustebino tos moters žūtis. Velniai rautų, vilkai žmogaus nepuola, jie sprunka šalin, kaip ir turi sprukti vilkai, kupini gudrybės – tam jie ir vilkai. Blogiausiu atveju vaiką, bet tik ne suaugusįjį. Matyt, ji bus užspendusi jį į kampą. O kas

galėtų būti toks kvailas, kad spęstų vilką į kampą? Vis dėlto kaip tik taip ir turėjo atsitikti. Ekrane vėl išniro tas pats nesutrikdomas veterinaras. Žodis mokslui. Jis vėl postringavo apie aštrius krūminius dantis – ir ten, ir čia, pirmas įspaudas, antras įspaudas. Nuo to tipo lenkė miegas. Bet savo amatą jis, atrodo, išmanė ir beveik neabejojo, kad iš tiesų tą moterį papjovė vilkas – didysis Merkantūro vilkas. Taip, jis, matyt, buvo nustebęs.

Suraukęs antakius Adamsbergas atstūmė tuščią lėkštę, pasaldino kavą. Galbūt visa tai pasirodė jam keista jau nuo pat pradžių. Tai buvo pernelyg įstabu ar pernelyg poetiška, kad būtų tiesa. Kai gyvenime netikėtai išnyra poezija, visi stebisi, žavisi, bet netrukus susigriebia leidęsi apmulkinami, tai buvusi tiesiog gudrybė, suktybė. Galbūt jam pasirodė neįtikima, kad didžiulis vilkas išnirtų iš tamsybių ir puldinėtų kažkokį kaimą. Bet, po velnių, tai tikrai vilko dantys. Gal pasiutęs šuo? Ne, veterinaras pasakė pakankamai aiškiai. Žinoma, labai sunku įžvelgti skirtumą tiesiog iš įkandimų, bet vis dėlto tai ne šuo. Prijaukinimas, degeneracija, sumenkėjęs dydis, sutrumpėjęs snukis, vienas kitą dengiantys mažieji krūminiai dantys – Adamsbegas ne viską įsidėmėjo; žodžiu – šuniui nebūdingas toks didelis tarpas tarp dantų, koks buvo išmatuotas tarp įkandimų. Nebent labai didelio šuns – vokiečių dogo. Ar į kalnus buvo nuklydęs koks vokiečių dogas? Ne, nebuvo. Tad tai vilkas, didelis vilkas.

Ir šį kartą jie aptiko ant žemės pėdsaką – priekinės kairiosios letenos – įsispaudusį avių mėšle, į dešinę

nuo lavono. Beveik dešimties centimetrų pločio vilko letenos pėdsaką. Kai žmogus kaire koja įmina į mėšlą, jam tai atneša laimę. Adamsbergas svarstė, ar tai galioja ir vilkams.

Reikėjo neturėti košės galvoj, kad užspęstum į kampą tokį žvėrį. Štai kas atsitinka, kai puoli be atodairos. Amžinai skubėti, spartinti įvykių eigą. Iš to nieko gero. Nekantrumo nuodėmė. Arba ten ne toks vilkas kaip kiti. Ne tik didelis, bet ir pakrikusiais nervais. Adamsbergas atvertė piešimo bloknotą, ištraukė iš kišenės pieštuką apgraužtu galu ir įsistebeilijo į jį šiek tiek susidomėjęs. Pieštukas veikiausiai Danglaro. Tas tipas gali apgraužti visus pasaulio pieštukus. Adamsbergas pasukiojo jį tarp pirštų, mąsliai tyrinėdamas gilius rantus, kuriuos buvo palikę žmogaus dantys.

XII

Auštant Kamilė išgirdo tolstantį motociklą. Net nejuto, kai Lorensas atsikėlė. Kanadietis buvo tylus žmogus ir tausojo Kamilės miegą. Jam buvo nei šilta, nei šalta, ar jis miega ilgiau, ar trumpiau, bet Kamilei miegas – esminė gyvenimo vertybė. Ji išgirdo tolstantį motoro burzgimą ir dirstelėjo į žadintuvą stengdamasi suvokti, kam visa ta skubra.

Na taip, Masaras. Lorensas bando jį užklupti, kol tas dar neišvažiavo į Dinio skerdyklą. Ji apsivertė ant kito šono ir akimirksniu užmigo.

Devintą valandą sugrįžęs Lorensas papurtė ją už peties.

– Masaras namuose nenakvojo. Jo automobilis vis dar ten. Į darbą neišvažiavo.

Kamilė atsisėdo, persibraukė plaukus.

– Pranešime farams, – toliau kalbėjo jis.

– Ką jiems sakysime?

– Kad Masaras dingo. Kad reikia apieškoti kalnus.

– Tu nepasakosi apie Siuzaną?

Lorensas papurtė galvą.

– Pirmiau išnaršysim jo lūšną, – tarė.

– Išnaršysime lūšną? Išprotėjai?

– Reikia jį surasti.
– Kas iš to, kad išnaršysime jo trobą?
– Galbūt sužinosim, kur jis iškeliavo.
– Ką tu tikiesi rasti? Vilkolakio kailį, sulankstytą spintoje?
Lorensas gūžtelėjo pečiais.
– *God,* Kamile. Baik šnekas. Eime.
Po trijų ketvirčių valandos jie įžengė į nediduką Masaro namelį, pastatytą pusiau iš akmens plokščių, pusiau iš lentų. Pakako tiesiog stumtelėti duris.
– Geriau jau taip, – pasakė Kamilė.
Troboje tebuvo du kambariai, nedidelė apytamsė gyvenamoji patalpa, beveik be jokių baldų, miegamasis ir tualetas. Gyvenamajame kambaryje didelis šaldiklis – vienintelis regimas nūdienos ženklas.
– Kaip nevalyva, – murmtelėjo Lorensas apžiūrėdamas kambarį. – Prancūzai nevalyvi. Reikia atidaryti šaldiklį.
– Atidaryk pats, – atsargiai atsiliepė Kamilė.
Lorensas nukraustė šaldiklio viršų – kepurę, kišeninį žibintuvėlį, laikraštį, kelių žemėlapį, svogūnus – viską sudėjo ant stalo, kilstelėjo dangtį.
– Na? – paklausė Kamilė, atsišliejusi į sieną priešais šaldiklį.
– Mėsa, mėsa ir dar kartą mėsa, – pranešė Lorensas.
Panaršė iki dugno.
– Kiškiai, triušiai, jautiena, ketvirtis kalnų ožkos. Masaras brakonieriauja. Sau, šuniui ar abiem.
– O avienos?
– Nėra.

Lorensas nuleido dangtį. Aprimusi Kamilė atsisėdo prie stalo ir išskleidė kelių žemėlapį.

– Gal jis žymi savo kelius kalnuose, – pasakė.

Netardamas nė žodžio, Lorensas pasuko į miegamąjį, pajudino lovos tinklą, pakilnojo čiužinį, patikrino stalelio galvūgalyje ir komodos stalčius, išnaršė nedidelę medinę spintą. Viskas suskretę.

Grįžo į kambarį valydamasis į kelnes rankas.

– Žemėlapis ne apylinkių, – pasakė Kamilė. – Prancūzijos.

– Kas nors pažymėta?

– Nežinau. Šitame kambaryje nieko neįžiūrėsi.

Lorensas gūžtelėjo pečiais, ištraukė stalo stalčių, išvertė jo turinį ant vaškytinės.

– Prikimšęs stalčius seno šūdo, – tarė. – *Bullshit.*

Kamilė priėjo prie durų, kurios buvo likusios plačiai atlapotos, ir iškišo žemėlapį į dienos šviesą.

– Jis nubraižė visą maršrutą raudonu pieštuku, – pasakė. – Nuo Sen Viktoro iki...

Lorensas skubiai apžiūrėjo išsklaidytus daiktus, suvertė viską atgal į stalčių, nupūtė ant stalo nusėdusias dulkes. Kamilė išlankstė antrą žemėlapio pusę.

– Kalė uosto, – pasakė galiausiai. – Paskui per Lamanšą ir baigiasi Anglijoje.

– Kelionė, – tarstelėjo Lorensas. – Nieko įdomaus.

– Šalutiniais keliukais. Daugybė laiko.

– Mėgsta keliukus.

– Ir nemėgsta žmonių. Ką jis ketina veikti Anglijoje?

– Pamiršk, – tarė Lorensas. – Nėra ko žiūrėti. Gal jis jau senas.

Kamilė sulankstė pusę žemėlapio, vėl įdėmiai apžiūrėjo Merkantūro apylinkes.

– Eikš, pažiūrėk, – tarė.

Lorensas kilstelėjo smakrą.

– Eikš, pažiūrėk, – pakartojo ji. – Trys kryželiai pieštuku.

Lorensas palinko prie žemėlapio.

– Nematau.

– Čia, – tarė Kamilė pridėdama pirštą. – Vos matyti.

Lorensas paėmė žemėlapį, išėjo į lauką ir suraukęs antakius šviesoje apžiūrinėjo raudonus ženklus.

– Trys avidės, – iškošė pro dantis. – Sen Viktoro, Vantbriuno, Pjerforo.

– Tai dar neaišku. Pernelyg stambus mastelis.

– Ne, aišku, – atitarė Lorensas, krestelėdamas plaukus. – Avidės.

– Na ir kas? Tai rodo, kad Masaras domisi antpuoliais – kaip tu, kaip visi kiti. Nori pažiūrėti, kaip keliauja vilkas. Jūs Merkantūre taip pat pažymėjote žemėlapyje.

– Tuomet būtų pažymėti ir kiti antpuoliai – praeitų ir užpraeitų metų.

– O jei jį domina tik didysis vilkas?

Lorensas skubiai sulankstė žemėlapį, įbruko jį į švarko kišenę, uždarė duris.

– Važiuojame, – tarė.

– O žemėlapis? Nepadedi jo į vietą?

– Pasiimame. Pažiūrėti iš arčiau.

– O farai? Jei jie sužinos?

– Kokį velnią farams veikti su žemėlapiu?

– Tu kalbi kaip Siuzana.

– Aš tau sakiau. Ji man užkaitino smegenis.

– Per daug užkaitino. Padėk žemėlapį.

– Tu pati, Kamile, nori apginti Masarą. Jei nušvilpsime jo žemėlapį, jam tai į gera.

Namuose Kamilė plačiai atlapojo langines, ir Lorensas ant medinio stalo išskleidė Prancūzijos žemėlapį.

– Tas žemėlapis dvokia, – pasakė.

– Nedvokia, – pasakė Kamilė.

– Dvokia riebalais. Nežinau, kas jūsų, prancūzų, nosyse, kad jums niekada niekas nedvokia.

– Mūsų nosyse dviejų tūkstančių metų istorija, sudvisusi riebalais. Jūs, kanadiečiai, per jauni, kad suprastumėte.

– Matyt, – tarė Lorensas. – Matyt, dėl to senos tautos visada dvokia. Še, – pridūrė tiesdamas jai didinamąjį stiklą, – apžiūrėk iš arčiau. Aš važiuoju pas farus.

Kamilė palinko prie žemėlapio, įsmeigusi akis į kelius, ir lėtai vedė stiklu virš visos Merkantūro apylinkės.

Lorensas sugrįžo tik po valandos.

– Ilgai jie tave užlaikė, – pasakė Kamilė.

– Aha. Svarstė, ko aš jaudinuosi dėl Masaro. Iš kur žinau, kad jis dingo. Negalėjau jiems papasakoti apie vilkolakį.

– Ką tu pasakei?

– Jog Masaras sekmadienį buvo mane pasikvietęs, kad parodytų didelį letenos pėdsaką, kurį aptiko netoli Vanso kalno.

– Neblogai.

– Jog nieko nebuvo nei ryte, nei vakare. Aš sunerimau, vėl užsukau šį rytą.

– Klijuojasi.

– Galų gale jie taip pat sunerimo. Paskambino į Dinio skerdyklą, niekas jo nematė. Ką tik pasiuntė Piuižirono brigadą, kad viską apieškotų aplink lūšną. Jei per dvi valandas jo neras, pastiprinimui atsiųs brigadą iš Antrevo. Norėčiau užvalgyti, Kamile. Mirštu iš bado. Sulankstyk žemėlapį. Dar ką nors aptikai?

– Dar keturis kryželius, labai neryškius. Visi tarp Nacionalinės 202 autostrados ir Merkantūro.

Lorensas klausiamai kilstelėjo smakrą.

– Tai būtų tarp Andelio ir Anelijo, į rytus nuo Sen Viktoro, prie Gijo, dešimt kilometrų į šiaurę, ir La Kastijo, beveik ties draustinio riba.

– Nesutampa, – tarė Lorensas. – Tos avidės niekada nebuvo puldinėjamos. Tu tikra dėl tų vietų?

– Maždaug.

– Nesutampa. Matyt, reiškia ką kita.

Lorensas pamąstė.

– Galbūt jis ten stato spąstus, – spėjo.

– Kam žymėti žemėlapyje?

– Pažymi laimikį. Nurodo geras vietas.

Kamilė palingavo galvą, sulankstė žemėlapį.

– Eisime pietauti į kavinę aikštėje, – pasakė. – Čia nieko nebėra.

Lorensas susiraukė, patikrino šaldytuvą.

– Matai, – tarė Kamilė.

Lorensas buvo vienišius, jis nemėgo lankytis viešose vietose, o labiausiai – pietauti kavinėse, klausytis, kaip tarška stalo įrankiai ir žiaumoja žmonės, ir valgyti kitų akivaizdoje. Kamilė mėgo šurmulį ir, kai tik galėdavo, tempdavo Lorensą į kavinę aikštėje, į kurią užsukdavo beveik kas dieną, kai kanadietis pranykdavo Merkantūre.

Ji priėjo prie jo, pakštelėjo į lūpas.

– Eime, – tarė.

Lorensas priglaudė ją prie savęs. Jeigu jis šalinsis pasaulio, Kamilė jį paliks. Bet tai jam daug kainuoja.

Pietums baigiantis į kavinę įžengė kelio prižiūrėtojo brolis Larkė, įraudęs ir uždusęs. Šnekos nuščiuvo. Larkė niekada nekeldavo kojos į kavinę – pasiimdavo katiliuką ir užkandžiaudavo pakelėje.

– Kas nutiko, tėtušiuk? – pasiteiravo šeimininkas. – Pamatei Šventąją Mergelę?

– Nemačiau, kvaily tu nelaimingas. Mačiau veterinaro žmoną, jinai traukė iš Sent Andrė.

– Matyt, viskas atvirkščiai, – pratarė šeimininkas.

Veterinaro žmona buvo medicinos sesuo ir badydavo visos Sen Viktoro apylinkės užpakalius. Turėjo didelę paklausą, nes buvo švelni ir badė taip, kad nė nepajusi. Ėjo šnekos, jog visa tai dėl to, kad ji permiega su visais bent kiek pakenčiamais tipais, kurių užpakalius bado. Kiti, gailestingesni, sakė: ar ji kalta,

kad bado užpakalius, ne toks jau smagus darbas, pabandykite bent minutei atsidurti jos vietoje.

– Na ir ką? – paklausė šeimininkas. – Ji tave išprievartavo griovyje?

– Tu tikrai vargšas priekvaišis, – paniekinamai šniurkštelėjęs atsiliepė Larkė. – Nori, kad tau pasakyčiau, Alberai?

– Nagi, sakyk?

– Ji nesutinka badyti tau užpakalio, ir tu siunti. Tad laistai purvais, nes nieko kito nesugebi.

– Jau baigei savo pamokslą? – paklausė šeimininkas pykčiu žaibuojančiomis akimis.

Albero akutės buvo mėlynos, mažučiukės, visai užplukusios plačiame plytų raudonumo veide. Jis nebuvo itin patrauklus.

– Taip, baigiau – tik todėl, kad gerbiu tavo žmoną.

– Gana, – tarė Liusi dėdama delną vyrui ant rankos. – Kas nutiko, Larkė?

– Veterinaro žmona grįžo iš Gijo. Ten sudorotos dar trys avys.

– Gijo? Tikrai? Tai labai toli.

– Aha, na, aš nieko neprasimanau. Gijo. Vadinasi, tas žvėris puldinėja visur. Rytoj gali nusidanginti į Ter Ružą, o poryt – į Vudajį. Daro, ką nori ir kaip nori.

– Kieno buvo avys?

– Gremono. Jis kaip žemę pardavęs.

– Bet tai tik avys! – ataidėjo kažkieno balsas. – Ir jūs dėl to snarglį varvinsit?

Visi atsisuko ir išvydo perkreiptą Ekaro valdytojo Biutejo veidą. Velniai rautų, Siuzana.

– Ir nė vienas nenuvarvino ašarėlės dėl Siuzanos, kuri dar net nepalaidota! O čia verkšlena dėl mekeklių! Visi jūs atmatos!

– Mes neverkšlename, Biuteji, – atsiliepė Larkė tiesdamas ranką. – Galbūt mes visi atmatos, ypač Alberas, tačiau Siuzanos niekas nepamiršo. Bet ją nugalabijo tas prakeiktas žvėris, ir, velniai griebtų, reikia jį surasti.

– Aha, – pritarė kitas balsas.

– Aha. Ir jei Gijo vyrukai aptiks jį anksčiau už mus, mes atrodysime tikri apkiautėliai.

– Mes pričiupsime jį pirmi. Nuo to laiko, kai Gijo vyrukai pradėjo auginti levandas, jie visai ištižo.

– Ir nesvajokit, vyručiai, – pareiškė paštininkas, ganėtinai neurasteniškas tipas. – Mes tokie pat nevykėliai, kaip vyrukai iš Gijo ar kitur. Nebeturime uoslės, nebeužuodžiame pėdsakų. Tą žvėrį mes pričiupsime tik tada, kai jis prisistatys tiesiai čionai išlenkti taurelės prie baro. Ir dar reikės palaukti, kol jis kaip reikiant įkauš, kad jį pagautume – ir dar jei imsimės koks dešimt. O iki to laiko jis sudoros visą apylinkę.

– Ei, klausyk, na tu ir linksmuolis.

– Ta istorija apie vilką, kuris ateina išlenkti taurelės – visiška nesąmonė.

– Reikia paprašyti malūnsparnio, – pasiūlė kažkas.

– Malūnsparnio? Apžiūrėti kalnus? Debilas tu, ar ką?

– Be to, atrodo, netekome Masaro, – ištarė kažkieno balsas. – Žandarai jo ieško po Vanso kalną.

– Na, to nepavadinčiau didele netektimi, – pasakė Alberas.

– Kvailys nelaimingas, – tarė Larkė.

– Gana, – pertarė jį Liusi.

– O kas tau sakė, kad Masaro nebus patvarkęs tas žvėris? Tas jo šišas amžinai valkiotis naktimis?

– Aha, rasime tą Masarą sudraskytą. Sakau jums.

Lorensas čiupo Kamilę už riešo.

– Eime, – tarė. – Jie mane išvarys iš proto.

Kai jie išėjo į aikštę, Lorensas atsikvėpė, lyg ištrūkęs iš kokio nuodingo debesies.

– Asilų gauja, – burbtelėjo.

– Ne gauja, – pasakė Kamilė. – Tai žmonės, vieni bijo, kiti liūdi, dar kiti jau nusigėrė. Alberas, žinoma, priekvaišis.

Įkaitusiomis gatvėmis jie kopė aukštyn namų link.

– Ką tu apie tai pasakysi? – paklausė Kamilė.

– Apie ką? Kad jie prisisriaubę?

– Ne. Apie kaimą, kuriame įvyko antpuolis. Ta vieta pažymėta žemėlapyje.

Lorensas stabtelėjo, įsistebeilijo į Kamilę.

– Iš kur Masaras galėjo žinoti? – sušnibždėjo. – Iš kur jis galėjo žinoti *iš anksto?*

Tolumoje pasigirdo pratisas amsėjimas. Lorensas sukluso.

– Žandarai ieško, – nusišaipė. – Gali sau ieškoti, vis tiek neras. Šiąnakt buvo Gijo, rytoj bus La Kastijis. Tai jis žudo. Tai jis žudo, Kamile, su Krasu.

Kamilė buvo kažką besakanti, bet nutylėjo. Nebežinojo, kaip apginti Masarą.

– Su Krasu, – toliau kalbėjo Lorensas. – Jie slapstosi. Pjaus avis, moteris, vaikus.

– Bet, Dieve mano, kodėl? – pašnibždom atsiliepė ji.

– Nes jam neželia plaukai.

Kamilė nepatikliai dėbtelėjo į jį.

– Ir dėl to jis pakvaišo, – užbaigė Lorensas. – Eime pas farus.

– Palauk, – tarė Kamilė čiupdama jį už rankos.

– Ko? Nori, kad jis užpultų kitas siuzanas?

– Palaukime iki rytdienos. Gal jį suras. Prašau.

Lorensas palingavo galva ir tylėdamas užkopė gatve aukštyn.

– Augustas nuo penktadienio nieko neėdęs, – pasakė. – Kylu į Masyvą. Grįšiu ryt vidurdienį.

Kitą vidurdienį Masaro vis dar nebuvo radę. Tryliktos valandos žinių laidoje pranešė, kad La Kastijyje papjautos dvi avys. Vilkas traukė į šiaurę.

Paryžiuje Žanas Batistas Adamsbergas užsirašė informaciją. Jis įsigijo smulkų karinį Merkantūro žemėlapį, kurį įgrūdo į apatinį savo rašomojo stalo stalčių – stalčių, skirtą neaiškiems klausimams ir abejotinoms operacijoms. Raudonai pabraukė La Kastijo pavadinimą. Vakar pabraukė Gijo. Ilgai spoksojo į žemėlapį, parėmęs ranka skruostą, susimąstęs.

Jo pavaduotojas Danglaras žiūrėjo į jį mažumą susikrimtęs. Jis nesuprato, kodėl Adamsbergą šitaip domina toji vilko istorija, kai tiriamas sudėtingas atvejis Gei-Liusako gatvėje – leistinos savigynos atvejis, kiek per daug įtikinamas, kad būtų tiesa, ir kai pavojinga pamišėlė žudikė prisiekė suvaryti jam dailią kulkelę į pilvą. Tačiau taip buvo visada. Danglaras niekada negalėjo perprasti savotiškos logikos, kuri nulemdavo Adamsbergo pasirinkimą. Beje, jam tai neatrodė jokia logika, o amžinas chaosas, suregztas iš svajų bei intuicijos ir nenusakomais keliais vedantis į nepaneigiamą sėkmę. Tačiau sekti Adamsbergą jo minčių vingiais jam nepakako nervų išteklių. Nes tos mintys buvo ne tik neaiškios prigimties – kažkur tarp dujinio, skysto ir kieto būvio, jos be paliovos susiliedavo su kitomis mintimis, ir joks loginis ryšys nevaldė tų darinių. Ir kol Danglaras savo aštriu protu rūšiavo, klasifikavo, grupavo ieškodamas metodiško sprendimo, Adamsbergas painiojo analizės lygmenis, kaitaliojo etapus, nepaisydamas jokio nuoseklumo, gaudė vėją laukuose. Ir galų gale su savo neapsakomu lėtumu išžvejodavo iš chaoso tiesą. Tad Danglaras nutarė, kad komisaras turi – kaip sakoma apie silpnapročius arba apie didžius protus – „savitą logiką". Jau daugelį metų jis stengėsi prie jos prisitaikyti, draskomas susižavėjimo ir nevilties.

Nes Danglaras apskritai buvo priešingybių draskomas žmogus. Adamsbergas, priešingai, vientiso liejimo – ir, matyt, kiek skuboto – iš vienalytės medžiagos, nepriklausomos ir takios – tikrovėje pasireikšdavo tik provizoriniai jos dariniai. Keista,

sugyventi su juo buvo lengva. Žinoma, tik ne tiems, kurie stengėsi jį apvaldyti. Tokių buvo. Visada yra žmonių, kurie nori jus apvaldyti.

Komisaras pirštais pamatavo atstumą tarp Gijo ir La Kastijo, paskui atmatavo jį nuo La Kastijo, ieškodamas artimiausio punkto tam kraugeriui vilkui, klajojančiam ir ieškančiam naujų žemių. Danglaras kelias minutes jį stebėjo. Migloto ir kartais svajingo savo minčių pasaulio gelmėse Adamsbergas sugebėjo būti stebėtinai techniškai tikslus.

– Kažkas negerai dėl tų vilkų? – ryžosi Danglaras.

– Dėl to vilko, – patikslino Adamsbergas. – Jis vienas, bet atstoja dešimtį. Nepagaunamas žmonių rijikas.

– O mums tai svarbu? Vienaip ar kitaip?

– Ne, Danglarai. Kaip, jūsų nuomone, tai gali būti susiję su mumis?

Danglaras pakilo, nužvelgė žemėlapį per komisaro petį.

– Tačiau vieną gražią dieną kažkas turės tuo užsiimti, – pusbalsiu pridūrė Adamsbergas.

– Ta mergina, – pertarė Danglaras, – ta Sabrina Monž, aptiko išėjimą per rūsius. Mes demaskuoti.

– Žinau.

– Reikia ją nutverti, kol ji jūsų nenudėjo.

– Mes negalime jos suimti. Reikia, kad ji į mane iššautų, nepataikytų – ir tada ją sučiupsime. Paskui galėsime dirbti. Kas naujo apie vaiką?

– Pėdsakai Lenkijoje. Tai gali ilgai užtrukti. Jinai mus užspendė.

– Ne. Netrukus aš išvykstu, Danglarai. Taip išlošime laiko ir surasime vaiką, kol ji man nesuvarė dailios kulkelės į pilvą.

– Kur trauksite?

– Tuojau sužinosime. Sakykite, kur lindi žmogžudystės Gei-Liusako gatvėje užsakovas, jeigu yra taip, kaip mes manome?

– Avinjone.

– Tada važiuoju tenai. Važiuoju į Avinjoną. Niekam nevalia to žinoti, išskyrus jus. Viršininkai neprieštarauja. Turiu ramiai veikti, be tos Sabrinos, minančios ant kulnų.

– Supratau, – tarė Danglaras.

– Atsargiai, Danglarai. Kai ji susigriebs, kad aš dingau, spęs spąstus. O ji – mergina gabi. Niekam nė žodelio, net jei jums aimanuodama paskambintų mano tikroji motina. Žinokit, mano motina niekada neaimanuoja, kaip ir penkios mano seserys. Mano numerį turėsite jūs vienas, Danglarai.

– Ar, kol jūsų nebus, man toliau žymėti žemėlapį? – paklausė Danglaras rodydamas ranka į stalą.

– Oi ne, drauguži. Man dėl to vilko nei šilta, nei šalta.

XIII

Piuižirono žandarmerijoje Lorensas pareikalavo, kad jam leistų pasikalbėti su brigados viršininku. Priimamajame sėdintis budėtojas neparodė didelio entuziazmo.

– Kas jūsų viršininkas? – paklausė Lorensas.

– Žmogus, kuris pasiųs jus savais keliais, jei pridarysite jam rūpesčių.

– Ne, aš klausiu jo laipsnio. Jo pareigos – kaip jos vadinasi?

– Jos vadinasi viršila.

– Ką gi, to man ir reikia: viršilos.

– Ir kuriems galams jums reikia viršilos?

– Nes turiu jam papasakoti siaubingą istoriją. Tokią siaubingą, kad kai ją jums papasakosiu, jūs pasiųsite mane pas savo viršininką, o kai ją išgirs jūsų viršininkas, jis nukreips mane pas jo viršininką. Viršininkas nutars, kad tai viršija jo kompetenciją, ir pasiųs mane pas viršilą. Tačiau aš turiu darbo. Nesiruošiu pasakoti jos keturis kartus, einu tiesiai pas viršilą.

Budėtojas sutrikęs suraukė antakius.

– Kuo ta istorija tokia siaubinga?

– Klausyk, žandare, – tarė Lorensas, – ar žinai, kas yra vilkolakis?

Žandaras nusišypsojo.

– Aha, – atsiliepė.

– Na, nesijuok, nes tai istorija apie vilkolakį.

– Manau, tai pranoksta mano kompetenciją, – galiausiai pareiškė žandaras.

– Bijau, kad taip, – pritarė Lorensas.

– Net nežinau, ar tai neviršija viršilos kompetencijos.

– Klausyk, žandare, – kantriai dėstė toliau Lorensas, – ar tai viršija viršilos kompetenciją, ar ne, pamatysime vėliau. Tačiau pabandykime. Sutarta?

Budėtojas dingo ir grįžo po penkių minučių.

– Viršila jūsų laukia, – pranešė rodydamas į duris.

– Eik vienas, – ūmai šnipštelėjo Kamilė Lorensui. – Nemėgstu skųsti. Lauksiu tavęs prieškambaryje.

– *God.* Palieki man niekšo vaidmenį, ar ne? Svarbiausia, neturi noro eiti drauge?

Kamilė gūžtelėjo pečiais.

– *Bullshit,* tai ne skundimas, – tarė Lorensas. – Svarbu tai, kad būtų sutramdytas psichas.

– Žinau.

– Tai eime.

– Negaliu. Neprašyk.

– Išduotum Siuzaną.

– Nešantažuok, Lorensai. Eik vienas. Aš tavęs laukiu.

– Tu man nepritari?

– Pritariu.
– Tuomet tu bailė.
– Aš – bailė.
– Visada tai žinojai?
– Velniai rautų, aišku, kad taip.
Lorensas nusišypsojo ir nusekė paskui budėtoją. Prieš viršilos kabineto duris šis sulaikė jį už rankovės.

– Be juokų, tikras vilkolakis? – sušnibždėjo jaunasis žandaras. – Toksai tipas, kuris, kai jį perskrodi nuo...

– Dar nežinome, – atsakė Lorensas. – Tokie dalykėliai paaiškėja tik paskutinę minutę. Supranti?

– Suprantu: šimtu procentų.

– Tuo geriau.

Viršila, gan stilingas vyriškis siauru suglebusiu veidu, laukė atsidrėbęs plastmasinėje kėdėje, sunėręs ant pilvo rankas ir pašaipiai šypsodamas. Greta jo Lorensas atpažino Žiusteną Lemirajį, vidutinį žandarą, sėdintį prieš nedidelį staliuką su rašomąja mašinėle, ir jam linktelėjo.

– Toks, kaip čia pasakius, vilkolakis, a? – nerūpestingai pasiteiravo viršila.

– Nematau, kas čia taip labai juokinga, – šiurkščiai atrėmė Lorensas.

– Ką gi, – toliau porino viršila taikingu tonu, kokiu kalbama su psichopatais. – Ir kur tas vilkolakis?

– Sen Viktor diu Mone. Praeitą savaitę ten Siuzanos Roslen avidėje papjautos penkios avys. Jūsų kolega ten buvo.

Viršila nenatūraliu mostu – greičiau saloniniu, negu karišku – ištiesė į kanadietį ranką.

– Pavardė, vardas, asmens liudijimas, – paprašė tebesišypsodamas.

– Lorensas Donaldas Džonstounas. Tautybė – kanadietis.

Lorensas ištraukė iš švarko kišenės pluoštą dokumentų ir padėjo ant stalo. Pasas, viza, asmens liudijimas.

– Jūs – tas mokslininkas, kuris dirba Merkantūre?

Lorensas linktelėjo.

– Matau, prašymas, kaip čia pasakius, pratęsti vizą. Kažkokie nesklandumai?

– Jokių nesklandumų. Aš delsiu. Įsigyvenau.

– Ir kodėl taip?

– Vilkai, vabzdžiai, moteris.

– Kodėl ne? – tarstelėjo viršila.

– Iš tikrųjų, – atsiliepė Lorensas.

Viršila davė Lemirajui ženklą pradėti spausdinti.

– Jūs žinote, kas tokia Siuzana Roslen? – paklausė Lorensas.

– O kaipgi, pone Džonstounai. Tai ta vargšė moteris, kuri sekmadienį buvo, kaip čia pasakius, papjauta.

– Žinote, kas toks Ogiustas Masaras?

– Šio asmens mes ieškome nuo vakar.

– Praeitą trečiadienį Siuzana Roslen apkaltino Masarą, kad jis – vilkolakis.

– Prie liudininkų?

– Prie manęs.

– Jūsų vieno?
– Vieno.
– Gaila. Ar žinote, dėl kokios priežasties toji Roslen pasitikėjo jumis vienu?
– Dėl dviejų. Siuzanai visi Sen Viktoro gyventojai atrodė netašyti bukagalviai.
– Pritariu, – įsiterpė Lemirajis.
– Aš svetimšalis ir pažįstu vilkus, – užbaigė Lorensas.
– Ir kuo rėmėsi tas, kaip čia pasakius, kaltinimas?
– Tuo, kad Masarui neželia plaukai.
Viršila suraukė antakius.
– Naktį iš šeštadienio į sekmadienį Siuzana buvo papjauta, – toliau dėstė Lorensas. – Kitą dieną Masaras dingo.
Viršila nusišypsojo.
– Arba žuvo kalnuose, – tarė.
– Jei Masaras žuvo, tai apgaulė. Dievai žino kas, – atšovė Lorensas. – Dogas juk nebūtų pasiklydęs.
– Dogas tikriausiai budi greta jo.
– Išgirstume. Jisai staugtų.
– Ar norite pasakyti, kad vilkolakis, vardu Masaras, bus papjovęs tąją Roslen ir, kaip čia pasakius, pasprukęs?
– Taip, aš noriu pasakyti, kad jis nužudė Siuzaną.
– Ar jūs siūlote tą asmenį pagauti, o paskui perskrosti nuo krūtinės...
– Po velnių, – tarė Lorensas. – *Bullshit.* Tai rimtas reikalas.

– Puiku. Pateikite ir pagrįskite savo kaltinimą.

– *God.* Aš manau, kad Siuzaną papjovė ne vilkas, nes vilko ji nebūtų užspendusi. Manau, kad Masaras nepaklydo kalnuose, o dėjo į kojas. Manau, kad Masaras – ne vilkolakis, o pamišėlis, kuriam ant kūno nežėlia plaukai ir kuris pjauna avis su savo šuniu arba Plikiu Krasu.

– Kas tas Plikis Krasas?

– Labai didelis vilkas, kurį jau dveji metai esame pametę iš akių. Aš manau, kad Masaras pagavo jį visai mažą ir prijaukino. Manau, kad žudikišką Masaro beprotybę paskatino Merkantūre pasirodę vilkai. Manau, kad jis prisijaukino vilką ir išmokė jį pulti. Manau, kad dabar, kai jis papjovė moterį, šliuzai atsivėrė. Manau, kad jis gali žudyti kitus žmones, ypač moteris. Manau, kad vilkas Krasas yra ypatingo dydžio ir pavojingas. Manau, kad reikia baigti paieškas Vanso kalne ir ieškoti Masaro šiauriau, pradedant La Kastiju, kuriame jis apsilankė šią naktį.

Pritrūkęs kvapo, Lorensas nutilo. Daug frazių. Lemirajis greitai spausdino.

– O aš manau, viskas daug paprasčiau, – vis tokiu pat taikingu tonu pasakė viršila. – Jau gana vargo turime su vilkais, o čia dar vilkų dresuotojas. Pone Džonstounai, vilkų čia niekas nemėgsta. Čia niekas nežudo avių.

– Masaras jas žudo skerdykloje.

– Jūs painiojate skersti ir užmušti. Jūs netikite atsitiktine Siuzanos Roslen mirtimi, o aš tikiu. Toji Roslen buvo iš tokių, kurie gali sukurstyti vilką pulti, negalvodami, kaip čia pasakius, apie pasekmes. Ir iš

tokių, kurie tiki bet kokia legenda. Jūs netikite, kad Masaras žuvo kalnuose, o aš sakau – jūs nepažįstate šito krašto. Per penkiolika metų šiame rajone žuvo trys patyrę asmenys, atsitiktinai nusprūdę žemyn. Vienas jų taip ir nebuvo rastas. Masaro namuose mes atlikome kratą: trūksta jo žygio batų, lazdos, kuprinės, šautuvo, šovininės ir, kaip čia pasakius, medžiotojo švarko. Jis nepasiėmė nei drabužių pamainos, nei tualeto reikmenų. O tai, pone Džonstounai, reiškia, kad minėtasis Masaras ne dėjo į kojas, kaip jūs norite įteigti, o patraukė, kaip čia pasakius, į sekmadienio iškylą. Galbūt netgi į medžioklę.

– Žmogus sprukdamas ne visada pasiima dantų šepetėlį, – pertarė Lorensas. – Tai ne pramoginė kelionė. Ar namuose buvo pinigų?

– Ne.

– Kam jis būtų ėmęs pinigus į medžioklę?

– Niekas nerodo, kad jis namuose turėjo grynųjų. Niekas nerodo, kad jis juos pasiėmė.

– O dogas?

– Dogas sekė paskui savo šeimininką ir drauge su juo nusprūdo į kokią išgraužą. Arba nusprūdo dogas, o šeimininkas pabandė jį gelbėti.

– *Bullshit*, tarkime, – tarė Lorensas. – O Krasas? Kaip toks jaunas vilkas būtų dingęs iš Merkantūro? Niekas niekur jo nematė.

– Tikriausiai Krasas mirė natūralia mirtimi, ir jo griaučiai boluoja kažkur draustinio giriose.

– *God*, – pratarė Lorensas. – Tarkime.

– Jūs kažką įsikalėte į galvą, pone Džonstounai. Nežinau, kaip viskas klostosi jūsų, kaip čia pasakius,

šalyje, bet čia, jūsų žiniai, esama tik keturių kriminalinio smurto šaltinių, galinčių, arba ne, išprovokuoti asmens žūtį: santuokinė neištikimybė, vaidai dėl palikimo, piktnaudžiavimas alkoholiu ir ginčai dėl bendros valdos. Bet vilkų dresuotojai, moterų skerdikai – ne, pone Džonstounai. Kokia tiksliai jūsų profesija jūsų šalyje?

– Grizliai, – iškošė Lorensas pro dantis. – Aš tyrinėju grizlius.

– Norite pasakyti, kad gyvenate su tomis, kaip čia pasakius, meškomis?

– *God. Yes.*

– Iš principo, komandinis darbas?

– Ne. Didžiąją laiko dalį praleidžiu vienas.

Viršila nutaisė išraišką, kuri sakė: „Dabar, mano vargšas dravguži, man aiškiau, kaip tu galėjai šitaip kuoktelėti." Netekęs bet kokios vilties, Lorensas iš švarko kišenės ištraukė Masaro kelių žemėlapį ir išlankstė jį ant stalo.

– Štai, viršininke, – pradėjo pabrėždamas kiekvieną žodį, – tai žemėlapis, kurį vakar ryte pasiėmiau iš Masaro namų.

– Jūs savavališkai prasiskverbėte į Ogiusto Masaro būstą, jam nesant?

– Durys nebuvo uždarytos. Aš nerimavau. Gal jis mirė savo lovoje. Pagalba žmogui, kuriam gresia pavojus. Turiu liudininką.

– Ir jūs sąmoningai pasiglemžėte tą žemėlapį?

– Ne. Aš jį apžiūrėjau ir per klaidą įsidėjau į kišenę. Tik paskui, namuose, pamačiau tuos pažymėjimus.

Viršila prisitraukė žemėlapį ir įdėmiai jį ištyrinėjo. Po kelių minučių, netaręs nė žodžio, stumtelėjo jį Lorensui.

– Penki kryželiai žymi vietoves, kuriose buvo paskerstos paskutinės avys, – paaiškino Lorensas, rodydamas juos pirštu. – Kryželiai ties Gijo ir La Kastiju buvo nubrėžti dar *prieš* vakarykštį ir šios nakties antpuolius.

– O toliau – maršrutas iki pat Anglijos, – tarstelėjo viršila.

– Galbūt tai jo kelias, sprunkant iš šalies. Tas maršrutas aplenkia visus pagrindinius kelius. Jis pagalvojo apie tą galimybę.

– Ir dar kaip! – nusišaipė viršila, atsilošdamas į kėdės atkaltę.

– Tai reiškia?

– Tai reiškia, pone Džonstounai, Masaras, kaip čia pasakius, turi Anglijoje lyg ir kokį brolį, kuris vadovauja didžiausiai Mančesterio skerdyklai. Šeimyninis pašaukimas. Masaras jau seniai galvojo pas jį nukakti.

– Iš kur jūs žinote?

– Juk aš – viršila, pone Džonstounai, o čia tai visiems žinoma.

– Kam tada važiuoti mažais keliukais?

Viršila dar plačiau nusišypsojo.

– Pasiutimas, pone Džonstounai, kiek jums reikia aiškinti. Jūsų šalyje niekas nesibodi sukarti penkis šimtus kilometrų autostrada, kad išlenktų bokalą alaus. Čia niekas be reikalo nelaksto kaip akis išdegęs. Masaras dvi dešimtis metų sukinėjosi po visą

Prancūziją kaip klajojantis po turgus kėdžių pynėjas – dieną šen, dieną ten. Keliukai jam – tikrieji namai.

– Kodėl juos paliko?

– Norėjo grįžti į savo kraštą. Susirado tą darbą skerdykloje ir prieš šešerius metus sugrįžo. Beje, nepasakytum, kad kaimas jį sutiko išskėtęs rankas. Čia neapykanta Masarams gaji. Tikriausiai kažkokia sena ir bjauri istorija su jo, kaip čia pasakius, tėvu ar seneliu – negalėčiau tvirtinti.

Lorensas nekantriai papurtė galvą.

– O kryželiai? – paklausė.

– Visas tas stačiakampis, – pradėjo viršila vėl šypsodamas ir piršto galu baksnodamas į žemėlapį, – tarp Masyvo, plento, Daliuji ir Tinė tarpeklių – tai sektorius, iš kurio Masaras gabendavo gyvulius į Dinio skerdyklą. Sen Viktore, Pjerfore, Gijo, Vanebriune, La Kastijyje įsikūrusios stambiausių tiekėjų avidės. Štai ką reiškia jūsų „pažymėjimai".

Netardamas nė žodžio Lorensas sulankstė žemėlapį.

– Neišmanymas, pone Džonstounai, beprotiškiausių pramanų priežastis.

Lorensas įsikišo žemėlapį, surinko savo popierius.

– Taigi jokių šansų, kad būtų atliktas bent menkiausias tyrimas? – paklausė.

Viršila papurtė galvą.

– Jokių, – patvirtino. – Mes toliau tęsime privalomą procedūrą, ieškosime Masaro, kol yra galimybių,

kad jis gyvas. Tačiau bijau, kad, kaip čia pasakius, kalnai jį jau bus kaip reikiant prigriebę.

Nesikeldamas jis ištiesė Lorensui ranką. Kanadietis tylėdamas ją paspaudė ir pasuko prie durų.

– Minutėlę, – pašaukė viršila.

– Taip?

– Ką, tiesą sakant, reiškia „bullshit"?

– Tai reiškia „buliaus šūdas", „bizono šūdas" ir „eikite velniop".

– Ačiū už informaciją.

– Nėra už ką.

Lorensas atidarė duris ir išėjo.

– Ne itin mandagus tipelis, – apibendrino viršila.

– Jie ten visi tokie, – paaiškino Lemirajis. – Visi tokie. Neblogi vyrukai, bet netašyti. Nerafinuoti. Visai nerafinuoti.

– Taip sakant, tamsuoliai, – padarė išvadą viršila.

XIV

Kamilė nedegė šviesos. Prieš išvykdamas į Merkantūrą Lorensas užkandžiavo prieblandoje. Jo laukia Mersjė, jo laukia Augustas, Elektra, visi. Jis norėjo sumedžioti triušių senajam „tėtušiui“ ir auštant pamatyti kitus. Paskui nusileis į storulės laidotuves, taip jis pasakė. Tylėdamas valgė, įskaudintas ir paniuręs.

– Tas šūdinas viršila pasipūtęs kaip gaidys, – sumurmėjo. – Negalėjo pakęsti, kad kažkas žino daugiau už jį. Negalėjo pakęsti, kad kažkoks neišprusėlis kanadietis – nes visi kanadiečiai – neišprusėliai ir trinasi kūną meškos taukais – turėtų jam bent ką pasakyti apie kokį vietinį vyruką. Ir jis dvokia prakaitu.

– Galbūt viskas netrukus aprims, – spėjo Kamilė.

– Niekas neaprims. Kai Masaras jau bus užsiundęs savo vilką ant gero tuzino moterų, neįstengdamas pats jų pajodyti, jie galų gale ryšis pakrutinti subines.

– Manau, jis pasitenkins avimis, – tarė Kamilė. – Siuzaną jis nužudė, kad apsisaugotų. Galbūt išsinešdins į Mančesterį ir liausis. Tai kaimas varė jį iš proto.

Lorensas pažvelgė į Kamilę, paglostė jai plaukus.

– Stebėtina, – pasakė, – tu niekur neįžvelgi blogio. Bijau, kad tu labai toli nuo tiesos.

– Gali būti, – truputį įsižeidusi gūžtelėjo pečiais Kamilė.

– Iš tkrųjų, tu nesupratai? Tikrai nesupratai?

– Supratau tiek pat, kiek ir tu.

– Ničnieko, Kamile. Tu nesupratai. Nesupratai, kad Masaras pjovė tik avis. Ne avinus, ne ėriukus, ne kokius irzlius pikčiurnas avinus. AVIS, Kamile. Bet tai tau visiškai praslydo pro akis.

– Gali būti, – pakartojo Kamilė, kuri suvokė, kad *tai* iš tikrųjų visiškai praslydo jai pro akis.

– Nes tu ne vyras, štai kodėl. Tu neįžvelgi avyje patelės. Kai kažkas jas pjauna, tu neįžvelgi tame seksualinės agresijos. Manai, Masaras liausis. Kamilyte! Bet juk Masaras negali liautis. Tu nesuvoki, kad tas prakeiktas skerdikas visų pirma yra prievartautojas?

Kamilė linktelėjo galva. Ji pradėjo suprasti.

– Ir dabar, kai jis perėjo nuo avies prie moters, tu įsivaizduoji, kad jis tvarkingai sau nukaks į Mančesterį ir nusiramins? *God.* Nieko jis nenusiramins. Negali būti nė kalbos apie bent vieną sekundę ramybės. Jis nutrūko nuo grandinės. Galbūt jis neturi plaukų ir peilio, bet jo vilkas visa tai turi su kaupu. Jis užsiundys tą žvėrį ant moterų ir žiūrės, kaip *jo* vilkas mėgaujasi jomis vietoj jo.

Lorensas pakilo, staigiai krestelėjo plaukus, lyg nugindamas visą tą smurtingumą, nusišypsojo ir apkabino Kamilę.

– Taip jau yra, – pratarė tyliai. – Toks tas žvėrių gyvenimas.

Po to, kai Lorensas išnyko kelyje, Kamilė dar gal penkiolika minučių liko sėdėti gaubiama slogios tylos, apsupta kraupių reginių.

Taigi, muzika. Ji įjungė sintezatorių, užsidėjo ant galvos ausines. Prieš užraukiant aštuntąjį sentimentaliojo televizijos serialo epizodą, liko sukomponuoti dar dvi temas.

Kad sukurtų užsakytąją muziką, ji neturėjo kito pasirinkimo, kaip tik pasinerti į jausminį serialo veikėjų pasaulį, ir jų kivirčai privertė ją išlieti tiek prakaito – užduotis iš tiesų buvo ne iš lengvųjų. Visas trumpas serialo turinys rėmėsi dviejų dilemų priešprieša: iš vienos pusės – brandaus vyriškio, nusišalinusio nuo veiklos, bet barono, kuris buvo davęs priesaiką niekada nebevesti dėl smulkiau nepaaiškinamos dramos; iš kitos – dar jaunos moters, graikų kalbos dėstytojos, kuri buvo davusi priesaiką niekada daugiau neįsimylėti dėl lygiai taip pat nepaaiškinamos tragedijos. Baronas buvo pasišventęs dviem savo vaikams, kuriuos augino ir auklėjo tarp Anžu pilies sienų – nežinia, kodėl mažyliai nėjo į mokyklą. Taip jie ir susitiko su ta mokytoja. Ką gi. Čia netikėtai įsiplieskia slaptas, paskui valdingas, ūmus kaip žaibas kūniškas geismas tarp barono ir graikų dėstytojos – žiaurus išbandymas moralinėms priesaikoms, kurios saisto du protagonistus su jų neišaiškinama praeitimi.

Kaip tik čia Kamilė ir užstrigo, ir dažnai tiesiog kankinosi. Baronas ir graikų kalbos specialis-

tė, kurie ištisomis dienomis blaškydavosi pirmyn atgal – vienas prieš liepsnojantį židinį, kita prieš juodą lentą – gniauždami kumščius iš tramdomos aistros, Kamilei jau įsiėdė iki gyvo kaulo. Ji jų nekentė. Gudriausia klasta, kurią buvo sugalvojusi, kad pavyktų sukurti gerą sentimentalią muziką, – visai juos pamiršti, pakeisti baroną ir mokytoją lauko pelių tėčiu ir mama, kaip jos vaikiškose knygelėse tais laikais, kai ji dar tikėjo meile. Ji užmerkdavo akis bandydama prisiminti pelių tėtį, tvirtą ir išdidų su kaimietišku kombinezonu, su dviem peliukais, kurie strykčiodami kala graikų kalbą, negalėdami atplėšti akių nuo pelės mamytės raudona palaidinuke. Ir taip sekdavosi kur kas geriau. Neramus lūkestis, įtampa, nepaaiškinamas pelių dingimas ir vėl džiaugsmingas susitikimas. Iki šiol prodiuseriai tvirtino, esą labai patenkinti juostomis, kurias ji jiems buvo nusiuntusi. Lipte limpa prie temos, sakė jie.

Po Siuzanos mirties užsiimti lauko pelių šeimynėle, nepaliaujamai gadinančia sau kraują dėl visokių niekų, darėsi tikra kankynė.

Kamilė dažnai pertraukdavo darbą, pirštai sustingdavo ant klavišų. Jos nuomone, Lorensą Masaro atveju, be tų siaubingų antpuolių, sukrėtė tai, kad šis naudojosi vilku: Masaras maišė vilkus su purvais, šmeižė juos, žemino. Per savaitę jis padarė jiems daugiau žalos, negu visos piemenų peticijos per šešerius metus. Ir to Lorensas Masarui neatleis.

Bet dabar, kas beatsitiktų – padėtis beviltiška. Masaras bastosi keliais, žandarai ieško jo palaikų Vanso kalne, Lorensas iškako atgal į Merkantūrą, o

ji, Kamilė, liko akis į akį su jausmingųjų pelių ketvertuku.

Buvo dar tik pirma valanda nakties, bet ji nusiėmė ausines, užvertė partitūrą, išsitiesė ant didelės lovos ir atsivertė *Katalogą*, puslapį *Šlifavimo staklės 125 mm 850 W, dvipusė rankena, automatinis avarinis valdymas.* Štai kas būtų išvaikęs visus graikų mokytojos rūpesčius, jei tik ji būtų teikusis tuo pasidomėti.

Į duris kažkas dusyk tyliai pabeldė. Kamilė krūptelėjo ir atsisėdo lovoje. Nejudėjo ir laukė. Vėl du bilstelėjimai ir kažkoks krebždesys už medinės durų plokštės. Jokio balso, jokio šūktelėjimo. Vėl trumpa pauzė, paskui du bilstelėjimai. Kamilė pamatė, kaip nusileidžia, paskui pakyla durų rankena. Smarkiai besidaužančia širdimi ji nusliuogė nuo lovos. Duris buvo užrakinusi, bet kas norės, įeis ir pro langą, smarkiai stumtelėjęs jį petimi. Masaras? Galbūt Masaras matė, kai jie įėjo į jo lūšną. Net į žandarmeriją. Kas gali tvirtinti, kad Masaras nepalaukė, kol išvyks kanadietis, kad ateitų išsiaiškinti su ja naktį, kaip vyras su moterimi? Su vilku?

Ji prisivertė giliai kvėpuoti ir pritykino prie įrankių maišo. Gero seno maišioko, prikimšto plaktukų, įvairiausių replių ir metalinių purškiamų tepalinių, sklidinų mašininės alyvos. Į kairę ranką paėmė tepalinę, į dešinę – kūjį ir atsargiai nusėlino prie telefono. Vaizdavosi už durų beplaukį vyriškį, besistengiantį kuo tyliau įsmukti į vidų.

– Kamile? – staiga nuaidėjo Solimano balsas. – Tai tu?

Kamilės rankos nusviro; ji nuėjo atidaryti durų. Tamsoje įžiūrėjo jaunuolio siluetą ir nustebusį jo veidą.

– Kažką taisei? – paklausė jis. – Tokiu laiku?

– Kodėl nepasakei, kad čia tu?

– Nežinojau, ar miegi. Kodėl neatsiliepei?

Solas nužvelgė tepalinę, kūjį.

– Aš tave išgąsdinau, tiesa?

– Gali būti, – atsakė Kamilė. – O dabar užeik.

– Aš ne vienas, – neryžtingai pratarė Solas. – Su manimi Nakvišius.

Kamilė pakėlė akis ir per keletą žingsnių už jaunuolio pamatė tiesų senojo piemens siluetą. Tai, kad Nakvišius kaime, o ne savo avidėje – neeilinis įvykis.

– Kas, po perkūnais, atsitiko? – sušnibždėjo ji.

– Kol kas nieko. Mums reikia su tavimi pasikalbėti.

Kamilė pasitraukė, kad įleistų Solą ir Nakvišių, kuris įžengė į vidų visas pastiręs ir pasveikino ją galvos linktelėjimu. Vis dar virpančiomis rankomis ji padėjo tepalinę ir kūjį ir mostelėjo jiems sėstis. Ją trikdė senio žvilgsnis, įsmeigtas į ją. Ji išėmė tris stiklines ir iki kraštų pripylė degtinės be vynuogių. Nuo tada, kai mirė Siuzana, vynuogių nebėra.

– Ko tu bijojai? – paklausė Solimanas.

Kamilė truktelėjo pečiais.

– Nieko. Išsigandau, ir tiek.

– Tu ne iš baikščiųjų.

– Pasitaiko.

– Ko tu bijojai? – neatlyžo Solimanas.

– Vilkų. Aš bijojau vilkų. Patenkintas?

– Vilkų, kurie beldžiasi į duris, pastuksendami du kartus?

– Gerai, Solai. Tiesą sakant, kas tau darbo?

– Tu bijojai Masaro.

– Masaro? To tipo nuo Vanso kalno?

– Tikrai taip.

– Ko man bijoti to tipo? Atrodo, jis nusisuko sprandą kalnuose, ir jo ieško farai.

– Tu bijojai Masaro, ir taškas.

Solimanas gurkštelėjo degtinės; Kamilė primerkė akis.

– Iš kur žinai? – paklausė.

– Šįvakar aikštėje žmonės tik apie jį ir tekalba, – atsakė Solas įtemptu balsu. – Atrodo, tu su traperiu buvai Piuižirone ir papasakojai farams, jog Masaras – vilkolakis, jog jisai papjovė avis, jog jisai papjovė mano motiną ir paspruko.

Kamilė tylėjo. Jiedu su Lorensu aplenkė vietinius ir apkaltino vieną iš jų. Žinoma, gandas pasklido. Jie už tai užmokės. Ji gurkštelėjo degtinės ir pakėlė akis į Solimaną.

– Tas gandas neturėjo pasklisti.

– Bet pasklido. Tokio nutekėjimo tau nepataisyti.

– Ką gi, tuo blogiau, Solimanai, – tarė ji pakildama. – Tai tiesa. Masaras – skerdikas. Jis įviliojo Siuzaną į spąstus. Man nusišvilpt, patinka tai tau ar ne. Tai tiesa.

– Aha, – ūmai prabilo Nakvišius. – Tai tiesa.

Jo balsas skambėjo dusliai, tarsi gaudė.

– Tai tiesa, – pakartojo Solimanas palinkdamas prie Kamilės, kuri neryžtingai atsisėdo. – Tas trape-

ris teisingai numatė, – skubiai kalbėjo toliau. – Jis pažįsta žvėris, pažįsta žmones. Vilkas nebūtų puolęs mano motinos, motina nebūtų užspendusi vilko, o Masaro dogas būtų grįžęs iš kalnų. Masaras iškeliavo su savo šunimi, nes Masaras nužudė mano motiną, kadangi ji žinojo, *kas* jis toks.

– Vilkolakis, – pasakė Nakvišius delnu pliaukštelėdamas per stalą.

– Ir dar sako, – susijaudinęs tęsė Solimanas, – kad farai nepradės tyrimo, kad jie nepatikėjo nė žodžiu iš to, ką sakė traperis. Teisybė, Kamile?

Kamilė linktelėjo.

– Iš tikrųjų? Jie ničnieko nedarys?

– Nieko, – patvirtino Kamilė. – Jie ieško jo kūno, negyvo ar sužeisto, Vanso kalne, o jei per keletą dienų neras, mes tą reikalą.

– Ir tu žinai, ką jis dabar darys, Kamile?

– Manau, pakeliui nudobs dar kelias avis ir paspruks į Angliją.

– O aš manau, jis nudobs kai ką daug rimtesnio, negu avys.

– A-a, ir tu?

– O kas dar?

– Taip mano Lorensas.

– Lorensas teisus.

– Nes Masaras – vilkolakis, – kategoriškai pareiškė Nakvišius, vėl pliaukštelėdamas delnu per stalą.

Solimanas ištuštino stiklinę.

– Ar tau, Kamile, atrodo, – tarė jis, – kad aš panašus į tokį, kuris leistų savo motinos žudikui paspruktі į Angliją?

Kamilė nužvelgė Solimaną, tamsias žvilgančias jo akis, truputį virpančias lūpas.

– Nelabai, – pripažino.

– Žinai, kas nutinka vargšams numirėliams, už kuriuos niekas neatkeršijo?

– Ne, Solai, iš kur man žinoti?

– Jie pūva dvokiančiame liūne kartu su krokodilais, ir jų dvasia niekada nepajėgs pakilti iš dumblo.

Nakvišius uždėjo ranką jaunuoliui ant peties.

– Tai dar nėra tikras reikalas, – pratarė negarsiai.

– Sutinku, – atsiliepė Solimanas. – Net nesu tikras, kad tai vyksta liūne.

– Nekurk afrikietiškų pasakų, Solai, – tuo pačiu tonu pasakė Nakvišius. – Merginai tai viską sujauks.

Solimano žvilgsnis vėl nukrypo į Kamilę.

– Tai žinai, ką mudu su Nakvišium padarysime? – vėl prabilo jis.

Kamilė kilstelėjo antakius laukdama, kas bus toliau. Karštligiškas Solimano elgesys jos anaiptol neapramino. Šiaip jau Solas buvo ramus vaikinas. Praeitą sekmadienį ji paliko jį užsisklendusį tualete, o šį vakarą vėl mato jį laisvą, bet beveik visiškai išmuštą iš vėžių. Siuzanos mirtis sujaukė mažyliui protą ir sukrėtė senį.

– Mes leisimės jo pėdomis, – pranešė Solimanas. – Kadangi farai nenori to daryti, mes leisimės jo pėdomis.

– Minsime jam ant uodegos, – patvirtino Nakvišius.

– Ir primygsime jį.

– O paskui? – nepatikliai pasiteiravo Kamilė. – Perduosite farams?

– Šūdo gabalo, – atsiliepė Solimanas, tikras nepataisomos Siuzanos kalbėsenos įpėdinis. – Jeigu atiduosime jį farams, farai jį paleis, ir reikės viską pradėti iš naujo. Mudu su Nakvišiumi neketiname visą gyvenimą vaikytis to vampyro. Viskas, ko mes norime – atkeršyti už motiną. Taigi mes jį primygsime, o kai jau primygsime – sudorosime.

– Sudorosite? – pakartojo Kamilė.

– Priplosime jį, štai taip.

– O paskui, kai jis bus miręs, kaip reikiant miręs, – patikslino Nakvišius, – mes jam perskrosim pilvą nuo krūtinės iki kiaušių ir pažiūrėsim, ar viduje želia gaurai. Ir tegu džiaugiasi, kad neapdorosime jo gyvo.

– Tai jau pažanga, – murmtelėjo Kamilė.

Ji sutiko Nakvišiaus žvilgsnį – gražių, viskio atspalvio akių žvilgsnį.

– Jūs tikite šita gaurų istorija? – paklausė ji jo. – Tikrai tikite ta istorija?

– Ta gaurų istorija? – savo dusliu balsu pakartojo Nakvišius.

Jis kažkaip susiraukė ir neatsakė.

– Masaras – vilkolakis, – burbtelėjo patylėjęs. – Jūsų traperis irgi taip sakė.

– Lorensas niekada taip nesakė. Lorensas sakė, kad visi tie, kurie tiki vilkolakiais – seni netašyti menkystos. Lorensas sakė, kad visi tie, kurie kalba, jog perskros vyruką nuo krūtinės iki kiaušių, turės

reikalą su juo ir jo šautuvu lokiams medžioti. Ir galų gale Lorensas sakė, kad Masaras žudo su dogu ar su dideliu vilku, Plikiu Krasu, kurį jie pametę iš akių jau porą metų. Tai to vilko dantys, ne Masaro.

Nakvišius perkreipė lūpas, jo nugara pastiro, bet jis neištarė nė žodžio.

– Šiaip ar taip, – nukirto Solimanas, – tai mano motinos žudikas. Taigi mudu su Nakvišiumi leisimės jo pėdomis.

– Minsime jam ant uodegos.

– O kai nutversim, užmušim.

– Ne, – tarė Kamilė.

– Ir kodėl ne? – atsitiesdamas pratarė Solimanas.

– Nes po to jūs būsite ne ką vertesni už jį. Bet, šiaip ar taip, man nusispjaut, nes jūs visą likusį savo bukapročių gyvenimą praleisite šaltojoje. Galbūt Siuzana pakils iš dvokiančio liūno, labai galimas daiktas. O Masaras gaus, ką nusipelnęs – su perskrostu pilvu ar ne, su gaurais ar be gaurų viduje, tačiau jūs – jūs visą savo gyvenimą pratupėsite šaltojoje, naktimis skaičiuodami avis.

– Mes nesileisime, kad mus sučiuptų, – tarė Solimanas išdidžiai kilstelėdamas smakrą.

– Dar ir kaip leisitės. Bet tai ne mano reikalas, – staiga pareiškė Kamilė, nužvelgdama juos vieną po kito. – Nežinau, kodėl jūs atėjote visa tai man papasakoti, bet aš nenoriu nieko žinoti ir nesiginčiju su kerštautojais, žudikais ir pilvų skrodikais.

Ji priėjo prie durų ir jas atidarė.

– Sudiev, – tarė.

– Tu nesupratai, – pasakė Solimanas, kurio balsas vėl suskambo neryžtingai. – Mes blogai vienas kitą supratome.

– Man nerūpi.

– Mums širdį sopa.

– Žinau.

– Jis gali nužudyti dar ką nors.

– Tai farų reikalas.

– Farai piršto nepakrutins.

– Žinau. Visa tai mes jau aptarėme.

– Taigi Nakvišius ir aš...

– Jūs minsite jam ant uodegos. Aš gerai supratau, Solai. Gerai supratau visą tą operaciją.

– Ne visą, Kamile.

– Trūksta kažkokios smulkmenos?

– Trūksta tavęs. Mes nepaaiškinome, kad tu – operacijos dalis. Tu vyksti su mumis.

– Taip sakant... – mandagiai pridūrė Nakvišius. – Jei jūs malonėsite.

– Tai pokštas? – paklausė Kamilė.

– Paaiškink jai, – įsakė Nakvišius Solimanui.

– Kamile, – tarė Solimanas, – gal paliktum tas sumautas duris ir prisėstum? Prisėstum čia su mumis, draugiškai.

– Mes ne draugai. Žudikai ir santechnikas.

– Bet ar neprisėstum? Kaip santechnikas su žudikais?

– Jei jau taip, – tarstelėjo Kamilė.

Ji užtrenkė duris ir atsisėdo ant taburetės – veidu į vyrus, pasirėmė alkūnėmis į stalą.

– Štai, – pasakė Solimanas. – Mudu su Nakvišiumi minsime jam ant uodegos.

– Gerai, – tarė Kamilė.

– Bet tam reikia judėti į priekį. Juk neisime pėsčiomis, teisybė?

– Eikit kaip norit. Pėsčiomis, slidėmis, raiti ant avino – kas man darbo.

– Masaras, – toliau kalbėjo Solimanas, – tikrai paėmė automobilį.

– Bent jau ne savo, – pasakė Kamilė. – Jo furgonėlis liko ten, viršuje.

– Tas vampyras nekvailas. Jis paėmė kitą automobilį.

– Puiku. Jis paėmė kitą automobilį.

– Tad mes sekame paskui jį automobiliu, supranti?

– Suprantu. Tu mini jam ant uodegos.

– Bet mes neturime automobilio.

– Ne, – tarė Nakvišius. – Neturime.

– Ką gi, paimk bet kurį. Pavyzdžiui, Masaro.

– Bet mes neturime teisių.

– Ne, – tarė Nakvišius. – Neturime.

– Kur tu taikai, Solai? Aš taip pat neturiu automobilio. O Lorensas turi tik motociklą.

– Bet mes turime sunkvežimį, – pasakė Solimanas.

– Tu kalbi apie furgoną gyvuliams vežioti?

– Aha. Gal tau taip ir neatrodo, bet tai sunkvežimis.

– Na ką gi, puiku, Solai, – atsiduso Kamilė. – Paimk gyvulių furgoną, mink jam ant uodegos – ir gero vėjo.

– Bet aš tau sakiau, Kamile. Mes neturime teisių.

– Ne, – tarė Nakvišius.

– O tu – tu teises turi. Ir esi vairavusi sunkųjį transportą.

Kamilė nepatikliai pažvelgė į vieną ir į kitą.

– Negreit tu mane supratai, – tarė Solimanas.

– Aš nenoriu tavęs suprasti.

– Tada viską tau paaiškinsiu iš esmės.

– Palik esmę ramybėje. Nenoriu daugiau nieko girdėti.

– Paklausyk, paklausyk bent jau šito: tu vairuoji sunkvežimį, ir tau nereikės niekuo daugiau rūpintis, supranti? Tik vairuoti sunkvežimį. Mudu su Nakvišium pasirūpinsime viskuo kitu. Vairuoti, Kamile, tik to tavęs teprašome – vairuoti. Tu būsi kurčia ir akla.

– Ir pakvaišusi.

– Ir pakvaišusi.

– Jei gerai suvokiau pagrindinę mintį, – reziumavo Kamilė, – aš vairuosiu sunkvežimį, judu su Nakvišium sėdėsite man iš šono ir drąsinsite, mes sučiupsime Masarą, aš netyčia jį pervažiuosiu, Nakvišius perskros jam pilvą nuo krūtinės iki kiaušių, kad sąžinė būtų rami, nugabensime jo liekanas į kokią nors žandarmeriją, visi grįšime čia ir sušveisime gerą dubenį sriubos su lašinukais.

Solimanas pasimuistė.

– Ne visai taip, Kamile...

– Tačiau, tarkime, kažkas panašaus, – užbaigė Nakvišius.

– Susiraskite ką nors, kas vairuos jums furgoną, – pasakė Kamilė. – Kas jį paprastai vairuoja?

– Biutejis. Tačiau Biutejis liks Ekare ir rūpinsis gyvuliais. Ir Biutejis turi žmoną ir du vaikus.

– O aš neturiu nieko.

– Jei taip nori.

– Susirask ką nors kitą savo kvailam *road-movie.*

– Savo kam? – paklausė Nakvišius.

– Savo *road-movie*, – paaiškino Solimanas. – Tai angliškai. Reiškia lyg ir kokį judėjimą keliais.

– Gerai, – sutrikęs tarstelėjo Nakvišius. – Mėgstu suprasti.

– Niekas kaime nepanorės mums padėti, Kamile, – toliau kalbėjo Solimanas. – Visiems nusispjaut į Siuzaną. Tačiau tu ją mylėjai. Žandaras Lemirajis taip pat, bet mes negalime to prašyti Lemirajo, teisybė?

– Negalime, – pasakė Nakvišius.

– Nežaisk jausmais, Solai, – įspėjo Kamilė.

– O kuo dar man žaisti? Sakau tiesiai, Kamile: aš žaidžiu tavo jausmais ir tavo vairuotojo teisėmis. Jei tu mums nepadėsi, Siuzanos siela liks įklimpusi tame sumautame dvokiančiame liūne.

– Nesuk man galvos su tuo liūnu, Solai. Įpilk degtinės ir leisk pagalvoti.

Kamilė pakilo ir nuėjusi atsistojo prieš užgesusį židinį, atsukusi vyrams nugarą. Siuzanos siela liūne, Masaras su savo beplauke beprotybe kelyje, farai nesijudina iš vietos. Pargabenti Masarą, išrauti jam iltis. Taip, kodėl ne? Vairuoti sunkvežimį – kokį keturiasdešimt kubinių metrų vingiuotais kalnų keliais. Jei taip reikia.

– Koks tas sunkvežimis? – paklausė ji atsisukdama į Solimaną.

– 508D, – atsakė Solimanas, – mažiau kaip trys su puse tonos. Tau nereikia teisių sunkiajam transportui.

Kamilė nukreipė žvilgsnį į židinį, kambaryje vėl įsiviešpatavo tyla. Taigi, vairuoti sunkvežimį. Išvaduoti Solimaną ir Nakvišių nuo graužaties, nuraminti Lorensą ir jo vilkus. Ginti sunkvežimį skerdiko pėdomis. Juokinga. Jokių šansų, gryni niekai. Tai ką? Likti čia, laukti naujienų, valgyti, gerti, užsiimti nepaaiškinamomis lauko pelių dramomis, laukti Lorenso. Laukti, laukti. Dvėsti iš nuobodulio. Bijoti. Vakare užsišauti duris iš baimės, kad išvysi išnyrantį Masarą. Laukti.

Kamilė grįžo prie stalo, paėmė stiklinę, suvilgė lūpas.

– Mane domina sunkvežimis, – pasakė. – Mane domina Siuzana, domina Masaras, bet ne jo palaikai. Atgabename jį sveiką ir gyvą arba neatgabename visai. Jums spręsti. Jei aš sėdu už vairo, Masaras grįžta sveikutėlis, jeigu turime bent menkiausią šansą jį surasti. Jei ne, atgabenate jį sumaltą į miltus – jeigu jums nuo to lengviau, bet be manęs.

– Nori pasakyti, kad mes jį tvarkingai perduodame farams? – įskaudintas tarė Solimanas.

– Tai bus teisėta. Perskrosti žmogų pusiau – tai pranoksta tarp kaimynų įmanomo smurto ribas.

– O mums nusispjaut į teisėtumo ribas, – pareiškė Solimanas.

– Žinau. Kalbame ne apie įstatymą. Kalbame apie Masaro gyvybę.

– Tai vienas ir tas pats.

– Iš dalies.

– O mums nusispjaut į Masaro gyvybę.

– O man ne.

– Tu per daug reikalauji.

– Skonio reikalas. Visas Masaras su manimi arba Masaras, sumaltas į miltus, be manęs. Miltai manęs nevilioja.

– Mes supratome, – tarė Solimanas.

– Žinoma, – pritarė Kamilė. – Leidžiu jums pagalvoti.

Kamilė prisėdo prie sintezatoriaus ir užsidėjo ausines. Dėl tvarkos perbėgo pirštais per klavišus – įkaitusiomis smegenimis, per tūkstantį mylių nuo palaidinėmis pasidabinusių lauko pelių. Vaikytis Masarą? Vienut vieniems, kaip trims paklaikėliams? O kas jie tokie, jei ne trys paklaikėliai?

Solimanas pamojo ranka. Kamilė nusiėmė ausines, grįžo prie stalo. Prabilo Nakvišius.

– Mergaite, – tarė, – ar jums kada nors yra tekę traiškyti vorus?

Kamilė sugniaužė kumštį ir padėjo jį ant stalo tarp Solimano ir Nakvišiaus.

– Esu sutraiškiusi ištisus vagonus vorų, – atsakė, – sudorojusi šimtus vapsvų lizdų ir daugybę skruzdėlynų, įversdama į upę su penkiais kilogramais cemento prie kojų. Ir aš neaptarinėsiu mirties bausmės su dviem tokiais priekvaišiais, kaip jūs. Sakau *ne*, ir visada bus *ne* – net tūkstantis metų po jūsų mirties.

– Sakai, du priekvaišiai? – paklausė Solimanas.

– Taip ji ir sako, – patvirtino Nakvišius. – Neversk jos kartoti.

– Pakartok, Kamile.

– Du kvailiai, du priekvaišiai.

Solas jau buvo besikeliąs, bet Nakvišius uždėjo delną jam ant rankos.

– Pagarbos, Solai. Ta jauna moteris neklysta. Įvertink tai, kad ji neklysta. Sandėris sudarytas, – tarė jis atsigręždamas į Kamilę ir tiesdamas jai ranką.

– Ir jokių miltų? – nepatikliai paklausė Kamilė, neduodama rankos.

– Jokių miltų, – atsakė Nakvišius savo dusliu balsu, nuleisdamas ranką.

– Jokių miltų, – rūgščiai pakartojo Solimanas.

Kamilė linktelėjo.

– Kada išvykstame? – paklausė.

– Rytoj laidojame motiną. Išvykstame po pietų. Biutejis bus paruošęs sunkvežimį. Ateik rytoj ryte.

Vyrai pakilo – Solimanas lanksčiai, Nakvišius pastiręs.

– Dar vienas dalykėlis, – pasakė Kamilė. – Reikia aptarti vieną sandėrio punktą. Niekas nesako, kad mes rasime tą žmogų. Jei po dešimt, po trisdešimt dienų mums nepasiseks, ką darome? Juk neminsime jam ant uodegos visą gyvenimą, ar ne?

– Visą gyvenimą, mergaite, – atsakė Nakvišius.

– Mat kaip, – tarė Kamilė.

XV

Visą naktį Kamilė miegojo neramiu miegu, sąmonė nerimo suvokdama, kad kažkas čia ne taip. Pramerkusi akis suprato, kad tai anaiptol ne smulkmena. Vakar vakare ji sutiko ginti Siuzanos gyvulių furgoną žudiko pėdomis. Šį rytą matė pagrindinius to sumanymo trūkumus: koks kvailas tas planas, kaip pavojinga jį vykdyti, koks nemalonus artumas – šonas šonan su dviem beveik nepažįstamais tipais, kurie anaiptol neatrodo romūs.

Tačiau, keista, jai net netoptelėjo mintis tiesiog atšaukti vakarykštį sandorį. Atvirkščiai, ji susiruošė rimtai ir rūpestingai, kaip žmogus, užsibrėžęs sunkų uždavinį. Minėtasis uždavinys, toks nerangiai paprastas, turėjo vienintelį, bet lemtingą privalumą – judėti. Vaikytis Masarą, netgi naiviai, geriau, negu laukti čia ir nesijudinti iš vietos – net jei tai ir protinga. Šitas potraukis judėti – judėti pagrįstai, nes Kamilė nemokėjo traukti iš vietos į vietą be tikslo – vakar nulėmė jos apsisprendimą. Nejudrumas Sen Viktore jau pradėjo stingdyti jai protą ir duoti vaisių – regis, gana prėskų. Galų gale ta istorija apie liūną, kuriame įklimpusi Siuzanos siela. Kamilė tikėjo ja ne labiau, negu pats Solimanas, bet Siuzanos

nužudymas ir Masaro pabėgimas sukėlė joje skausmingą skersvėjį, tarsi tarp dviejų atlapų durų. Ir jai atrodė, kad gindama į priekį sunkvežimį žmogaus ir vilko pėdomis ji įstengs sustabdyti tą dvelksmą.

Kamilė baigė krautis kuprinę, suvyniojo į ritinėlį partitūrą, įsikišo į dešinę kišenėlę, o *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogą* – į kairę ir užsimetė kuprinę ant pečių. Nutvėrė įrankių maišą, paskutinį kartą patikrino, ar visur tvarka, ir uždarė paskui save duris.

Ekare vyravo tas sulėtintas gyvenimo ritmas, koks būna prieš laidotuves. Biutejis ir Solimanas neskubriai judėdami triūsė aplink sunkvežimį. Kamilė priėjo prie jų, padėjo šalia kuprinę. Iš arti sunkvežimis iš tikrųjų labiau panėšėjo į gyvulių pervežimo furgoną, negu į ką nors kitą. Vandens čiurkšle Biutejis plovė grindis ir grotuotas pertvaras, žemėn tekėjo juoda tiršta buza iš šiaudų ir avių mėšlo. Solimanas lankstė brezentą, kuriuo turėjo aptraukti sunkvežimio karkasą. Nes – ir Kamilė tik dabar suvokė, ką tai reiškia, – šitas sunkvežimis bus jų miegamasis.

– Neimkit į galvą! – riktelėjo jai Biutejis pakėlęs balsą, kad perrėktų šnypščiančią vandens čiurkšlę. – Tasai sunkvežimis – kaip Gražuolė ir Pabaisa, jis persikūnija. Neprireiks nė dviejų valandų, ir aš paversiu jį trijų žvaigždučių viešbučiu.

– Biutejis dažnai imdavo furgoną šeimyninėms iškyloms, – paaiškino Solimanas Kamilei. – Pasikliauk juo – turėsi visus patogumus ir atskirą kambarį.

– Jei taip sakai, – dvejodama tarstelėjo Kamilė.

– Vienintelė bėda – kvapas, – pripažino Solimanas. – Negali jo visiškai atsikratyti. Įsigėręs į medį.

– Taip.

– Net į geležį.

– Taip.

Staiga čiurkšlė nutrūko. Solimanas pažvelgė į laikrodį. Pusė vienuolikos.

– Reikia persirengti, – virpančiu balsu tarė jis. – Jau tuoj metas.

Abu vyrai prasilenkė su Lorensu, kuris lėtai kilo keliuku aukštyn. Kanadietis, visas tamsiai apsirengęs, parėmė motociklą, apkabino Kamilę.

– Neradau tavęs namie, – pasakė. – Skubūs reikalai Ekare?

– Po laidotuvių išvažiuoju su Solimanu ir Nakvišium. Jie nori pasivyti Masarą, bet neturi vairuotojo teisių.

– Kas čia bendra? – pratarė Lorensas žengtelėdamas atgal ir žiūrėdamas į Kamilę.

– Aš moku vairuoti sunkvežimį.

Lorensas papurtė galvą.

– Tu tyčia taip padarei? – paklausė kiek tramdomu balsu. – Būti sunkvežimio vairuotoja? Negalėjai išsisukti?

Kamilė gūžtelėjo pečiais.

– Taip jau atsitiko, – pasakė. – Kai mes koncertavome Vokietijoje, orkestro vadovas nenorėjo dieną naktį vairuoti. Jis išmokė mane.

– *God,* sunkvežimio vairuotoja, – tarstelėjo Lorensas – per Kamilę ir vien tik per Kamilę jo idealuose atsirado didžiulė spraga.

– Čia nėra nieko gėdingo, – pasakė Kamilė.

– Ir nieko rafinuoto.

– Nieko.

– Ką reiškia ta Solimano ir Nakvišiaus vairuotojo istorija? Kur tu juos gabeni?

– Kaip tik tai ir neaišku, Lorensai. Aš jų niekur negabenu, vežu juos į pasaulio kraštą, kol jie sučiups Masarą.

– Nori pasakyti, kad tiedu tipai iš tiesų nutarė ieškoti Masaro? – paklausė Lorensas pradėjęs ne juokais jaudintis.

– Tikrai taip.

– Ir juos veši tu? Tu išvažiuoji?

– Taip. Neilgam, – truputį neryžtingai atsiliepė Kamilė.

Lorensas uždėjo rankas jai ant pečių.

– Tu išvažiuoji? – pakartojo.

Kamilė pakėlė akis. Kanadiečio veide šmėstelėjo skausminga išraiška. Jis krestelėjo plaukus.

– Bet ne iš karto, – pasakė gniauždamas jos petį. – Pasilik su manim. Pasilik šiai nakčiai.

– Solas nori išvykti po laidotuvių.

– Vienai nakčiai.

– Aš sugrįšiu. Paskambinsiu tau.

– Tai beprasmiška, – murmtelėjo Lorensas.

– Farai nesijudina, o tas žmogus žudo kitus. Pats taip sakei.

– *God.* Aš nesakiau, kad tu išvažiuotum.

– Jie nemoka vairuoti.

– Noriu, kad pasiliktum, – spyriojosi Lorensas.

Kamilė švelniai papurtė galvą.

– Jie manęs laukia, – tyliai tarė.

– *Jesus Christ,* – atsitraukdamas pratarė Lorensas. – Vaikas, senis ir moteris mina ant kulnų tokiam tipui, kaip Masaras. Ką jūs visi trys įsivaizduojate?

– Aš nieko neįsivaizduoju, aš vairuoju.

– Kažką įsivaizduoji. Sučiupti Masarą?

– Gali atsitikti ir taip.

– Šaipaisi. Tai ne vaikų žaidimas. Reikia atlikti tyrimą.

– Jei jis vėl pjaus avis, mes seksime jo pėdomis.

– Sekti – tai ne sučiupti.

– Galėsime pasiklausinėti, sužinoti, kokiu kledaru jis važiuoja. Kai sužinosime, turėsime šansą jį rasti. Tai gali būti kelių dienų reikalas.

– Ir tai viskas, ko jie iš jo nori? – įtariai paklausė Lorensas.

– Solimanas turėjo jį užmušti, o Nakvišius – perskrosti nuo krūtinės iki kiaušių, iš žmogiškų paskatų – po mirties. Aš pasakiau, kad nevairuosiu jų suknisto sunkvežimio, jei jie nepargabens Masaro sveiko ir gyvo.

– Tai pavojinga, – pasakė Lorensas, kiek įširdęs dėl būsimos netekties. – Tai komiška ir pavojinga.

– Žinau.

– Tai kodėl taip darai?

Kamilė padvejojo.

– Taip jau susiklostė, – tepaaiškino.

Ir iš tiesų šią akimirką geresnio paaiškinimo ji neturėjo.

– *Bullshit,* – burbtelėjo Lorensas, vėl prieidamas prie jos. – Tau tereikia atsisakyti.

Kamilė patraukė pečiais.

– Yra dalykų, kurie susiklosto dėl krūvos nerimtų priežasčių, ir tu negali išsisukti net su krūva rimtų priežasčių.

Truputį prislėgtas Lorensas nuleido rankas.

– Ką gi, – pratarė niūriai. – Kokiu sunkvežimiu jūs važiuojate?

– Šituo, – Kamilė kryptelėjo smakru į gyvulių furgoną.

– Tai gyvulių pervežimo furgonas, – griežtai tarė Lorensas. – Furgonas, kuris dvokia mėšlu ir riebaliniu avių prakaitu. Tai ne sunkvežimis.

– Tiesą sakant, atrodo, kad taip. Biutejis sako, kad išplautas, iššluostytas, aptrauktas brezentu ir įrengtas jis bus tikri rūmai ant ratų.

– Jie bus suskretę, Kamile. Ar apie tai pagalvojai?

– Taip.

– Ir miegoti su tais dviem tipais? Tu ir apie tai pagalvojai?

– Taip. Taip susiklostė, ir tiek.

– Pagalvojai, kad Masaras gali jus aptikti?

– Dar ne.

– Na ką gi, jis gali. Ir naktį tas sumautas brezentas jūsų neapsaugos.

– Mes išgirsime, kai jis artės.

– O paskui, Kamile? Ką jūs trys darysite – vaikas, senis ir moteris?

– Nežinau. Manau, bus matyti.

Lorensas bejėgiškai skėstelėjo rankomis.

XVI

Po Siuzanos Roslen laidotuvių Ekare įvyko gedulingi pietūs. Daug ką reikėjo aptarti, nes laidotuvių būta stebėtinai kuklių, pagal Siuzanos valią, kurią ši prieš kelerius metus išdėstė savo notarui. Jai nusispjaut į gėles ir visokias puošmenas, verčiau tegul santaupos lieka mažyliui, kad jis nuvyktų aplankyti savo protėvių žemės, o su ja galų gale tepalaidoja senąją avį Morisetę, kai ši atsisveikins su šiuo pasauliu, nes Morisetė – draugė, žinia, ne per daug gudri, tačiau mylinti ir ištikima, tad tegu klebonas teikiasi tarstelėti apie ją žodelį apeigų metu. Notaras jai atsakė, kad šitas stabmeldiškas reikalavimas neturi jokių šansų būti įvykdytas, o Siuzana atšovė, kad jai nusispjaut į tinkamą tikėjimą ir kad ji pati nueisianti pas tą mulkį kleboną ir sutvarkysianti Morisetės reikalą.

Klebonas, matyt, prisiminė gautus nurodymus ir kiek negrabiai paminėjo Siuzanos prieraišumą savo gyvulių ūkiui.

Apie ketvirtą Ekarą apleido paskutinis kaimo gyventojų automobilis. Ūžiančia galva Kamilė nuėjo pas Biutejį prie sunkvežimio. Juo daugiau ji mąstė,

juo labiau nerimastavo dėl gyvulinio furgono paruošimo.

Biutejis laukdamas jų sėdėjo sunkvežimio gale ir liūdnai rūkė.

– Paruošta, – pranešė išvydęs besiartinančią merginą.

Kamilė apžiūrėjo mašiną, dabar visą iki pusės šonų aptrauktą brezentu. Pilkas jos kėbulas buvo kiek apvalytas nuo purvo.

Tarytum pristatydamas Biutejis delnu pliaukštelėjo per sunkvežimio šoną – metalas gaudžiai skambtelėjo.

– Jam dvi dešimtys metų – gražus amželis, – pranešė. – 508 – galiūnas, bet yra šiokių tokių nepatogumų. Stabdžiai cilindriniai, atsargiai nuolydžiuose, vairas be stiprintuvo, posūkiuose reikia paplušėti iš peties, jau nekalbant, kad ir taip su juo nemažai triūso. Pedalai išklibę. Tai vienintelis šio sunkvežimio trūkumas.

Biutejis atsisuko į Kamilę, nužvelgė ją nuo kojų iki galvos, specialisto žvilgsniu įvertindamas liauną jos siluetą, laibas rankas, siaurus riešus.

– Galbūt kaip moteriai tai labai gražu, – pliaukštelėjo liežuviu, – tačiau sunkvežimio vairuotojui jau nebe taip paranku. Nežinau, ar įstengsite jį suvaldyti.

– Aš jau esu vairavusi tokio pobūdžio agregatus, – pasakė Kamilė.

– Tik kad čia keliai smarkiai vingiuoti. Reikės išsisukti.

– Išsisuksime.

– Lipkite, aprodysiu. Viską įrengiau taip, kaip tada, kai važiuodavome su vaikais.

Biutejis trankiai atidarė užpakalines sąvaras ir įsiropštė į sunkvežimį. Gyvuliniame furgone viešpatavo dusinanti šutra, ir Kamilei į nosį tvoskė riebalinio avių prakaito tvaikas.

– Kai rieda, ne taip jaučiasi, – paaiškino Biutejis. – Prikaito per visą popietę.

Kamilė linktelėjo, ir valdytojas pažvalėjęs plačiu mostu pristatė jai įrangą. Furgonas buvo daugiau kaip šešių metrų ilgio, ir išilgai jo Biutejis įtaisė keturis papildomus gultus – du gale, du priekyje, atskirtus skersai ištemptu brezentu.

– Turime du atskirus kambarius su langu, – patenkintas paaiškino jis. – Brezentą nuo aptvaro galima pakelti. Nori pažiūrėti į lauką, nori pažiūrėti į vidų – vienas ir tas pats – kilsteli brezentą lygiai taip, kaip pakeltum užuolaidą. Nori ramybės – nuleidi.

Vaizdžiai demonstruodamas Biutejis pakėlė brezentą, ir saulė įspindo pro grotuotus aptvarus per visą sunkvežimio ilgį.

– Čia, – toliau dėstė jis traukdamas į galą ir atskleisdamas sunkią pilką brezentinę užuolaidą, – vonios kambarys.

Kamilė apžiūrėjo namų darbo dušo kabiną, virš kurios kabojo sena vonios kolonėlė, pritaikyta kaip vandens bakas, maždaug 150 litrų talpos.

– O siurblys? – paklausė.

– Ten, – parodė Biutejis. – Pripildyti kas pora dienų. O čia, – aiškino toliau, – tualetas. Senųjų

traukinių sistema: viską palieki pakeliui. Kitame gale, – pranešė atsigręždamas, – dujinė viryklė, balionas užpildytas. Didžiojoje dėžėje – virtuvės rykai, baltiniai, kišeniniai žibintuvėliai ir visas kitas šlamštas. Čia sulankstomos taburetės. Po kiekviena lova stalčius švariems ir asmeniniams daiktams. Viskas numatyta. Viskas apgalvota. Viskas veikia.

– Aišku, – tarė Kamilė.

Ji prisėdo ant vienos iš dviejų lovų gale, kairėje. Perbėgo žvilgsniu kokį trylika perkaitusių gyvulinio furgono metrų. Čiužinius Biutejis buvo užtiesęs baltomis paklodėmis ir padėjęs baltas pagalves, ryškiai besiskiriančias nuo įjuodusių grindų, apsilaupiusio karkaso, išblukusio brezento. Po truputį ji ėmė priprasti prie kvapo. Pajuto, kad suglebęs čiužinys, ant kurio sėdėjo – jos nuosavybė, kad visas sunkvežimis – jos. Biutejis stebėjo ją išdidus ir sunerimęs.

– Viskas veikia, – pakartojo.

– Puiku, Biuteji, – tarė Kamilė.

– O svarbiausia, nesijaudinkite dėl kvapo. Kai važiuoji, jis išsisklaido.

– O kai nevažiuoji? Kai miegi?

– Na ką gi, kai miegi, tai jo nejauti. Nes miegi.

– Aš nesijaudinu.

– Norite išbandyti?

Kamilė linktelėjo ir nusekė paskui Biutejį iki kabinos. Užlipo dviem laipteliais ir įsitaisė ant vairuotojo sėdynės, nustatė jos padėtį, ištiesė rankas ant didelio įkaitusio vairo. Biutejis padavė jai raktelius ir pasitraukė. Kamilė užvedė variklį, įjungė pavarą

ir lėtai pavažiavo keliuku nuo avidės – pirmyn, posūkis, atgal, posūkis. Ji išjungė motorą.

– Viskas bus gerai, – pasakė išlipdama.

Tarytum įtikintas tų manevrų, Biutejis ištiesė jai dokumentus. Čia pasirodė Solimanas – lėtu žingsniu, ištįsusiu veidu, paraudusiomis, sustingusiomis akimis.

– Kai tik būsi pasiruošusi, varom, – tarė.

– Net neužvalgysime?

– Užvalgysime sunkvežimyje. Kuo ilgiau delsim, tuo toliau paspruks vampyras.

– Aš pasiruošusi, – tarė Kamilė. – Atsinešk daiktus ir atvesk Nakvišių.

Po poros minučių Kamilė, kuri rūkė šalia Biutejo sunkvežimio gale, pamatė aukštyn kylantį Solimaną su kuprine ant pečių ir žodynu po pažastimi.

– Tavo lova priekyje, kairėje, – nurodė Biutejis.

– Gerai, – tarė Solimanas.

– Solas – žmogus rūpestingas, – pasakė Biutejis. – Sugaiš velniškai daug laiko, kol viską sudėlios į savo stalčių.

– Biuteji! – šūktelėjo Solimanas iš sunkvežimio vidaus. – Vis dėlto šitame furgone dvokia.

– Ir ką, tavo nuomone, aš galiu padaryti? – atsiliepė valdytojas kiek agresyviai. – Mes čia vežiojame ne aguročius. Mes čia vežiojame avis.

– Neniršk. Aš tik sakau, kad čia dvokia.

– Kai važiuoji, išsisklaido, – įsiterpė Kamilė.

– Tikrai taip.

Prie jų artinosi Lorensas, lydimas Nakvišiaus.

– *Meilė*, – pranešė Solimanas, atsirėmęs į sunkvežimio dureles. – *Stiprus prisirišimas prie kažko ar kažkokio daikto. Potraukis, padiktuotas gamtos dėsnių. Aistringas jausmas priešingos lyties asmeniui.*

Kamilė atsisuko į Solimaną truputį sutrikusi.

– Tai žodynas, – paaiškino Biutejis. – Visą jį nešiojasi čia, – pridūrė baksnodamas sau į kaktą.

– Einu atsisveikinti, – pasakė Kamilė keldamasi nuo sunkvežimio laiptelio.

Dabar į furgoną įlipo Nakvišius, išvertė savo kuprinės turinį į stalčių, kurį jam nurodė Biutejis – pirmą iš dešinės įėjus. Paskui ėmė laukti, stovėdamas prie laiptelio greta Solimano susisuko rupaus tabako suktinę. Iš karto po apeigų Nakvišius vėl apsivilko nutrinto velveto kelnes ir sulamdytą švarką, apsiavė žygio batais, o ant galvos užsivožė skrybėlę juodu kaspinu, nudrengtą laiko ir papilkusią nuo dulkių. Buvo susišukavęs, nusiskutęs ir ant apatinių apsivilkęs baltus, švarius, truputį pastirusius marškinius. Stovėjo tiesus, su nukarusia iš lūpų suktine, kairysis kumštis tvirtai rėmėsi į lazdą. Šuo gulėjo jam ant kojų. Jis išsitraukė kišeninį peilį ir nušluostė ašmenis į šlaunį.

– Kada prasidės tas judėjimas keliu? – pasiteiravo žemu balsu.

– Tas kas? – atitarė Solimanas.

– Tas *road-movie*. Tas judėjimas.

– A-a. Kai tik Kamilė atsisveikins su traperiu.

– Mano laikais jaunos moterys nebučiuodavo vyriškių vieškeliuose visų akyse.

– Tai tu sugalvojai ją pakviesti.

– Mano laikais, – toliau kalbėjo Nakvišius sulenkdamas peilį, – jaunos moterys nevairuodavo sunkvežimių.

– Jei pats būtum mokėjęs vairuoti, mums nebūtų reikėję jos kviesti.

– Aš nesakiau, kad aš prieš, Solai. Ir man tai netgi patinka.

– Kas?

– Tos mergaitės rankos ant sunkvežimio vairo. Man tai patinka.

– Ji graži, – tarė Solimanas.

– Dar daugiau.

Apkabinęs Kamilę, Lorensas stebėjo juos iš tolo.

– Senis tavo garbei išsipustė, – pasakė. – Švarutėliai marškiniai, subrukti į suskretusias kelnes.

– Jis nesuskretęs, – atsiliepė Kamilė.

– Telieka melsti dangų, kad jis nesivežtų šuns. Tas šuo tikriausiai dvokia.

– Gali būti.

– *God.* Ar tu tikrai nori važiuoti?

Kamilė pažvelgė į du vyrus, kurie laukė jos ant sunkvežimio laiptelių – susirūpinę, įsitempę. Biutejis baigė tvarkyti savo įrengimus, kabino prie kairiojo šono mopedą, prie dešiniojo – dviratį.

– Tikrai, – atsakė ji.

Pabučiavo Lorensą, kuris ilgai spaudė ją glėbyje, paskui paleido mostelėdamas, kad eitų sau. Iš sunkvežimio ji žiūrėjo, kaip jis žingsniuoja prie savo motociklo, užveda motorą, nutolsta keliu.

– O dabar? – paklausė dviejų vyrų.

– Minsim jam ant uodegos, – atsakė Nakvišius kilstelėdamas smakrą, visas pastiręs, valdingu žvilgsniu.

– Kur link? Pirmadienio naktį jis buvo La Kastijyje. Taigi turi beveik dviejų parų persvarą.

– Judam, – tarė Solimanas. – Sumanymą paaiškinsiu tau pakeliui.

Solimanas buvo švelnus jaunuolis ryškiu stilingu profiliu, visada truputį pakeltu į dangų, atlašia nugara, ilgomis rankomis ir kojomis, lengvomis plaštakomis. Veidas glotnus, dar vaikiškas, kone vaiskus. Bet tame veide visada sklandė pašaipa ar tiesiog linksmas spindulėlis, tarytum jis vargais negalais tramdytų kažkokį pritrenkiantį pokštą ar aukštesniąją išmintį, tarytum kalbėtų pats sau vienas sakydamas: „Tik palaukit, jūs dar šį tą išgirsite." Kamilė įsivaizdavo, kad sumišusi žodyno ir afrikietiškų istorijų įtaka galbūt ir bus įžiebusi Solimanui tą savotišką subtilaus žinovo šypseną, nuspalvinančia jį dviprasmiška išraiška – kartais nuolankia, geranoriška, kartais įtaria, valdinga. Ji svarstė, kokią šypseną galiausiai jam sukeltų uoliai vartomas *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogas* – gal ne itin malonią.

Kamilė įkėlė savo kuprinę į sunkvežimį, sudėliojo jos turinį į stalčių po lova – į tą gale, kairėje, kaip buvo nurodęs Biutejis, uždarė galines sąvaras, užlipo į vairuotojo vietą greta jau įsitaisiusių dviejų vyrų – Solimanas viduryje, piemuo prie lango.

– Lazdą geriau būtų padėti ant žemės, – patarė ji Nakvišiui palinkdama prie jo. – Staigiai stabdant ji sužeistų jums smakrą.

Nakvišius padvejojo, pamąstė, paskui paguldė lazdą sau po kojomis.

– Ir diržas, – švelniai pridūrė Kamilė spėliodama, ar Nakvišius kada nors buvo įsėdęs į automobilį. – Reikia užsegti šitą daikčiuką. Jeigu staigiai stabdytume.

– Jis mane užspęs, – pasakė Nakvišius. – Nemėgstu, kai mane užspendžia.

– Tokios taisyklės, – tarė Kamilė. – Tai privaloma.

– O mums nusispjaut į taisykles, – pareiškė Solimanas.

– Aišku, – tarė Kamilė užvesdama variklį. – Kokia pagrindinė kryptis?

– Tiesiai į šiaurę, Merkantūro link.

– Per kur važiuoti?

– Tinė slėniu.

– Gerai. Ir aš taip galvoju.

– Štai kaip? – tarė Solimanas.

– Taip. Paaiškinsiu pakeliui.

Gyvulinis furgonas trankiai išriedėjo iš suplūkto žvyrkelio. Atsišliejęs seno medinio užkardo, Biutejis negrabiai pamojavo jiems ranka, susirūpinusiu veidu, kaip vyrukas, kurio akyse jo namas deda sau į kojas per laukus.

XVII

Kamilė lėtai išvairavo sunkvežimį į kelią.

– Ar būtina buvo vežtis šunį? – paklausė.

– Nesirūpinkit, – atsakė Nakvišius, – tai bandšunis. Jis puola vilkus, lapes, visokiausias bjaurybes ir vilkolakius, bet moterų neliečia. Interlokas gerbia moteris.

– Aš nesirūpinu, – švelniai atsiliepė Kamilė. – Tiesiog jo stiprus kvapas.

– Jis kvepia šunimi.

– Taip aš ir sakau.

– Negali uždrausti šuniui kvepėti šunimi. Interlokas mus saugos. Pasikliaukite juo – per penkis kilometrus pajus tą bjaurybę vilkolakį. Niekam nebūtina žinoti, kad jo dantys nudilinti.

– Nudilinti?

– Tai bandšunis. Jam negalima sužaloti gyvulių. Ir negalima įjunkti į kraują, kitaip reikės jį nudobti. Tačiau Interlokas turi uoslę. Jis apuostė Masaro lūšną ir jį ras.

Kamilė linktelėjo nenuleisdama akių nuo kelio. Buvo įjungusi trečią bėgį ir kol kas valdė sunkvežimį. Važiuojant sunkvežimis baisingai barškėjo.

Metaliniai aptvarų strypai drebėjo sulig menkiausiu kelio duburėliu. Kad tave išgirstų, reikėjo šaukti. Jie buvo nuleidę langus ir pakėlę brezentą, kad įeitų oro.

– Interlokas? Toks jo vardas? – paklausė ji.

– Kai jis gimė, dėl laimės išrinkau jį iš žodyno, – paaiškino Solimanas. – *Interlokas. Vyriškos giminės daiktavardis. Trikotažinių gaminių mezgimo staklės. Apatiniai baltiniai, numegzti tomis staklėmis.*

– Mat kaip, – tarė Kamilė. – Kelinta valanda?

– Jau po šešių.

– Išdėstyk savo sumanymą, Solai.

– Tai ir Nakvišiaus sumanymas.

Dabar sunkvežimis įsuko į plentą ir važiavo palei upę šiaurės kryptimi. Kamilė vairavo nespausdama, pamažu stengėsi priprasti prie valdymo ypatumų. Posūkiuose buvo ne taip jau lengva.

– Masaras paliko savo furgonėlį Vanso kalne, – pradėjo Solimanas. – Gudriai suveikta, jeigu jis norėjo, kad visi galvotų, jog jis žuvo kalnuose. O vampyras tuo metu traukia pėstute.

– Ir dviračiu, – įsiterpė Nakvišius.

– Paprašyk jo kalbėti garsiau, Solimanai, per tą sunkvežimio barškėjimą nieko negirdžiu.

– Kalbėk garsiau, – tarė Solimanas piemeniui.

– Dviračiu! – bosu sugaudė Nakvišius.

– Jis turi dviratį?

– Aha, – atsakė Nakvišius. – Bent jau prieš kelis metus turėjo. Laikė jį šuns pašiūrėje. Šiąnakt ten buvau, dviračio nebėra.

– Masaras keliauja dviračiu, lydimas dogo ir vilko?

– Jis nekeliauja, mergaite, – pasakė Nakvišius. – Jis juda į priekį ir žudo.

– Pernelyg krinta į akis, – paprieštaravo Kamilė. – Kol jis pasieks kokią avidę, jį šimtą kartų pastebės.

– Todėl jis juda tik naktį, – tarė Solimanas. – Dieną kur nors užsiglaudžia, o naktį su žvėrimis leidžiasi į kelią.

– Net ir taip, – pasakė Kamilė. – Su tokia palyda jis toli nenukeliaus.

– Toli jis ir nekeliauja, mergaite. Jis traukia į Luba, šalia Žozjė.

– Negirdžiu, – pasakė Kamilė.

– Į Luba! – vėl užriko Nakvišius. – Aštuoniasdešimt kilometrų į kitą pusę nuo Merkantūro. Ten jis eina.

– Tame Luba yra kas nors ypatingo?

– Žinoma.

Nakvišius persilenkė per durelių langą ir trankiai nusispjovė. Kamilė pagalvojo apie Lorensą.

– Ten jo pusbrolis, – toliau dėstė Nakvišius. – Paaiškink jai, Solai.

– Jam reikia automobilio, – pradėjo Solimanas. – Jis negali bastytis po laukus su savo plėšrūnais. Jei paliko savo furgonėlį, vadinasi, turi kažkokį planą. Masaras Luba turi pusbrolį, nieko vertą tipą, kuris laiko nieko vertą garažą ir prekiauja panaudotais automobiliais. Aiškus reikalas, pusbrolis laikys liežuvį už dantų.

– Gerai, – tarė Kamilė susikaupusi ties staigiais siauro kelio posūkiais. – Masaras trauks į Luba automobilio. Labai gerai. O kodėl jam tiesiog jo neišsinuomojus?

– Kad nesučiuptų.

– Po velnių, niekas jo neieško. Niekas jam nekliudo keliauti, kur širdis geidžia.

– Neieško, bet gali atsitikti ir taip. O svarbiausia, Masaras nori apsimesti miręs.

– Kad ramiai užsiimtų savo vilkolakio darbeliais, – paaiškino Nakvišius.

– Būtent, – pasakė Solimanas.

– Jei tai tiesa, – pasakė Kamilė, – jam reikės suklastotų dokumentų.

– Pusbrolis – nenaudėlis, – atsakė Nakvišius. – Garažas – priedanga.

– Panašu į tai, – patvirtino Solimanas.

– Pusbrolis parūpins suklastotus dokumentus?

– Gali būti ir taip.

– Kokiomis priemonėmis?

– Perkamosiomis.

Kamilė sulėtino greitį ir sustabdė sunkvežimį aikštelėje kelio pakraštyje.

– Jau stojame? – paklausė Nakvišius.

– Reikia pailsinti rankas, – išlipdama paaiškino Kamilė. – Kelias sunkus, vairuoti nelengva.

– Taip, – pritarė Solimanas. – Suprantu.

– Tuoj atnešiu tau žemėlapį, – pasakė ji. – Mes jį su visu maršrutu radome Masaro namuose. Parodysi man, kur tas Luba.

– Šalia Žozjė.

– Tada parodysi, kur tas Žozjė.

– Nežinai, kur yra Žozjė? – nusistebėjo Solimanas.

– Ne, – atsakė Kamilė atsiremdama durelių. – Nežinau, kur yra Žozjė. Iki šių metų niekuomet nebuvau pakliuvusi į šiuos kaitrius kraštus, niekuomet nevairavau jokio tritonio sumautu kalnų keliūkščiu, nežinau, kaip atrodo Merkantūras. Tik žinau, kad Viduržemio jūra – apačioje ir kad toje jūroje nebūna nei potvynių, nei atoslūgių.

– Na jau! – apstulbęs pratarė Solimanas. – Kur tu gyvenai, kad viso to nežinai?

Kamilė nuėjusi pasirausė savo stalčiuje, uždarė sunkvežimio dureles ir su žemėlapiu rankoje vėl užlipo prie Solimano.

– Klausyk, Solai, – tarė, – ar tu žinai, kad esama vietų, daugybės vietų pasaulyje, kur nėra cikadų?

– Esu apie tai girdėjęs, – skeptiškai atsakė Solimanas.

– Na va, ten aš ir gyvenau.

Solimanas papurtė galvą – pusiau susižavėjęs, pusiau gailėdamas.

– Taigi, – toliau kalbėjo Kamilė išlankstydama Masaro žemėlapį, – parodyk man, kur tas Luba.

Solimanas bakstelėjo pirštu į žemėlapį.

– Kas ta raudona linija? – paklausė.

– Jau tau sakiau, Masaro maršrutas. Visi tie kryželiai žymi avides, kur jis žudė, išskyrus Andelį ir Aneljasą, kur nieko nenutiko. Mano nuomone, jis dėjo į kojas nesuspėjęs jų užpulti. Per toli į rytus.

Dabar jis traukia tuo keliu į šiaurę. Tinė upės slėniu, kerta Merkantūrą ir važiuoja į Luba.

– O toliau? – suraukęs antakius paklausė Solimanas.

– Žiūrėk. Jis vinguriuoja mažais keliukais iki Kalė ir persikelia į Angliją.

– Ko jam ten reikia?

– Mančesterio skerdykloje jis turi suvestinį brolį.

Solimanas papurtė galvą.

– Ne, – tarė. – Masaras nesistengia susikurti naujo gyvenimo, kaip koks nors paprastas bėglys. Masaras iš gyvenimo pasitraukė. Pasitraukė iš dienos ir įžengė į naktį. Jis miręs policininkams, miręs Sen Viktoro gyventojams – visiems, taip pat sau. Jam nereikia kito gyvenimo, jam reikia kito būvio.

– Tu žinai daugybę dalykėlių, – pasakė Kamilė.

– Jam reikia kito kailio, – pridūrė Solimanas.

– Su plaukais, – tarstelėjo Nakvišius.

– Tikrai taip, – tarė Solimanas. – Dabar, kai žmogus miręs, vilkas gali žudyti kiek lenda. Niekaip neįsivaizduoju jo ieškančio gero darbo Mančesteryje.

– Tai kam jam keltis per Lamanšą? Kam sudarinėti maršrutą, jei niekur nevažiuoja?

Solimanas pasirėmė ranka galvą, pamąstė įbedęs žvilgsnį į žemėlapį.

– Tai pabėgimo schema. Jis juda į priekį, jis negali likti vietoje. Nukaks į Angliją, galbūt paieškos ten pagalbos. Bet iš ten jis ir toliau keliaus aplink visą žemę. Žinai, ką reiškia *vilkolakis*?

– Lorensas sako, kad aš apie tai ne ką teišmanau.

– Tai valkataujantis vilkas. Masaras nesislėps kokioje irštvoje, jis visą laiką judės – naktį čia, naktį ten. Tuose keliukuose jam pažįstamas kiekvienas grumstelis. Jis žino, kur pasislėpti.

– Bet Masaras – ne vilkolakis, – tarė Kamilė.

Sunkvežimio kabinoje stojo trumpa tyla. Kamilė jautė, kad Nakvišius tramdo save, kad nutylėtų.

– Jis bent jau tariasi esąs vilkas, – pasakė Solimanas. – To ir gana.

– Tikriausiai.

– Ar traperis parodė tą žemėlapį farams?

– Žinoma. Jiems tai atrodo paprasčiausia kelionė į Mančesterį.

– O dėl kryželių?

– Pasak jų, tai tiesiog darbiniai žymenys. Panašu į tiesą, jei tikėsi, kad Siuzaną užpuolė vilkas, tiesiog vilkas. O farai tuo neabejoja.

– Kvailiai! – kaip kirviu nukirto Nakvišius. – Vilkas žmogaus nepuola.

Vėl stojo tyla. Kamilei prieš akis šmėstelėjo Siuzanos perpjauta gerkle paveikslas.

– Ne, – sušnibždėjo Kamilė.

– Mes minsime jam ant uodegos, – pasakė Nakvišius.

Kamilė užvedė variklį ir išvairavo sunkvežimį iš priebėgos. Kelias minutes važiavo tylėdama, įtemptomis rankomis įsikirtusi į vairą.

– Aš apskaičiavau, – tarė Solimanas. – Nenuvarydamas žvėrių Masaras gali per naktį įveikti penkiolika dvidešimt kilometrų. Dabar jis veikiausiai pačioje

Merkantūro šiaurėje, tarkime, kažkur prie Bonetės perėjos. Šiąnakt nusileis už dvidešimt penkių kilometrų į Žozjė. Ten mes auštant jo ir lauksime, jei nesusitiksime anksčiau kalnuose.

– Nori visą naktį važiuoti per Merkantūrą?

– Tiesiog siūlau nuleisti inkarą perėjoje. Šiąnakt pasikeisdami stebėsime kelią, bet aš nieko nesitikiu. Jis žino praėjimus ir takus. Pusę šešių ryto nusileidžiame į Luba ir ten jį prigriebiame.

– Ką nori pasakyti tuo „prigriebiame"? – paklausė Kamilė. – Ar kada nors esi bandęs sučiupti tokį tipą kaip Masaras, su dogu ir vilku?

– Mes pasiruošime. Išsiaiškinsime, koks jo automobilis, ir seksime tol, kol jis įsisuks į kokią kaimenę. Užkluptas nusikaltimo vietoje. Tada jį ir primygsime.

– Kaip, Solai?

– Bus matyti. Bjaurus reikalas, kad tu nežinai Žozjė.

– O kodėl?

– Nes tai reiškia, kad nežinai kelio. Beveik tris tūkstančius metrų kilsime serpantinais kalno šlaitu. Siaurumo sulig mano ranka, vienoje pusėje – praraja ir apsauginė sienutė, kas du metrai išlūžinėjusi. Tai, ką darėme iki šiol, palyginti vienas juokas.

– Šit kaip, – mąsliai nutęsė Kamilė. – Nemaniau, kad Merkantūras toks.

– O manei koks?

– Maniau, kai kas šilto ir saikingai kalnuoto. Su alyvmedžiais. Štai toks.

– Na ką gi, jis šaltas ir baisiausiai kalnuotas. Ten auga maumedžiai, o kur per aukštai, kad augtų, nebebus nieko, tik mes trys su sunkvežimiu.

– Linksma, – tarė Kamilė.

– Ar nežinai, kad alyvmedžiai aukščiau kaip šeši šimtai metrų nebeauga?

– Šeši šimtai metrų ko?

– Aukščio, velniai rautų. Aukščiau nei šeši šimtai metrų alyvmedžiai nebeauga, visi tą žino.

– Tose vietose, iš kur aš atkeliavau, alyvmedžių nėra.

– Aha. Tai ką tada jūs valgote?

– Burokus. Burokas – tikras šaunumėlis. Jis auga ir auga, auga visame pasaulyje.

– Jei tu pasodinsi savo buroką Merkantūro viršukalnėse, na ką, jis gaus galą.

– Gerai. Šiaip ar taip, to aš neketinu daryti. Kiek kilometrų iki tos sumautos perėjos?

– Koks penkiasdešimt. Dvidešimt paskutiniųjų baisiausi. Manai, tau pavyks?

– Neįsivaizduoju.

– Tavo rankos dar laiko?

– Taip, mano rankos dar laiko.

– Manai, pajėgsi susidoroti?

– Atstok nuo jos, Solai, – burbtelėjo Nakvišius. – Palik ją ramybėje.

XVIII

Buvo septinta valanda vakaro, ir kaitra po truputį silpo. Įsikirtusi į 508-ojo vairą, Kamilė nenuleido akių nuo kelio. Čia dar be didelio vargo galėjai prasilenkti su sutikta mašina, bet nepaliaujami ir sudėtingi vingiai visiškai ištąsė jai rankas. Negalėjo būti nė kalbos, kad važiuotum bet kaip.

Kelias kilo. Kamilė nebepratarė nė žodžio, Solimanas ir Nakvišius, įsmeigę akis į kalnus, taip pat nutilo. Jie jau paliko už savęs riešutmedžių ir ąžuolų lapiją. Ant uolėtų šlaitų, kiek akys užmato, spaudėsi tamsios pušys. Kamilei jos atrodė niaurios, bauginančios, kaip kareivių juodomis milinėmis srautas. Tolumoje švylavo maumedžių zona, truputį šviesesnė, bet visai tokia pat tiksli ir karinga, paskui pilkai žalios alpinės Merkantūro pievos. O dar aukščiau – plikos uolėtos kalnų smailės. Jie kilo to atšiaurumo link. Ji truputį atsipūtė leisdamasi link Sent Etjeno, paskutinio kaimo prieš paliekant slėnį ir pradedant kilti į Masyvą. Paskutinis gyvenamas punktas, kuriame verčiau būtų įsikurti, pagalvojo Kamilė. Ropštis aukštyn du tūkstančius metrų gyvuliniu furgonu dvidešimt penkių kilometrų per valandą greičiu – ne kažin koks smagumėlis.

Kamilė sustojo prie išvažiavimo iš Sent Etjeno, nusitvėrė butelį vandens, neskubėdama atsigėrė, paskui ilsindama nuleido rankas. Nebuvo tikra, kad tokiomis sąlygomis suvaldys sunkvežimį. Ji ne per daug mėgo prarajas ir jautė, kad fizinės jėgos beveik išsekusios.

Nei Solimanas, nei Nakvišius nepratarė nė žodžio. Jie įdėmiai žvelgė į kalnus, ir ji nežinojo, ar dairosi ten klyvo vilkolakio silueto, ar nerimauja, kad ten gali nudardėti jų gyvulinis furgonas. Tačiau jie atrodė greičiau kupini pasitikėjimo, ir iš to Kamilė padarė išvadą, kad jie tyko Masaro.

Ji metė žvilgsnį į Solimaną, šis jai nusišypsojo.

– *Užsispyrimas*, – tarė. – *Atkaklus siekis kažką padaryti. Atkaklumas.*

Kamilė užvedė motorą, ir furgonas išvažiavo iš kaimo. Informacinis skydas jiems pranešė, kad jie artėja prie aukščiausio Europos kelio, kitas prisakė būti atsargiems. Kamilė giliai atsikvėpė. Dvokė šunimi, avimis ir prakaitu, bet tas šleikštus naminis kvapų mišinys ją apramino.

Už dviejų kilometrų sunkvežimis pasiekė Merkantūrą. Kelias buvo maždaug toks, kokio Kamilė ir bijojo – siauras ir vingiuotas, siaurutė vaga, įpjova uolos šlaite, kaip nedidelis randelis. Gyvulinis furgonas lėtai šliaužė tuo kriaušiu garsiai žvangindamas geležimis, pūškuodamas posūkiuose platumo sulig plaukų segtuku. Dešiniuoju sparnu Kamilė lengvai braukė uolėtą, bemaž statmeną sieną – kita kilo viršum visos pakriūtės. Ji suko žvilgsnį nuo tuštumos, stengdamasi įžiūrėti kelio pakraštyje stulpelius,

žyminčius aukštį. Sulig dviem tūkstančiais metrų medžiai pradėjo retėti, o motoras – kaisti dėl deguonies stokos. Iš visų jėgų sukandusi dantis, Kamilė stebėjo temperatūros rodiklį. Niekas nesakė, kad sunkvežimis atlaikys. Galiūnas, užtikrino Biutejis, be vargo varinėdavęs gyvulių pervežimo furgoną iš alpinės pievos į pievą. Jai būtų neprošal jo pagalba, kad įveiktų pakilimą į perėją.

Du tūkstančiai du šimtai metrų – išnyko paskutiniai suvargę maumedžiai, prasidėjo ganyklos, kaip kilimas nudrykusios pilkais šlaitais. Žinia, atšiaurus grožis, tačiau tai – tuščias milžinų ir tylos pasaulis, kur žmogus, o tuolab jo avys, atrodo visai ne pagal mastelį. Kartkartėmis pasirodydavo senos avidės skardiniais stogais, vienišos ganyklų pakraštyje. Kamilė dirstelėjo į Nakvišių. Tas beveik snūduriavo savo šviesios skrybėlės šešėlyje, ramus kaip jūreivis laivo denyje. Ji pasigėrėjo juo. Ją stulbino tai, kad jis įstengė praleisti savo gyvenimą – ištisas penkias dešimtis metų – tose neapsakomai dykose vietose, ne didesnis kaip blusa ant mamuto nugaros, dėl nieko nesukdamas galvos. Pikti liežuviai tauškė, kad Masaras niekada nebuvo turėjęs moters, bet Nakvišius taip pat neturėjo moters, o niekas apie tai nekalbėjo. Visąlaik vienas vienužis kalnuose. Du tūkstančiai šeši šimtai dvidešimt du metrai, Kamilė neskubėdama aplenkė du visai nusiplūkusius dviratininkus – niekas jų neverčia! – ir perjungė pirmą bėgį paskutinei posūkių serijai prieš perėją. Raumenys degino jai krūtinę.

– *Viršūnė*, – paskelbė Solimanas nutraukdamas tylą. – *Viršus, aukščiausiai iškilusi dalis. Aukščiausias*

laipsnis, tobulybė, kulminacinis taškas. Sustok viršukalnėje, Kamile, – pridūrė. – Ten yra stovėjimo aikštelė.

Kamilė linktelėjo galva.

Ji nuvairavo sunkvežimį į šešėlį, išjungė motorą; rankos nusviro, akys užsimerkė.

– *Atokvėpis,* – pasakė Solimanas Nakvišiui. – *Darbo, veiksmo pertraukimas. Poilsis, pertrūkis. Trumpas veiksmo sustabdymas.* Išlipk, kol ji truputį atsipūs, paruošime vakarienę.

Išlipti iš sunkvežimio buvo ne taip jau lengva, ir Solimanas padėjo piemeniui – beveik kelte nukėlė jį nuo dviejų laiptelių.

– Nedrįsk elgtis su manimi kaip su kokiu sukriošėliu, – sausai tarstelėjo Nakvišius.

– Tu ne sukriošėlis. Tu – labai senas žmogus, labai kietas ir neprastai suręstas, ir jei aš tau nepadėsiu, tu nusisuksi sprandą. Ir paskui visą kelionę turėsim tave sau ant sprando.

– Tu man įgrisai, Solai. O dabar paleisk mane.

Po valandos Kamilė priėjo prie vyrų, kurie vakarieniavo lauke, susėdę ant sulankstomų taburečių aplink medinę dėžę. Diena linko vakarop. Ji apsižvalgė aplinkui – kiek akys užmato, viršukalnės ir pušynai. Jokios trobelės, jokios lūšnos, jokio žmogeliuko, kuris judėtų toje vilkų karalijoje. Tą akimirką perėjos keliu pravažiavo tie du dviratininkai.

– Štai, – tarė ji, – mes vienut vieni.

– Mes trise, – atsiliepė Solimanas tiesdamas jai lėkštę.

– Dar Ingerboldas, – pridūrė Kamilė.

– Interlokas, – pataisė Solimanas. – Trikotažo mezgimo mašina.

– Taip, – pasakė Kamilė. – Atleisk.

– Mes keturiese, – patikslino Nakvišius.

Tiesut tiesutėlis ant taburetės jis ištiesė ranką į alpinių pievų pusę.

– Mes ir jis, – tarė. – Jisai ten. Slepiasi, lūkuriuoja. Po kokios valandos, kai tik bus sutemę, su savo žvėrimis leisis į kelią. Ieškos mėsos jiems ir sau.

– Manai, jis taip pat valgo papjautų avių mėsą? – paklausė Solimanas.

– Bent jau geria kraują, – patikino Nakvišius. – Mes pamiršome išimti vynelį, – pridūrė čia pat. – Eik, Solai, atnešk. Paėmiau visą dėžę, ji ten už išvietės brezento.

Solimanas grįžo su baltojo vyno buteliu be etiketės. Nakvišius kilstelėjo jį Kamilei prieš akis.

– Kaimo vynas, – paaiškino traukdamas iš kišenės kamščiatraukį, – Sen Viktoro baltasis. Netransportuojamas. Atgaivina tave, tiesiog stebuklas. Gerai kojoms, gerai kitam galui, gerai akims. Ko daugiau mums reikia.

Nakvišius kilstelėjo butelį prie lūpų.

– Tu dabar nesi senas vienišas piemuo, – sulaikė jo ranką Solas. – Su tavimi draugija. Negerk kaip koks pašlemėkas. Nuo šio vakaro geriame iš stiklinių.

– Šiaip ar taip, aš būčiau pasidalinęs, – atsiliepė Nakvišius.

– Ne apie tai kalba, – tarė Solimanas. – Geriame iš stiklinių.

Jaunuolis padavė stiklinę Kamilei, kuri ištiesė ją Nakvišiui.

– Atsargiai, – įspėjo Nakvišius, – jis klastingas.

Vyno skonis buvo neįprastas – saldus, truputį putojo – jis visą dieną kaito sunkvežimyje. Kamilė negalėjo nuspręsti, ar jis juos visą kelią gaivins, ar per tris dienas pribaigs. Ji ištiesė stiklinę antrai duočiai.

– Klastingas, – pakartojo Nakvišius kilstelėdamas pirštą.

– Budėsime pakaitomis, – pasakė Solimanas mostelėdamas ranka į uolėtą smailę dešiniau. – Iš ten matyti visi kalnai. Kamilė budės pirma iki pusės pirmos nakties, paskui aš. Pažadinsiu jus be penkiolikos penkios.

– Mergaitė turėtų pamiegoti, – tarė Nakvišius. – Rytoj jai reikės nusileisti nuo visų tų kalnų.

– Teisybė, – sutiko Solimanas.

– Viskas gerai, – tarė Kamilė.

– Mes neturime šautuvo, – pasakė Nakvišius pagiežingai dėbtelėdamas į Kamilę. – Ką darome, jei jį pamatome?

– Jis neis keliu per perėją, – atsakė Solimanas, – slinks kokiu nors atkampiu taku. Viskas, ko galime tikėtis – pastebėti jį ar išgirsti. Tuomet maždaug valandos tikslumu žinosime, kada jo laukti Luba.

Nakvišius pakilo, pasiremdamas savo didžiąja lazda, sulankstė drobinę taburetę, pasispraudė ją po pažastimi.

– Palieku jums šunį, mergaite, – kreipėsi į Kamilę. – Interlokas gina moteris.

Jis paspaudė jai ranką, tiesut tiesutėlis, kaip varžovas, išsiskiriant po rungtynių, ir įsiropštė į sunkvežimį. Solimanas įtariai dėbtelėjo į jį ir nusekė paskui.

– Ei, – tarė lipdamas įkandin jo. – Nemiegok nuogas. Ar apie tai pagalvojai? Nemiegok nuogas.

– Savo lovoje darau, ką noriu, Solai. Kokio velnio.

– Tu būsi ne lovoje, tu būsi ant lovos – taip tame sumautame furgone tvanku.

– Na ir kas?

– Paskui ji eis per sunkvežimį, gulti. Jai nebūtina matyti tave nuogą.

– O tu? – nepatikliai paklausė Nakvišius.

– Ir aš panašiai, – iš aukšto atsakė Solimanas. – Apsivilksiu kokį nors daikčiuką.

Nakvišius atsiduso, prisėdo ant lovos.

– Jei tau tai bus malonu, – tarė. – Tu velnioniškai sudėtingas, Solai. Kažin, iš kur prisigraibei tų manierų?

– *Civilizacija...* – pasakė Solas.

Nakvišius mostu nutraukė jį.

– Užsičiaupk nors porai minučių su tuo savo velnio žodynu.

Solimanas išlipo iš sunkvežimio. Kamilė stovėjo už kelių metrų įdėmiai žvelgdama į temstantį horizontą. Stovėjo šonu, susibrukusi rankas į užpakalines kelnių kišenes. Vaiskaus veido linija, ryškus smakras, grakštus kaklas, tamsūs plaukai, pakirpti ant pakaušio. Kamilė jam visada atrodė švelni, tyra, kone tobula. Jį trikdė mintis, kad miegos taip arti

jos. Prieš išvažiuodamas nebuvo apie tai pagalvojęs. Kamilė bus vairuotojas, ir Solimanui nė sekundę netoptelėjo, kad jis miegos su vairuotoju. Bet kai sunkvežimis sustoja, Kamilė liaunasi būti vairuotoju ir yra tiktai moteris, kuri miega guolyje tik per porą metrų nuo tavęs, atskirta paprasčiausio brezento, o brezentas – ne kažin kas. O juk tokia moteris kaip Kamilė lovoje per du metrus nuo tavęs – be galo daug.

Kamilė atsisuko.

– Nežinai, čia kur nors netoliese yra vandens? – paklausė.

– Kiek tik nori, – atsakė Solimanas. – Už penkiasdešimt metrų į kairę – šaltinis ir vandens baseinėlis. Mes nusiprausėme, kai tu miegojai. Eik, kol dar kaip reikiant nepravėso.

Netikėta mintis, kad Kamilė gali nusimesti tą švarką, tuos džinsus ir aulinukus, sugniaužė jam vidurius. Jis įsivaizdavo, kaip ji teškenasi tame upelyje už penkių dešimčių metrų, blyški tamsoje, bejėgiškai nuoga. Be batų. Be švarko, marškinėlių ir sunkvežimio Kamilė, regis, tapo tokia pažeidžiama, tarytum staiga būtų pranykusi ją sauganti uola. Beginklė – taigi pasiekiama. Penkiasdešimt metrų – ne kažin kas.

Beveik pasiekiama. Viskas visada slypi tame „beveik". Jei įveiktum tuos penkiasdešimt metrų, skiriančius tave nuo nuogos mergaitės upelėje, mergaitės, kuriai niekas nerūpi, o nuoga mergaitė apsidžiaugtų tave pamačiusi, gerokai apmažėtų mūsų planetoje rūpesčių. Bet nieko nebus. Niekada. Tie penkiasdešimt

paskutinių metrų nesuvokiamai sudėtingi: pradžioje, pabaigoje, viduryje. Nieko nebus.

Kamilė praėjo pro jį, užsimetusi ant pečių rankšluostį. Turkiškai įsitaisęs ant žemės, Solimanas tvirtai apkabino rankomis kelius.

Beveik pasiekiama. Penkiasdešimt paskutinių metrų – sudėtingiausių pasaulyje.

XIX

Vakar vakare atvykęs į Avinjoną Žanas Batistas Adamsbergas kitoje Ronos pusėje susirado tobulą kampelį, kad sukratytų mintis. Kur jis beatsidurtų, kažkoks esminis instinktas visada padėdavo jam per kelias valandas surasti atokų kampelį, būtiną jam, kad išgyventų. Tad keliaudamas jis niekada nesukdavo galvos dėl vietos, kurioje atsidurs. Žinojo, kad jį suras. Tie kampeliai, reikalingi, kad išgyventum, visi buvo truputį panašūs vienas į kitą, kad ir koks būtų vietos reljefas, klimatas, augmenija, ar vyktų čia, Avinjone, ar kitame pasaulio gale. Reikėjo rasti vietą, pakankamai tuščią, pakankamai laukinę, slaptą, kad jo protas galėtų nekliudomas atsipalaiduoti, bet ir pakankamai neišvaizdžią, kad nereikėtų ja gėrėtis, sakyti, kokia ji graži. Gamtovaizdžiai, gniaužiantys kvapą, labai varžo mintį. Privalai jais užsiimti, nesiryžti nė prisėsti, neparodęs jiems bent menkiausios pagarbos.

Visą dieną Adamsbergas praleido Avinjono komisariato būstinėje, spęsdamas spąstus tam besispyriojančiam vertelgai, Gei-Liusako gatvėje nužudyto vaikino svainiui. Komisaras dar neatskleidė savo kortų – per anksti. Jis įtraukė vyruką į aptakų,

salsvą pokalbį, kuris nuvedė tą tipą kur kas toliau, nei tas būtų norėjęs – tartum valtis, kuri nepastebimai, banga po bangos, tolsta nuo kranto. Ir kai žmogus susigriebia, būna jau per vėlu, jau per toli, ir nebegali grįžti prie kranto. Adamsbergas dažnai taip elgdavosi per sunkias apklausas, pasitelkdamas tą tarytum apgaubiantį metodą, kurio niekada neįstengė paaiškinti, netgi įvardyti, net kai jo elementus išdėstyti prašydavo toks mielas kolega, kaip Danglaras.

Jis nežinojo. Taikydavo jį, ir tiek, nes su tam tikrais tipais nėra kitų įmanomų metodų. Su kokiais tipais? Ką gi, pavyzdžiui, su tokiais kaip tas iš Avinjono.

O kol kas tas žmogelis dar tik neaiškiai nutuokė, kad komisaras vilioja jį ten, kur jam jokiu būdu nereikėtų krypti – į pavojingus vandenis, kur nebejauti dugno po kojomis. Jis priešinosi. Kartkartėmis vangstėsi. Adamsbergas manė, jog jam prireiks dar kokių dvylikos valandų, kad išmuštų jį iš pusiausvyros ir palaužtų. Kai tas prisipažins nužudęs jaunuolį, jis pajus tą trumpą džiugesį, kaip kiekvieną kartą, kai intuicija ima veikti išvien su protu. Adamsbergas nusišypsojo. Jis dažnai abejodavo, bet dėl šios bylos – ne. Tas tipas gaus, ko nusipelnęs, tai tik laiko klausimas.

Atsisėdęs žolėje Ronos pakrantėje, atokiau nuo takelio, vingiuojančio pakrante, tarsi kokioje proskynoje, kurios horizontą gožė tanki gluosnių žalitvorė, Adamsbergas panardino į upę ilgą šaką, stengdamasis jos galu atremti srovę. Srovė prieš kliūtį nutrūkdavo, vėl atsirasdavo už jos, sudžiūvę lapai plaukė

pasroviui po šaka ar virš jos. Žinoma, tas užsiėmimas ne visam gyvenimui.

Jis paskambino į Paryžių. Sabrina Monž kol kas dar nesigriebė nieko, kad sužinotų, kur jis slapstosi. Nesulaukusi komisaro, grįžtančio namo vakar vakare, ji poste paliko vieną iš savo jaunųjų vergių ir įsitaisė netoli antrojo išėjimo per rūsius. Kita vergė jas abi aprūpindavo maisto produktais. Tačiau, pasakė Danglaras, kai Adamsbergas šį rytą nepasirodė nei prie vieno, nei prie kito iš tų dviejų įėjimų, ji, regis, sunerimo.

– Ji netgi velniškai jaudinasi, – pasakė Danglaras. – Mes jau tikrai nebesuprantame, ar ji nori jus nudėti, ar už jūsų ištekėti.

O Adamsbergas visai nesuko dėl to galvos. Sabrina Monž nori jį nudėti.

Jis ištraukė šaką iš srauto, patikrino savo vidinį laikrodį. Kažkur tarp aštuntos dvidešimt ir pusės. Buvo pamiršęs paklausyti aštuntos valandos žinių laidos.

Tad nežino naujienų apie didįjį vilką.

Jis paguldė šaką išilgai kranto, šiek tiek apžarstė žole. Galbūt jam bus malonu rytoj vėl ją rasti – kas žino, kas gali pasakyti. Šaka buvo ilga ir tvirta, labai paranki taikiai diskusijai su upės tėkme. Jis pakilo, išsiblaškęs brūkštelėjo ranka suglamžytas kelnes, nukratydamas prikibusias žoles. Eis ko nors užkąsti į miestą, vėl atras šurmulį, žmones, galbūt, jeigu pasiseks, ir kokią anglų draugiją už stalo.

Jis papurtė galvą. Truputį apgailestavo, kad pražiopsojo didįjį vilką.

XX

Turkiškai sukryžiavusi kojas ant plokščios uolos – šuo gulėjo ant jos aulinukų – Kamilė žiūrėjo, kaip naktis gaubia Merkantūrą. Visur, kur krypo jos žvilgsnis, – tik juodos, glaudžios kalnų masės, prašmatnios, beviltiškos.

Anksčiau ar vėliau reikės palikti kalnus. Anksčiau ar vėliau jie nebeglobs Masaro. Tikriausiai. Prielaida, kad Luba yra garažas, įdomi. Bet galbūt jie klysta. Galbūt Masaras nesilaikys jokio maršruto ir neieškos jokio automobilio. Galbūt jis amžinai liks slapstytis Merkantūre. Dabar, kai Kamilei prieš akis driekiasi tie didžiuliai plotai, tokie tušti, kaip pirmosiomis pasaulio sukūrimo dienomis, jai atrodo, jog tai įmanoma. Septyniasdešimt kilometrų uolų ir bemaž neįžengiamų girių, o kiek dar, jei įskaičiuosi visus pakilimus ir nuolydžius, visus šlaitus ir atbrailas. Šimtą, tūkstantį kartų daugiau. Milžiniški, dyki kraštai Masarui, kraštai, kur tereikia iššiepti iltis, kad surastum vandens, mėsos ir gausybę aukų.

Tačiau čia šalta. Kamilė susisupo švarku. Dabar, kai atėjo naktis, yra ne daugiau nei dešimt laipsnių, o apie ketvirtą bus šeši, taip sakė Nakvišius. O dabar birželio pabaiga. Ji ištiesė ranką į Sen Viktoro

baltojo butelį, kliūstelėjo į stiklinės dugną. Ar Masaras ištvers tą šaltį? Ištisus mėnesius po sniegu? Be priedangos, tik vilko kailis? Jis galėtų susikurti ugnį, bet ugnis jį išduotų.

Taigi, jam bus šalta. Taigi, anksčiau ar vėliau jis paliks Merkantūrą. Bet nebūtinai rytoj į Luba, kaip, regis, įsitikinę Nakvišius ir Solimanas. Jų įsitikinimas stebino Kamilę. Atrodo, jie neabejoja nei savo sėkme, nei savo sumanymo teisingumu. O jos akimis tas persekiojimas tarpais atrodydavo prasmingas, pateisinamas, o tarpais nei šioks, nei toks ir neprotingas.

Gali būti, kad Masaras paliks Masyvą tik sulig pirmaisiais šalčiais spalio mėnesį. Ar jie keturiems mėnesiams apsistos gyvulių pervežimo furgone Luba prieigose? Niekas apie tai nekalbėjo, niekas neužsiminė, kokios abejotinos šitos guitynės. Tarytum persekiotum vilką su siųstuvu, kuriuo nesi tikras. Kamilė tamsoje palingavo galva, pastatė švarko apykaklę, gurkštelėjo klastingojo vyno. Ji anaiptol nėra įsitikinusi. Nemano, kad viskas klostysis taip paprastai, kaip jai dėstė senis ir berniūkštis. Ji įžvelgia kažką niauresnį, painesnį, iš tikrųjų kažką siaubingesnį, negu tas iš anksto apgalvotas persekiojimas, į kurį jie visi kabinasi su žemėlapiu rankoje.

Ir kažką grėsmingą. Kamilė kilstelėjo prie akių žiūronus. Toje uolėtų šlaitų tamsoje, juodoje kaip rašalas, nieko nematyti. Masaras su vilku gali prasmukti per dešimtį žingsnių nuo jos, o ji nė nepastebės. Su šunimi ramiau. Jis pajus artinantis tą būrelį gerokai anksčiau, negu jis atsidurs prie jos. Kamilė

panardino pirštus į šuns gaurus. Tas šuo, žinoma, dvokia šunimi, bet ji jam dėkinga už tai, kad jis guli susirangęs ant jos batų. Kuo, tiesą sakant, jis vardu? Interboltas? Interstokas? Keistas tas jo įprotis įsitaisyti žmogui ant batų.

Ji uždegė žibintuvėlį, žvilgtelėjo į laikrodį, užgesino. Po ketvirčio valandos pažadins Solimaną.

Kaire ranka apglėbusi šunį, dešinėje sugniaužusi stiklinę, ji stebeilijosi į kalną tiesiai prieš akis. O kalnas nesiteikė į ją žiūrėti. Išdidžiai nekreipė į ją dėmesio.

XXI

Leistis nuo Merkantūro apyaušrio prieblandoje buvo ne ką lengviau, negu kilti aukštyn, ir užtruko beveik tiek pat ilgai. Truputį prieš šešias Kamilė įsopusiomis rankomis ir nugara sustabdė furgoną Luba, per trisdešimt metrų nuo pusbrolio garažo. Teliko laukti, kol pasirodys Masaras.

Niekas kalnuose nepastebėjo jo silueto, šuo naktį nė nesuurzgė. Matyt, Masaras praėjo gerokai atokiau, pakišo mintį Nakvišius.

Kamilė išlipo išsivirti kavos sunkvežimio gale. Jai truputį graužė akis. Atrodo, per penkias bendro miego valandas Nakvišius trankiai knarkė, bet jai tai per daug netrukdė. Apskritai ji ne taip blogai išsimiegojo ant to seno spyruoklinio gulto, tame sunkvežimyje, persismelkusiame avių prakaitu. Vėsiame ore kvapas ne ką teišsisklaidė. Ta išsisklaistančio kvapo istorija buvo tiesiog Biutejo svajonė, pasakėlė, kaip apie skraidantį kilimą. Po nakties liko kažkokio grėsmingo sapno prisiminimas ar kažkoks bildesys aplink sunkvežimį. Kažkas lietė mašiną. Tačiau furgone niekas nesukrutėjo, o Solimanas, ėjęs sargybą už dvidešimties žingsnių, nieko nepastebėjo. Irvektorius – ar koks ten jo vardas – taip pat ne. Galbūt buvo

atsikėlęs Nakvišius, kankinamas nemigos. Jis sakė, kad kartais naktimis jam pasitaikydavę prastypsoti iki aušros, apsuptam savo avių. Kamilė atnešė pilną kavinuką, cukrų ir tris skardinius puodelius.

– Ką iš teisybės reiškia tas riebalinis avių prakaitas? – paklausė lipdama į kabiną. – Tiesiog prakaitas? Lajus?

– *Riebalinis avių prakaitas*, – čia pat atsiliepė Solimanas. – *Aliejingas skystis, išsiskiriantis iš dykaragių šeimos gyvulių kūno.*

– Ačiū, – pasakė Kamilė.

Solimanas užčiaupė burną, lyg užversdamas knygą, ir visi trys su puodeliais rankose vėl įsmeigė žvilgsnius į geležines garažo duris; pasak Solimano, tegul verčiau budi šešios, o ne dvi akys. Jei iš garažo skubiai išriedėtų koks automobilis, jų nebus per daug, kad įžiūrėtų esmines detales. Solimanas buvo paskirstęs vaidmenis: Kamilė turinti stebėti vairuotojo veidą ir nieko daugiau, Nakvišius – nustatyti automobilio markę ir spalvą, o jis pats – registracijos numerį. Paskui jie sudės krūvon visus elementus.

– Pasaulio pradžioje, – pradėjo Solimanas, – žmogus turėjo tris akis.

– Po velnių, – tarė Nakvišius. – Nekamuok mūsų savo istorijomis. Patylėk.

– Jis viską matė, – nesutrikęs porino toliau Solimanas. – Matė labai toli, labai aiškiai, matė tamsoje, matė spalvas žemiau raudonos ir aukščiau violetinės. Tačiau nematė savo žmonos minčių, ir tai jį baisiausiai liūdino, o kartais siutindavo. Tada žmogus nuėjo pas pelkių dievą paprašyti pagalbos. Tas jį perspėjo,

bet žmogus kaulijo tol, kol išvargęs dievas išpildė jo norą. Nuo tos dienos žmogui liko tik dvi akys, ir jis matė savo žmonos mintis. Bet tai, ką jis pamatė, taip jį pribloškė, kad jis nebeaiškiai įžiūrėjo likusį pasaulį. Todėl žmonės šiandien prastai mato.

Truputį išmušta iš vėžių Kamilė atsisuko į Solimaną.

– Jis jas kuria, – priešišku, pavargusiu balsu pratarė Nakvišius. – Kuria sumautas afrikietiškas istorijas, kad paaiškintų pasaulį. O tai nė velnio nepaaiškina.

– Niekada negali žinoti, – pasakė Kamilė.

– Nė velnio, – pakartojo Nakvišius. – Tik dar labiau viską supainioja.

– Nenuleisk akių nuo garažo, Kamile, – tarė Solimanas. – Nesupainioja, – pridūrė pasisukęs į Nakvišių. – Tik paaiškina, kodėl reikia būti trise, kad pamatytum tik vieną daiktą. Kad būtų aiškiau.

– Na, na, – burbtelėjo Nakvišius.

Dešimtą valandą dar nebuvo pasirodęs joks automobilis. Kamilei nutirpo nugara, ir ji leido sau pavaikštinėti takeliu. Vidurdienį ir pats Nakvišius pradėjo prarasti viltį.

– Mes jį pražiopsojome, – niūriai tarė Solimanas.

– Jis jau išvažiavęs, – pasakė Nakvišius. – Arba dar ten aukštai.

– Jis gali pasilikti ten ištisoms savaitėms, – tarė Kamilė.

– Ne, – nesutiko Solimanas. – Jis pajudės.

– Jei jis su ratais, jam nebūtina keliauti naktį. Jis gali keliauti ir dieną. Gali iš šito garažo išvažiuoti penktą valandą vakaro šiandien, kaip gali išvažiuoti ir rudenį.

– Ne, – pakartojo Solimanas. – Jis keliaus naktį, o dieną miegos. Žmonės gali išgirsti jo žvėris, staugiantį vilką. Tai per daug pavojinga, o be to, jis – nakties žmogus.

– Tai ko mes čia laukiame vidury dienos? – pratarė Kamilė.

Solimanas gūžtelėjo pečiais.

– *Viltis*, – pasakė.

– Įjunk radiją, – pertarė Kamilė. – Naktį iš antradienio į trečiadienį jis nieko neužpuolė, galbūt padarė tai šiąnakt. Paieškok vietinės stoties.

Solimanas gerą laiko tarpą sukinėjo radijo rankenėlę. Garsas išryškėdavo ir vėl dingdavo, smarkiai traškėjo.

– Velnio kalnai, – tarė jis.

– Gerbk kalnus, – pasakė Nakvišius.

– Taip, – tarė Solimanas.

Jis pagavo kažkokią stotį, tylomis pasiklausė, paskui padidino garsą.

– Tai mums, – murmtelėjo.

...veterinaras, kuris atliko ankstesnių aukų apžiūrą, tvirtina turįs pagrindo manyti, kad tai tas pats gyvūnas, neįprasto dydžio vilkas. Kaip prisimename, praeitomis dienomis žvėris buvo užpuolęs keletą avidžių ir nugalabijęs Siuzaną Roslen, Sen Viktor diu Mono gyventoją, kuri bandė jį pribaigti. Šįsyk praeitą naktį vilkas bus pridaręs piktadarysčių Tet diu Kavaljė, Furo

kantone, Aukštutinio Provanso Alpėse, ir papjovęs penkias bandos avis. Merkantūro draustinio darbuotojai vieningai mano, jog tai jaunas patinas, ieškantis savo teritorijos, ir įsitikinę, kad...

Kamilė skubiai ištiesė ranką ir čiupo žemėlapį.

– Parodyk, kur tas Tet diu Kavaljė, – paprašė Solimano.

– Kitoje Merkantūro pusėje, pačioje šiaurėje. Jis perkopė Masyvą.

Solimanas plačiais mostais išskleidė žemėlapį, patiesė jį Kamilei ant kelių.

– Čia, – tarė, – Alpių pievose. Raudonajame kelyje, tame, kurį jis nubrėžė, per porą kilometrų nuo plento.

– Jis prieš mus, – pasakė Kamilė. – Po paraliais, jis prieš mus per aštuonis kilometrus.

– Po velnių, – tarė Nakvišius.

– Ką darom? – paklausė Solimanas.

– Minam jam ant uodegos, – atsakė Nakvišius.

– Minutėlę, – pertraukė jį Kamilė.

Suraukusi antakius, ji vėl pagarsino tyliai traškantį radiją. Solimanas norėjo kažką pasakyti, bet Kamilė mostu jį nutildė.

– Minutėlę, – pakartojo.

...kuri, nesulaukdama jo sugrįžtant, pranešė žandarmerijai. Auka, Žanas Žakas Serno, pensininkas, buvęs mokytojas, šešiasdešimt šešerių metų amžiaus, buvo rastas auštant, siaubingai sužalotas, kelelyje netoli Sotrė miestelio Izerėje. Žudikas bus perrėžęs jam gerklę. Pasak jo artimųjų ir pažįstamų, Žanas Žakas Serno buvęs taikus žmogus, ir tragedijos aplinkybės

kol kas neišaiškintos. Grenoblio prokuratūra pradėjo tyrimą. Ji tvirtina, kad įvykio aplinkybės lei...

– Tai ne mums, – pasakė Solimanas nušokdamas nuo sunkvežimio ant žemės. – Sotrė – mažutis miesteliūkštis pasaulio pakrašty, į pietus nuo Grenoblio.

– Iš kur tu pažįsti visą kraštą?

– Žodynas, – atsakė Solimanas, be regimų pastangų kilstelėdamas ir nukabindamas sunkų mopedą, pritvirtintą prie sunkvežimio šono.

– Parodyk žemėlapyje, – paprašė Kamilė.

– Čia, – bakstelėjo pirštu Solimanas. – Tai ne mums, Kamile. Mes neatsakysime už visas vietines žmogžudystes. Tai mažiausiai šimtas dvidešimt kilometrų nuo čia.

– Gal ir taip. Tačiau vis dėlto Masaro kelyje, ir tas žmogus buvo papjautas.

– Ir kas iš to? Papjautas, pasmaugtas – tai patogiausi būdai, kai neturi pliauškės. Pamiršk tą Serno, nesiblaškyk, mus domina avys. Jis traukė pro Tet diu Kavaljė. Gal žmonės matė ten jo mašiną.

Solimanas keletą metrų pastūmėjo mopedą, kad užvestų.

– Paimsite mane prie įvažiavimo į kaimą, – tarė jis. – Apsirūpinsiu trimis dalykais. Vandeniu, aliejumi, ėdalu. Pavalgysime pakeliui. *Apdairumas*, – mestelėjo toldamas. – *Sugebėjimas numatyti iš anksto. Atitinkami veiksmai.*

Pusę dviejų Kamilė sustabdė furgoną prie įvažiavimo į Plesą, artimiausią Tet diu Kavaljė ganyklų gyvenvietę 900-ojo plento pakraštyje. Plese buvo

sena bažnyčia skardiniu stogu, kavinė ir kokios dvi dešimtys kreivų šleivų namiūkščių iš akmenų, lentų, paramstytų akmens luitų. Kavinė laikėsi gyventojų šalpos dėka, gyventojai laikėsi magnetinės kavinės traukos dėka. Kamilė tikėjosi, kad naktį pakelyje sustojęs automobilis turi rimtų šansų būti pastebėtas.

Nakvišius pasipūtusia mina stumtelėjo kavinės duris. Nuo tada, kai jie pervažiavo Bonetės perėją, jis atsidūrė už savo teritorijos ribų, ir nėra čia ko vedžioti bičiulysčių. Prieš užmezgant bet kokį galimą ryšį, derėjo laikytis su nepažįstamaisiais per atstumą ir jais nepasitikėti. Jis mostu pasveikino šeimininką ir apvedė žvilgsniu tamsų kambarėlį, kur pietavo šeši ar septyni žmonės. Stabtelėjo kampe prie vyriškio tokiais pat žilais kaip jo plaukais, užsivožusio kepurę su snapeliu, gunktelėjusio, sustingusiomis akimis, gniaužiančio saujoje vyno stiklinę.

– Eik, atnešk iš sunkvežimio baltojo, – paliepė Solui kryptelėdamas galva. – Aš pažįstu tą tipą. Tai Mišlė, piemuo iš Senjolio, jis dažnai gena bandą į kalnus Tet diu Kavaljė apylinkėse.

Nakvišius oriai nusivožė skrybėlę, paėmė Kamilę už rankos – pirmą kartą ją lietė – ir kiek iš aukšto pasuko prie piemens stalo.

– Piemuo, kuriam papjovė gyvulį, – pasakė Kamilei nepaleisdamas jos rankos, – jau nebe tas pats žmogus. Niekada nebebus tas pats. Jis pasikeitė, ir nieko čia nepadarysi. Jis darosi piktas iš vidaus.

Nakvišius prisėdo prie gunktelėjusio piemens stalo, tiesdamas jam ranką.

– Penketas galvų, a? – pratarė.

Mišlė dėbtelėjo į jį tuščiu mėlynu žvilgsniu, kuriame Kamilė įskaitė tikrą neviltį. Jis tiesiog kilstelėjo penkis kairės rankos pirštus, lyg patvirtindamas, o lūpos tuo metu nebyliai tarė žodžius. Nakvišius uždėjo jam ant peties ranką.

– Avys?

Piemuo linktelėjo, sučiaupė lūpas.

– Žiauru, – pratarė Nakvišius.

Čia įėjo Solimanas ir pastatė butelį ant stalo. Netardamas nė žodžio, Nakvišius paėmė Mišlė stiklinę, valdingu mostu kliūstelėjo jos turinį pro pravirą langą ir atkimšo savo vyno butelį.

– Išlenksi dvi stiklines, – tarė. – Paskui pašnekėsime.

– O tu nori pašnekėti?

– Aha.

– Kaip niekad.

– Taip. Kaip niekad. Gerk.

– Jis iš Sen Viktoro?

– Aha. Gerk.

Piemuo išlenkė dvi stiklines, ir Nakvišius pripylė jam trečią.

– Šitą gerk palengva, – tarė. – Eik, atnešk mums stiklines, Solai.

Mišlė nulydėjo Solimaną nepritariamu žvilgsniu. Jis buvo iš tų, kurie dar neįstengė sugromuliuoti minties, kad į Provanso ir jo avių reikalus kišasi juodis. Jei tokia bus pamaina, dievažin kas mūsų laukia. Tačiau jis buvo pakankamai nuovokus ir užsičiaupė prie Nakvišiaus, nes visiems penkiasdešimties kilo-

metrų spinduliu buvo žinoma – kas bloguoju minės Solimaną, gaus paragauti Nakvišiaus peilio.

Nakvišius baigė pilstyti vyną ir pastatė ant stalo butelį, tokį pat tiesų, kaip jis.

– Ką nors matei? – paklausė.

– Tik šį rytą. Kai pakilau į pievas, radau jas ant žemės. Tas šunkara jų net nesurijo. Paskerdė ir tiek, lyg pasismagindamas. Žiaurus žvėris, Nakvišiau, labai žiaurus.

– Žinau, – tarė Nakvišius. – Jis sudorojo Siuzaną. Tai buvo jis? Prisiektum?

– Savo galva. Žaizdos sulig mano ranka, – pasakė piemuo atsiraitodamas rankovę.

– Kelintą vakar nusileidai iš pievų?

– Dešimtą.

– Miestelyje ką nors matei? Kokį nors automobilį?

– Nori pasakyti, svetimą?

– Aha.

– Nieko, Nakvišiau.

– Nieko pakeliui?

– Nieko.

– Pažįsti Masarą?

– Tą šleivį nuo Vanso kalno?

– Aha.

– Matau jį tai šen, tai ten, mišiose. Jis į jūsų bažnyčią nevaikšto. Ir visad dalyvauja Šventojo Jono procesijoje.

– Šventakupris?

Mišlė nukreipė akis.

– Jūs Ekare nieko negerbiate – nei Ievos, nei Adomo. Ko tau reikia iš Masaro?

– Prieš penketą dienų jis dingo.

– Čia yra kažkas bendra?

Nakvišius linktelėjo galva.

– Nori pasakyti? Žvėris? – teiravosi Mišlė.

– Tiksliai nežinome. Ieškome.

Mišlė nugėrė baltojo, švilptelėjo tarp lūpų.

– Nematei jo čia? – paklausė Nakvišius.

– Nuo ano sekmadienio mišių ne.

– Papasakok apie procesiją. Jis – šventakupris?

Mišlė susiraukė.

– Sakyčiau, blogiau. Prietaringas, va taip. Kakta žemę baksnoja, va taip. Mes čia vienas kitą suprantame.

– Ne taip jau ir suprantame. Bet aš žinau, ką žmonės šneka. Kad mėsa bus mušusi jam į galvą. Kad darbas skerdykloje bus tiek jį pagraužęs, jog jis pasidaręs dievotas.

– Štai ką tau galiu pasakyti – verčiau tas vyrukas būtų ėjęs į vienuolius. Sako, niekada nėra prisilietęs moters.

Nakvišius vėl visiems pripylė.

– Nemačiau, kad jis praleistų kokias mišias, – toliau dėstė Mišlė. – Kiekvieną savaitę žvakių už penkiolika frankų.

– Daug žvakių?

– Penkios, – atsakė Mišlė kilstelėdamas pirštus, kaip dėl papjautų avių. – Sudėlioja iš jų M raidę, šitaip, – pridūrė piešdamas ant stalo. – M, kaip „Masaras“, kaip „Mano Dievas“, kaip „Malonė“ – žodžiu,

nežinau, aš jo neklausiau. Man nerūpi. Kakta žemę baksnoja, va taip. Žingsniuoja taip nežmoniškai aplink presbiteriją – pirmyn atgal, žinok dabar, kas ten jo makaulėje dedasi, tik kažkas nelabai krikščioniško, tu jau patikėk, o be to, čiupnoja švęsto vandens indą. Ir dar kakta žemę baksnoja be galo, be krašto. Mes čia vienas kitą suprantame.

– Sakytum, trenktas.

– Ne trenktas, bet vis dėlto kuoktelėjęs. Tačiau malonus. Niekad niekam blogo nedaro.

– Bet ir gero ne, a?

– Ir gero ne, – pripažino Mišlė. – Šiaip ar taip, jis su niekuo nesišneka. Kas tau darbo, kad jis pradingo?

– Nusispjaut mums, kad jis pradingo.

– Na, tai ką? Kam jo ieškai?

– Jis sudorojo tavo avis.

Mišlė išpūtė akis; Nakvišius tvirtai uždėjo delną jam ant rankos.

– Neišpliurpk. Tegul lieka tarp piemenų.

– Nori pasakyti – vilkolakis? – sušnibždėjo Mišlė.

Nakvišius linktelėjo galva.

– Aha. Tu nieko nepastebėjai?

– Vieną dalykėlį.

– Ir ką gi?

– Jo kūnas be plaukų.

Kol Mišlė virškino informaciją, abu vyrai nutilo. Kamilė atsiduso ir ištuštino baltojo stiklinę.

– Ir tu jį vaikaisi?

– Aha.

– Su tais dviem?

– Aha.

– Merginos aš nepažįstu, – nepritariamai pareiškė Mišlė.

– Ji ne vietinė, – paaiškino Nakvišius. – Iš šiaurės.

Mišlė santūriai kilstelėjo prieš Kamilę kepurę.

– Ji vairuoja furgoną, – pridūrė Nakvišius.

Mišlė mąsliai pažvelgė į Kamilę, paskui į Solimaną. Jam atrodė, kad Nakvišiaus palydovai keistoki. Tačiau ką čia bepasakysi. Niekas nieko nesakydavo Nakvišiui – nei dėl Solimano, nei dėl Siuzanos, dėl moterų ar dėl ko nors kito. Dėl to peilio.

Mišlė žiūrėjo, kaip jis dedasi skrybėlę, keliasi.

– Ačiū, – šyptelėjęs padėkojo jam Nakvišius. – Įspėk piemenis. Pasakyk jiems, kad vilkas traukia į rytus, Gapo ir Veno link, paskui keliaus į šiaurę, Grenoblio pusėn. Kad nakčiai liktų su gyvuliais. Ir pasiimtų šautuvą.

– Mes čia vienas kitą suprantame.

– Gal ir taip.

– Iš kur tiek apie jį žinai?

Nakvišius nesiteikė atsakyti ir pasuko prie baro. Solimanas išėjo pasisemti iš kolonėlės vandens. Buvo antra valanda. Kamilė grįžo prie sunkvežimio, įsitaisė ant savo sėdynės, įjungė radiją.

Po ketvirčio valandos ji išgirdo, kaip Solimanas sunkvežimio gale vynioja siurblio žarną, o Nakvišius barškina baltojo buteliais. Ji išlipo iš kabinos, įsiropštė į sunkvežimį, prisėdo ant Solimano lovos.

– Paliekam šitą bažnytkaimį, – pasakė Nakvišius sėsdamas priešais Kamilę. – Niekas čia nieko nematė. Jokio Masaro, jokio automobilio, jokio vilko.

– Nė paties velnio, – patvirtino Solimanas, taip pat sėsdamas šalia Kamilės.

Furgone darėsi vis karščiau. Brezentas virš grotuotų pertvarų buvo pakeltas, kad įleistų silpną skersvėjį. Solimanas stebėjo, kaip ant Kamilės kaklo, jai alsuojant, kilnojasi plaukų sruogelės.

– Čia, matyt, tikrai kažkas yra, – tarė Solimanas. – Tame, ką pasakė Mišlė.

– Mišlė – storžievis, – iš aukšto pareiškė Nakvišius. – Jis buvo nemandagus su jaunąja moterimi.

Jis išsitraukė tabaką, paruošė tris suktines. Kelissyk lyžtelėjo popierių, sulipdė ir vieną ištiesė Kamilei. Kamilė pakėlė ją prie lūpų galvodama apie Lorensą.

– Tai, ką jis sakė apie Masaro šventeiviškumą, – toliau kalbėjo Solimanas, – apie tą žvakių reikalą. Galbūt Masaras negali apsieiti nei be bažnyčios, nei be žvakių, ypač kai nužudė. Galbūt pastatė jų kur nors atgailai.

– Iš kur žinosi, kad tai jo žvakės?

– Mišlė sako, kad jis stato jas po penkias, kaip M raidę.

– Ketini apeiti visas pakelės bažnyčias?

– Taip būtų galima nustatyti, kur jis. Matyt, nelabai toli nuo čia. Daugių daugiausia dešimt penkiolika kilometrų.

Kamilė tylėdama mąstė, susidėjusi ant kelių rankas, traukdama dūmą.

– O aš manau, jis toli, – tarė. – Manau, tai jis nužudė pensininką aname kaime, Sotrė.

– Kokio velnio, – atšovė Solimanas, – tai ne vienintelis psichas krašte. Kodėl, tavo nuomone, jam būtų rūpėjęs tas pensininkas?

– Dėl to paties, kaip ir Siuzana.

– Siuzana jį perkando, ir ji jį užspendė. Kaip, tavo galva, kažkoks pensininkas iš Izerės būtų perkandęs vilkolakį?

– Galbūt jis jį užklupo.

– Vampyras galabija tik pateles, – burbtelėjo Nakvišius. – Seniai Masarui neįdomūs. Ne, ne, mergaite.

– Taip. Ir Lorensas taip sakė.

– Taigi nutarta, – tarė Solimanas. – Apnaršysime bažnyčias.

– O aš važiuoju į Sotrė, – pareiškė Kamilė, nuspausdama nuorūką į juodas gyvulinio furgono grindis.

– Ei, – tarė Solimanas. – Ne ant žemės.

Kamilė pakėlė nuorūką, išmetė ją pro aptvaro grotas.

– Mes nevažiuojame į Sotrė, – pasakė Solimanas.

– Važiuojame, nes vairuoju aš. Klausiausi antros valandos žinių. Serno papjautas labai savotiškai, gerklė perrėžta nežinia kuo. Jie kalba apie valkataujantį šunį. Dar neįžvelgė ryšio su Merkantūro vilku.

– Tai daug ką keičia, – murmtelėjo Nakvišius.

– Kelintą valandą tai įvyko? – paklausė Solimanas keldamasis. – Tai negalėjo būti prieš tris. Avys čia buvo papjautos apie antrą nakties, taip sako veterinaras.

– Jie nepatikslino.

– O tas žmogus? Ką jis veikė lauke?

– Nuvažiuosime ir išklausinėsime, – atsakė Kamilė.

XXII

Kad pasiektų Sotrė, Kamilė furgonu turėjo kilti naujos perėjos link. Tačiau kelias buvo nebe toks status, platesnis, tiesesnis, posūkiai erdvesni. Iš kalnų dingo paskutinės Provanso žemės atplaišos, ir dešimt kilometrų prieš Krua perėją jie įvažiavo į šalto puraus rūko zoną. Solimanas ir Nakvišius skverbėsi į svetimas žemes, kurias apžiūrinėjo susidomėję ir priešiškai. Matomumas buvo ribotas, sunkvežimis judėjo į priekį lėtai. Nakvišius iš aukšto dėbčiojo į žemus ilgus namus, prigludusius prie tamsių šlaitų. Ketvirtą valandą Kamilė pervažiavo perėją ir po pusvalandžio pasiekė Sotrė.

– Krūvos medžių, krūvos medžių, – niurnėjo Nakvišius. – Ir kokį velnią jie veikia su visais tais medžiais?

– Kūrena beveik ištisus metus, – pasakė Kamilė.

Nakvišius nesuprasdamas su pasigailėjimu palingavo galva.

Truputį prieš aštuonias vakaro Sotrė kavinės šeimininkas pasuko duryse raktą. Jam po kojomis pynėsi didelis trumpo plauko šuo. Jie ruošėsi eiti užkąsti.

– Matai, šunie, – tarė kavinės šeimininkas, – nematytas daiktas, kad tokia mergina vairuotų sunkvežimį. Tai negali baigtis geruoju. O anie du stuobriai, tie, kur su ja, nemanai, kad jie galėtų vairuoti, a? Vis dėlto liūdna į visa tai žiūrėti. A, šunie? Tas gyvulinis furgonas perpuvęs, tiesiog neįtikėtina. Ir ta moteris, kuri miega viduje su negru ir seniu.

Šeimininkas atsiduso, pakabino skudurą ant indų džiovyklos.

– A, šunie? – kalbėjo toliau. – Kaip manai, su kuriuo ji miega? Juk nesakysi man, kad nė su vienu, nepatikėsiu. Gal su negru. Jai nebjauru. Negras žiūri į ją taip, lyg ji būtų kokia dievybė. Kokį velnią jie čia veikia, visą mielą dienelę sukdami žmonėms smegenis su savo klausimais? Kas jiems darbo tėtušis Serno? Nežinai? Ką gi, ir aš ne.

Jis išjungė paskutinę šviesą ir išėjo į lauką sagstydamasis švarką. Temperatūra buvo nukritusi žemiau nei dešimt laipsnių.

– A, šunie? Ar normalu, kad žmonės tiek klausinėja apie numirėlį?

Dėl šalčio ir vėjo Solimanas padengė stalą sunkvežimyje, ant dėžės, kurią pastatė tarp dviejų lovų. Virtuvės reikalus Kamilė paliko Solimanui. Jis rūpinosi mopedu, maistu, vandeniu. Ji ištiesė savo lėkštę.

– Mėsa, pomidorai, svogūnai, – pranešė Solimanas.

Nakvišius atkimšo butelį.

– Seniai seniai, pasaulio pradžioje, – pradėjo Solimanas, – žmonės maisto negamino.

– O, velnias, – pratarė Nakvišius.

– Kaip ir visi pasaulio žvėrys.

– Taip, – pertarė Nakvišius pilstydamas vyną. – Adomas permiegojo su Ieva, o paskui jiems teko plūktis ir visą gyvenimą gaminti valgį.

– Visai ne, – pasakė Solimanas. – Tai ne ta istorija.

– Tu kuri tas savo istorijas.

– Na ir kas? Ar žinai, kaip padaryti kitaip?

Kamilė sužvarbo ir nuėjo į sunkvežimio galą megztinio. Nelijo, tačiau rūkas lipo prie kūno kaip šlapi baltiniai.

– Visur maistas buvo jiems po ranka, – toliau porino Solimanas. – Bet žmogus viską susigvelbdavo, ir krokodilai skundėsi jo savanaudišku gobšumu. Kad galva būtų rami, dvokiančių pelkynų dievas pasivertė krokodilu ir išėjo pats išsiaiškinti padėties. Tris dienas kentęs badą, pelkynų dievas pasikvietė žmogų ir jam sako: „Nuo šiol, žmogau, tu dalinsiesi su kitais." – „Nė velnio, – atrėžė jam žmogus. – Kas man darbo kiti?" Tada pelkynų dievas siaubingai įniršo ir atėmė iš žmogaus kraujo ir šviežios žalios mėsos skonį. Nuo tos dienos žmogus gavo kepti ir virti viską, ką deda į burną. Tai užėmė daug laiko. O krokodilai savo žalios mėsos karalystėje atgavo ramybę.

– Kodėl ne, – tarstelėjo Kamilė.

– Tada žmogus, pažemintas to, kad jis – vienintelė būtybė, mintanti keptu ir virtu maistu, suvertė visą tą triūsą moteriai. Išskyrus mane, Solimaną Melchiorą, nes aš likau geras, nes aš likau juodas ir dar dėl to, kad neturiu moters.

– Jei taip sakai, – pritarė Kamilė.

Solimanas vėl nutilo, ištuštino lėkštę.

– O vietiniai nešnekūs, – tarė.

Ir ištiesė Nakvišiui stiklinę.

– Todėl, kad peršlapę, – pasakė Nakvišius pildamas.

– Neprasitarė nė žodeliu.

– Todėl, kad neturi ką pasakyti, – tarė Kamilė. – Jie žino ne daugiau už mus. Pasiklausė radijo, ne daugiau. Ką nors žinotų – pasakytų. Ar pažįsti bent vieną žmogų, kuris ką nors žino ir nepasako? Bent vieną?

– Ne.

– Tai matai. Jie pasakė viską, ką žino. Kad tas tipas buvo mokytojas Grenoblyje, kad prieš trejetą metų, išėjęs į pensiją, apsigyveno čia.

– Apsigyveno čia, – susimąstęs pakartojo Nakvišius.

– Tai jo žmonos miestelis.

– Tai nieko nepaaiškina.

– Mes trypčiojame vietoje, – tarė Solimanas. – Pūname čia kaip figa po savo medžiu. Argi ne?

– Mes neliksime įstrigę tarp tų medžio krūvų, – pasakė Nakvišius. – Tęsiame *road-movie.* Miname jam ant uodegos.

– Nepliurpk tiek nesąmonių! – riktelėjo Solimanas. – Mes net nežinome, kur ta Masaro uodega, velniai jį nujotų! Ar čia, ar priekyje, ar užpakalyje, ar kokioje bažnyčioje!

– Nesikarščiuok, vyruti.

– Bet tu bent suprask! Ar matai, kad gijos sprūsta mums iš rankų? Kad neturime nė siūlo galo? Kad

nėra kaip sužinoti, ar tai Masaras – jis ar koks velnias – papjovė Serno? Jeigu kartais farai jau žino, kas tai padarė – galbūt jo sūnus, galbūt jo žmona? O ką veikiame mes šitame sunkvežimyje?

– Valgom ir geriam, – pasakė Kamilė.

Nakvišius pripildė jos stiklinę.

– Atsargiai, – įspėjo. – Jis klastingas.

– Mes nežinome! – vis labiau karščiuodamasis šaukė Solimanas. – Nežinome su visa savo kantrybe ir užsispyrimu. Ištisas krūvas valandų nežinome. Ir visą ateinančią naktį, kuri bus ilga nežinojimo naktis.

– Nusiramink, – tarė Nakvišius.

Solimanas padvejojo, paskui jo rankos nusviro ant kelių.

– *Nežinojimas*, – pratarė jau ramesniu tonu. – *Visuotinas žinių trūkumas, žinojimo stoka.*

– Tikrai taip, – pritarė Kamilė.

Nakvišius vėl pradėjo sukti, laižyti ir klijuoti tris suktines.

– Reikia judėti toliau, – pasakė. – Tik dar nueiti pas farus, kurie užsiima šituo Serno. Kur jie?

– Vilar de Lanse.

Solimanas gūžtelėjo pečiais.

– Gal įsivaizduoji, kad farai puls mums rodyti dosjė? Pasakoti, ką sakė gydytojas? Man? Tau? Jai?

– Ne, – susiraukė Nakvišius. – Aš manau, kad jie puls reikalauti dokumentų ir išgrūs mus lauk.

Jis ištiesė suktinę Kamilei, kitą – Solimanui.

– O mes negalime jiems pasakyti, kad vaikomės Masarą, argi ne? – tęsė Solimanas. – Kaip manai, ką farai padarys negrui, seniui ir sunkvežimio vairuotojui,

kurie vaikosi kažkokį nekaltą žmogų, kad tarstelėtų jam porą žodelių?

– Patupdys juos už grotų.

– Taigi.

Solimanas nutilo traukdamas dūmą.

– Trys paikšiai, – pratarė po kelių minučių linguodamas galva. – Trys paikšiai iš pasakos.

– Iš kokios pasakos? – paklausė Kamilė.

– Pasakos, kurią tuoj sukursiu ir kuri vadinsis „Trys paikšiai“.

– Ak, taip.

Solimanas pakilo, ėmė žingsniuoti po sunkvežimį, susidėjęs rankas už nugaros.

– Štai ko mums iš esmės reikėtų, – prabilo. – Ypatingo faro. Labai ypatingo faro. Faro, kuris teiktų visą informaciją mums neįkyrėdamas ir nekliudydamas vytis vampyrą.

– Sapnuoji atmerktomis akimis, – pasakė Nakvišius.

– *Chimera*, – tarė Solimanas. – *Apgaulinga idėja. Tuščia fantazija.*

– Aha.

– Bet be chimeros tau šakės. Be chimeros tu niekam tikęs.

Jaunuolis priėjęs pravėrė sunkvežimio dureles, išmetė laukan nuorūką. Kamilė pakėlė saviškę, išmetė ją per aptvarą.

– Aš pažįstu vieną chimerą, – tarė.

Kamilė kalbėjo beveik pašnibždom. Solimanas atsisukęs pažvelgė į ją. Palinkusi į priekį, alkūnėmis pasirėmusi kelių, ji tarp pirštų sukinėjo stiklinę.

– Ne, – pasakė jis. – Aš kalbėjau apie farą.

– Aš taip pat.

– Ypatingą farą. Jei pažinotume ypatingą farą.

– Aš pažįstu ypatingą farą.

– Rimtai?

– Kuo rimčiausiai.

Solimanas sugrįžo prie dėžės, kuri atstojo stalą, nukraustė ją, kilstelėjo jos dangtį. Atsiklaupęs panaršė viduje ir ištraukė ryšulį žvakių.

– Tame sunkvežimyje nieko nebematyti, – tarė.

Nuvarvino į lėkštelę vaško ir pastatė tris žvakes. Kamilė vis dar teliūškavo vyną stiklinės dugne.

Žvakių šviesa tiko Kamilei. Ant pilko brezento Solimano lovos galvūgalyje krito jos profilio šešėlis. Artėjo naktis, ir mintis, kad laukia naujos valandos išsitiesus abiejose brezentinės pertvaros pusėse, truputį trikdė Solimaną. Jis atsisėdo prieš ją, šalia Nakvišiaus.

– Ar seniai jį pažįsti?

Kamilė pakėlė į jaunuolį akis.

– Gal dešimt metų.

– Priešas ar draugas?

– Manau, draugas. Neįsivaizduoju. Jau daug metų jo nemačiau.

– Kuo jis ypatingas?

Kamilė gūžtelėjo pečiais.

– Jis kitoks, – atsakė.

– Tikrai kitoks, negu kiti farai?

– Blogiau. Tikrai kitoks, negu kiti žmonės.

– Mat kaip, – tarstelėjo truputį suglumęs Solimanas. – Tai koks jis tada kaip faras? Be skrupulų?

– Daug skrupulų ir nedaug principų.
– Nori pasakyti, sugedęs?
– Ne, visiškai nesugedęs.
– Tai koks?
– Sakau tau, ypatingas.
– Neversk jos kartoti, – tarė Nakvišius.
– Ir jie laiko tokį policijoje?
– Jis talentingas.
– Kuo jis vardu?
– Žanas Batistas Adamsbergas.
– Senas?
– Kas tau iš to? – įsiterpė Nakvišius.
Kamilė pamąstė, išsiblaškiusi paskaičiavo ant pirštų.
– Kokių keturiasdešimt penkerių.
– Ir kur jis, tas ypatingas faras?
– Penktosios apygardos komisariate Paryžiuje.
– Inspektorius?
– Komisaras.
– Rimtai?
– Rimtai.
– Ar tas tipas, Adamsbergas, galėtų mums padėti? Ar jis įtakingas?
– Sakiau tau, jis talentingas.
– Ar galėtum jam paskambinti? Žinai, kaip jį rasti?
– Aš neketinu jo ieškoti.
Solimanas nustebęs įsistebeilijo į Kamilę.
– Tai ko man pasakoji apie tą farą?
– Nes tu klausinėji.
– O kodėl nenori su juo susitikti?

– Nes neturiu noro jo girdėti.

– Mat kaip! O kodėl ne? Jis niekšas?

– Ne.

– Kvailys?

Kamilė vėl gūžtelėjo pečiais. Vedžiojo pirštu pirmyn atgal per žvakės liepsną.

– Na ir ką? – tarė Solimanas. – Kodėl nenori jo girdėti?

– Aš tau sakiau. Nes jis ypatingas.

– Neversk jos kartoti, – pasakė Nakvišius.

Solimanas pakilo pagautas nevilties.

– Sprendžia ji, – priminė Nakvišius paliesdamas Solimano petį lazdos galu. – Jei ji nenori matyti to vyruko, tai nenori, ir viskas.

– Po velnių! – riktelėjo Solimanas. – Bet kas mums darbo, kad jis ypatingas! O Siuzanos siela, Kamile? – tarė atsisukdamas į ją. – Ar pagalvojai apie Siuzanos sielą? Amžiams įklimpusią tame suknistame dvokiančiame liūne su krokodilais? Ar tau neatrodo, kad Siuzanos padėtis ypatinga?

– Dėl to liūno dar neaišku, – tarstelėjo Nakvišius. – Nekartosiu tau šimtą kartų.

– Ar tau neatrodo, kad ji, Siuzana, mumis pasikliauna? – tęsė Solimanas. – Kad kaip tik dabar tikriausiai svarsto, ką mes rezgame? Ar pamiršome ją, ar ką? Ar nesiurbčiojame sau vynelio, į viską nusispjovę?

– Ne, Solai, man neatrodo.

– Ne, Kamile? Tai kodėl tu čia?

– Neprisimeni? Kad vairuočiau.

Solimanas atsitiesė, nusišluostė kaktą. Jisai širdo. Gerokai per smarkiai ant jos širdo. Gal todėl, kad

geidė jos ir neįsivaizdavo, kaip įveikti tuos sumautus penkiasdešimt metrų, kurie jį nuo jos skiria. Nebent Kamilė duotų kokį ženklą, bet ji neduoda. Beveik visos galios tame sunkvežimyje telkėsi Kamilės rankose, ir tai buvo tikra kankynė. Galia gundyti, galia vairuoti ir persekioti toliau, jei tik panorėtų paskambinti tam ypatingam tipui.

Kiek aprimęs, Solimanas vėl atsisėdo.

– Netiesa, jog tu čia tik tam, kad vairuotum.

– Ne.

– Tu čia dėl Siuzanos, tu čia dėl Lorenso, tu čia dėl Masaro, kad primygtum jį, kol jis dar nesudorojo kitų.

– Gal ir taip, – sutiko Kamilė gurkštelėdama iš stiklinės.

– Galbūt jis jau sudorojo ką nors kitą, – užsispyręs dėstė Solimanas. – Tačiau mes to netgi nežinome. Net neįstengiame gauti šviežių žinių apie vampyrą, kurį vieni tepažįstame. Kurį tik vieni galime užspęsti.

Kamilė pakilo.

– Žinoma, nebent tu paskambintum tam farui.

– Einu gulti, – tarė ji. – Duok savo mobilųjį.

– Paskambinsi? – nušvito jaunuolis.

– Ne, norėčiau susisiekti su Lorensu.

– Bet mums nusispjauti į traperį.

– O man ne.

– Vis dėlto pamąstyk, Kamile. Dvejonė – išminčių prabanga. Ar nori išgirsti istoriją apie žmogų, kuris nepanoro dvejoti?

– Ne, – tarė Nakvišius.

– Ne, – tarė Kamilė. – Išmintis man nuobodi.

– Tada nemąstyk. Veik. Drąsa – stipriųjų prabanga.

Kamilė nusišypsojo, pabučiavo Solimaną. Padvejojo priešais Nakvišių, paspaudė jam ranką ir dingo už brezento.

– Po velnių, – burbtelėjo Solimanas.

– Atspari, – konstatavo Nakvišius.

XXIII

Kamilė netikėtai pakirdo apie septintą – aiškus įtampos ir vidinių prieštaravimų požymis. Ir galbūt klastingojo vyno.

Vakar vakare jai pavyko prisiskambinti Lorensui; buvo malonu išgirsti kanadiečio balsą, nors tai tebuvo balso nuotrupos. Per telefoną Lorensas buvo dar didesnis mažakalbis, negu bet kada. Ten, Merkantūre, Plikis Krasas vis dar nerastas. Beveik visi kiti žinomi vilkai užregistruoti savo teritorijose, bet didysis Krasas vis nesirodo. Augustas vis tebepunta savąją triušių duotį, o Mersjė neatsistebi, kad senis su tokiais niekam tikusiais dantimis taip tvirtai laikosi. „Matai, – sako jis Lorensui, – kai nori, tai gali." O Lorensas tylėdamas linkčioja. Kanadietis sunerimo išgirdęs apie papjautą Žaką Žaną Serno. Taip, jis pagalvojo apie Masarą. Bet jam nepatinka, kad tos lenktynės per kalnus pakrypo tokia laukine vaga. Jam nepatinka, kad Kamilė yra per kelis žingsnius nuo Masaro, atskirta tame sunkvežimyje, bejėgė. Šiaip ar taip, jam nepatinka, kad Kamilė uždaryta tame dvokiančiame sunkvežimyje su tais dviem tipais. Su bet kokiu tipu ir bet kokiame sunkvežimyje. Ne, jis neprieštarauja, kad įsikištų koks faras, priešingai. Jie

nuo pat pradžių tenorėjo viena – kad įsikištų koks faras, ar ne? Tad jei ji kokį pažįstanti, tegu skambina jam, ypatingam ar neypatingam, argi tai svarbu, sykį jis policininkas. Jei tik jis teiksis susidomėti tuo vilkolakiu, tai bus veiksmingesnis, negu jų trijulė. Jei tik. Ir Lorensas įsitikinęs, kad faro įsikišimas bemat padarys galą tai moters, senio ir vaiko išdaigai. O to jis labiausiai ir trokšta. Rytoj vakare pabandys pasivyti jų sunkvežimį, šnektelėti su ja, permiegoti, tegu ji jam pranešanti, jei jie pajudės.

Išsitiesusi ant nugaros, Kamilė žiūrėjo, kaip pro aptvaro grotas brėkšta diena ir įžulniuose spinduliuose virpa dulkelės. Tose dulkelėse turėtų būti daugybė kitų dalykų, nei paprasti elementai. Pakibusios šiaudų, riebalinio prakaito ir mėšlo mikrodalelės, žaidžiančios priešaušrio šviesoje. Turbūt tai labai tirštos dulkės, retas mišinys. Kamilė užsitraukė antklodę iki smakro. Šiąnakt šitame ūkanotame miestelyje buvo nešilta, reikėjo ištraukti Biutejo paruoštus pledus. Ką jai kainuotų paskambinti Adamsbergui? Kokio velnio, kaip sako Solimanas. Jai nusispjauti į Adamsbergą, jis buvo prasmegęs atminties žabangose, ten, kur viskas pavirsta miltais, suanglėja ir perdirbama, kaip atliekų perdirbimo įmonėse, kur gali pagaminti naujutėlaitį pintą krėslą iš seno traktoriaus. Adamsbergas buvo perdirbtas. Ne į pintą krėslą, ne, tikriausiai ne, nes Kamilė tokių nenaudoja. Bet į keliones, į partitūras, į veržles 5/80, į kanadietį – kodėl ne. Iš medžiagos, kurios nuolaužas ji kaupia, atmintis daro, ką nori, tai jos reikalas, ir nėra ko į jį kaišioti nosies. Bent iš Žano Batisto Adamsbergo, kurį kadaise ji

taip mylėjo, neliko nieko. Nei virpesio, nei aido, nei širdgėlos. Žinoma, keletas paveikslų – plokščių, be gyvybės. Šis atminties sugebėjimas negailestingai traiškyti žmones ir jausmus vienu metu Kamilę slėgė. Kai sugaišti tiek laiko sukdamas galvą dėl kažkokio tipo, o jis tampa perdirbtas į 5/80 skersmens sraigtą, tai teikia peno apmąstymams. Ir Kamilė mąstydavo. Žinoma, jos atmintis sugaišo nemažai laiko, kol atliko visą tą darbą. Darbas neginčijamai buvo didžiulis. Begaliniai traiškymo ir grūdimo mėnesiai. Paskui svaja. Paskui daugiau nieko. Nei krūptelėjimo, nei mirksnio. Keli kito pasaulio prisiminimai.

Na tai kas, kad ji paskambins Adamsbergui? Nieko. Tik išankstinis nuobodulys, pasidygėjimas pagalvojus, kad išjudinsi negyvas svetimos praeities skiautes. Toks pasidygėjimas, kokį jauti, kai reikia grįžti atgal dėl tokio nykaus dalyko, kaip dujų kranelio patikrinimas. Vingiai, prarastas, žuvęs laikas. Nuovargis nuo beprasmiško lanksto suanglėjusiais savo atminties laukais.

Tačiau Solimanas su savo trykštančiu sielvartu, įtikinamu žvilgsniu, su pasakomis, pasakėlėmis ir apibrėžimais įveikė savanaudiškumo kiautą, ir visą naktį Kamilę kamavo dvejonės, išminčių prabanga. Ir visą naktį jos pasipūtusiam nenorui nedavė ramybės Masaras ir jo iltys, storulė Siuzana, juodasis jos žinduklis ir Nakvišius.

Paryčiais ji buvo atsidūrusi akligatvyje, svyravo ant dvejonių keteros, tarp dviejų tolygių galimybių: nenoro nugalėtai grįžti į Ekarą ir niūraus spyriojimosi neskambinti Žanui Batistui Adamsbergui.

Solimanas ir Nakvišius kitoje brezento pusėje jau buvo sukilę. Ji išgirdo, kai jaunuolis nukabino mopedą – matyt, išvažiavo šviežios duonos. Paskui Nakvišius vilkosi marškinius, movėsi kelnes. Paskui kavos kvapas; sugrįžo mopedas. Kamilė užsimetė švarką, užsimovė džinsus ir neprisilietusi pėdomis žemės įsispyrė į aulinukus – gyvulių pervežimo furgone negali vaikščioti basomis.

Išvydęs Kamilę, Solimanas nusišypsojo, o Nakvišius, bakstelėdamas lazdos galu, parodė jai taburetę. Jaunuolis pripylė jai puodelį, įmetė du gabalėlius cukraus, sutepė sviestainius.

– Dabar tuojau viską išsiaiškinsiu, – pasakė Kamilė.

– Mes čia pagalvojome, mergaite, – tarė Nakvišius.

– Grįžtame atgal, – pranešė Solimanas. – *Grįžimas. Judėjimo priešinga kryptimi, negu ankstesnis judesys, veiksmas.* Grįžimas – ne pralaimėjimas. Žodynas dėl to kategoriškas: pralaimėjimo jis nemini.

Kamilė suraukė antakius.

– Ar negalim palaukti? – paklausė. – Dieną dvi, gal bus naujų avių. Žinosime, kur važiuoti.

– Na ir kas? – atsakė Solimanas. – Mes visada vėluosime. Mes už jo. Jeigu liksime už jo, niekada jo nesugausime, tiesa? Reikėtų būti priekyje. O kad būtum priekyje, reikėtų kur kas daugiau žinoti. Mes niekam tikę. Mes jį sekame, šliaužiame, bet pavyti negalime. Grįžtame atgal, Kamile.

– Kada?

– Šiandien, jei jauti, kad pajėgsi įveikti perėjas. Šįvakar galėtume būti Ekare.

– Bent gyvuliai bus patenkinti, – sumurmėjo Nakvišius. – Kai manęs nėra, jie netinkamai maitinasi.

Kamilė išgėrė kavą, perbraukė ranka plaukus.

– Man tai nepatinka, – pareiškė.

– Taip jau yra, – atsiliepė Solimanas. – Susikišk savo puikybę į batus. Ar žinai istoriją apie tris paikšius, kurie troško sužinoti medžio su šimtu dvidešimt šakų paslaptį?

– O jei aš paskambinsiu? – paklausė Kamilė. – Jei paskambinsiu tam farui?

– Jei tu paskambinsi tam farui, tai bus istorija apie tris paikšius ir gudruolį, kurie troško sužinoti žmogaus be plaukų paslaptį.

Kamilė linktelėjo galva, kelias minutes sėdėjo susimąsčiusi. Solimanas žiaumojo, stengdamasis nekelti triukšmo, Nakvišius, tiesus, pasidėjęs ant kelių rankas, stebėjo Kamilę.

– Skambinu tam farui, – keldamasi pranešė ji.

– Vairuoji tu, – atsiliepė Solimanas.

XXIV

– Jį pavaduoju aš, – trečią kartą į ragelį pakartojo leitenantas Adrijenas Danglaras. – Jūs dėl skundo? Vagystės? Grasinimo? Užpuolimo?

– Tai asmeniška, – paaiškino Kamilė. – Visiškai asmeniška.

Dėl to žodžio ji padvejojo. Jai nepatiko sakyti „asmeniška“, tarytum šis terminas viršytų savo įgaliojimus, kurdamas kažkokį ryšį ten, kur ji nenorėjo. Yra tokių žodžių neklaužadų, kurie be paliovos prasmunka į teritoriją, kuri jiems nepriklauso.

– Aš jį pavaduoju, – lygiu tonu pratarė Danglaras. – Patikslinkite savo skambučio objektą.

– Aš nenoriu patikslinti savo skambučio objekto, – ramiai atsakė Kamilė. – Aš noriu pasikalbėti su komisaru Adamsbergu.

– Asmeniškai, a?

– Jau sakiau.

– Jūs penktojoje apygardoje? Iš kur skambinate?

– Iš pakelės Izerėje prie 75-os autostrados.

– Tai ne mūsų teritorija, – pasakė Danglaras. – Reikėtų susisiekti su vietine žandarmerija.

Jis paėmė popieriaus lapą, didelėmis raidėmis užrašė vardą, *Sabrina Monž,* ir kryptelėjęs galva ištiesė

kolegai, sėdinčiam jo dešinėje. Pieštuko galu spustelėjo garsinį ryšį.

Kamilė nusprendė padėti ragelį. Proga pasitaikė, komisaras nepasiekiamas – likimas jiems nepalankus. Jie nenori pakviesti jai Adamsbergo, ji neketina grumtis, kad su juo pasikalbėtų. Tačiau mūšis prasidėjo, ir Kamilei trūko gebėjimo trauktis – mažutė nusižeminimo stoka, dažnai jai kainuodavusi veltui iššvaistytą energiją.

– Atrodo, jūs manęs nesuprantate, – pasakė ji kantriai.

– Kuo puikiausiai, – atsakė Danglaras. – Jūs norite pasikalbėti su komisaru Adamsbergu. Bet su komisaru Adamsbergu pasikalbėti negalima.

– Jo nėra?

– Jis nepasiekiamas.

– Tai svarbu, – tarė Kamilė. – Pasakykite man, kur galiu jį rasti.

Danglaras vėl kryptelėjo galva savo bendradarbiui. Merguželė Monž neįtikėtinai naiviai atskleidžia savo baterijas. Iš tiesų laiko policininkus avigalviais.

– Nepasiekiamas, – pakartojo Danglaras. – Dingęs, išgaravęs. Komisaro Adamsbergo nebėra. Jį pavaduoju aš.

Ragelyje stojo tyla.

– Miręs? – neryžtingai paklausė Kamilė.

Leitenantas suraukė antakius. Sabrina Monž nebūtų kalbėjusi tokiu tonu. Danglaras buvo nuovokus žmogus. Jis neišgirdo nei įtarumo, nei pykčio, kurių

laukė iš Sabrinos. Mergina laido gale tiesiog nepatikėjo ir suglumo.

Kamilė laukė – įsitempusi, veikiau apstulbusi, negu sunerimusi, lyg būtų sužinojusi, kad galop nulūžo ta amžinoji pasakėčios nendrė. Negali būti. Ji būtų perskaičiusi spaudoje, būtų sužinojusi – Adamsbergas buvo žymus žmogus.

– Jo tiesiog nėra, – paaiškino Danglaras pakeitęs toną. – Palikite man savo vardą ir koordinates. Liepsiu perduoti jam žinutę, ir jis jums paskambins.

– Nieko nebus, – pasakė Kamilė, kurios įtampa atlėgo. – Mobilusis baigia išsikrauti, o aš kelio pakraštyje.

– Kuo jūs vardu? – neatlyžo Danglaras.

– Kamilė Forestjė.

Leitenantas atsitiesė kėdėje, mostu pasiuntė kolegą šalin ir išjungė garsinį ryšį. Kamilė Forestjė – Matildos duktė, vienturtė Karalienės Matildos duktė. Mergina, kurią Adamsbergas kartais, akimirkomis, atskirais laiko tarpais mėgindavo aptikti Žemės rutulio paviršiuje, lyg ieškodamas debesies, o paskui pamiršdavo. Jis pačiupo naują lapą susijaudinęs, kaip vaikinukas, pagaliau išsiruošęs į stambią žūklę ir pajutęs, kad valas ima trūkčioti.

– Klausau jūsų, – tarė.

Beveik penkiolika minučių Danglaras atsargiai kamantinėjo Kamilę, kol įsitikino, jog tai tikrai ji. Niekada nebuvo jos susitikęs, bet pakankamai gerai pažinojo jos motiną, kad galėtų išklausinėti daugybės smulkmenų, kurių Sabrina Monž, kad ir kaip

informuota, niekada nebūtų įstengusi sužinoti. Ir, Dieve – kokia graži buvo toji motina.

Kamilė išjungė telefoną apsvaiginta Danglaro klausimų srauto. Adamsbergas saugomas taip, lyg jam ant kulnų liptų ištisa kuopa žudikų. Jai atrodė, kad motinos prisiminimas gerokai padėjo įveikti užtveriamąją leitenanto ugnį. Ji nusišypsojo. Karalienė Matilda buvo vienintelis jos leidimas – visada taip buvo. Adamsbergas Avinjone, ji turi viešbučio pavadinimą ir jo telefono numerį.

Susimąsčiusi Kamilė ilgai vaikštinėjo pirmyn atgal autostrados pakraščiu. Ji miglotai prisiminė Avinjoną Prancūzijos žemėlapyje – jis neatrodė jai per daug toli. Kalbėtis su Adamsbergu ne per telefoną ūmai pasirodė jai kur kas teisingiau. Ji bijojo to aparato, kuriuo neįmanoma išspręsti jokio bent kiek subtilesnio klausimo. Telefonas skirtas pokalbiams bendrais ar maždaug bendrais bruožais, tiktai ne smulkmenoms. O skambinti žmogui, kurio nesi matęs jau daug metų, žmogui, matyt, besislapstančiam, ir prašyti jo pagalbos neaiškiu vilkolakio reikalu, kuris nieko nedomina, staiga pasirodė jai abejotinas, kone absurdiškas reikalas. Susitikti būtų daug patikimiau.

Solimanas ir Nakvišius laukė jos prie sunkvežimio galo jau įprastomis pozomis – jaunuolis sėdėjo ant metalinių laiptelių, piemuo tiesus stypsojo greta, šuo susirangęs gulėjo jam ant kojų.

– Jis Avinjone, – pasakė Kamilė. – Aš su juo nesusisiekiau. Man atrodo, galėtume ten nuvažiuoti.

– Tu nežinai ir kur Avinjonas? – paklausė Solimanas.

– Kartais žinau. Ar toli?

Solimanas žvilgtelėjo į laikrodį.

– Pasiekiame autostradą į pietus nuo Valanso, – pasakė, – ir važiuojame palei Roną. Galime atsidurti ten apie pirmą. Nenori paskambinti?

– Geriau susitikti.

– Kodėl?

– Ypatingas, – patraukė pečiais Kamilė.

Nakvišius ištiesė Kamilei ranką prašydamas mobiliojo.

– Jis beveik nusėdęs, – tarė Kamilė. – Reikės pakrauti.

– Aš neilgam, – murmtelėjo Nakvišius nutoldamas.

– Kam jis skambina? – paklausė Solimano Kamilė.

– Kaimenei. Vis skambina savo kaimenei.

Kamilė kilstelėjo antakius.

– O kas atsiliepia? – paklausė. – Kokia nors avis? Morisetė?

Solimanas suirzęs papurtė galvą.

– Aišku, kad Biutejis. Bet paskui... Žodžiu... Biutejis pakviečia jam kai kurias avis. Jau vakar taip darė. Skambina kas dieną.

– Nori pasakyti, kad jis kalbasi su avimis?

– Žinoma. Su kuo gi kitu? Sako joms, kad nesikrimstų, kad gerai ėstų, nesijaudintų. Daugiausia šnekasi su kaimenės vedle. Nieko nuostabaus.

– Nori pasakyti, kad Biutejis įbruka telefoną kaimenės vedlei į ausį?

– Oi, po velnių, – tarė Solimanas. – O kaip kitaip jis galėtų daryti?

– Tvarka, – pasakė Kamilė. – Aš nebandau tavęs suerzinti. Tiesiog klausinėju.

Ji stebėjo Nakvišių, kuris vaikštinėjo pirmyn atgal kelio pakraščiu su telefonu rankoje, susikaupusiu veidu, palydėdamas savo žodžius raminamais mostais. Žemas jo balsas ataidėjo iki jos, ir ji nugirdo skardesnės frazės nuotrupą: „Paklausyk, ką sakau, mano senute". Solimanas sekė Kamilės žvilgsnį.

– Manai, bent koks faras galės visu tuo susidomėti? – paklausė neapibrėžtai mostelėjęs ir, regis, vienu sykiu apglobdamas kalnus, juos tris ir gyvulinį furgoną.

– Svarstau, – murmtelėjo Kamilė. – Tai dar nėra tikras reikalas.

– Aišku, – atitarė Solimanas.

XXV

Palikusi kitoje pusėje Avinjoną juosiančias sienas, Kamilė perėjo į dešinįjį Ronos krantą. Nuo trečios valandos ji po kepinančia saule traukė pakrante pietų link, ieškodama Adamsbergo. Niekas negalėjo tiksliai jai nurodyti, kur jį rasti – nei viešbutyje, nei centriniame komisariate, kuriame jis praleido pusę nakties ir iš kurio išėjo apie antrą dienos. Jie žinojo tik tiek, kad komisaras bastosi kažkur aname krante.

Kamilė jį aptiko beveik po valandos kelio siauroje, tylioje proskynoje, užgožtoje gluosnių. Stabtelėjo per dvidešimt žingsnių nuo jo. Adamsbergas sėdėjo prie pat kranto, pėdos lietė vandenį. Atrodė, nieko neveikia, tačiau Adamsbergui sėdėti kažkur po atviru dangumi jau savaime reiškė kažkuo užsiimti. Tiesą sakant, konstatavo geriau įsižiūrėjusi Kamilė, jis kažką veikia. Panardinęs upėje ilgą šaką, nenuleidžia akių nuo jos galo įdėmiai stebėdamas, kaip juda srovė, lūždama prieš tą menką kliūtį. Gan neįprastas reiškinys – ant marškinių jis segėjo savo revolverį odinėje pajuostėje, visada truputį bauginantį, ypač išsiskiriantį iš atsainoko jo apdaro: suglamžytų marškinių, nudėvėtų drobinių kelnių, basų kojų.

Kamilė matė tris ketvirčius jo nugaros, beveik iš šono. Per tuos kelerius metus jis nepasikeitė, ir tai jos nenustebino. Ne, laikas jo neaplenkė labiau negu ko kito – tiesiog jo ženklai buvo veik nepastebimi, nes tam Adamsbergo veidas buvo gerokai per gyvas. Glotniame taisyklingame veide laiko audros būtų palikusios pėdsakus. Tačiau Adamsbergo veidas nuo vaikystės buvo sujauktas. Tad subtilius amžiaus pėdsakus tuose netolygiuose ir pakrikuose bruožuose visiškai užgožė visumos chaosas.

Tiesiog dėl atsargumo Kamilė prisivertė pažvelgti į tą veidą, kurį kažkada buvo išskyrusi iš visų kitų veidų. Nosis, lūpos – iš tikrųjų viskas, kaip ir turi būti. Nosis stambi, kumptelėjusi, lūpos svajingos, dailiai apibrėžtos. Nei harmonijos, nei proporcijų, jokio nuosaikumo. Toliau: tamsi oda, liesi skruostai, smakro beveik nėra, tamsūs paprasti plaukai, paskubomis subraukti aukštyn. Rudos akys – jų žvilgsnis retai kada įdėmus – dažnai apsiblaususios, įdubusios po kerotais antakiais. Tame veide nebuvo jokios darnos. Kaip jis galų gale yra toks keistai patrauklus? Tikslus Kamilės protas neįstengė suvokti. Galbūt dėl to kalta jėga. Perkrautas, pernelyg apibrėžtas Adamsbergo veidas buvo, taip sakant, prisotintas.

Kamilė visa tai pamatė ir be susidomėjimo sudarė apyrašą. Anksčiau šito veido šviesa gaubė ją švelnumu ir švytėjimu. Šiandien ji stebėjo tą švytėjimą šaltai, tarsi tikrindama, ar gerai veikia lempa. Šitas veidas nebesikreipė į ją, ir niekas jos atmintyje nepajėgė jam atsiliepti.

Ji prisiartino prie jo ramiu, nuo abejingumo beveik apsunkusiu žingsniu. Adamsbergas tikriausiai girdėjo ją einančią, bet nekrustelėjo nenuleisdamas akių nuo šakos priešais save, stabdančios Ronos vandenį. Atsidūrusi per dešimtį žingsnių nuo jo, ji staiga sustojo. Kaire ranka, nenuleisdamas žvilgsnio nuo upės, jis taikėsi į ją pistoleto vamzdžiu.

– Nebesiartink, – tyliai tarė. – Tikrai nebesiartink.

Sustingusi Kamilė nepratarė nė žodžio.

– Tu žinai, kad aš šaudau kur kas greičiau negu tu, – kalbėjo jis toliau nenuleisdamas akių nuo šakos. – Kaip mane radai?

– Danglaras, – atsakė Kamilė.

Išgirdęs netikėtą balsą, Adamsbergas lėtai atsisuko. Kamilė puikiai prisiminė tą jo lėtumą, dvelkiantį grakštumu ir šiek tiek atsainų. Jis apstulbęs pažvelgė į ją. Palengva nuleido pistoletą, tarsi susigėdęs padėjo į žolę sau iš kairės.

– Atleisk, – tarė. – Aš laukiau ne tavęs.

Kamilė sutrikusi linktelėjo galva.

– Pamiršk tą ginklą, – tęsė jis. – Viena mergina įsikalė į galvą mane nudėti.

– Štai kaip, – mandagiai tarė Kamilė.

– Sėsk, – tarė jis rodydamas į žolę.

Kamilė dvejojo.

– Nagi, sėsk, – neatlyžo jis. – Tu atėjai iki čia, tad gali prisėsti.

Jis nusišypsojo.

– Aš nušoviau tos merginos draugą. Mano pistoletas kliudė jį krisdamas. Ji nori įvaryti man kulką

čia, – pirštu bakstelėjo sau į pilvą. – Tad štai kodėl toji mergina nepavargdama lipa man ant kulnų. Visai atvirkščiai, negu tu, Kamile – tu nuo manęs bėgi, vengi manęs, sprunki, slysti man iš rankų.

Turkiškai sukryžiavusi kojas, Kamilė galų gale įsitaisė per keturis metrus nuo jo ir netrukdė jam rūpintis pokalbiu. Laukė klausimų. Adamsbergas puikiai suprato, kad ji pas jį atkako vedina ne geismo, bet būtinybės.

Trumpą akimirką jis įdėmiai žiūrėjo į ją. Pilkas, per ilgas švarkas, kurio rankovės siekia pirštus, šviesūs džinsai ir juodi aulinukai išvaikė bet kokias abejones – Kamilė tikrai buvo ta mergina televizijos žinių laidoje, mergina iš Sen Viktor diu Mono aikštės, atsirėmusi seno platano. Jis nukreipė žvilgsnį.

– Tu slysti man iš rankų, – pakartojo vėl panardindamas savo šaką į vandenį. – Matyt, atsitiko išties kai kas siaubingai svarbaus, jeigu ryžaisi pas mane ateiti. Kažkoks aukštesnis interesas.

Kamilė neatsakė.

– Kas tau nutiko? – švelniai paklausė jis.

Kamilė ėmė pirštais pašyti sausos žolės stiebus nesiryždama, tramdydama pagundą sprukti šalin.

– Man reikia pagalbos.

Adamsbergas ištraukė šaką iš vandens, pakeitė padėtį ir atsisėdo prieš ją, sukryžiavęs kojas. Paskui rūpestingai, tiksliais judesiais paguldė sau prieš kelius šaką tarp jųdviejų. Šaka gulėjo kreivai, ir jis viena ranka pataisė jos padėtį. Adamsbergo rankos buvo labai gražios, tvirtos ir harmoningos, kiek didokos jo ūgiui.

– Kažkas nori tave nuskriausti? – paklausė jis.

– Ne.

Perspektyva išdėstyti visą tą ilgą istoriją apie avis, apie žmogų, kuriam ant kūno neželia plaukai, Solimaną, dvokiantį liūną, gyvulių pervežimo furgoną, persekiojimą ir nesėkmes jau iš anksto varė ją į neviltį. Ji stengėsi sugalvoti kuo mažiau absurdišką įžangą.

– Lieka tas avių reikalas, – pasakė Adamsbergas. – Merkantūro žvėris.

Kamilė apstulbusi pakėlė akis.

– Kažkas ne taip pakrypo, – tęsė jis, – kažkas tau nepatiko. Tu įsikišai nieko neįspėjusi. Vietinė žandarmerija nežino. Tu veiki kaip laisvasis šaulys, o dabar patekai į akligatvį. Ieškai faro, kad tave išpainiotų, faro, kuris nepasiųs tavęs velniop. Nebeišmanydama, ko griebtis, ir todėl, kad nepažįsti nieko kito, ieškai manęs, nes pati nesiryžti. Ir randi. Ir staiga nebežinai, kaip tai atsitiko. Tau nė motais tos avys. Iš tikrųjų tu norėtum iškeliauti. Eiti ir sprukti.

Kamilė šyptelėjo. Adamsbergas visada žinojo dalykus, kurių nežinojo kiti. Ir atvirkščiai, buvo daugybė dalykėlių, kuriuos žinojo visi kiti, o jam jie buvo visiškai nesuvokiami.

– Iš kur žinai?

– Tu dvelki kalnais, vilna.

Kamilė nuleido akis į savo švarką, automatiškai patrynė rankoves.

– Taip, – tarė. – Tai įsigeria į rūbus.

Ji vėl pakėlė akis.

– Iš kur žinai? – pakartojo.

– Pastebėjau tave per žinių laidą to kaimo aikštės kadruose.

– Ar prisimeni tą avių istoriją?

– Gana gerai. Milžiniškos iltys, suvarytos į trisdešimt vieno gyvulio kūnus Vantebriune, Pjerfore, Sen Viktor diu Mone, Gijo, La Kastijyje ir galiausiai Tet diu Kavaljė, prie Pleso kaimelio. O svarbiausia – moteris Sen Viktore, paskersta kaip avis. Taigi, manau, tu pažinojai tą moterį. Taip ir įsivėlei į šią istoriją.

Kamilė nepatikliai pažvelgė į jį.

– Ar farai tuo susidomėtų? – paklausė.

– Tai nedomina nė vieno faro, – atsainiai atsakė Adamsbergas. – O mane – taip.

– Dėl vilkų? Dėl tavo senelio vilkų?

– Galbūt. O be to, tas didžiulis žvėris, tas kažkas, išniręs iš laiko gelmių. Ir visa ta tamsa aplink jį – mane tai sudomino.

– Kokia tamsa? – nesuprasdama paklausė Kamilė.

– Visur aplink tą reikalą. Kažkas tamsaus, naktinio, neperžvelgiamo, tačiau sąmonė tai suvokia. Tamsa, štai taip.

– O kas dar?

– Nežinau. Svarsčiau, ar kažkas to žvėries nesiundo. Jis galabija daug ir galabija žiauriai, ir ne tam, kad išgyventų. Kaip pasiutėlis ir, regis, kaip žmogus. O be to, Siuzana Roslen. Nesuprantu, kodėl žvėris ją puolė. Nebent būtų pasiutęs, apsėstas. Ir dar aš nesuprantu, kodėl jo vis dar neaptiko. Daug tamsos.

Adamsbergas pažvelgė į Kamilę, vėl patylėjo. Tyla, net ir užsitęsusi, niekuomet jo netrikdė.

– Pasakyk, kuo čia dėta tu, – tarė švelniai. – Pasakyk, kas ne taip. Pasakyk, ko iš manęs tikiesi.

Kamilė išdėstė visą istoriją nuo pat pradžių – nuo pirmųjų avių Vantebriune, nuo guitynių, Masaro stambiu beplaukiu stuomeniu, užtupdytu ant klyvų kojų, vokiško dogo, giliai įsispaudusių dantų, dingusio Plikio Kraso, papjautos Siuzanos, Solimano išvietėje, suakmenėjusio Nakvišiaus, Masaro pabėgimo, maršruto žemėlapyje, vilkolakio, kuriam gaurai želia iš vidaus, Mančesterio skerdyklos, gyvulinio furgono paruošimo kelionei, šuns Insaktoriaus, ar kuo jis ten vardu, Solimano žodyno, penkių žvakių, sustatytų kaip M raidė, pensininko iš Sotrė nužudymo, akligatvio, nesėkmės, liūno, kuriame įklimpusi Siuzana.

Kitaip negu Adamsbergo, Kamilės protas buvo tikslus, organizuotas ir guvus. Visam tam iškloti jai neprireikė nė ketvirčio valandos.

– Sakai, Sotrė? Tą praleidau. Kur jis yra?

– Netoli Krua perėjos, įpiečiau nuo Vilar de Lanso.

– Ką sužinojote apie tą žmogžudystę?

– Iš teisybės, nieko. Jis – buvęs mokytojas, pensininkas. Jam perkando gerklę naktį netoli miestelio, kuriame jis gyveno. Apie žaizdą niekas nieko nežino, tačiau šneka apie valkataujantį šunį, atsibasčiusį iš Pirėnų ar nežinia iš kur. Solimanas norėjo apeiti visas pakelės bažnyčias, paskui nuleido rankas. Pasakė, kad mes visada vėluosime.

– O paskui? Ką jūs padarėte?

– Pagalvojome, kad mums reikėtų faro.

– O paskui?

– Aš pasakiau, kad vieną tokį pažįstu.

– Kodėl ne Vilar de Lanso farai?

– Nė vienas faras neklausytų tos istorijos iki galo. Mes neturime nieko apibrėžto.

– Mėgstu neapibrėžtas istorijas.

– Taip aš ir pagalvojau.

Adamsbergas linktelėjo ir kurį laiką patylėjo. Kamilė laukė. Ji viską paaiškino kaip išmanydama geriau. Sprendimas priklausė ne jai. Jau seniai buvo išsižadėjusi minties įtikinti kitus.

– Ar tau daug kainavo mane susirasti? – pagaliau paklausė Adamsbergas kilstelėdamas galvą.

– Turiu pasakyti tiesą?

– Jeigu galima.

– Mane tai užkniso.

– Ką gi, – pratarė Adamsbergas, vėl patylėjęs. – Taigi ta istorija krito tau į širdį. Vilkai, o gal ta Siuzana arba tas Solimanas, ar tas senas piemuo?

– Viskas po truputį.

– Kuo tu užsiimi paskutiniu laiku? – paklausė jis, netikėtai pakeisdamas temą.

– Taisau katilus ir vamzdžius.

– O tavo muzika?

– Kuriu vienam televizijos serialui.

– Drama? Nuotykiai?

– Meilės istorija. Didelė sumaištis lauko pelių šeimoje.

– Štai kaip.

Adamsbergas vėl patylėjo.

– Ir visu tuo tu užsiimi tame kaime, Sen Viktore?

– Taip.

– Tasai Lioransas, kurį tu minėjai? Merkantūro sargas, kuris apžiūrėjo pirmąsias žaizdas?

Adamsbergas tarė „Lioransas“ – niekada nesugebėjo ištarti anglų kalbos garsų.

– Jis ne sargas, – atšovė Kamilė, pasiruošusi gynybai. – Tas žmogus atsiųstas sukurti reportažą ir tyrinėti.

– Taip. Ką gi – tas žmogus, tas kanadietis.

– Ką gi – ką?

– Ką gi, papasakok man apie jį.

– Jis – kanadietis. Žmogus, atsiųstas sukurti reportažą ir tyrinėti.

– Taip, tą tu man jau sakei. Papasakok man apie jį.

– Kodėl turėčiau apie jį pasakoti?

– Man reikia kaip reikiant užčiuopti aplinkybes.

– Jis – kanadietis. Daugiau nelabai ką turiu apie jį pasakyti.

– Ar jis kartais ne aukštas tipas, sutvertas nuotykiams? Dailus tipas – dailus tipas ilgais šviesiais plaukais?

– Taip, – įtariai patvirtino Kamilė. – Iš kur žinai ir tai?

– Visi kanadiečiai tokie. Ne?

– Galbūt.

– Tai papasakok man apie jį.

Kamilė pažvelgė į Adamsbergą, kuris ramiai stebėjo ją vos šypsodamasis.

– Nori kaip reikiant užčiuopti aplinkybes? – paklausė ji.

– Tikrai taip.

– Nori sužinoti, ar aš, pavyzdžiui, su juo miegu?

– Taip. Noriu sužinoti, ar tu, pavyzdžiui, su juo miegi.

– Ar tai tavo reikalas?

– Ne. Vilkai – taip pat ne mano reikalas. Nei žudikai. Nei farai. Nei niekas ničniekas. Šita gluosnio šaka – galbūt, – tarė lengvai prisiliesdamas šakelės, padėtos tarp jųdviejų. – Ir kartais aš pats.

– Gerai, – atsiduso Kamilė. – Aš su juo gyvenu.

– Taip aiškiau, – pasakė Adamsbergas.

Jis atsistojo, pakėlė gluosnio šaką ir žengė keletą žingsnių proskyna.

– Kur tu pastatei mašiną? – paklausė.

– Brevalto kempinge, prie įvažiavimo į Avinjoną.

– Ar pajėgsi šįvakar nuvažiuoti į Sotrė?

Kamilė linktelėjo.

Adamsbergas pradėjo lėtai vaikštinėti. Šiąnakt, penktą valandą ryto, Gei-Liusako gatvės žudiko užtvankos griuvo, plūstelėjo prisipažinimų srautas. Tereikėjo padiktuoti ataskaitą, paskambinti Danglarui, kriminalinei policijai. Užsukti į viešbutį, susisiekti su Grenoblio prokuratūra, paskambinti į Vilar de Lansą. Jis pažinojo Vilar de Lanso žandarmerijos kapitoną. Adamsbergas stabtelėjo stengdamasis prisiminti jo pavardę. Monvajanas, Morisas Monvajanas. Velniškai logiškas tipas.

Jis paskaičiavo ant pirštų, priėjo prie upės pasiimti pistoleto, įkišo jį atgal į dėklą, įsispyrė į batus.

– Apie aštuntą trisdešimt šįvakar, – tarė. – Lauksite manęs?

Kamilė linktelėjo ir taip pat pakilo.

– Važiuoji su mumis? – paklausė. – Į Sotrė?

– Į Sotrė ar kitur. Turiu grįžti į Paryžių, su Avinjonu jau baigiau. Niekas nedraudžia man važiuoti per Sotrė, ar ne? Kaip ten?

– Ūkanota.

– Gerai. Susidorosime.

– Kodėl tu važiuoji? – paklausė Kamilė.

– Turiu pasakyti tiesą?

– Jeigu galima.

– Nes šiuo metu man geriau likti užuolandoje dėl tos mergiotės, kuri lipa man ant kulnų. Laukiu žinių.

Kamilė linktelėjo.

– Nes mane domina tas vilkas, – toliau kalbėjo jis, patylėjo ir pridūrė: – Ir todėl, kad tu manęs paprašei.

XXVI

Nuo aštuntos valandos vakaro Solimanas ir Nakvišius įsitaisė sunkvežimio gale laukdami pasirodant genialiojo faro. Prie įvažiavimo į Brevalto kempingą jų vos neišgrūdo lauk – gyvulinis furgonas labai skyrėsi nuo baltų palapinių ir gyvenamųjų furgonų. Jie įsikūrė atokiau, kad niekas nebėgtų skųstis dėl kvapo.

Visą popietę Solimanas prausėsi po dušu, skutosi, važinėjo po Avinjoną mopedu, pakrovė mobilųjį telefoną ir privežė visokiausių prekių – reikalingų ir nelabai. Nakvišiui judėjimas ir veiksmas nerūpėjo. Ar pamatysi dešimt, ar šimtą tūkstančių žmonių – vis tas pats. Budėti prie sunkvežimio, įrėmus kumščius į lazdą, su lašeliu paniekos stebėti bruzdančius žmones, su Interloku, susiraičiusiu jam ant kojų – to, regis, pakako jei ne jo laimei, tai bent ramybei. O Solimanas sulig kiekviena valanda darėsi vis smalsesnis, vis labiau nepasotinamas. Jį pakerėjo Avinjono šurmulys. Ši nauja aistra kažkam kitam, ne Ekarui, šitas polinkis sprukti, tas malonumas pranykti su mopedu, dieną ar naktį, kėlė nerimą Nakvišiui. Kuo greičiau jie nutvers vampyrą, kuo greičiau perrėš jam pilvą, tuo greičiau Solimanas sugrįš pas avis ir apsiramins.

Truputį atokiau, sėdėdama šešėlyje ant drobinės taburetės, Kamilė baigė vakarieniauti, šaukštu kabindama ryžių porciją, gausiai uždarytą alyvų aliejumi. Ji taip pat laukė Adamsbergo – be džiaugsmo ir be liūdesio. Susitikimas buvo ne toks slogus, kaip ji bijojo. Ir jai neprireikė ypatingų pastangų jį įkalbėti. Regis, jis jau buvo pasiruošęs imtis to vilko reikalo, jai dar nespėjus apie jį prabilti. Jis ją aplenkė, tarsi visą laiką būtų jos laukęs – basas Ronos pakrantėje. O Solimanas tykojo policininko kažkoks įsikarščiavęs, nenuleisdamas akių nuo kempingo vartų; Nakvišius tyliai budėjo.

Adamsbergas prisistatė sutartu laiku, įsitaisęs už tarnybinio automobilio vairo – šis jau buvo gerokai persiritęs per amželio ribą. Buvo pasikeista šykščiais žodžiais, rankos spustelėjimais, trumpai prisistatyta. Komisaras, regis, nė nepastebėjo pabrėžtinai atokios Nakvišiaus laikysenos. Jo niekada nejaudino socialiniai nesklandumai. Nesugebėdamas prisitaikyti prie kolektyvinių elgesio normų, neišmanydamas, kam ir kada dera rodyti pagarbą ir kokių papročių laikytis, Adamsbergas tvarkė žmogiškuosius santykius kiek tiesmukai, ne itin santūriai, tačiau ir ne valdingai. Jam mažai rūpėjo, kieno viršus, jei tik niekas netrukdo jam ramiai traukti savo keliu.

Jis paprašė tik vieno – Masaro kelių žemėlapio. Išskleidė jį ant dulkėtos žemės ir ilgai tyrinėjo, regis, neaiškiai susirūpinęs. Visas Adamsbergas buvo įsikūnijęs neaiškumas, ir niekada negalėjai būti įsitikinęs, kad jo veide atsispindi tikrovė.

– Keistas maršrutas, – tarė jis. – Visi tie keliukai, tie išsišakojimai. Iš tiesų sudėtinga.

– Tas tipas sudėtingas, – paaiškino Solimanas. – Beprotybė yra sudėtinga.

– Ne kitaip elgtųsi, norėdamas tik pasibastyti ar patekti farams į nagus. O juk galėjo per dieną pervažiuoti Prancūziją ir palikti šalį.

– Jo vis dar nesučiupo, – tarstelėjo Solimanas.

– Nes niekas jo neieško, – atsiliepė Adamsbergas, sulankstydamas žemėlapį.

– Mes jo ieškome.

– Turbūt, – nusišypsojo Adamsbergas. – Bet kai visi farai lips jam ant kulnų, jis nebegalės leisti sau prabangos be galo vingiuoti po kažkokius šunkelius ir bažnyčias. Nesuprantu, kodėl jis nepasirinko autostrados.

– Per dvidešimt metų, kai buvo kėdžių pynėjas, – pasakė Kamilė, – jis išmaišė visus krašto kelius. Žino atokius keliukus, užuolandas ir kur laikomos avys. Jis nori, kad žmonės manytų jį mirus. O svarbiausia, slepia vilką.

– Jis bastosi naktį, – įsiterpė Nakvišius, – galabija žmones ir gyvulius, o dieną miega. Štai kodėl taip lėtai juda. Jis negali parodyti savo veido – taip jam liepia instinktas. Ir slepiasi atokiau nuo žmonių – tokia jo prigimtis.

Gyvulinis furgonas pasiekė Sotrė šiek tiek prieš pirmą valandą nakties. Adamsbergas buvo juos aplenkęs ir laukė jų rūke prie įvažiavimo į miestelį, nerodydamas jokios nekantros. Jo mintys skrajojo – nuo vilko

prie žemėlapio, prie Solimano, gyvulinio furgono, Kamilės. Buvo dėkingas atsitiktinumui, nukreipusiam Kamilę jo keliu ir tokiu būdu suvedusiam jį su didžiuoju vilku. Bet per daug nesistebėjo. Jam atrodė natūralu ir teisinga, kad jis susidūrė su tuo žvėrimi, kuris įžengė į jo gyvenimą tą dieną, kai pirmą kartą išskerdė avis. Taip pat natūralu atsidurti šalia Kamilės. Kai pamatė ją, išnirusią upės pakrantėje, žinoma, šiek tiek susijaudino, bet ne per labiausiai. Tarsi kažkuri jo dalelė – ta, visai mažučiukė, tačiau veikli dalelytė, tolydžio būtų sekusi ją, kiek tik leidžia akys. Tad kai ji atsidurdavo jo regėjimo lauke, jis kažkaip būdavo tam pasiruošęs.

Dar buvo tas tipas, sutvertas nuotykiams – žinoma, neišvengiamas, kodėl ne. Jis ne prieš. Žinoma, buvo kažkoks tipas. Kodėl neturėtų būti? Iš tiesų, kiek pastebėjo Adamsbergas, dailus tipas. Puiku, tuo geriau, gyvenk savo gyvenimą, drauguži. Iš pradžių prie upės Kamilė buvo truputį įsitempusi, paskui nebe. Dabar ji rami, abejinga. Nei draugiška, nei priešiška, net ne išsisukinėjanti. Taiki, tolima. Gerai. Nieko nuostabaus. Ji išbraukė jį iš savo gyvenimo. Štai taip. To jis ir norėjo. Ir gerai. O tas aukštas bernas – kodėl ne, juk jai reikia berno, ar ne? Tol, kol jis Kamilei prie širdies – ji to nusipelnė. Ar Kamilė išvažiuos į Kanadą? Jau kitas reikalas.

Jis pamatė artėjančią tamsią furgono masę, atidarė mašinos dureles ir dusyk mirktelėjo žibintais. Sunkvežimis trinksėdamas sustojo šalikelėje, jo šviesos užgeso. Solimanas ir Nakvišius miegojo priekyje. Kamilė papurtė jaunuolį ir nušoko ant žemės.

Solimanas taip pat išlipo, truputį apdujęs, ir padėjo Nakvišiui nusileisti laipteliais.

– Nenešiok manęs šitaip, kad tave kur velniai! – sududeno Nakvišius.

– Nenoriu, kad nusiverstum, seni, – atsiliepė Solimanas.

– Neturėjote nieko kito, tik šitą furgoną? – pasiteiravo Adamsbergas Kamilės. – Kelionei?

Kamilė papurtė galvą.

– Aš pripratau.

– Aišku, – tarė Adamsbergas. – Man patinka šitas kvapas. Taip kvepia Pirėnuose. Tai riebalinis avių prakaitas.

– Žinau, – atsakė Kamilė.

Piemuo tamsoje primerkė akis, jo žvilgsnis užkliuvo už faro silueto. Štai bent vienas vyrukas – vienintelis – kuris neburba dėl avių kvapo furgone. Šitas tipelis su savo ne itin dailiai nudrėbtu veidu, matyt, vertas, kad su juo šnektelėtum. Jis apsuko sunkvežimį ir valdingu mostu pasikvietė Adamsbergą.

– Jis tave kviečia, – paaiškino Kamilė.

Adamsbergas priėjo prie piemens, kuris pasitaisė skrybėlę, sugniaužtais kumščiais pasirėmęs lazdos.

– Paklausykite, vyruti, – pradėjo Nakvišius.

– Jis – komisaras, – pasakė Solimanas. – Ir joks tau ne vyrutis.

– Dėl Masaro yra vienas dalykėlis, kurio mažytė turbūt nepasakė, – tęsė Nakvišius. – Tai vilkolakis. Nė plaukelio ant kūno, suprantate?

– Kuo puikiausiai.

– Viskas viduje. Kai pričiupsite, jokio pasigailėjimo. Vilkolakis turi jėgos už dvidešimt vyrų.

– Gerai.

– Dar vienas dalykas, vyruti. Lieka lova gale dešinėje. Atiduodame ją tau.

– Ačiū.

– Dėmesio, – toliau dėstė Nakvišius, dėbtelėdamas į Solimaną. – Su mumis sunkvežimyje jauna moteris. Reikia gerbti ją, gerbti save.

Linktelėjęs jis paliko Adamsbergą ir įsiropštė į furgoną.

– *Svetingumas*, – tarė Solimanas. – *Geranoriškumas, nuoširdumas priimant svečius.*

Išsitiesusi ant lovos, išvarginta devynių valandų kelio, Kamilė klausėsi, kaip už brezento knarkia Nakvišius. Jie nuleido brezento uždangą ant grotuotų aptvarų, ir sunkvežimyje buvo beveik visiškai tamsu. Pakeliui į Avinjoną furgonas įkaito, ir jame buvo mažiausiai penkiais laipsniais daugiau negu lauke. Adamsbergas šalia taip pat miegojo. O gal ir ne. Negirdėjo ji nė Solimano. Nakvišiaus knarkimas slopino jų alsavimą. Adamsbergas nėmaž nesumišo, kad miegos ketvirtoje lovoje, kurią jam su savo palaiminimu ir įspėjimais pasiūlė Nakvišius. Gyvuliniame furgone Nakvišius buvo tarsi koks klebonas, ką jis pakęsdavo ar ko nepakęsdavo, buvo įstatymas, ir jie dėjosi tą įstatymą vykdą. Adamsbergas iš karto, be jokių nesklandumų atsigulė. Dabar buvo išsitiesęs čia, nuo jos jį skyrė tik pusė metro. Tai nedaug. Bet jau verčiau Adamsbergas per tokį menką atstumą

negu Nakvišius arba Solimanas, kuris nuo tada, kai jie paliko Ekarą, Kamilei atrodė ganėtinai permainingas.

Ir dar Adamsbergas geriau dėl to, kad nieko visada paprasčiau negu kažkas. Ir liūdniau – bet paprasčiau. Ištiesusi ranką, ji būtų galėjusi paliesti jam petį. Buvo pramiegojusi daugybę valandų, padėjusi ant to peties galvą, rasdama tame bemaž tobulą užmarštį. Tad buvo įtikėjusi, kad Adamsbergas jai skirtas tarsi per stebuklą, ir nieko čia nepadarysi. Tačiau šiandien tai, kad jis čia, jos netgi netrikdė. Ji būtų norėjusi, kad čia miegotų Lorensas. Su kanadiečiu meilės panorama buvo visai kitokia nei ta akivaizdi aistra, kuri vyravo buvusiame bendrame jų gyvenime su Adamsbergu. Ir kažkokia kuklesnė, atmiešta įprastinėmis neišsakytomis mintimis ir smulkiais nutylėjimais. Bet Kamilei neberūpėjo idealai. Storaodė – štai kokia ji tapo.

Nakvišius, matyt, pasivertė ant šono ir liovėsi knarkęs. Palaimingas atokvėpis. Tyloje ji išgirdo tolygų Adamsbergo alsavimą. Jis taip pat užmigo be jokių istorijų. Gyvenk savo gyvenimą, drauguži. Štai viskas, kas lieka iš bet kokio tikėjimo, iš bet kokios didybės: abejingas alsavimas.

Nerasdama miego, užgulta liūdnų minčių Kamilė užmigo vėlai ir pabudo tik apie devintą. Dar neprisilietusi kojomis žemės, pačiupo batus ir išlindo iš už brezento.

Pasirėmęs ant alkūnių, Solimanas su žodynu tysojo savo lovoje.

– Kur jie? – paklausė Kamilė taisydamasi kavą. – Pasislink, Trikotaže, – tarė šuniui sėsdama ant Nakvišiaus lovos.

– Interloke, – pataisė Solimanas.

– Taip, atleisk. Kur jie?

– Nakvišius skambina kaimenei. Atrodo, vakar vakare vedlė prastai jautėsi, sutino koja. Psichosomatika. Dabar senis bando pakelti jai dvasią. Jei vedlė šlubčioja, pakrinka visa banda.

– Ar ji turi vardą?

– Ji vardu Džordžas Geršvinas, – susiraukė Solimanas. – Tai Nakvišius panoro išrinkti jai vardą iš žodyno, bet atsivertė tikrinių vardų skyrių. Paskui ką nors keisti buvo jau per vėlu: kas pasakyta, tai pasakyta. Mes vadiname ją Žoržu. Šiaip ar taip, jai sutino koja.

– O Žanas Batistas?

– Labai anksti aplankė Sotrė žandarus, paskui paėmė mašiną ir išvažiavo pas Vilar de Lanso farus. Sakė, tyrimą prokuratūra patikėjusi jiems, kažką panašaus. Sakė, kad valgytume be jo, nelauktume.

Adamsbergas sugrįžo apie trečią. Solimanas skalbė baltinius mėlyname dubenyje, Kamilė, įsitaisiusi vairuotojo kabinoje, kūrė muziką, o Nakvišius niūniavo sėdėdamas ant taburetės ir kasydamas šuniui galvą. Adamsbergas nužvelgė visus tris – šitaip išsidėstę jie atrodė gan klajokliškai. Jam buvo malonu vėl sugrįžti prie sunkvežimio.

Jis pasiėmė iš furgono vieną tų sulankstomų drobinių taburečių – iš tų užrūdijusių įtaisų, kurie drasko pirštus, – įsitaisė skurdžios žolės pievutėje

prie sunkvežimio. Solimanas pirmasis priėjo prie jo. Vakarykštis jo įkarštis dar išaugo. Tas policininkas patiko jam visas: savotiškas veidas, raminamas balsas, lėti judesiai. Šį rytą jis suvokė, kad, nepaisant akivaizdaus komisaro švelnumo ir atvirumo, niekas negali jo sustabdyti: nei žmogus, nei įstatymas, nei geras tonas. Ir tai – visiškai kitu registru – priminė jam pirmykštę jo motinos nepriklausomybę. Jis lydėjo jį į mašiną ir ilgai pasakojo jam apie Siuzaną.

Solimanas pasidėjo dubenį Adamsbergui prie kojų. Už dešimties žingsnių nuo jų Nakvišius liovėsi niūniavęs.

– Pasakok, vyruti, – tarė. – Tai kas perpjovė Serno gerklę?

– Labai didelis šuo arba vilkas, – atsakė Adamsbergas.

Nakvišius dunkstelėjo lazda į žemę, lyg tuo dunkstelėjimu pažymėdamas pagrįstą jų aiškiaregystę.

– Susitikau su Monvajanu, – toliau pasakojo Adamsbergas, – pranešiau jam apie Masarą ir Merkantūro žvėrį. Pažįstu tą farą. Labai šaunus, bet racionalus, ir tai jam trukdo. Ta istorija jam patiko, bet maždaug taip kaip poezija. O be to, Monvajanas pakenčia tik aleksandrinus, ir klausosi tik po keturias eilutes išsyk. Tai mūsų silpnoji vieta: Masaro epopėja dar negali sutilpti į pernelyg kvadratinę galvą. Monvajanas pripažįsta, kad tai galėjo būti vilkas. Praeitais metais pas juos buvo sukilęs aliarmas į pietus nuo Grenoblio, prie Ekrenų masyvo. Tačiau jis nepritaria minčiai, kad tai žmogus. Aš pasakiau, kad vienam vilkui per daug kelio ir aukų – ir vos

per kelias dienas, bet jis mano, kad tai įmanoma, jeigu vilkas, pavyzdžiui, serga pasiutlige ar tiesiog pametė galvą. Monvajanas prašys surengti gaudynes ir malūnsparnio. Ir dar kai kas.

Nakvišius pertraukdamas kilstelėjo ranką.

– Tu pavalgęs, vyruti?

– Ne, – atsakė Adamsbergas. – Visai apie tai nepagalvojau.

– Solai, atnešk maistą. Atnešk ir baltąjį.

Solimanas pastatė maisto pintinę greta Adamsbergo ir ištiesė butelį Nakvišiui. Niekas kitas, be Nakvišiaus, neturi teisės pilstyti Sen Viktoro baltojo – tai atsargiai buvo paaiškinta Kamilei kitą dieną po jos budėjimo Bonetės perėjoje.

– *Imperializmas*, – tarė Solimanas žiūrėdamas į Nakvišių. – *Siekis plėstis ir valdyti, kolektyvinis arba individualus.*

– Pagarbos, – pasakė Nakvišius.

Jis pripildė stiklinę ir ištiesė ją Adamsbergui.

– Geras kojoms, geras kitam galui, geras akims, – tarė. – Atsargiai, jis klastingas.

Adamsbergas linktelėdamas jam padėkojo.

– Serno sumušta galva, – kalbėjo toliau, – tarsi kas prieš papjaudamas būtų jam smogęs. Ar Siuzanos Roslen atveju buvo kas nors panašaus pastebėta?

Stojo tyla.

– Mes nežinome, – truputį virpančiu balsu atsakė Solimanas. – Tai yra, tuo metu visi iš tiesų buvo įsitikinę, kad tai vilkas. Apie Masarą dar niekas negalvojo. Niekas neapžiūrėjo jos galvos.

Solimanas ūmai nutilo.

– Suprantu, – tarė Adamsbergas. – Aš smulkiai išklausinėjau Monvajaną. Tačiau, pasak jo, Serno susižeidė grumdamasis su žvėrimi. Tai racionalu. Monvajanas nenori žengti toliau. Aš bent jau išreikalavau, kad jis lieptų apžiūrėti kūną ir paieškoti plaukų.

– Masarui ant kūno nežėlia plaukai, – bambtelėjo Nakvišius. – O tie, kurie išdygsta naktį, nelinkę byrėti.

– Žvėries plaukų, – patikslino Adamsbergas. – Kad žinotume, ar tai šuo, ar vilkas.

– Ar jie žino, kada jis buvo užpultas? – paklausė Solimanas.

– Maždaug ketvirtą ryto.

– Taigi jam būtų pakakę laiko įveikti atstumą tarp Tet diu Kavaljė ir Sotrė. Ką ketvirtą nakties Serno veikė lauke? Jie ką nors numano?

– Monvajanui čia viskas aišku. Serno buvo alpinistas, žygeivis, vienas tų ilgų alinančių iškylų mėgėjų, be to, jį kankino nemiga. Kartais atsibusdavo apie trečią ir daugiau nebeužmigdavo. Kai jau visai nebetverdavo, eidavo pasibastyti. Monvajanas mano, kad jis susitiko tą žvėrį jo naktinės medžioklės metu.

– Racionalu, – pasakė Kamilė.

– Kodėl žvėris būtų jį puolęs? – paklausė Solimanas.

– Jis pametė galvą.

– Kur tai įvyko? – paklausė Kamilė.

– Dviejų vieškelių sankryžoje, Kalvarijos kryžkelėje. Ten stovi didelis medinis kryžius, įkastas ant kalvelės. Kūnas gulėjo po kryžiumi.

– Žvakės, – sušnibždėjo Solimanas.

– Šventakupris, – pridūrė Nakvišius.

– Kalbėjau su Monvajanu ir apie tai.

– Pasakojai jam apie mus? – paklausė Kamilė.

– Tai vienintelis dalykas, kurio tikrai nepasakojau.

– Nėra ko gėdytis, – pareiškė Nakvišius šiek tiek iš aukšto.

Adamsbergas pakėlė akis į piemenį.

– Persekioti žmogų draudžiama, – pasakė. – Tai baudžia įstatymas.

– O mums nusišvilpt į įstatymą, – tarė Solimanas.

– Mes jo nepersekiojame, – pridūrė Nakvišius. – Tik miname jam ant uodegos. Tai nedraudžiama.

– Ne, draudžiama.

Adamsbergas ištiesė Nakvišiui stiklinę.

– Monvajanas žino, kad aš slapstausi, – tęsė, – kad niekam nevalia minėti mano vardo. Jis mano, kad susirinkau visą tą informaciją bastydamasis.

– Tu slapstaisi, vyruti? – paklausė Nakvišius.

Adamsbergas linktelėjo galvą.

– Manęs ieško viena mergina – gyvybės ar mirties klausimas. Jeigu laikraščiai paskelbs, kad aš čia, ji tą pačią minutę prisistatys ir suvarys dailią kulkelę man į pilvą. Niekas daugiau jai nerūpi.

– Ką tu darysi? – paklausė Nakvišius. – Nudėsi ją?

– Ne.

Nakvišius suraukė antakius.

– Tai ką, visą gyvenimą nuo jos spruksi?

– Ketinu įkvėpti jai naują mintį. Taip sakant, nukreipti ją kitais bėgiais.

– Nukreipti kitais bėgiais – gudru, – primerkęs akis pritarė Nakvišius.

– Bet ilgai trunka. Man dar šio to trūksta.

Adamsbergas lėtai sudėjo duoną ir vaisius į pintinę, atsistojo, įkėlė ją į sunkvežimį.

– Važiuojam į Grenoblį, – paskelbė. – Turiu susitikti su prefektu, visiškai oficialiai. Noriu jam pranešti, kad įkaliau Monvajanui į makaulę Masaro versiją. Noriu pabandyti priversti jį nukreipti tyrimą mūsų vaga.

– O kur jis yra? – paklausė Kamilė keldamasi.

– Tu nežinai ir kur Grenoblis? – paklausė jos Solimanas.

– Kokio velnio, Solai. Tiesiog parodyk man žemėlapį.

– Vairuoja ji, – tarė Nakvišius bakstelėdamas lazdos galu Solimanui į petį.

Dešimt kilometrų prieš Grenoblį, už autostrados išsišakojimo, Adamsbergo automobilis leidosi aplenkiamas furgono. Kamilė matė jį šmėstelint savo užpakalinio vaizdo veidrodėlyje ir kelis kartus sumirksint jai žibintais.

– Stojame, – tarė Kamilė. – Kažkas ne taip.

– Už dviejų kilometrų stovėjimo aikštelė, – pasakė Solimanas.

– Ji ir pati matė, – tarstelėjo Nakvišius.

Kamilė pastatė sunkvežimį, įjungė avarinį signalą ir priėjo prie Adamsbergo mašinos.

– Gedimas? – paklausė persilenkusi per langelį.

Ir staiga atsidūrė per arti, gerokai per arti to veido. Atšlijo nuo lango ir atsitraukė.

– Ką tik gavau informacijos! – riktelėjo Adamsbergas pro langą perrėkdamas autostrados triukšmą. – Šiąnakt į šiaurės vakarus nuo Grenoblio papjauta keturiolika avių.

– Kur taip? – perklausdama riktelėjo Kamilė.

Adamsbergas papurtė galvą, išlipo iš mašinos.

– Keturiolika avių, – pakartojo, – Tjene, į šiaurės vakarus nuo Grenoblio. Vis Masaro trasoje. Bet šįsyk vilkas išėjo iš kalnų. Jis mūsų rankose, supranti?

– Nori pasakyti, tai įvyko už vilkų teritorijos ribų?

Adamsbergas linktelėjo.

– Joks faras nebegalės patikėti klajojančiu vilku vienišiumi. Žvėris traukia į šiaurę laikydamasis raudonosios linijos, tolsta nuo laukinių zonų. Jį veda žmogus. Tikrai žmogus. Skambinu Monvajanui.

Kol Kamilė ėjo pranešti Solimanui ir Nakvišiui, Adamsbergas grįžo į savo automobilį.

– Tjenas, – tarė Kamilė. – Parodyk žemėlapį. Keturiolika avių.

– Po paraliais, – bambtelėjo Nakvišius.

Kamilė surado tą vietą, perdavė žemėlapį Nakvišiui.

– Ten yra didelių avidžių? – paklausė.

– Avidžių yra visur, kur yra gerų žmonių.

Adamsbergas priėjo prie jų.

– Monvajanas pradeda abejoti, – pasakė. – Ant Serno kūno jie nerado jokio žvėries plauko.

Nakvišius iš sunkvežimio galo burbtelėjo kažką neaiškaus.

– Kaip numatyta, važiuoju į Grenoblį, – pasakė Adamsbergas. – Dabar jau nebus sunku įtikinti prefektą.

– Prašysi, kad tau oficialiai skirtų tą bylą? – pasiteiravo Kamilė.

– Tai ne mano teritorija. Ir dar ta mergina, nenoriu, kad ji mane aptiktų. Tu, Kamile, važiuoji į Tjeną. Atvažiuosiu pas jus ten.

– Kur?

– Pastatyk sunkvežimį prieš įvažiavimą į miestelį, kur pavyks, šalikelėje prie plento.

– O jei nepavyks?

– Ką gi, tarkime, jei jūsų ten nebus, vadinasi, jūs kažkur kitur.

– Gerai. Tarkime.

– Jūs dar spėsite užsukti į bažnyčią. Nueikite pažiūrėti, ar jis mums paliko žinią.

– Žvakes?

– Pavyzdžiui.

– Manai, jis nori, kad mes jį pastebėtume?

– Manau, svarbiausia, jis mus veda, kur nori. Turėsime jį aplenkti.

Kamilė įlipo atgal į kabiną. Su Adamsbergu būdamas niekada negalėjai būti tikras, kad jį supratai.

XXVII

Už Grenoblio kalnai staiga pranyko. Jie įvažiavo į atvirus plotus, ir po Alpėse praleisto pusmečio Kamilei atrodė, kad iš visų pusių griuvo sienos, kad ji netikėtai prarado atramos taškus ir gaires. Žvelgdama į užpakalinio vaizdo veidrodėlį matė, kaip tolsta globėjiška užtvara, jautė, kad skverbiasi į žiojintį, niekuo neribotą pasaulį, kur negali nuspėti nei pavojaus, nei ko gali tikėtis netgi iš savęs. Jai atrodė, kad nebeliko jokios tvirtos atramos. Vos atkakusi į Tjeną, ji paskambins kanadiečiui. Lorenso balsas jai primins raminamai susiskliautusius kalnus.

Visa tai dėl tos lygumos. Ji metė žvilgsnį į Solimaną ir Nakvišių. Piemuo rūgščia išraiška spoksojo į beribį, be jokios didybės plotą, kuriam pasirodžius, jam iš po kojų slydo viso jo gyvenimo pamatas.

– Plokščia, a? – pratarė Kamilė.

Kelias buvo duobėtas, sunkvežimis žvangėjo visomis savo skardomis, ir reikėjo plyšoti, kad tave išgirstų.

– Slogu, – savo dusliu balsu tarstelėjo Nakvišius.

– Dabar šitaip iki Šiaurės poliaus. Reikės prisitaikyti.

– Mes iki ten nevažiuosime, – tarė Solimanas.

– Važiuosime, jei važiuos vampyras, – pasakė Nakvišius.

– Pričiupsime jį anksčiau. Mes turime Adamsbergą.

– Adamsbergo niekas *neturi*, Solai, – tarė Kamilė. – Dar to nesupratai?

– Taip, supratau, – niūriai atsiliepė Solimanas. – Ar žinai, – pridūrė, – istoriją apie žmogų, kuris norėjo uždaryti savo žmonos akis dėžutėje, kad galėtų gėrėtis jomis išėjęs medžioti?

– Po velnių, Solai, – pareiškė Nakvišius kumščiu dunkstelėdamas į stiklą.

– Atvažiavome, – pasakė Kamilė.

Solimanas nukabino mopedą ir išvažiavo tikrinti bažnyčių. Nakvišius su asmeniniu baltojo buteliu patraukė į centrinę Tjeno kavinę, kunkuliuojančią baime ir pasipiktinimu. Po paraliais, keturiolika avių. Niekam nė į galvą neatėjo, kad slėnyje esama vilkų. Bet dabar, dėstė kažkoks šaižus balsas, per tuos Merkantūro skystapročius, kurie smaginosi viską jiems leisdami, jie veisiasi ir plinta kaip koks užkratas. Ir netrukus vilkai kaip kokia kruvina mantija, apvalkalas, geografinė sfera apgaubs visą šalį. Štai kiek kainuoja, kai pažadinama laukinė gamta. Tą balsą pertarė kitas, šiurkštesnis. Nieko nežinai, tai užsičiaupk, išpyškino šiurkštusis balsas. Tai joks užkratas, jokie vilkai, o *vienas* vilkas. Didelis vilkas, milžiniškas žvėris, kuris iki šiol jau nusidangino tris šimtus kilometrų į šiaurės vakarus. Vilkas, vienišas

vilkas, Merkantūro Žvėris. Gydytojas matė žaizdas. Tai Žvėris, va su tokiomis iltimis! Ką tik pranešė per žinias. Ir tegu tas neišmanėlis pirma susižino, o paskui šneka. Nakvišius prasibrovė iki baro. Norėjo sužinoti, kas buvo tas piemuo ir ar jis naktį pastebėjo netoli ganyklos kokį nors automobilį. Kol jie neaptiks automobilio, neaptiks ir Masaro. O tas bjaurybė automobilis dingo kaip į balą.

Solimanas grįžo apie penktą, gerokai susijaudinęs. Vienoje koplyčioje visai prie pat Tjeno jis rado penketą nudegusių žvakių, atokiau nuo kitų, sustatytų kaip M raidė. Durų spyna išklibusi, ir naktį jos nebeužsidaro. Solimanas norėjo parnešti tuos žvakigalius, kad nuimtų nuo jų pirštų atspaudus. Juk vaške jie tobulai įsispaudžia.

– Palauk jo, – tarė Kamilė.

Ji žiūrinėjo *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogą*, o Solimanas, nuogas iki juosmens, toliau skalbė mėlynajame dubenyje. Nakvišius snūduriavo sunkvežimyje. Jie laukė policininko.

Taip tylomis praėjo kokia valandėlė.

Pokšėdami išmetamaisiais vamzdžiais, plente netikėtai išniro keturi motociklininkai, pasuko prie sunkvežimio ir išjungė motorus per keletą metrų nuo Solimano. Jaunuolis nustebęs pamatė, kaip jie, netardami nė žodžio, nusiima šalmus ir vaipydamiesi įsispitrina į jį. Kamilė sustingo.

– Tai ką, nigeri, – prabilo vienas iš jų, – tai išgalim leisti sau baltąją moterį?

– Nebijai išterlioti jos savo letenomis? – paklausė kitas.

Solimanas atsitiesė, abiem kumščiais spausdamas paklodę, kurią gręžė dubenyje, virpančiu iš pykčio veidu.

– Šalčiau, beždžione, – toliau kalbėjo pirmasis, lipdamas nuo motociklo. – Tuojau mes tave kaip reikiant apdorosim. Taip atvelėsime, kad iki pat pensijos praeis noras mylėtis.

– O tave, mergiote, – tarė antrasis, liesas rudis, kuris taip pat nulipo ant žemės, – išgražinsim. Kad tik juodžiai tavęs ir tenorės. Tai bus tau bausmė.

Ketveriukė prisiartino prie porelės – nuogi balti stuomenys po juodos odos liemenėmis, rankose motociklų grandinės, ant pirštų dygliuoti žiedai. Daugiausia kalbėjo įmitęs blondinas.

Solimanas susilenkė ruošdamasis puolimui, užstojęs Kamilę, kad ją apgintų. Jaunuolis nebebuvo nei tyras, nei vaikiškas. Jo lūpas iškreipė įniršis, jis markstėsi ir atrodė bemaž bjaurus.

– Tu turi vardą, beždžione? – paklausė pirmasis, žaisdamas grandine. – Mėgstu žinoti, ką plūkiu.

– Melchioras, – spjaute išspjovė Solimanas.

Storulis sukikeno ir žingtelėjo prie jo, o kiti pasklido užtverti kelio galimam pabėgimui.

– Tas, kas palies Karalių, mirs! – staiga tyloje nuaidėjo Nakvišiaus balsas.

Senasis piemuo tiesus stovėjo ant užpakalinių furgono laiptelių su medžiokliniu šautuvu, nutaikytu į motociklininkus, neapykanta liepsnojančiu žvilgsniu, nepalenkiamas.

– Mirs! – pakartojo senis paleisdamas šūvį į vieno iš juodųjų motociklų benzino baką. – Jis užtaisytas šernakulkėm, nepatariu krustelėti!

Keturi motociklininkai neryžtingai sustingo. Nakvišius kilstelėjo smakrą.

– Prieš princus visi kelia kepures, – tarė. – Nusiimkite šalmus. Ir švarkus. Ir grandines. Ir žiedus. Ir batus.

Motociklininkai pakluso sumesdami viską sau po kojomis.

– O svarbiausia, pasilikite kelnes, – valdingai dėstė Nakvišius. – Čia yra moteris. Nenorėčiau sukelti jai bjaurumo iki amžiaus galo.

Keturi vyrai stovėjo prieš Nakvišių, nuogi iki juosmens, su kojinėmis, netekę žado iš pažeminimo.

– O dabar ant kelių! – įsakė piemuo. – Kaip šliužai. Rankos ant žemės, kakta prie žemės. Subines paspraust. Kaip hienos. Štai. Šitaip geriau. Taip sveikinami princai.

Nakvišius nužvelgė, kaip jie drykso ant žemės, ir nusišaipė.

– Dabar paklausykit, vyručiai, – kalbėjo toliau. – Aš jau nebe to amžiaus, kad miegočiau. Visą naktį budžiu. Budžiu, saugodamas jaunąjį Melchiorą. Toks mano darbas. Jei sugrįšite, išpleškinsiu jus kaip šunis. O tu, storuli, netrūkčiok, – tarė žaibiškai pasukdamas ginklą. – Ar nori, kad pradėtume tuoj pat?

– Nešaukite, Nakvišiau, – pasigirdo Adamsbergo balsas.

Komisaras tyliai artinosi iš užnugario su savo trys šimtai penkiasdešimt septintuoju rankose.

– Nuleiskite šautuvą, – tarė. – Neeikvosime tiems šliužams nė vienos šernakulkės. Per didelė gaišatis, o mes skubame. Labai skubame. Prieik prie manęs, Kamile, paimk iš švarko mobilųjį, iškviesk policiją. Solimanai, ištuštink bakus, pradurk padangas, sudaužyk žibintus. Tai bus mums į gera.

Kamilė nedrąsiai prasmuko tarp septynių priešiškai nusiteikusių vyrų. Matė nuožmiai trūkčiojantį Solimano veidą, Nakvišiaus veidas buvo virtęs tūžminga kauke.

Praėjo keletas minučių, per kurias nebuvo persimesta nė žodžiu. Jie žiūrėjo, kaip Solimanas niršiai ir metodiškai niokoja motociklus.

Žandarai visiems keturiems uždėjo antrankius ir sugrūdo juos į savo mašinas. Adamsbergas pasistengė, kad nebūtų gaištama dėl protokolo ir būtų atidėti skundo padavimo formalumai. Prieš jiems pajudant, jis įkišo galvą pro dureles.

– Tave, – tarė pirmajam, – Solimanas dar susiras. O tave, – pridūrė kreipdamasis į rudį, – susirasiu aš. Važiuoju paskui jus, – pasakė žandarams.

– Nuo kada, – pasiteiravo Kamilė jiems nutolus, kai Solimanas, prigludęs prie Nakvišiaus peties, bandė atsitokėti, – nuo kada čia esama šautuvo?

– Apgailestauji, mergaite? – paklausė Nakvišius.

– Ne, – atsakė Kamilė, atkreipdama dėmesį, kad per visą tą sumaištį Nakvišius metė savo įprastą „jūs“. – Bet mes sakėme: „jokio šautuvo“, taip buvo sutarta. Mes sakėme: „niekas nieko nežudo“.

– Mes nieko nežudysime, – pasakė Nakvišius.

Kamilė dvejodama truktelėjo pečiais.

– Kodėl tu pasakei „Melchioras“? – paklausė ji Solimano.

– Tai buvo ženklas Nakvišiui, kad vienas neišsisuksiu.

– Žinojai, kad jis turi šautuvą?

– Taip.

– Ir tu turi?

– Patikėk, ne. Nori apieškoti mano daiktus?

– Ne.

Vakare Adamsbergas trumpai papasakojo apie savo susitikimą su Grenoblio prefektu. Prokuratūra pradėjo tyrimą dėl žmogžudystės. Ieško žmogaus ir žvėries, išmokyto žudyti. Adamsbergas pateikė Ogiusto Masaro aprašymą. Netrukus jie vėl imsis Siuzanos Roslen žmogžudystės tyrimo, imsis tyrimo visose bendruomenėse, nukentėjusiose nuo didžiojo vilko.

– Kodėl jie neieško liudytojų? – paklausė Solimanas. – Neišspausdina laikraščiuose Masaro nuotraukos?

– Tai neteisėta, – atsakė Adamsbergas. – Mes neturime jokio įrodymo, kuris leistų viešai apkaltinti Masarą.

– Vienoje koplyčioje už dviejų kilometrų nuo čia aš radau tas šlykščias atgailos žvakes. Paimame jas atspaudams?

– Mes jų nerasime.

– Gerai, – nusivylęs tarstelėjo Solimanas. – Jei jau įsisuko farai, – kalbėjo toliau, – tai kokia nauda iš mūsų?

– Tu nesupranti?

– Ne.

– Mes reikalingi tam, kad tikėtume tuo reikalu. Šįvakar išvykstame, – pridūrė jis, – neliekame čia.

– Dėl motociklininkų? Aš nebijau.

– Ne. Reikia aplenkti Masarą, bent jau prie jo priartėti.

– Iš kur? Kaip? Jis sustoja, kur pakliūva.

– Nesu tuo taip įsitikinęs, – švelniai atrėmė Adamsbergas.

Kamilė pakėlė į jį akis. Kai Adamsbergas prabildavo tokiu tonu, viskas būdavo rimčiau negu atrodo. Ir kuo rimčiau būdavo, tuo švelniau jis kalbėdavo.

– Ne visai, kur pakliūva, – nusileido Solimanas. – Jis puldinėja tik ten, kur praeina jo raudonoji linija, ir ten, kur lengviausia prieiti prie avių. Jis renkasi avides.

– Aš norėjau pasakyti ne tai.

Solimanas tylėdamas pažvelgė į jį.

– Aš galvoju apie Siuzaną ir Serno, – paaiškino Adamsbergas.

– Jis nužudė Siuzaną, nes išsigando, – pasakė Solimanas. – O Serno papjovė dėl to, kad šis jį užklupo.

– Vargas tam, kas pasipainioja jo kelyje, – truputį pamokamai pareiškė Nakvišius.

– Nesu tuo taip įsitikinęs, – pakartojo Adamsbergas.

– Kur tu nori važiuoti? – suraukusi antakius paklausė Kamilė.

Adamsbergas išsitraukė iš kišenės žemėlapį, išskleidė.

– Čia, – tarė, – į Bur an Bresą. Šimtas dvidešimt kilometrų į šiaurę.

– Bet, po velnių, kodėl? – purtydamas galvą paklausė Solimanas.

– Nes tai vienintelis didesnis miesteliokas, kurį jis ryžtasi pervažiuoti, – pasakė Adamsbergas. – Jei su juo vilkas ir dogas, tai ne niekai. Visur kitur jis vengia miestelių, miestų. Jei važiuoja per Bur an Bresą, vadinasi, turi tam rimtų priežasčių.

– Tai tik prielaida, – tarė Solimanas.

– Nuojauta, – patikslino Adamsbergas.

– Juk jis pervažiavo Gapą, – paprieštaravo Solimanas. – Ir Gape nieko neatsitiko.

– Ne, – pripažino Adamsbergas. – Gal ir Bure nieko neatsitiks. Bet mes važiuojame tenai. Verčiau būti prieš jį nei už jo.

Naktį po dviejų su puse valandos kelio Kamilė sustabdė gyvulinį furgoną 75-os autostrados pakraštyje prie įvažiavimo į Bur an Bresą.

Ji nusileido į pakelės pievą su duonos žiaubere ir vyno stikline, kurią jai buvo atseikėjęs Nakvišius. *Road-movie* netikėtai užsitęsė, pasakė jis, Sen Viktoro baltąjį reikia normuoti. Jo turi pakakti iki galo, tai gyvybiškai svarbu, nors ir tektų nuryti tik lašelį per dieną. Bet Kamilė vairuoja sunkvežimį, jai labai maudžia rankas ir nugarą, tad jai priklauso papildoma vakarinė porcija – ir kad atpalaiduotų raumenis, ir kad įlietų jėgų rytdienai. Kamilei nė netoptelėjo atsisakyti tos Nakvišiaus slaugos priemonės.

Ji perėjo lauką iki pamiškės ir sugrįžo atgal. Negalėjo atsikratyti neaiškaus nestabilumo pojūčio, kuris ją pagavo, kai jie išvažiavo iš kalnų; tas grėsmės ir atvirumo, nerimo ir laisvės jausmas jos neapleido. Ką tik ją šiek tiek apramino Lorenso balsas. Jį girdėdama ji prisiminė Sen Viktorą, aukštas ant kalno nutūpusio miestelio sienas, siauras gatveles, galingus jas supančius kalnus, užsiskliautusį regėjimo lauką. Viskas ten jai atrodė numatyta, tikėtina. O čia viskas rodosi pakrika ir įmanoma. Kamilė susiraukė, ištiesė rankas, kad nusipurtytų tos baimės. Pirmą sykį baiminosi to, kas gali įvykti, ir tas savigynos refleksas jai nepatiko. Ji vienu mauku išlenkė Nakvišiaus stiklinę.

Gulti ji nuėjo paskutinė, apie pirmą valandą nakties. Prasmuko tarp Solimano ir Nakvišiaus, paskui atsargiai praskleidė pilką brezentą, tykodama Adamsbergo alsavimo. Tyliai pastatė ant žemės batus, tylomis nusirengė ir išsitiesė. Adamsbergas nemiegojo. Nejudėjo, nekalbėjo, bet ji jautė plačiai atmerktas jo akis. Naktis buvo ne tokia tamsi kaip vakar. Jei ji būtų pasukusi galvą, būtų įžiūrėjusi jo profilį. Bet ji nepasuko. Taip mėšlungiškai sustingusi galiausiai ir užmigo.

Po kelių valandų ją pažadino mobiliojo skambutis. Iš šviesos, kuri sunkėsi pro aptvarų brezentą, ji suprato, kad tikriausiai dar nėra šešių. Pramerkė akis, pamatė, kaip Adamsbergas neskubėdamas keliasi, nuleidžia ant priterštų grindų basas kojas, traukia mobilųjį iš pakabinto ant ėdžių švarko kišenės.

Murmtelėjo porą žodžių, išjungė. Kamilė palaukė, kol jis užsimetė drabužius, ir paklausė, kas vyksta.

– Nauja žmogžudystė, – pakuždomis atsakė jis. – Dieve mano. Koks tas tipas plėšrus.

– Kas skambino? – paklausė Kamilė.

– Grenoblio policija.

– Kur tai įvyko?

– Kur ir sakėme. Čia, Bure.

Adamsbergas pirštais susiglostė plaukus, kilstelėjo brezentą ir išlipo iš sunkvežimio.

XXVIII

Buro policininkus jis rado Kalvarijos aikštėje, miesto pakraštyje, beveik laukuose, trijų vieškelių sankryžoje. Čia stovėjo akmeninis kryžius. Policininkai bruzdėjo aplink kokių septyniasdešimties metų vyro kūną perrėžta gerkle ir perplėštu pečiu.

Komisaras Ermelis, toks pat žemaūgis kaip Adamsbergas, nukarusiais ūsais ir akiniais, pakabintais ant atlėpusių ausų, žengė į priekį ir paspaudė jam ranką.

– Mane įspėjo, kad jūs stebite šį reikalą nuo pat pradžių, – tarė. – Džiaugiuosi galėdamas pasinaudoti jūsų pagalba.

Ermelis buvo žmogus nuolaidus, nuoširdus, ir galima Adamsbergo konkurencija jo netrikdė. Adamsbergas skubiai pasidalino su juo sukaupta informacija. Ernelis klausėsi palenkęs galvą, kasydamasis skruostą.

– Sutampa, – tarė. – Be žaizdų kairėje kūno pusėje, gana ryškus letenos atspaudas dydžio sulig arbatine lėkštele. Apžiūrėti atvyks veterinaras. Tačiau šiandien sekmadienis, visi vėluoja.

– Kelintą valandą tai įvyko?

– Apie antrą nakties.

– Kas jį rado?

– Naktinis sargas, grįždamas namo.

– Ar jau žinoma, kas jis?

– Fernanas Degi, buvęs kalnų turistų vedlys. Išėjęs į pensiją, maždaug prieš penkiolika metų persikraustė į Burą. Jo namai visai netoli nuo čia. Liepiau pranešti jo šeimai. Kokia kraupi nelaimė. Sudorotas vilko.

– Ar numanote, ką jis čia veikė?

– Dar kaip reikiant neapklausėme žmonos. Ji baisiai sukrėsta. Bet tas vyrukas buvo iš naktinių paukščių. Kai nebūdavo ko žiūrėti, eidavo pasibastyti po laukus.

Ermelis aptakiu mostu apvedė kalvas.

– Ko žiūrėti? – paklausė Adamsbergas.

– Per televizorių.

– Vakar tai nieko nebuvo, – įsiterpė policijos leitenantas. – Šeštadienio vakaras. Bet aš vis tiek žiūriu, tai vienintelis ramus mano vakaras.

– Verčiau ir jis būtų pasekęs tavo pavyzdžiu, – susimąstęs tarstelėjo Ermelis. – Bet ne, išėjo pasivaikščioti. Ir susitiko tą, kurio nereikėjo sutikti.

– Ar galėtumėte surinkti man kuo daugiau informacijos apie to žmogaus gyvenimą? – paklausė Adamsbergas.

– Kas iš to? – atsiliepė Ermelis. – Pasitaikė jam. Galėjo pasitaikyti ir kam kitam.

– Kaip tik tai ir svarstau. Ar galėtumėte, Ermeli? Surinkti viską, ką įstengsite? Vilar de Lano vyrai taip pat renka žinias apie Serno. Mes jas sulyginsime.

Ermelis palingavo galva.

– Vargšas senis pasipainiojo čia blogu laiku, – pratarė. – Kas iš to, jeigu sužinosime, kada jis įsigijo savo pirmąją slidžių porą?

– Nežinau. Norėčiau, kad tai padarytumėte.

Ermelis pamąstė. Adamsbergo reputacija buvo jam žinoma. Jo prašymas atrodė paikas, tačiau jis padarys, ko prašomas. Vienas kolega jam sakė, kad Adamsbergas dažnai atrodo paikas. O be to, tas policininkas jam patiko.

– Kaip panorėsite, bičiuli, – pasakė Ermelis. – Paruošime dosjė.

– Komisare, – artindamasis kreipėsi leitenantas, – štai kas gulėjo žolėje šalia kūno. Šviežutėlis.

Ištiesęs delną, leitenantas padavė mėlyno suglamžyto popieriaus gumuliuką. Komisaras užsimovė pirštines, ištiesino jį.

– Popiergalis, – pratarė rūgščiai. – Galbūt reklama. Jums tai ką nors sako, bičiuli?

Adamsbergas paėmė jį pirštų galais, apžiūrėjo.

– Kartais apsistojate viešbučiuose, Ermeli? – paklausė.

– Mhm.

– Ar pastebite visus tuos niekučius vonios kambaryje, kuriuos įsibruki į kišenę?

– Mhm.

– Mažus muiliukus, mažas batų tepalo ir dantų pastos tūbeles, servetėles rankoms. Prisimenate?

– Mhm.

– Visas tas bjaurystes, kurias išvažiuodamas žmogus pasiima?

– Mhm.

– Ką gi, čia tai ir yra. Servetėlės paketėlis. Iš viešbučio.

Ermelis paėmė suglamžytą popierėlį, užtupdė ant nosies akinius ir apžiūrėjo jį iš arčiau.

– *Malūnas*, – perskaitė. – Bure nėra „Malūno" viešbučio.

– Reikės ieškoti apylinkėse, – pasakė Adamsbergas. – Ir paskubėti.

– Kodėl paskubėti?

– Todėl, kad tada turėsime šansų rasti kambarį, kuriame nakvojo Masaras.

– Viešbutis nepabėgs.

– Tačiau būtų geriau ten nuvykti, kol dar niekas jo neiškuopė.

– Manote, tas daikčiukas žudiko?

– Gali būti. Tokius daikčiukus žmonės įsibruka į kišenę, ir išslysta jie tik tada, jei kaip reikiant pasilenki. Kas kaip reikiant lankstysis tokioje vietoje, prie to kryžiaus?

Dešimtą valandą ryto jie aptiko „Malūno" viešbutį Kombe, maždaug šešiasdešimt kilometrų nuo Buro. Nuo komisariato rūkte nurūko automobilis, vežinas Ermeliu, Adamsbergu, leitenantu ir dviem technikais.

– Apdairus, – pratarė Adamsbergas. – Žudo savo kelyje, bet slapstosi gerokai atokiau. Galime be galo šukuoti apylinkes ieškodami jo savo trasoje. Jis visur.

– Jei tai jis, – pasakė Ermelis.

– Tai jis, – patvirtino Adamsbergas.

Šiek tiek prieš vienuolika jie sustojo priešais dviejų žvaigždučių „Malūno" viešbutį, visai padorią įstaigą.

– Daugiau negu apdairus, – tarė Adamsbergas apžiūrinėdamas fasadą. – Nujaučia, kad policija jo ieškos įtartinuose viešbučiuose, ir neklysta. Tad įsikuria pasiturinčiose įstaigose.

Jauna moteris registratūroje beveik niekuo negalėjo jiems padėti. Kažkoks žmogus vakar telefonu užsisakęs kambarį, ji nemačiusi jo atvažiuojančio. Klientams pranešamas lauko durų kodas. Jos pamaina prasidėjusi šeštą valandą ryto, jis išvykęs auštant, apie pusę septynių. Ne, ji jo nemačiusi – ruošusi stalus pusryčiams. Raktą jis padėjęs ant registratūros stalo. Ne, registracinėje knygoje dar nebuvo pasirašęs nei susimokėjęs. Buvo įspėjęs, kad apsistos trims naktims. Ne, jo automobilio nei nieko kito ji nemačiusi. Ne, šuns jis neturėjęs. Žmogus sau, ir tiek.

– Jūs jo ir nepamatysite, – pasakė Ermelis.

– Kelintas kambarys? – paklausė Adamsbergas.

– Dvidešimt ketvirtas, trečias aukštas.

– Jau sutvarkytas?

– Dar ne. Visada pradedame nuo antro aukšto.

Jie dvi valandas plušėjo tame kambaryje.

– Jis viską nušluostė, – pasakė vyras, ieškantis pirštų atspaudų. – Tas tipas apdairus ir kruopštus. Nuvilko pagalvės užvalkalą, pasiėmė rankšluosčius.

– Pasistenk, kiek galėdamas, Žiuno, – paliepė Ermelis.

– Taip, – atsakė Žiuno. – Jie tariasi esą gudresni už kitus, bet visada ką nors palieka.

Jo kolega šūktelėjo iš vonios kambario.

– Jis karpėsi prieš langą nagus, – pranešė.

– Nes panagės buvo kruvinos, – pratarė Ermelis.

– Du nagai įkrito į griovelį tarp lentų.

Vyriškis antakių žnypliukėmis ištraukė nagus iš plyšio ir įdėjo į plastmasinį maišelį. Žiuno rado ploną juodą plauką, vos kyšantį iš dušo nuotėkos.

– Jis ne viską pastebėjo, – tarė. – Jie visada ką nors palieka.

Sugrįžus į Buro komisariatą, prireikė dar poros valandų, kad išreikalautų iš Piuižirono žandarmerijos atlikti tyrimą Masaro namuose ir nusiųsti surinktus pavyzdžius į Liono laboratoriją palyginimui.

– Ko jūs ieškote? – pasiteiravo Piuižirono viršila.

– Plaukų ir nagų, – atsakė Ermelis. – Visų nagų, kiek tik pavyks surinkti. Paimkite ir pirštų atspaudus, gali praversti.

– Ką rasime, tą ir paimsime, – atsiliepė viršila. – Mums moka ne už tai, kad klastotume jums, kaip čia pasakius, įkalčius.

– Kaip tik tai ir noriu pasakyti, – ramiai atsakė Ermelis. – Paimkite tai, ką rasite.

– Masaras miręs. Tas asmuo žuvo Vanso kalne.

– Kai kas čia nėra tuo įsitikinęs.

– Toks ilgšis? Žaliūkas? Ilgais šviesiais plaukais?

Ermelis nužvelgė Adamsbergą.

– Ne, – atsakė. – Visai ne.

– Kartoju, komisare. Masaras nugarmėjo kažkur, kaip čia pasakius, kalnuose.

– Tikriausiai. Bet nepakenks tuo įsitikinti, ar ne – tiek jums, tiek man. Tų pavyzdžių man reikia kaip galima greičiau.

– Šiandien sekmadienis, komisare.

– Vadinasi, turite laiko per akis šiandien po pietų panaršyti po Masaro lūšną ir jau šįvakar išsiųsti pavyzdžius į Lioną. Čia įvyko žmogžudystė, ir žudikas šlaistosi po laukus. Ar gerai mane girdite, viršila?

Netrukus Ermelis raukydamasis padėjo ragelį.

– Vienas tų vaikinų, kurie padarys viską, kad tik pakištų koją civiliams. Tikiuosi, kratą jis lieps atlikti kaip pridera.

– Tai jis iš pat pradžių užgniaužė visą tą reikalą, – pasakė Adamsbergas.

– Negaliu sau leisti pasiųsti ką nors iš mūsiškių. Būtų kaip kibirkštis į parako statinę.

– Ar pažįstate ką nors Nicos prokuratūroje?

– Pažinojau, bičiuli. Jau dveji metai jo ten nebėra.

– Vis dėlto pabandykite. Būtų paprasčiau, jei ten dalyvautų vienas jūsų vyrų.

Adamsbergas pakilo, paspaudė kolegai ranką.

– Pranešinėkite man, Ermeli. Analizes ir dosjė. Ypač dosjė.

– Žinau, dosjė.

– Ir dėl tos žudikės, kuri mina man ant kulnų: įspėkite vyrus, kad laikytų liežuvį už dantų. Nepamirškite.

– Pavojinga?

– Labai.

– Pasistengsiu, kad jūsų neminėtų. Būkite atsargus, bičiuli.

Kitą rytą, pirmadienį, beveik visa spauda nusitvėrė vilkolakio. Solimanas suplukęs sugrįžo iš miesto, numetė mopedą šalikelėje, sviedė ant medinės dėžės šviežią duoną ir laikraščių pluoštą.

– Tuose prakeiktuose laikraščiuose viskas aprašyta! – riktelėjo. – Viskas! Katastrofa! Informacijos nutekėjimas! Velnio farai, velnio laikraščiai! Vilkolakis, avys, aukos – viskas juodu ant balto! Net žemėlapis! Maršrutas! Betrūksta tik Masaro vardo! Viskas žlugo! Šakės! Vos visa tai perskaitęs Masaras dės į kojas. Gal jau dabar deda. Sprunka nuo mūsų, velniai jį nujotų! Reikės kontroliuoti sienas, užtverti kelius! Skystapročiai farai! Mano motina buvo teisi! Skystapročiai farai!

– Nusiramink, Solimanai, – pasakė Adamsbergas. – Išgerk kavos.

– Ar jūs nesuprantate? – šūktelėjo jaunuolis. – Mes jam ruošiame nebe tinklą, o raudoną kilimą, nuo kurio jis galėtų pakilti.

– Nusiramink, – pakartojo Adamsbergas. – Parodyk.

Adamsbergas išskleidė laikraščius, vieną padavė Kamilei, vieną Nakvišiui. Padvejojęs vieną padėjo Interlokui ant letenų.

– Še, šunie, skaityk.

– Ar dabar metas juokauti? – primerkęs akis, piktai paklausė Solimanas. – Ar metas juokauti,

kai Masaras tuoj išneš kudašių, o mano motina liks įklimpusi dvokiančiame liūne?

– Dėl to liūno dar niekas neaišku, – įsiterpė Nakvišius.

– Oi, velniai griebtų, seni! – riktelėjo Solimanas. – Tu irgi nieko nesupranti?

Nakvišius pakėlė lazdą ir nesmarkiai bakstelėjo Solimanui į petį.

– Užsičiaupk, Solai. Pagarbos.

Solimanas nutilo, atsiduso ir atsisėdo, truputį apdujęs, nukoręs rankas. Nakvišius įpylė jam kavos.

Kamilė vartė laikraščius permesdama akimis stambias antraštes: *Vilkolakis traukia į Paryžių – Vėl likantropija** *– Merkantūro Žvėrį veda pamišėlis – Beprotiška žmogaus su vilku kelionė*

Keletas iš jų smulkiai aprašė Masaro nubraižytą raudonąjį maršrutą, pridėdami žemėlapį. Žvaigždutės žymėjo ankstesnių skerdynių vietas. *Nuniokojęs Pajūrio ir Aukštutinio Provanso Alpes, Izerę ir Eną, kuriame sudorojo savo paskutinę auką, žvėris, prieš devynetą dienų palikęs Merkantūrą, dabar, manoma, traukia tiesiai į šiaurę. Vedamas kraugerio psichopato, likantropijos aukos, žvėris keliauja per trisdešimt kilometrų į vakarus nuo autostrados Marselis–Paryžius iki Šomono, kur pasuks tiesiai į vakarus sostinės link per Bar siur Obą ir Proveną. Manoma, kad tas žmogus keliauja trumpais tarpsniais, nuo šešiasdešimties iki dviejų šimtų kilometrų, juda naktį, lydimas vilko ir vokiško dogo, galbūt*

* stebuklingas žmogaus pasivertimas žvėrimi (vert. past.)

furgonėliu aklinais langais. Iki šiol jo sąskaitoje trys aukos ir daugiau kaip keturiasdešimt papjautų avių. Kad apsaugotų gyvulius, visiems avių augintojams patariama įsirengti specialų įtaisą plėšrūnams atbaidyti, sarginį šunį arba elektrifikuotą aptvarą. Visiems asmenims, vyrams ir moterims, gyvenantiems netoliese ar pačiuose paminėtuose rajonuose, primygtinai patariama sutemus nevaikščioti pavieniui. Visus, galinčius suteikti informacijos, kuri padėtų policijai vykdyti tyrimą, prašome susisiekti su žandarmerija arba artimiausiu policijos skyriumi.

Kamilė nusiminusi padėjo laikraštį.

– Informacija nutekėjo iš farų, – tarė. – Jie sukvietė spaudos atstovus. Solimanas teisus. Jei Masaras turi nors lašelį sveiko proto, pasipustys padus, mums nespėjus nė mirktelėti.

– Farai manė, kad gerai padarė, – pasakė Nakvišius. – Nutarė, jog reikia įspėti gyventojus, kad išvengtų naujų aukų. Spęsti spąstus Masarui – statyti į pavojų gyvuosius. Tai galima suprasti.

– Kokio velnio, – tarė Solimanas. – Tai baisi kvailystė. Norėčiau nutverti tą mulkį, kuris viską išpliurpė.

– Tai aš, – pasakė Adamsbergas.

Sunkvežimyje stojo slogi tyla. Adamsbergas pasilenkė prie šuns ir ištraukė jam iš ilčių suniokotą laikraštį.

– Interlokui patiko, – nusišypsojo. – Turėtumėte pasitikėti šunimi. Šunų uoslė gera.

– Negaliu patikėti, – priblokštas pratarė Solimanas. – Negaliu patikėti.

– Verčiau patikėk, – švelniai pasakė Adamsbergas.

– Neversk jo kartoti, – tarė Nakvišius. – Juk jis tau sako.

– Vakar aš paskambinau į „France Press“ agentūrą, – pasakė Adamsbergas, – ir papasakojau jiems būtent tai, ką norėjau.

– Kas ta „France Press“? – paklausė Nakvišius.

– Tai tarsi kokia milžiniška žurnalistų vedlė avis, – paaiškino Solimanas. – Visi laikraščiai klauso to, ką sako „France Press“.

– Gerai, – tarė Nakvišius. – Mėgstu suprasti.

– O maršrutas? – įtemptai paklausė Kamilė. – Kodėl nurodei jiems maršrutą?

– Būtent. Labiausiai norėjau jiems perduoti maršrutą.

– Kad Masaras paspruktų? – paklausė Solimanas. – Ar taip? Ar tai ir yra faras be principų?

– Jis nepaspruks.

– Ir kodėl gi?

– Nes dar nebaigė savo darbo.

– Kokio darbo?

– Savo. Savo – žudiko – darbo.

– Jis keliaus dirbti jo kitur! – vėl riktelėjo Solimanas pašokdamas. – Į Amazoniją, į Patagoniją, į Hebridus! Avių yra visur!

– Aš kalbu ne apie avis. Aš kalbu apie žmones.

– Jis juos žudys kitur.

– Ne. Jo darbas čia.

Vėl stojo tyla.

– Mes nesuprantame, – pasakė Kamilė, apibendrindama visuotinį įspūdį. – Tu tai žinai ar tau taip atrodo?

– Aš nieko nežinau, – pasakė Adamsbergas. – Noriu pažiūrėti. Jau sakiau, kad Masaro maršrutas tikslus ir sudėtingas. Dabar, kai jo trasa žinoma, o jis ieškomas, savo labui jis turi jį pakeisti.

– Ir pakeis! – tarė Solimanas. – Jau keičia!

– Arba ne, – atrėmė Adamsbergas. – Tai ir yra opusis šios istorijos taškas. Tuo remiasi visa istorija. Ar jis iškryps iš savo kelio? Ar laikysis jo? Visa paslaptis čia.

– O jei laikysis? – paklausė Kamilė.

– Tai viską keičia.

Solimanas nesuprasdamas susiraukė.

– Jei laikysis, – paaiškino Adamsbergas, – vadinasi, jis neturi pasirinkimo. Vadinasi, turi laikytis šito kelio, vadinasi, negali pasielgti kitaip – tik laikytis to kelio, kad ir kaip tai būtų pavojinga.

– O kodėl? – paklausė Solimanas. – Tai beprotystė? Manija?

– Būtinybė, apskaičiavimas. Tokiu atveju apie atsitiktinumą nebebus kalbos. Nei dėl Serno, nei dėl Degi žūties.

Solimanas nepatikliai papurtė galvą.

– Mes kliedime, – tarė jis.

– Žinoma, – atsiliepė Adamsbergas. – Kas dar mums lieka daryti?

XXIX

Po rytinių žinių spaudimas Merkantūro prižiūrėtojams aprimo. Jie nedelsdami paskelbė atokvėpį, persekiojant dvi vilkų gaujas.

Lorensas važiavo pas Kamilę, ginė motociklą. Tiek dienų ir naktų jos nematė. Jam stigo visko. Jos žodžių, jos veido, jos kūno. Jis išgyveno sunkias akimirkas, ir jam jos reikėjo. Kamilė jį išjudindavo iš tylos, užsisklendimo savyje.

Kanadietis buvo susirūpinęs. Jam neleido pratęsti vizos. Jo užduotis Merkantūre daugiau negu baigta, ir jis neįsivaizdavo, kaip ją prailginti. Vos po dviejų mėnesių, rugpjūčio dvidešimt antrąją, jis turės išvykti. Jo laukia pas grizlius. Nei jis, nei Kamilė neaptarinėjo to laikotarpio nei to, kas jų laukia. Lorensas nelabai įsivaizdavo, kaip galėtų toliau be jos gyventi. Šiąnakt, jei įstengs, jei išdrįs, jis pasiūlys jai važiuoti į Vankuverį. *Bullshit.* Moterys taip jį baugina.

Pavakare Adamsbergui paskambino Ermelis.

– Plaukas tas pats, bičiuli, – pranešė. – Tas pats storis, spalva, tas pats pjūvis, struktūra. Iš tikrųjų. Jei tai ne jis, tai jo brolis. O dėl nagų dar reikės palūkėti, mes ką tik aptikome jų jo lūšnoje aplink

lovą. Tas Piuižirono stuobrys buvo liepęs ieškoti tik tualete. O juk vyrukas kuo puikiausiai gali krimsti sau nagus ir spjaudyti juos ant žemės, gulėdamas lovoje, a? Šįryt pasiunčiau vieną savo vyrų, paprašiau iššukuoti kambarį ir surinkti visų dešimties – ir nė vienu mažiau – pirštų nagus. Jei išgirsite apie vėl įsiplieskusį policijų karą, tai žinosit kodėl. Šiaip ar taip, tai jūsų Masaras, beveik tikras reikalas. Žinote, kokie jie tose laboratorijose. Niekaip neišplėši iš jų tvirto „taip". Palaukite, tai dar ne viskas, bičiuli. Po nagais, rastais viešbučio lango plyšyje, buvo kraujo dalelyčių. Kraujas Fernano Degi, jokių abejonių. Taigi tas tipas iš viešbučio tikrai užpjudė Degi savo žvėrimi. Tad liepėme ieškoti to, ko jūs prašėte, bet ant kūno neradome nė vieno vilko plauko. Tikrai buvo keletas šuns plaukų, bet jie jo spanielio. Mes darbuojamės prie šito Degi, renkame viską, ką tik galime. Įspėju: nieko įdomaus nerasite. Kalnų turistų gidas, vedlys, bičiuli. Tuo viskas ir baigiasi. Visą savo gyvenimą praleido Grenoblyje, o išėjęs į pensiją persikraustė į Burą, nes Grenoblis dabar – tarsi koks dubuo, iki kraštų sklidinas išmetamųjų dujų. Jokių nusižengimų, jokios tragedijos, jokios meilužės, kiek žinoma iki šios dienos. Susisiekiau su Monvajanu iš Vilar de Lano. Jis pasistūmėjo kaupdamas Žako Žano Serno dosjė. Jokių nusižengimų, jokios tragedijos, jokios meilužės, kiek žinoma iki šios dienos. Serno trisdešimt dvejus metus dėstė Grenoblyje matematiką. Grenoblis – vienintelis jų bendrumas, bet kaip bendrumas – gana didelis. Ak, taip, abu buvo sportininkai. Šitame mieste tokių daug. Kalnai pilni

žmonių, tvirtai pasiryžusių valandų valandas minti per akmenis. Jums tai ne naujiena, bičiuli, girdėjau, jūs kilęs iš Pirėnų. Jokių nuorodų, kad tie du vyrai kada nors būtų susitikę. O dar mažiau, kad būtų pažinoję Siuzaną Roslen. Vis dėlto aš toliau darbuojuosi ta kryptimi ir viską persiųsiu jums faksu ten, kur jums bus patogu.

Adamsbergas baigė pokalbį ir priėjo prie sunkvežimio. Nusiraminęs Solimanas išsitraukė savo mėlynąjį dubenį, Kamilė kabinoje pravėrusi dureles kūrė muziką, Nakvišius švilpavo sėdėdamas prie laiptelių. Traukiojo savo šuniui iš pilvo blusas, kurias staigiu judesiu traiškė tarp nykščio ir smiliaus nagų. Gyvenimas aplink gyvulinį furgoną įgavo savus įpročius, kūrėsi atskiros teritorijos. Kamilė užėmė avanpostą, Solimanas – flangą, o Nakvišius saugojo ariergardą.

Adamsbergas patraukė į priekį.

– Plaukas Masaro, – pasakė Kamilei.

Solimanas, Nakvišius ir Kamilė stovėjo aplink komisarą – pritykę, rimti, kone apkvaitę. Visą laiką žinojo, jog tai Masaras, bet šis įrodymas žadino jiems tarsi kokį siaubą. Toks pat skirtumas, kaip peilio įvaizdis ir peilis tau prieš akis. Viskas labiau apibrėžta ir tikroviška – veriantis tikrumas.

– Uždegsime sunkvežimyje žvakę, – pertraukdamas tylą tarė Adamsbergas. – Nakvišius prižiūrės, kad liepsna neužgestų.

– Ką čia prasimanei? – atsiliepė Kamilė. – Manai, tai padės?
– Padės sužinoti, per kiek laiko ji sudega.

Adamsbergas nuėjęs pasirausė savo bagažinėje ir sugrįžo su ilga žvake, kurią prilipdė prie lėkštutės. Nunešė į sunkvežimį ir uždegė.
– Štai, – tarė ir patenkintas atsitraukė.
– Kam visa tai? – paklausė Solimanas.
– Nes negalime daryti nieko geresnio. Mudu ramiai pravažiuosime plentu, užsukdami į visas bažnyčias. Jei Masarą po Degi žmogžudystės ištiko atgailos priepuolis, turime šansų rasti, kur jis buvo užėjęs. Reikia patikrinti, ar jis vis dar šiame kelyje, ar iš jo išsuko.
– Aišku, – atsakė Solimanas.
– Kamile, jei aptiksime jo pėdsakus, tu privažiuosi prie mūsų.
– Niekaip. Šįvakar aš neketinau niekur važiuoti.
– Dėl žvakės? – paklausė Solimanas. – Nakvišius palaikys ją ant kelių.
– Ne, – atsakė Kamilė. – Aš lieku Bure. Šįvakar atvažiuoja Lorensas.
Stojo trumpa tyla.
– Na, gerai, – tarė Adamsbergas. – Šįvakar atvažiuoja Lioransas. Gerai.
– Traperis gali prisijungti prie mūsų šiauriau, – pasakė Solimanas. – Koks jam skirtumas?
Kamilė papurtė galvą.
– Jis jau kelyje, nebegaliu jam prisiskambinti. Aš paskyriau jam pasimatymą Bure, aš lieku Bure.

Adamsbergas linktelėjo.

– Gerai, – tarė. – Lik Bure. Suprantama. Viskas gerai.

Adamsbergas ir Solimanas aplankė devyniolika bažnyčių, ir maždaug devyniasdešimt kilometrų į šiaurę nuo Bur an Breso, mažoje kaimo bažnytėlėje, Sen Pjer de Seni, aptiko penkias žvakes, pastatytas atokiau nuo kitų, daugmaž M raidės forma.

– Tai jis, – tarė Solimanas. – Panašiai buvo ir Tjene.

Adamsbergas paėmė naują žvakę, pridegė ją nuo kitos žvakės liepsnelės ir pastatė ant pastovo.

– Ką tu darai? – apstulbo Solimanas. – Meldiesi?

– Aš lyginu.

– Net jei ir taip. Jei pastatai žvakę, reikia sukalbėti maldą. Ir užmokėti. Kitaip niekas neišsipildys.

– Tu tikintis, Solimanai?

– Aš prietaringas.

– A-a. Varginantis dalykas.

– Labai.

Adamsbergas palenkė galvą, apžiūrėjo žvakes.

– Nudegė trečdalis, – pasakė. – Palyginsime su žvake sunkvežimyje, bet Masaras veikiausiai čia buvo prieš kokias keturias valandas. Šiandien tarp trečios ir ketvirtos valandos. Šitas užkampis atokus. Matyt, vogčiomis įsmuko į tuščią bažnyčią.

Jis nutilo, šypsodamasis žvelgė į žvakę.

– Tiesą sakant, kas mums iš to? – paklausė Solimanas. – Dabar jis jau toli. Ir taip žinome, kad jis degioja žvakes.

– Vis dar nesupratai, Solai? Šita bažnyčia yra jo kelyje. Vadinasi, jis neišsuko. Laikosi savo kelio. Vadinasi, čia nėra nieko atsitiktinio. Jei jis pro čia važiuoja, vadinasi, jam taip reikia. Dabar jis jau nebeišsuks.

Prieš išeidamas Adamsbergas įmetė į pintinėlę tris frankus.

– Taip ir žinojau, tu davei įžadą, – pasakė Solimanas.

– Aš tik užmokėjau už žvakę.

– Meluoji. Tu davei įžadą. Mačiau iš tavo akių.

Adamsbergas pastatė automobilį per dvidešimt metrų nuo furgono. Lėtai užtraukė rankinį stabdį. Nei jis, nei Solimanas nelipo iš mašinos. Nakvišius būvo įkūręs ryškią liepsną, kurią žarstė geležimi kaustytos lazdos galu. Šalia jo, įsmeigęs žvilgsnį į liepsną, apkabinęs Kamilės pečius, sėdėjo aukštas dailus vaikinas baltais marškinėliais, šviesiais ant pečių krintančiais plaukais. Adamsbergas nejudėdamas ilgai žiūrėjo į jį.

– Tai traperis, – galop paaiškino Solimanas.

– Matau.

Abu vėl nutilo.

– Tai tas tipas, kuris gyvena su Kamile, – tarsi aiškindamas sau pačiam, kad neliktų abejonių, vėl prabilo Solimanas. – Tas, kurį ji pasirinko.

– Matau.

– Labai gražus, labai stiprus ir ne bailys. Ir galvotas, – pridūrė Solimanas rodydamas sau į kaktą. – Nepasakysi, kad Kamilė blogai pasirinko.

– Ne.

– Negalima jai prikaišioti, kad pasirinko tą, o ne kitą, tiesa?

– Ne, negalima.

– Kamilė laisva. Gali pasirinkti, ką nori. Tą, kuris jai labiausiai patinka. Jei tai šitas, ką gi, ji jį pasirinko, tiesa?

– Taip.

– Galų gale sprendžia ji. Ne mes. Ne kiti. Ji. Ir nieko čia nepadarysi, tiesa?

– Ne, nieko.

– Ir galų gale ji neblogai išsirinko, a? Nesuprantu, kodėl turėtume kištis.

– Ne. Mes nesikišime.

– Ne, nė sekundei.

– Tiesą sakant, tai tikrai ne mūsų reikalas.

– Ne, – pakartojo Adamsbergas.

– Ką darome? – paklausė Solimanas po naujos pauzės. – Išlipam?

Nakvišius virš žarijų įtaisė groteles ir nerūpestingai išdėliojo ant jų pjausnius ir pomidorus.

– Iš kur ištraukei groteles? – paklausė jo Solimanas.

– Tai vištų narvelis. Biutejis paliko jį sunkvežimyje. Karštis viską išdezinfekuoja.

Nakvišius žvilgtelėjo, kaip kepa mėsa, paskui visiškoje tyloje padalijo duotis.

– Kaip žvakės? – paklausė Kamilė.

– Penkios Sen Pjer diu Seni, – atsakė Adamsbergas. – Matyt, uždegė jas apie trečią. Jis laikosi savo

kelio. Reikėtų išjudėti jau šįvakar, Kamile. Dabar, kai Lioransas čia, galime važiuoti.

– Tu nori važiuoti į Sen Pjerą?

– Jo ten nebėra. Jis priekyje. Išskleisk žemėlapį, Solai.

Solimanas atstūmė stiklines, ištiesė ant dėžės žemėlapį.

– Matai, – tarė Adamsbergas peilio galu rodydamas į kelią, – trasa čia užlūžta ir pasuka tiesiai į vakarus Paryžiaus link. Net jei jis ir nenori kirsti autostrados, tai būtų galėjęs pasukti anksčiau, čia, šituo keliuku, arba čia. Užuot tai padaręs, sukaria trisdešimties kilometrų lankstą. Tai kvailystė, nebent jam būtinai reikia pervažiuoti Belkurą.

– Tai nekrinta į akis, – tarė Solimanas.

– Ne, – sutiko Adamsbergas.

– Masaras žudo, kai jam kas stoja skersai kelio.

– Labai gali būti. Bet norėčiau, kad šįvakar nuvažiuotume į Belkurą. Miestelis, rodos, nedidelis. Jeigu ten kur nors stovi kryžius, surasime jį ir ten apsistosime.

– Aš tuo netikiu, – pasakė Solimanas.

– O aš – taip, – netikėtai prabilo Lorensas. – Nėra tikra, bet labai įmanoma. *Bullshit.* Jau pakankamai šitaip prižudė.

– Jei išbaidysime jį Belkure, jis trauks žudyti kitur, – atsigręždamas į kanadietį tarė Solimanas.

– Dar neaišku. Turi maniakiškų idėjų.

– Jis ieško avių, – pasakė Solimanas.

– Įsisuko į žmones, – atsiliepė Lorensas.

– Tu sakei, kad jis išlies pyktį ant moterų, – tarė Kamilė.

– Apsirikau. Lieja pyktį ne ant moterų, kad jomis pasinaudotų, o ant vyrų, kad atkeršytų. Maždaug tas pats.

Nei Belkure, nei aplinkiniuose keliuose jokio kryžiaus nebuvo. Kamilė pastatė furgoną jaunomis slyvaitėmis apsodinto sklypo pakraštyje, prie įvažiavimo į plentą, kuris kirto miestelį. Adamsbergas juos aplenkė ir nuvažiavo įspėti vietinės žandarmerijos.

Solimanas laukė jo vienas. Adamsbergo gudrybės jį trikdė, neišsamūs samprotavimai žadino nepasitikėjimą. Tačiau jo skepticizmas nepakirto ištikimybės, kurią pajuto Adamsbergui nuo pat pirmųjų valandų. Logikos, sveiko proto atžvilgiu Solimanas su juo ginčijosi. Bet iš prigimties buvo veiksmo žmogus, tad pritarė jo veiksmams, net ir negalėdamas jų perprasti.

– Kokie tie žandarai? – paklausė, kai Adamsbergas apie vidurnaktį grįžo prie sunkvežimio.

– Geri vaikinai, – atsakė Adamsbergas. – Nusiteikę bendradarbiauti. Stebės miestelį, kol gaus naują įsakymą. Kur kiti?

– Nakvišius ten po slyva. Gurkšnoja baltąjį.

– O kiti? – neatlyžo Adamsbergas.

– Išėjo pasivaikščioti. Traperis pasakė Kamilei, kad nori pabūti su ja vienas.

– Gerai.

– Manau, jie turi teisę, ar ne?

– Taip, aišku, kad taip.

– Taip, – pakartojo Solimanas.

Jis nukabino mopedą, užvedė motorą.

– Važiuoju į miestą, – tarė. – Pažiūrėsiu, ar dar atidaryta kokia kavinė.

– Yra tokia už merijos.

Solimanas nutolo keliu. Adamsbergas įlipo į sunkvežimį, apžiūrėjo žvakę, per septynias valandas nudegė daugiau kaip pusė. Užpūtė ją, paėmė taburetę ir stiklinę ir prisiartino prie Nakvišiaus, kuris dūlavo lauko gale, įsitaisęs tamsoje už kokių penkių dešimčių metrų.

– Prisėsk, vyruti, – pakvietė Nakvišius, kai jis priėjo.

Adamsbergas pastatė šalia jo taburetę, ištiesė stiklinę.

– Miestas stebimas, – pasakė. – Jei Masaras iškiš galvą, smarkiai rizikuos.

– Tada neiškiš.

– Dėl to man ir neramu.

– Reikėjo neduoti jiems maršruto, vyruti.

– Tai buvo vienintelis būdas sužinoti.

– Aha, – atsiliepė Nakvišius pildydamas stiklinę. – Aš sumečiau, kad čia klasta. Tačiau tas žmogus – vilkolakis, vyruti. Gal jis savo aukas ir pasirenka, aš nesakau ne. Aišku, veikiausiai užgyveno priešų, kai buvo pynėjas. Bet žudo juos kaip vilkolakis. Tokios tokelės. Pamatysi, kai jį pristversim.

– Pamatysiu.

– Dar neaišku, ar jį pristversim. Mano galva, reikės gerokai palaukti.

– Ką gi, palauksime. Lauksim tiek, kiek reikės. Čia, po šita slyva.

– O kaipgi, vyruti. Palauksime. Ir jei reikės, liksime čia iki gyvenimo pabaigos.

– Kodėl ne? – atsiliepė Adamsbergas šiek tiek apmaudžiai.

– Tik jei lauksime, reikės pagalvoti, kaip prasimanyti vynelio.

– Pagalvosime.

Nakvišius gurkštelėjo vyno.

– Ir dar reikės pagalvoti apie anuos motociklininkus, – kalbėjo toliau.

– Aš nepamiršau.

– Tai šliužai. Jei ne šautuvas, jie būtų sudoroję mano Solimaną ir sumaitoję tavo Kamilę. Patikėk.

– Aš tavim tikiu. O Kamilė ne mano.

– Nereikėjo uždrausti man šauti.

– Ne, reikėjo.

– Būčiau taikęs į kojas.

– Netikiu.

Nakvišius gūžtelėjo pečiais.

– Žiūrėk, – tarė. – Štai jie grįžta. Jaunoji moteris ir traperis.

Nakvišius palydėjo akimis keliu artėjančius šviesius siluetus. Kamilė pirma įlipo į sunkvežimį, Lorensas dvejodamas stabtelėjo prie durų sąvaros.

– Kokį velnią jis ten veikia? – pratarė Nakvišius.

– Kvapas, – spėjo Adamsbergas. – Riebalinis prakaitas.

Piemuo kažką burbtelėjo, kiek iš aukšto stebėdamas kanadietį. Lorensas, regis, pasiryžo, atmetė atgal

plaukus ir vienu šuoliu liuoktelėjo į sunkvežimį, lyg nertų į vandenį.

– Atrodo, jis liūdi, nes senasis vilkas, kuriuo jis rūpinosi... ką gi, jis mirė, – vėl prabilo Nakvišius. – Štai kuo jie užsiima Merkantūre. Šeria senius. Ir, atrodo, greitai jis sugrįš į Kanadą. Tai ne gretimos durys.

– Ne.

– Jis bandys išsivežti.

– Senąjį vilką?

– Sakau tau, senasis vilkas mirė. Jis bandys išsivežti Kamilę. O ji – ji bandys su juo išvažiuoti.

– Tikriausiai.

– Reikės ir apie tai pagalvoti.

– Tai ne tavo rūpestis, Nakvišiau.

– Kur tu šiąnakt miegosi?

Adamsbergas patraukė pečiais.

– Po šita slyva. Arba savo mašinoje. Nešalta.

Nakvišius linktelėjo, pripylė abi stiklines ir nutilo.

– Tu ją myli? – po kelių minučių tylos paklausė savo dusliu balsu.

Neatsakydamas Adamsbergas vėl patraukė pečiais.

– Man nusišvilpt, kad tu tyli, – pasakė Nakvišius, – miego aš nenoriu. Visą naktį galiu tave klausinėti. Kai patekės saulė, tu mane rasi čia, ir aš vėl tavęs klausiu, kol man atsakysi. O jei po šešerių metų mudu abu vis dar būsime čia ir po slyva lauksime Masaro, aš ir vėl tavęs paklausiu. Man nusišvilpt. Miego aš nenoriu.

Adamsbergas nusišypsojo, gurkštelėjo vyno.

– Tu ją myli? – pakartojo Nakvišius.

– Užknisai mane su savo klausimu.

– Tai įrodymas, kad klausimas geras.

– Aš nesakiau, kad blogas.

– Man nusišvilpt, turiu visą naktį. Miego aš nenoriu.

– Jei žmogus užduoda klausimą, – pasakė Adamsbergas, – vadinasi, jau žino atsakymą. Kitaip nelaido liežuvio.

– Teisybė, – pritarė Nakvišius. – Atsakymą aš jau žinau.

– Matai.

– Kodėl užleidi ją kitiems?

Adamsbergas tylėjo.

– Man nusišvilpt, – pasakė Nakvišius. – Miego aš nenoriu.

– Po velnių, Nakvišiau. Ji ne mano. Niekas nėra niekieno.

– Negudrauk su savo pamokslais. Kodėl užleidi ją kitiems?

– Paklausk vėjo, kodėl jis netūno medžio šakose.

– Kas tas vėjas? Tu? Ar ji?

Adamsbergas nusišypsojo.

– Mes keičiamės vaidmenimis.

– Tai ne taip jau blogai, vyruti.

– Bet vėjas nulekia sau, – tarė Adamsbergas.

– Ir sugrįžta, – atitarė Nakvišius.

– Čia ir bėda. Vėjas visada sugrįžta.

– Po paskutinę, – įspėjo Nakvišius tamsoje apžiūrinėdamas butelį. – Reikia normuoti.

– O tu, Nakvišiau? Tu ką nors mylėjai?

Nakvišius tylėjo.

– Man nusišvilpt, – pasakė Adamsbergas. – Miego aš nenoriu.

– Žinai atsakymą?

– Siuzaną – visą gyvenimą. Štai kodėl aš ištuštinau tavo šovininę.

– Šušiktas faras, – pratarė Nakvišius.

Adamsbergas grįžo prie automobilio, išėmė iš bagažinės apklotą ir įsitaisė ant užpakalinės sėdynės, pravėręs dureles, kad galėtų ištiesti kojas. Apie antrą nakties virš laukų nugrumėjo audra ir ėmė lyti, smulkus ir įkyrus lietus privertė jį susiriesti savo būste. Ne, jis nebuvo iš aukštaūgių – metras septyniasdešimt vienas, mažiausias leistinas policininko ūgis, bet tokia poza galiausiai pasidarė nepatogi.

Jei taip pamąsčius, galbūt jis net pats žemiausias policininkas Prancūzijoje. Tai jau šis tas. O kanadietis aukštas. Kur kas aukštesnis už jį. Ir neabejotinai gražesnis. Netgi gerokai gražesnis negu jis tikėjosi. Tvirtas, patikimas. Puikus pasirinkimas, kur kas geresnis už jį. O jis – nieko vertas. Vėjas laukuose.

Žinoma, jis myli Kamilę, niekada nė nebandė to neigti. Kartais tai suvokdavo, kartais puldavo jos ieškoti, paskui apie tai nebegalvodavo. Kamilė buvo jo natūralus potraukis. Tos dvi naktys greta jos buvo kur kas sunkesnės nei jis būtų galėjęs įsivaizduoti. Šimtą kartų jo ranka tiesėsi prie jos. Tačiau neatrodė, kad Kamilė ko nors prašytųsi. Gyvenk savo gyvenimą, drauguži.

Taip, žinoma, jis myli Kamilę, myli ją pačiose savo gelmėse, pačiame pakraštyje tų nežinomų žemių, kurias nešiojasi savyje it kokį povandeninį pasaulį, artimą ir svetimą. Žinoma. Ir kas iš to? Niekur neparašyta, kad privalu įgyvendinti kiekvieną savo užmačią. Adamsbergo mintys ne visada virsdavo veiksmais. Svajų erdvė kartais be pėdsakų sugerdavo daugybę impulsų ir siekių.

O be to, dar tas siaubingas vėjas, be paliovos genantis jį vis toliau į priekį, kartais su šaknimis išplėšiantis jo kamieną. Tačiau šį vakarą jis – medis. Jis būtų norėjęs sulaikyti Kamilę tarp savo šakų. Bet kaip tik šį vakarą Kamilė buvo vėjas. Greitai skriejantis iki pat aukštumų, iki pat sniegynų. Su tuo velnio kanadiečiu.

XXX

Septintą valandą ryto perdrėkęs ir visas maudžiantis Adamsbergas persikraustė ant priekinės sėdynės, užvedė motorą ir nuvažiavo tiesiai į Belkurą, nelaukdamas, kol pabus kiti. Stabtelėjo prie viešosios pirties, kurioje užtruko dvidešimt minučių stovėdamas po dušu, atlošęs galvą po šilta srove, nukoręs rankas.

Apsišvarinęs, viską pamiršęs, pusvalandį praleido kavinėje, paskui pasiieškojo mieste atokaus kampelio, kad paskambintų Danglarui. Šįsyk ilgas tyrimas, susijęs su Sabrina Monž, kurį jis buvo pradėjęs, pagaliau atvedė prie apčiuopiamų pėdsakų, užsibaigiančių viename kaime į vakarus nuo Gdansko.

– Ar Giulvenas laisvas? – paklausė jis. – Pasakykite jam, kad nedelsdamas važiuotų, ir įspėkite Interpolą. Kai jau turės nuotraukas, tegu išsiunčia man ekspresu iš Gdansko į Belkuro žandarmeriją Aukštutinės Marnos departamente. Ir dar, Danglarai – atsiųskite man visą lenkų dosjė, asmens dokumentus, adresus. Ne, drauguži, mes vis tebelaukiame. Manau, jis smogs čia, Belkure, ar kur nors netoliese. Ne, drauguži, nežinau. Praneškite man, jei ji dings.

Adamsbergas įėjo į žandarmeriją. Šiandien budėjo viršila Hiugas Emonas; Adamsbergas prisistatė.

– Tai jūs įvarėte į prakaitą naktinę brigadą, – pasakė Emonas.

– Maniau, teisingai darau.

– Nieko tokio, – tarstelėjo Emonas.

Viršila buvo išstypęs, geibus šviesiaplaukis, mažumą pablukęs. Neįprastas žandarmerijai reiškinys – jis buvo drovus, bemaž įsitempęs, kartais pagarbus. Kalbėjo taisyklingai, labai santūriai, vengdamas trumpinių, keiksmažodžių, ištiktukų. Čia pat užleido Adamsbergui pusę savo kabineto.

– Emonai, – tarė Adamsbergas, – kolegos iš Vilaro ir Buro turi atsiųsti mums Serno ir Degi dosjė. Piuižirono viršila turėtų atsiųsti mums tai, ką turi apie Ogiustą Masarą, bet gali būti, kad delsia. Būtų gerai, jei jam paskambintumėte. Tas viršila nemėgsta civilių.

– Ar nebuvo ir trečios aukos? Moters?

– Aš nepamiršau. Tačiau ta moteris buvo nužudyta, nes šį tą apie Masarą žinojo, bent man taip atrodo. Kiti du papjauti dėl kitos priežasties. Tos priežasties aš ir ieškau.

– Ar jūs įsitikinęs, – tęvu balsu paklausė Emonas, – kad trečiasis užpuolimas įvyks Belkure?

– Jis savo kelyje daro lankstą, kad čia užsuktų. Tačiau gali būti, kad jis ir už poros šimtų kilometrų.

– Man atrodo, kad neprotinga atmesti atsitiktinumą, – neatlyžo sumišęs Emonas. – Tie du vyrai buvo įpratę bastytis naktimis. Juk galėjo tiesiog atsitiktinai susidurti su Masaru.

– Iš tikrųjų, – pritarė Adamsbergas. – Galėjo.

Dieną Adamsbergas praleido žandarmerijos būstinėje ar jos prieigose, tai skaitinėdamas dosjė, tai nugrimzdamas į svajas. Skaitė Adamsbergas lėtai, stačiomis, dažnai, kai jo lakios mintys nukrypdavo nuo teksto, grįždamas prie tos pačios eilutės.

Jau keli metai jis stengėsi sudrausminti savo protą, ėmė užsirašinėti. Tos priverstinės pratybos geidžiamų rezultatų nedavė.

Jis papietavo su Emonu, paskui patraukė į laukus, ieškodamas gyvybiškai jam šiuo metu svarbaus kampelio, gana lengvai tokį rado už trijų kilometrų nuo Belkuro, netoli gervuogių ir sausmedžių užgožto malūno. Išsitraukė bloknotą, daugiau kaip valandą keverzojo jame, piešė medžius, augančius jam prieš akis, paskui grįžo į savo laikiną kabinetą. Su droviuoju viršila jautėsi visai jaukiai, ir jam buvo geriau čia, negu stovykloje prie sunkvežimio. Ne, Lorensas jo nevaržė. Adamsbergas beveik visiškai nežinojo, kas yra pavydas. Kai pastebėdavo šį pražūtingą ir skausmingą jausmą kituose, jam atrodydavo, kad jam pačiam trūksta kažkokio šulo, dar vieno iš daugybės kitų, kurių jam stinga. Tačiau nebuvo tikras, kad jo buvimas kanadiečiui būtų prie širdies. Lorensas kelissyk metė į jį ramų klausiantį žvilgsnį, kuris, regis, sykiu reiškė ir „aš čia“, ir „ko tau reikia?“. Ir Adamsbergui tikrai būtų buvę sunku atsakyti. Labai sėkmingas pasirinkimas, to nepaneigsi. Tik kad Lorensas ne iš šnekiųjų, ir kartais jį sunku suprasti. Adamsbergas svarstė, ką galėtų reikšti tas „bulšitas“, kurį jis visą laiką mini. Galbūt jo motiną?

Ermelis paskambino apie penktą.

– Matėte dosjė, bičiuli? – pasiteiravo. – Ne itin įdomu, tiesa? Ir nieko bendro tarp tų dviejų vyrų. Jie niekada negyveno viename kvartale. Aš patikrinau visų Grenoblio organizacijų sąrašus per trisdešimt metų. Ir nieko, bičiuli. Jie nesusitikinėjo tuose pačiuose rateliuose. Dabar nagai. Tie, kuriuos rado Masaro lūšnoje, ir tie iš plyšio lange. Vienas prie vieno. Vagelės tiksliai atitinka. Ką pasakysite? Piuižirono viršila atkakliai tebenaršo tualete, ieškodamas nagų. Kai ką įsikala į galvą, tai ta mintis varo jį pirmyn kaip garvežys. Kvailys ir bukagalvis, jeigu norite žinoti mano nuomonę, bičiuli. Jis nieko neras. Masaras kramtė nagus lovoje, kaip aš ir sakiau. Pasakiau viršilai, kad liautųsi, mes jau turime pavyzdžius, bet jis nori būti teisus. Mano nuomone, prasikuis tame tualete iki pensijos, gali būt ramus. Priminiau jam, kad mes laukiame informacijos apie Masarą, bet nepanašu, kad jis sukrustų. Tas tipas šnekasi tik su kariškiais. Dėl to vyruko nuotraukos kreipsiuosi tiesiai į jo darbdavį – taip sutaupysime laiko. Paskui padarysime taip, kaip sakėme – išsiuntinėsime po komisariatus.

Sulig kiekviena valanda darėsi vis karščiau. Adamsbergas vienas pavakarieniavo tos pačios kavinės terasoje, paskui paslankiojo tamsiomis gatvėmis. Apie aštuntą nusprendė grįžti į kolektyvinį gyvenimą.

Solimanas ir Kamilė rūkė ant sunkvežimio laiptelių. Prieblandoje švylavo slyvų lauke įsitaisiusio Nakvišiaus siluetas. Motociklo nebuvo.

Pasirodžius Adamsbergui, Solimanas pašoko.

– Nieko naujo, – pasakė Adamsbergas mostelėdamas jam sėstis. – Terlionė su popieriais. Ne, vis dėlto šis tas, – pridūrė kiek pamąstęs. – Viešbutyje rasti nagai iš tikrųjų Masaro.

Adamsbergas apsidairė.

– Lioranso nėra? – paklausė.

– Jis išvažiavo atgal į pietus, – atsakė Kamilė. – Problemos su viza. Greitai grįš.

– Atrodo, nusibaigė jo senasis vilkas, – tarstelėjo Adamsbergas.

– Taip, – nustebusi atsiliepė Kamilė. – Jis buvo vardu Augustas. Nebepajėgė medžioti, ir Lorensas spąstais gaudydavo jam triušius. Bet jis nebeėdė ir mirė. Vienas draustinio sargas pasakė: „Kai nebegali, tai nebegali.“ Ir tai suerzino Lorensą.

– Aš jį suprantu, – pasakė Adamsbergas.

Kol Solimanas ir Kamilė ruošėsi gulti, Adamsbergas nuėjo po slyva išgerti taurelės su Nakvišiumi. Į sunkvežimį įlipo apie pirmą nakties, truputį apsunkusia nuo klastingojo vyno galva. Su sugrįžusiais karščiais riebalinio prakaito tvaikas sustiprėjo. Adamsbergas tyliai praskleidė brezento uždangą. Kamilė miegojo kniūbsčia, antklodė buvo nusmukusi iki pusės nugaros. Jis atsisėdo ant savo lovos ir ilgai į ją žiūrėjo bandydamas mąstyti. Niekad nebuvo praradęs slaptos vilties, kad vieną gražią dieną jam pavyks mąstyti taip, kaip mąsto Danglaras, tai yra pasiekti kažkokių rezultatų. Po kelių minučių pastangų jo mintys nuklydo ir paniro į svajas. Po

ketvirčio valandos jis krūptelėjo – buvo beužsnūstąs. Ištiesė ranką, uždėjo delną Kamilei ant nugaros. „Nebemyli manęs?“ – ramiai paklausė.

Kamilė atsimerkė, pažvelgė į jį tamsoje, paskui vėl užmigo.

Vidury nakties virš Belkuro vėl prapliupo audra, dar smarkesnė negu praeitą naktį. Lietus barbeno į gyvulinio furgono stogą. Kamilė atsikėlė, basnirčia įsispyrė į batus ir nuėjo pritvirtinti aptvaro brezento, kuris plakėsi vėjyje, praleisdamas į vidų vandenį. Vėl patyliukais atsigulė klausydama Adamsbergo alsavimo, lyg stebėtų miegantį priešą. Adamsbergas ištiesė ranką ir paėmė jos delną. Kamilė sustingo, tarsi vienintelis krustelėjimas būtų galėjęs ūmai sužlugdyti padėtį, kaip sakoma – neatsargus judesys sukelia sniego griūtį. Jai atrodė, kad nakčiai prasidėjus Adamsbergas jai kažką pasakė. Taip, dabar ji prisiminė. Veikiau sutrikusi negu pasipiktinusi, ji atsargiu judesiu, be jokių didelių istorijų, pabandė ištraukti ranką nieko neįskaudindama. Tačiau ranka liko, kur buvusi, sugniaužta Adamsbergo pirštų. Ir tenai jai nebuvo blogiau negu kur kitur. Taip ir nesukaupusi ryžto Kamilė ją ten paliko.

Ji blogai miegojo neramiu miegu, kuris buvo jai gerai pažįstamas ir reiškė, kad kažkas ne taip klostosi. Ryte Adamsbergas paleido jos ranką, nusičiupo drabužius ir išlipo iš sunkvežimio. Ir tik tada ji nugrimzdo į ilgą dviejų valandų miegą.

Devintą valandą Adamsbergas išvažiavo pas drovųjį Emoną ir beveik po pusvalandžio grįžo.

– Šam de Melyje papjautos devynios avys, – pranešė.

Solimanas pašoko, nubėgo į sunkvežimį paimti žemėlapio.

– Nebūtina, – ramiai tarė jam Adamsbergas. – Tai prie pat Vokulero, tiesiai į šiaurę. Jis aiškiai nukrypo nuo savo maršruto.

Solimanas sutrikęs pažvelgė į Adamsbergą.

– Tu suklydai, – tarė nuostabos ir nusivylimo kupinu balsu.

Netardamas nė žodžio, Adamsbergas įsipylė kavos.

– Tu klydai, – neatlyžo Solimanas. – Jis pakeitė savo maršrutą. Jis paspruko. Jis nuo mūsų pabėgs.

Pakilo Nakvišius, tiesut tiesutėlis.

– Mes miname jam ant uodegos, – tarė. – Pagal maršrutą ar ne pagal maršrutą. Kylame. Eik, įspėk Kamilę, Solai.

– Ne, – pasakė Adamsbergas.

– Kas ne? – paklausė Nakvišius.

– Nekylame. Liekame čia. Niekur nejudame.

– Masaras Vokulere, – pakėlė balsą Solimanas. – O mes važiuojame ten, kur važiuoja Masaras. Į Vokulerą.

– Į Vokulerą mes nevažiuosime, – pasakė Adamsbergas, – nes to jis ir nori. Masaras iš kelio neiškrypo.

– Ak, ne? – tarstelėjo Solimanas.

– Ne. Jis tik nori, kad mes paliktume Belkurą.

– Ir kuriems galams?

– Kad būtų ramu. Jis Belkure turi kažką nužudyti.

– Nesutinku, – įnirtingai krestelėjo galvą Solimanas. – Kuo ilgiau čia stirksosime, tuo labiau jis nuo mūsų nutols.

– Niekur jis nenutols. Jis mus stebi. Jeigu nori, važiuok į Vokulerą, Solimanai. Pirmyn, jei taip nori. Turi mopedą, gali važiuoti. Ir tu važiuok, jei nori, Nakvišiau, paprašyk Kamilės. Vairuoja ji. O aš lieku čia.

– Kas mums įrodys, kad tu teisus, vyruti? – nebe taip tvirtai paklausė Nakvišius.

Adamsbergas gūžtelėjo pečiais.

– Atsakymą tu žinai, – pratarė.

– Lankstas kelyje?

– Be kita ko.

– Tai menkniekis.

– Bet jo niekaip nepaaiškinsi. Yra ir kitų.

Draskomas maištingų jausmų ir atsidavimo Solimanas ištisą valandą žingsniavo pirmyn atgal sunkvežimio pašone – tai buvo jo teritorija – kol galop apsisprendė. Galiausiai išsitraukė baltinius ir mėlynąjį dubenį, o tai reiškė, kad sudėjo ginklus.

Adamsbergas grįžo į savo automobilį. Jo laukė Vokulero žandarmerijoje, prasidėjo tyrimas. Prieš praverdamas dureles jis išsitraukė pistoletą ir patikrino, ar užtaisytas.

– Ginkluojiesi? – paklausė Nakvišius.

– Rytiniame laikraštyje paminėta mano pavardė, – susiraukė Adamsbergas. – Kažkas prasitarė. Nežinau kas. Bet dabar, jei ji manęs ieško, tai ras.

– Žudikė?

Adamsbergas linktelėjo galvą.

– Ji į tave šaus?

– Taip. Paleis dailią mažą kulkelę man į pilvą. Budėk, Nakvišiau, saugok mane. Ištįsusi, perkarusi rudė, ratilai po įdubusiomis akimis, ilgi garbanoti plaukai, maža noselė, pamėlusi oda. Kartais ją lydi dvi džiūsnos mergiūkštės. Še, pažiūrėk, – pasakė traukdamas iš kišenės nuotrauką.

– Kaip ji rengiasi? – rimtai paklausė Nakvišius apžiūrinėdamas atspaudą.

– Visą laiką persirenginėja. Ir grimuojasi kaip koks vaikas.

– Perspėti kitus?

– Taip.

Likusią dienos dalį Nakvišius praleido su Emonu ir Vokulero policininkais. Emonas pirmą kartą susidūrė su didžiojo vilko piktadaryste, ir kruvinas susidorojimas su kaimene padarė jam įspūdį. Į pavakarę Dino policija atsiuntė į Belkurą Masaro nuotrauką, ir Emonas pasišovė ją padidinti ir išsiuntinėti po žandarmerijas. Užtat dosjė iš Piuižirono vis nebuvo. Adamsbergas kurį laiką įdėmiai apžiūrinėjo Ogiusto Masaro portretą. Stambus veidas, išblyškęs ir niūrus, nedraugiškas, ne itin malonus. Glotnūs putlūs skruostai, žema kakta po juodų plaukų karčiukais, arti sustatytos tamsios akys, nevešlūs antakiai, kažkoks snūduriuojantis žiaurumas.

Danglaro paruošta dosjė pasiekė Belkurą septintą valandą vakaro. Adamsbergas rūpestingai ją perlenkė, įsikišo giliai į vidinę kišenę ir grįžo prie sunkvežimio.

Prieš guldamas jis išėmė savo trys šimtai penkiasdešimt septintąjį iš dėklo ir pasidėjo prie lovos, po dešine ranka. Išsitiesė lovoje, paėmė Kamilės ranką ir užmigo. Ištuštėjusia galva Kamilė kurį laiką žvelgė į savo ranką ir paliko ją ten, kur yra.

Užuot palikęs Interloką viduje, susiraičiusį jo kojūgalyje, Nakvišius prisakė jam budėti lauke.

– Tykok tos merginos, – paliepė kasydamas jam ausis. – Aukštos, rudos, perkarusios. Ji – žudikė. Skalyk, kiek galėdamas. Nesijaudink, – pridūrė apžvelgęs dangų, – šiąnakt nelis.

Interlokas, atrodo, viską suprato ir susiraitė ant žemės.

Ketvirtadienį, liepos antrąją, kaitra pasidarė nebepakenčiama. Visi prislėgti laukė. Kamilė nuvairavo sunkvežimį iki miestelio, kad papildytų vandens atsargas. Nakvišius paskambino kaimenei sužinoti, kaip Žoržo koja. Solimanas įsikniaubė į žodyną. Truputį sugluminta savo kairiosios rankos vangumo – sveikas protas, rodos, neturėjo jai jokios įtakos – Kamilė numojo ranka į muziką ir įsikniaubė į *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogą*. Tarp visų kitų ten tikrai bus koks agregatas, padėsiantis jai rasti išeitį iš tos opios padėties, kurioje ji atsidūrė. Pavyzdžiui, *automatinis kuro srauto pertraukiklis* jai atrodė pasižymintis reikiamomis savybėmis. Jeigu Adamsbergas paleistų jos ranką, problema išsispręstų savaime. Paprasčiausia būtų paprašyti.

Apie Šomo avidėje naktį išskerstas avis Puasi le Rua žandarai savo Vokulero kolegoms pranešė tik apie penktą valandą vakaro. Vokulero policininkai neskubėjo įspėti Belkuro, ir naujieną Adamsbergas sužinojo tik aštuntą vakaro.

Ant medinės dėžės jis išskleidė žemėlapį.

– Penkiasdešimt kilometrų į vakarus nuo Vokulero, – pratarė. – Vis už maršruto ribų.

– Jis tolsta, – burbtelėjo Solimanas.

– Mes niekur nejudame, – pasakė Adamsbergas.

– Jis nuo mūsų paspruks! – riktelėjo jaunuolis pašokdamas.

Nakvišius, už poros metrų kurstantis ugnį, ištiesė lazdą ir palietė ja jaunuolį.

– Nesinervink, Solai, – tarė. – Mes jį pričiupsime. Kas beatsitiktų, pričiupsime.

Solimanas klestelėjo ant taburetės – susikrimtęs, išsekęs, kaip kiekvieną kartą, kai Nakvišius paliesdavo jį lazda. Kamilė svarstė, ar jis ten kažko pridėjęs į vidų, ar ką.

– *Paklusnus*, – bambtelėjo Solimanas. – *Greitas paklusti, klusnus.*

Po vakarienės Kamilė sunkvežimio kabinoje atkakliai iki išsekimo skaitinėjo katalogą. Praeitą naktį ji beveik nemiegojo, ir jai lipo akys. Apie antrą nakties ji atsargiai, kaip koks šnipas, nusėlino į savo lovą. Solimanas su mopedu vis dar buvo miestelyje. Nakvišius ėjo sargybą prie kelio. Jis budėjo. Tykojo rudaplaukės

merginos. Saugojo Adamsbergą, o Trikotažas gulėjo jam ant kojų. „Man nusispjaut, miego aš nenoriu“, – pasakė jis.

Iš pradžių Kamilė prisėdo ant Solimano lovos ir nusiavė batus, netgi pasiryžusi žengti ant nevalyvų gyvulinio furgono grindų. Taip bus išvengta grėsmės pažadinti Adamsbergą. O kas nepabunda, tas nieko nepaima už rankos. Ji lėtai praskleidė brezentą ir patyliukais, apskaičiuodama kiekvieną judesį, be garso jį nuleido. Išsitiesęs ant nugaros, Adamsbergas tolygiai alsavo. Ji atsargiai, kaip koks vagis, nustypino siauru praėjimu, skiriančiu dvi lovas, stengdamasi neužkliudyti pistoleto, tviskančio ant grindų. Adamsbergas ištiesė į ją rankas.

– Eikš, – tyliai pratarė.

Kamilė sustingo tamsoje.

– Eikš, – pakartojo jis.

Ištuštėjusia galva Kamilė neryžtingai žengtelėjo į priekį. Iš tos tuštumos gelmių kilo migloti prisiminimai, kuždantys šešėliai. Jis palietė ją ranka ir prisitraukė prie savęs. Kamilė trumpam išvydo – jau iš arčiau, bet tarsi įspraustas tarp storų stiklų, nepasiekiamas savo ankstesnių geismų apybrėžas. Adamsbergas švelniai perbraukė jos skruostą, plaukus. Kairėje rankoje vis dar spausdama katalogą, Kamilė tamsoje atmerkė akis, sutelkusi dėmesį labiau į virtinę trapių vaizdinių, išnirusius iš užsklęstų jos atminties kertelių, negu į veidą, atsuktą į ją. Ištiesė to veido link ranką, apimta nerimo, kad sulig tuo prisilietimu kažkas sprogs. Galbūt tas storas stiklas. Arba nė neįtarti atminties triumai, prikimšti senų,

tačiau dar pravarčių dalykėlių, kurie klastingai laukė užsislėpę, mesdami iššūkį laikui. Maždaug taip ir įvyko – pratisas sprogimas, veikiau bauginantis negu malonus. Ji atidžiai stebėjo šitą trenksmą ir pribloškiantį chaosą, pasipylusį iš jos pačios laivo. Norėjo viską sudėlioti, sutureti, surikiuoti. Bet kadangi viena Kamilės dalis geidė sumaišties, ji pasidavė ir išsitiesė greta jo.

– Ar žinai istoriją apie medį ir vėją? – paklausė Adamsbergas spausdamas ją glėbyje.

– Tai kažkokia Solimano istorija? – sušnibždėjo Kamilė.

– Tai mano istorija.

– Ne per daug mėgstu tavo istorijas.

– Šita nėra bloga.

– Vis dėlto aš ja nepasitikiu.

– Tavo tiesa.

XXXI

Kai Solimanas pašaukė ją iš už brezento, buvo jau po dešimtos.

– Kamile! – riktelėjo jaunuolis. – Dieve mano, kelkis. Faras išvažiavo.

– Ir ką aš, tavo nuomone, turiu daryti? – atsiliepė Kamilė.

– Eikš šen! – pašaukė Solimanas.

Jaunuolis buvo labai susijaudinęs. Kamilė apsirengė, apsiavė batus ir išėjo pas jį į lauką prie medinės dėžės.

– Vis dėlto jis atėjo, – tarė Solimanas. – Ir niekas jo nematė. Nei jo mašinos, nei jokio velnio.

– Apie ką tu kalbi?

– Apie Masarą, velniai griebtų! Nesupranti?

– Jis užpuolė?

– Šiąnakt jis papjovė žmogų, Kamile.

– Velniava, – sušnibždėjo Kamilė.

– Mažasis vyrutis buvo teisus, – pareiškė Nakvišius dunkstelėdamas lazda į žemę. – Jis smogė Belkure.

– O sprukdamas pakeliui už trisdešimties kilometrų paskerdė tris avis.

– Pakeliui?

– Taip, Šatoruže. Jis traukia į vakarus, Paryžiaus link.

Kamilė nuėjo paimti žemėlapio, kurio kampai nuo dažno naudojimo jau apsitrynė, ir jį išskleidė.

– Tu nežinai ir kur Paryžius? – irzliai paklausė Solimanas.

– Viskas gerai, Solai, – pasakė Kamilė. – Ar farai mieste jo nematė?

– Jis atkako ne iš tos pusės, – tarė Nakvišius. – Aš visą naktį stebėjau kelią.

– Ir kas nutiko? – paklausė Kamilė.

– Kas nutiko? – riktelėjo Solimanas. – Nutiko tai, kad jis prisistatė su savo vilku ir užsiundė jį ant to vargšelio! Kas dar galėjo atsitikti?

– Nežinau, ko tu taip širsti, – neskubėdamas pratarė Nakvišius. – Jis turėjo nužudyti tą tipą ir jį nužudė. Vilkolakis savo grobio nepraleis.

– Mieste buvo dešimt žandarų!

– Vilkolakis atstoja dvi dešimtis vyrų. Įsikalk tai į makaulę.

– Ar žinoma, kas jis? – pasiteiravo Kamilė.

– Kažkoks senis, tik tiek ir žinoma. Jis papjovė jį už miesto, už dviejų kilometrų nuo čia, kalvose.

– Kodėl jis nusistatęs prieš senius? – sušnabždėjo Kamilė.

– Jis pažinojo tuos tipus, – sumurmėjo Nakvišius. – Jis negali pakęsti tų tipų. Visų.

Kamilė įsipylė kavos, atsiriekė duonos.

– Tu šiąnakt buvai mieste, Solai, – tarė. – Nieko negirdėjai?

Solimanas tylėdamas papurtė galvą.

– Adamsbergas prašė, kad lauktume jo aikštėje, – pasakė. – Jeigu kartais tektų skubiai dumti į Šatoružą. Farai tikriausiai permetė ten visą savo artileriją.

Kamilė lėtai įvažiavo į Belkurą ir pastatė furgoną centrinėje aikštėje, šešėlyje, tarp merijos ir žandarmerijos.

– Laukiame, – tarė Solimanas.

Visi trys sėdėjo sunkvežimio kabinoje netardami nė žodžio. Padėjusi ant vairo rankas, Kamilė stebėjo tylias gatveles. Penktadienį vienuoliktą valandą ryto Belkuro aikštė buvo beveik tuščia. Kartkartėmis praeidavo kokia moteris su pintine. Nuo akmeninio suolo priešais bažnyčią į juos metė žvilgsnį pilkai vilkinti vienuolė, paskui vėl įsikniaubė į storą oda įrištą tomelį. Bažnyčioje suskambino pusę, paskui tris ketvirčius.

– Vienuolėms vasarą tikriausiai karšta, – tarstelėjo Solimanas.

Sunkvežimyje vėl stojo tyla. Bažnyčioje išmušė vidurdienį. Iš šoninės gatvės išniro policijos automobilis ir sustojo prie žandarmerijos. Iš jo išlipo Adamsbergas su Emonu ir dviem žandarais. Jis mostelėjo į furgono pusę ir paskui kolegas įėjo į vidų. Saulė įkaitino aikštę iki baltumo. Vienuolė išsklidusiame platano šešėlyje nejudėjo.

– *Pasišventimas, pasiaukojimas, išsižadėjimas*, – pratarė Solimanas. – Ji laukia aplankymo, – pridūrė su šypsena. – Apreiškimo.

– Nutilk, Solimanai, – pasakė Nakvišius. – Tu man trukdai.

– O ką tu darai?

– Puikiai matai. Aš budžiu.

Bažnyčioje išmušė ketvirtį; iš žandarmerijos išėjo vienas Adamsbergas, jis žingsniavo per ilgą grįstą aikštę furgono link. Kai jau buvo pusiaukelėje, Nakvišius netikėtai puolė iš sunkvežimio, suklupo ant laiptelių ir brinktelėjo ant šaligatvio.

– Gulk, vyruti! – riktelėjo visa gerkle.

Adamsbergas suprato, kad tai skirta jam. Jis krito ant žemės, ir tą pat akimirką pokštelėjo šūvis. Kol vienuolė taikėsi iš naujo, jis iš visų jėgų metėsi prie suolo ir stvėrė ją už sprando, smaugdamas kairiąja ranka. Dešinioji kruvina karojo prie šono. Kamilė ir Solimanas sustingo, jų širdys pašėlusiai daužėsi. Pirmoji atsitokėjo Kamilė, ji iššoko iš sunkvežimio ir pribėgo prie Nakvišiaus, kuris, vis dar tysodamas ant šaligatvio, kikendamas kartojo:

– Gerai, vyruti, gerai!

Prie Adamsbergo bėgo keturi žandarai.

– Jei nepaleisi, aš juos ištvatinsiu! – riktelėjo mergina.

Žandarai sustingo per penkis metrus nuo suolo.

– O jei jie ims šaudyti, aš nudėsiu senį! – pridūrė ji taikydama ginklą į vis dar prisispaudusį prie žemės Nakvišių, kurio pečius apkabinusi prilaikė Kamilė. – O taikausi aš gerai! Paklauskite to šunsnukio, ar aš blogai taikausi!

Aikštę apgaubė mirtina tyla, visi suakmenėjo, nesiryždami nė krustelėti. Vis tebespausdamas merginos kaklą, Adamsbergas palinko jai prie ausies.

– Paklausyk, Sabrina, – švelniai pratarė.

– Paleisk mane, niekše! – pridususi sugargė ši. – Arba aš pribaigsiu tą senį ir šitos sušiktos skylės farus!

– Aš radau tavo berniuką, Sabrina.

Adamsbergas pajuto, kaip mergina jo rankose įsitempia.

– Jis Lenkijoje, – kalbėjo toliau prikišęs lūpas prie pilko vienuolės gobtuvo. – Vienas mano vyrų tenai.

– Meluoji! – pagiežingai sušnypštė Sabrina.

– Jis prie Gdansko. Nuleisk ginklą.

– Meluoji! – riktelėjo mergina kone dusdama, jos vis dar įsitempusi ranka drebėjo.

– Jo nuotrauka mano kišenėje, – toliau kalbėjo Adamsbergas. – Padaryta prieš porą dienų, ten, jam išeinant iš mokyklos. Negaliu jos išimti, tu man sužeidei ranką. O jei tave paleisiu, tu mane nušausi. Ką darome, Sabrina? Nori pamatyti jo nuotrauką? Nori jį atgauti? Ar nori visus išpleškinti ir niekada jo nebepamatyti?

– Tai spąstai, – iškošė Sabrina.

– Tegu prieina kuris nors žandaras. Jis išims nuotrauką ir tau parodys. Tu jį atpažinsi. Pamatysi, kad nemeluoju.

– Tik ne faras.

– Tada kas nors be ginklo.

Sabrina trumpai pamąstė vis dar dusdama Adamsbergo gniaužtuose.

– Gerai, – iškvėpė.

– Solai! – pašaukė Adamsbergas. – Pamažu eik prie mūsų išskėtęs rankas.

Solimanas išlipo iš sunkvežimio ir žengė prie suolo.

– Užeik iš nugaros, prieik prie manęs. Kairėje vidinėje kišenėje yra vokas. Atidaryk jį, išimk nuotrauką. Parodyk jai.

Solas įvykdė ką liepiamas, išėmė iš voko juodai baltą kokių aštuonerių metų berniuko nuotrauką ir atkišo merginai prieš veidą. Sabrina nuleido akis į atvaizdą.

– Dabar palik nuotrauką ant suolo, Solai. Grįžk į sunkvežimį. Tai kaip, Sabrina? Atpažinai mažylį?

Mergina linktelėjo galva.

– Mes jį atgausime, – pasakė Adamsbergas.

– Jie niekada jo negrąžins, – kuštelėjo Sabrina.

– Patikėk, kad taip. Grąžins. Nuleisk ginklą. Man labai rūpi tas senis, kuris tyso ant žemės. Labai rūpi tiedu sunkvežimyje. Rūpi keturi farai priešais, kuriuos pažįstu ne daugiau negu tu. Rūpi mano kailis. Ir rūpi tu. Pajudėsi – jie tave apšaudys. Labai negerai sužeisti farą.

– Jie nuveš mane į belangę.

– Jie nuveš tave ten, kur aš liepsiu. Tavimi užsiimu aš. Nuleisk ginklą. Duokš jį man.

Sabrina nuleido ranką, drebėdama visu liesu savo kūnu, ir ginklas nukrito ant žemės. Adamsbergas lėtai paleido jos kaklą, mostelėjo žandarams, kad atsitrauktų, apėjo suolą ir pakėlė ginklą. Susigūžusi Sabrina prapliupo rauda. Jis įsitaisė šalia, rūpestingai nuėmė jos pilkąjį galvos apdangalą, paglostė rudus plaukus.

– Kelkis, – tarė švelniai. – Tavęs pasiimti atvažiuos vienas maniškių. Vardu Danglaras. Jis nuveš

tave į Paryžių, ir ten tu manęs lauksi. Aš dar turiu darbo čia. Bet tu manęs palauksi. Ir mes važiuosime berniuko.

Sabrina svyruodama atsistojo. Adamsbergas apkabino ją per liemenį ir nulydėjo į žandarmeriją. Vienas žandaras apžiūrinėjo Nakvišiaus kulkšnį.

– Padėkite man įkelti jį į sunkvežimį, – paprašė Kamilė. – Nuvešiu jį pas gydytoją.

– Tame sunkvežimyje dvokia, – pareiškė žandaras guldydamas Nakvišių ant pirmos lovos dešinėje.

– Niekas nedvokia, – atsiliepė Nakvišius. – Tai avių prakaitas.

– Jūs čia ir gyvenate? – paklausė žandaras, šiek tiek sutrikdytas gyvulinio furgono įrangos.

– Laikinai, – atsakė Kamilė.

Čia į sunkvežimį įsiropštė Adamsbergas.

– Kaip jis?

– Kulkšnis, – atsakė žandaras. – Atrodo, niekas nelūžę. Bet verta pasirodyti gydytojui. Ir jums, komisare, – pratarė žiūrėdamas į jo ranką, apvyniotą tvarsčiu.

– Taip, – tarė Adamsbergas. – Žaizda negili. Aš ja pasirūpinsiu.

Žandaras kilstelėjo ranką prie kepurės ir išlipo. Adamsbergas atsisėdo ant Nakvišiaus lovos.

– Na, kaip? – sukikeno Nakvišius. – Išgelbėjau tau kailį, vyruti.

– Jei nebūtum riktelėjęs, kulka būtų pataikiusi man tiesiai į pilvą. Aš jos neatpažinau. Galvoje buvo tik Masaras.

– Na, o aš, – rodydamas sau į akis pasakė Nakvišius, – budžiu. Žinai, ne veltui mane vadina Nakvišiumi.

– Ne veltui.

– Aš niekuo negalėjau padėti Siuzanai, – niūriai pasakė jis, – bet tau – taip. Išgelbėjau tau kailį, vyruti.

Adamsbergas linktelėjo galva.

– Būtum palikęs man šautuvą, – toliau kalbėjo Nakvišius, – būčiau ją pašovęs, jai dar nespėjus tavęs paliesti.

– Ji – vargšė mergina, Nakvišiau. Pakako riktelėti.

– Aha, – nepatikliai pritarė Nakvišius. – Ką tu pasakei jai į ausį?

– Nukreipiau ją nauja vaga.

– A, tiesa, – nusišypsojo Nakvišius. – Prisimenu.

– Aš tau skolingas.

– Aha. Surask man baltojo. Sen Viktoro buteliai jau išsibaigė.

Adamsbergas išlipo iš sunkvežimio, netardamas nė žodžio suspaudė glėbyje Kamilę.

– Tau reikia pasirūpinti ranka, – pasakė Kamilė.

– Taip. Kai Nakvišius bus aplankęs gydytoją, varyk į Šatoružą. Stovėk prie įvažiavimo, keturiasdešimt ketvirtame plente.

XXXII

Kur jie beįsikurtų, stovyklą įrengdavo vis taip pat, pagal griežtas taisykles, nekintančias nė per nago juodymą, tad Kamilei pradėjo painiotis visi tie įvažiavimai į miestelius, kur buvo apsistojęs furgonas. Ta sistema, darnaus ir kruopštaus Solimano proto išdava, visų pirma turėjo atkurti raminamą jaukumą tokiose nudrengtose vietose, kaip stovėjimo aikštelė ar šalikelė. Sunkvežimio gale Solimanas pastatydavo medinę dėžę ir aprūdijusias taburetes – valgomąjį, palei kairįjį šoną būdavo skalbiama, o skaitymo ir apmąstymų kampelis glaudėsi prie dešiniojo sunkvežimio šono. Taigi muziką Kamilė kurdavo kabinoje, tačiau nusileisdavo į apmąstymų kampelį pavartyti katalogo.

Tose pakrikose, pavojingose guitynėse, siejančiose juos su Masaru, Kamilei nustatytoji tvarka buvo tiesiog išganinga parama. Galbūt ne kažin kas kabintis už keturių sudedamų taburečių, bet laikinai jiems tai buvo tapę esmine gaire. Ypač dabar, kai visas jos gyvenimas iš pagrindų susijaukė. Šiandien ji neišdrįso paskambinti Lorensui. Bijojo, kad jos balse nenuskambėtų koks nors tos sumaišties atbalsis.

Kanadietis, žmogus nuoseklus, tikrai būtų atkreipęs į jį dėmesį.

Visą pavakarę Solimanas tampė Nakvišių ant rankų – išlipti, įlipti, nusičiurkšti, pavalgyti – elgdamasis su juo kaip su senu senučiuku.

– Nesvarbu, – aiškino jis jam, – tu kaip reikiant nusivožei nuo tų suknistų laiptelių.

– Jei ne aš, mažojo fariuko jau nebebūtų, – iš aukšto atsakinėjo Nakvišius.

– Nesvarbu, – kartojo Solimanas. – Tu kaip reikiant nusivožei.

Kamilė atsisėdo prie medinės dėžės ant raudonai ir žaliai dryžuotos taburetės, kuri buvo paskirta jai. Solimanas atitempęs pasodino Nakvišių ant geltonosios ir užkėlė jo koją ant didelio apversto dubens. Solimano taburetė buvo mėlyna. Ketvirtoji, mėlynai žalia, atiteko Adamsbergui. Solimanas nenorėjo, kad jie keistų taburetės spalvą.

Adamsbergas grįžo ir užėmė savo vietą apie devintą valandą vakaro. Vienas žandaras atvairavo jo automobilį, kitas atlydėjo jį iki sunkvežimio, nesiryždamas paklausti, kodėl jis atiduoda pirmenybę tai čigonų draugijai, o ne patogiam gretimo Mondidjė miestelio viešbučiui.

Adamsbergas sunkiai nusileido ant jam skirtos taburetės – dešinė ranka įžulniai parišta, veidas kiek sukritęs. Kaire ranka pasmeigė dešrelę ir tris bulves ir nerangiai įsivertė į lėkštę.

– *Negalia,* – tarė Solimanas. – *Nepatogumas, luošumas, padarantis žmogų nepilnavertį.*

– Mano mašinos bagažinėje yra dvi dėžės vyno, – pasakė Adamsbergas. – Atnešk.

Solimanas atkimšo vieną butelį ir pripylė stiklines. Jeigu vynas ne Sen Viktoro, pilstyti gali bet kas. Nakvišius įtariai paragavo, paskui pritariamai linktelėjo.

– Pasakok, vyruti, – paliepė nukreipęs žvilgsnį į Adamsbergą.

– Tas pats atvejis, – atsiliepė Adamsbergas. – Vyrukas papjautas vienu mostu, prieš tai pritrenktas. Du gana ryškūs priekinių žvėries letenų atspaudai. Kaip ir Serno bei Degi, tai žmogus nebejaunas, buvęs prekeivis. Prekiaudamas kosmetika, ne kartą apsukęs Žemės rutulį.

Jis išsitraukė bloknotą ir pažvelgė į jį.

– Polis Eluenas, – pasakė. – Jam buvo šešiasdešimt treji metai.

Jis įsikišo bloknotą.

– Šį kartą, – kalbėjo toliau, – prie žaizdos rasti trys plaukeliai. Jie pasiųsti į ŽKTI, į Roni. Paprašiau jų paskubėti.

– Kas tas ŽKTI? – paklausė Nakvišius.

– Nacionalinės žandarmerijos kriminalinių tyrimų institutas, – atsakė Adamsbergas. – Tas, kuriame su vienu jo kojinės siūleliu galima sužlugdyti žmogų.

– Gerai, – pasakė Nakvišius. – Mėgstu suprasti.

Jis dirstelėjo į savo basas pėdas, įbruktas į didelius batus.

– Visada sakiau, kad kojinės – vienos bėdos, – pridūrė pats sau. – Dabar žinau kodėl. Toliau, vyruti.

– Apžiūrėti tų trijų plaukelių atvyko veterinaras. Pasak jo, jie ne šuns. Taigi vilko.

Adamsbergas pasitrynė ranką kairiu delnu, laistydamas pro šalį, įsipylė stiklinę baltojo.

– Šį kartą, – pasakė, – jis papjautas pievos pakraštyje, jokio kryžiaus ten nėra. Vadinasi, kai prireikia, kad pasisektų, Masaras ne toks jau smulkmeniškas, kaip mums atrodo. Ir nužudytas jis toli nuo namų, matyt, atokiau nuo farų, kurie šlaistėsi po miestą. Peršasi prielaida, kad žudikui pavyko išvilioti jį iš namų. Laiškeliu ar telefono skambučiu.

– Kelintą valandą?

– Apie antrą nakties.

– Pasimatymas antrą nakties? – paklausė Solimanas.

– Kodėl ne?

– Tas žmogus turėjo kažką įtarti.

– Nelygu priežastis, kurią anas jam pateikė. Slapta žinia, šeimos paslaptis, šantažas – yra tiek daug būdų išvilioti žmogų naktį. Nemanau, kad Serno ir Degi taip pat buvo išėję iš namų savo malonumui. Juos iškvietė, kaip ir Elueną.

– Jų žmonos sakė, kad niekas neskambino.

– Tą dieną – ne. Matyt, pasimatymai paskirti anksčiau.

Solimanas susiraukė.

– Žinau, Solai, – tarė Adamsbergas. – Tu tiki atsitiktinumu.

– Taip, – patvirtino Solimanas.

– Kodėl, tavo nuomone, tas senutis, prekiavęs kosmetika, būtų ėjęs pakvėpuoti tyru oru antrą valandą

nakties? Ar pažįsti daug žmonių, kurie eina pasivaikščioti naktį? Žmogus nemėgsta nakties. Žinai, kiek tokių naktibaldų per visą savo gyvenimą pažinojau aš? Du.

– Ką?

– Save ir dar vieną tipą iš mano kaimo Pirėnuose. Vardu Reimonas.

– O toliau? – paklausė Nakvišius, atgalia ranka nubraukdamas Reimoną.

– Toliau – jokio ryšio su Degi ir Serno, taip pat jokios priežasties susitikti su Masaru. Bet šito Elueno atveju reikalas kitoks, – mąsliai pridūrė Adamsbergas.

Nakvišius suko ant kelių tris suktines. Lyžtelėjo popierių, suklijavo, ištiesė Solimanui ir Kamilei.

– Bent vienam žmogui galėjo rūpėti jį nudaigoti, – toliau dėstė Adamsbergas. – Tai ne toks dažnas reiškinys žmogaus gyvenime.

– Tai susiję su Masaru? – paklausė Solimanas.

– Tai sena istorija, – neatsakydamas kalbėjo Adamsbergas. – Paprasta ir kokti istorija, kuri mane domina. Ji įvyko prieš dvidešimt penkerius metus Jungtinėse Valstijose.

– Masaras niekada ten kojos nebuvo įkėlęs, – pasakė Nakvišius.

– Ir vis dėlto mane tai domina, – pratarė Adamsbergas.

Kaire ranka pasirausė kišenėje, išėmė dvi tabletes ir nurijo užgerdamas vynu.

– Dėl rankos, – paaiškino.

– Tempia, vyruti? – paklausė Nakvišius.

– Diegia.

– Ar žinai istoriją apie žmogų, kuris paskolino savo ranką liūtui? – paklausė Solimanas. – Liūtui ji pasirodė paranki ir originali, jis nenorėjo jos grąžinti, ir žmogus nežinojo, ko griebtis, kad atgautų savo gerą.

– Gana, Solai, – nutraukė Nakvišius. – Papasakok tą seną amerikietišką istoriją, vyruti, – paprašė Adamsbergo.

– Tačiau, – toliau pasakojo Solimanas, – kai žmogus vienintele savo ranka sėmė iš tvenkinio vandenį, į jo ąsotį pakliuvo žuvis be pelekų. „Paleisk mane“, – meldė jo žuvis...

– Po velnių, Solai! – sududeno Nakvišius. – Papasakok tą amerikietišką dalykėlį, – pakartojo vėl atsigręždamas į Adamsbergą.

– Gyveno kartą du broliai, Polis ir Simonas Eluenai, – pradėjo Adamsbergas. – Abu prekiavo kosmetika, ir Simonas įsteigė verslo filialą Ostine, Teksase.

– Beprasmiška istorija, – pasakė Solimanas.

– Ten, – tęsė Adamsbergas, – Simonas sugriovė sau gyvenimą, susidėdamas su viena moterimi, prancūze, ištekėjusia už amerikiečio, vardu Ariana Žerman, pagal vyrą Padvel. Jūs manęs klausotės? Nes dažnai pasakodamas aš užmigdau žmones.

– Todėl, kad per lėtai kalbi, – pasakė Nakvišius.

– Taip, – sutiko Adamsbergas. – Jos vyras, tai yra amerikietis Džonas Nilas Padvelas, sugriovė sau gyvenimą užsiliepsnodamas pavydu – jis kankino, paskui pribaigė žmonos meilužį.

– Simoną Elueną, – reziumavo Nakvišius.

– Taip. Padvelą teisė. Brolis Polis – mūsiškis – liudijo teisme ir taip pasiuntė Padvelą už grotų. Kaltinimui jis pateikė brolio laiškus, kuriuose Simonas rašė, koks šiurkštus ir žiaurus Padvelas savo žmonai. Džonas Nilas Padvelas susigriebė dvidešimt metų cypės, iš jų atsėdėjo aštuoniolika. Jei ne Polio liudijimas, būtų galėjęs atsipirkti kur kas trumpesniu terminu, remdamasis laikinu proto aptemimu.

– Jokio ryšio su Masaru, – pasakė Solimanas.

– Ne daugiau negu tavo liūto istorija. Iš cypės Padvelas turbūt išėjo maždaug prieš septynerius metus. Jei tas tipas ir turi ką nudaigoti, tai Polį Elueną. Po teismo Ariana viską metė, su Simono broliu Poliu grįžo į Prancūziją ir vienus ar dvejus metus buvo jo meilužė. Taigi dviguba užgaulė. Jis liudijo prieš Padvelą, paskui atėmė jo žmoną. Šitą istoriją aš išgirdau iš Polio Elueno sesers.

– Bet kas iš to? – paklausė Kamilė. – Elueną nužudė Masaras. Mes turime nagus. Dėl nagų jie pasisako be išlygų.

– Žinau, – tarė Adamsbergas. – Ir dėl tos nagų istorijos man labai neramu.

– O kodėl? – paklausė Solimanas.

– Nežinau.

Solimanas patraukė pečiais.

– Nenutolk nuo Masaro, – pasakė. – Kas mums darbo tas Teksaso katorgininkas.

– Aš nenutolstu. Galbūt artėju. Galbūt Masaras – visai ne Masaras.

– Nepainiok visko, vyruti, – pasakė Nakvišius. – Kiekvienai dienai savas rūpestis.

– Masaras grįžo į Sen Viktorą tik prieš kelerius metus, – patylėjęs vėl prabilo Adamsbergas.

– Maždaug prieš šešerius, – patikslino Nakvišius.

– Ir dvidešimt metų niekas jo nematė.

– Jis klajojo po turgus. Pynė kėdes.

– Kas įrodys? Vieną dieną tas tipas sugrįžta ir sako: „Aš – Masaras." Ir visi atsako: „Tvarka, tu – Masaras, jau senokai tavęs neregėjome." Ir visi įsivaizduoja, kad tai Masaras kaip laukinis gyvena Vanso kalne. Nei tėvų, nei draugų, nei pažįstamų, kurie būtų jį matę nuo jaunų dienų. Kas įrodys, kad Masaras iš tikrųjų Masaras?

– Dieve mano, – tarė Nakvišius, – tai Masaras, velniai tave rautų. Ką čia bandai išrasti?

– O tu pats atpažinai Masarą? – paklausė Adamsbergas žiūrėdamas į Nakvišių. – Ir galėtum prisiekti, kad tai tas pats jaunas vaikinas, kurį matei iškeliaujantį prieš dvidešimt metų?

– Po paraliais, iš tiesų manau, kad tai jis. Aš prisimenu jaunąjį Ogiustą. Buvo nedailus, nerangus, juodais kaip derva plaukais. Bet drąsus ir darbininkas.

– Tokių žmonių tūkstančiai. Ar galėtum prisiekti, kad tai jis?

Nakvišius pasigremžė šlaunį, pamąstė.

– Savo motina – ne, – po kiek laiko tarstelėjo apgailestaudamas. – O jei negaliu prisiekti aš, tai ir niekas Sen Viktore negali.

– Tą aš ir sakau, – tarė Adamsbergas. – Niekas neįrodys, kad Masaras yra Masaras.

– O tikrasis Masaras? – suraukusi antakius paklausė Kamilė.

– Sunaikintas, pašalintas. Pakeistas.

– Kodėl pašalintas?

– Dėl panašumo.

– Įsivaizduoji, kad Padvelas užėmė Masaro vietą? – paklausė Solimanas.

– Ne, – atsiduso Adamsbergas. – Dabar Padvelui šešiasdešimt vieni. Masaras kur kas jaunesnis. Kiek jam duotum, Nakvišiau?

– Jam keturiasdešimt ketveri. Jis gimė tą pačią naktį, kaip ir mažasis Liusjenas.

– Aš neklausiu tavęs tikrojo Masaro amžiaus. Klausiu, kiek metų duotum žmogui, vardu Masaras?

– A-a, – tarstelėjo Nakvišius raukdamas kaktą. – Ne daugiau keturiasdešimt septynerių, ne mažiau trisdešimt septynerių, aštuonerių. Tikrai ne šešiasdešimt vienus.

– Taip ir sutariame, – tarė Adamsbergas. – Masaras nėra Džonas Padvelas.

– Tai kodėl jau visą valandą suki mums dėl jo galvą?

– Taip aš mąstau.

– Koks čia mąstymas. Tai apmąstymai, prieštaraujantys sveikam protui.

– Tikrai taip. Aš taip mąstau.

Nakvišius bakstelėjo Solimanui lazda.

– Pagarbos, – pratarė. – Ką ketini daryti, vyruti?

– Policija nusprendė atspausdinti Masaro nuotrauką ir taip ieškoti liudytojų. Tardytojas pripažįsta, kad turime tam pagrindą. Rytoj jo fizionomija pasirodys visuose laikraščiuose.

– Puiku, – nusišypsojo Nakvišius.

– Aš susisiekiau su Interpolu, – pridūrė Adamsbergas. – Paprašiau išsamios Padvelo dosjė. Laukiu jo rytoj.

– Bet kodėl jis tau rūpi? – pratarė Solimanas. – Net jei tavo teksasietis ir nudobė Elueną, jis nebus lietęs Serno nei Degi, argi ne? Dar mažiau mano motiną, ar ne taip?

– Žinau, – tyliai atsiliepė Adamsbergas. – Kažkas čia ne taip.

– Tai kodėl spyriojiesi?

– Nežinau.

Solimanas nukraustė stalą, nunešė į sunkvežimį dėžę, taburetes, mėlynąjį dubenį. Paskui suėmė Nakvišių per pažastis ir pakinklius ir įbogino į sunkvežimį. Adamsbergas ranka perbraukė Kamilei plaukus.

– Eikš, – pratarė kiek patylėjęs.

– Galiu užgauti tau ranką, – atsakė Kamilė. – Geriau miegoti atskirai.

– Ne geriau.

– Bet taip pat gerai.

– Taip pat gerai. Bet ne geriau.

– O jei užgausiu?

– Ne, – papurtė galvą Adamsbergas. – Tu manęs niekada neužgavai.

Kamilė padvejojo blaškydamasi tarp ramybės ir chaoso.

– Aš tavęs nebemyliu, – pasakė.

– Tai laikina, – atsiliepė Adamsbergas.

XXXIII

Kitą rytą Adamsbergo pasiimti atvažiavo tas pats žandaras ir devintai valandai nugabeno jį į Belkuro žandarmeriją, kur jis praleido dvi valandas su Sabrina Monž kameroje, kurioje ši nakvojo. Danglaras ir leitenantas Giulvenas atvažiavo 11 val. 07 min. traukiniu, ir Adamsbergas patikėjo jiems jaunąją moterį su krūva nereikalingų patarimų. Jis aklai pasikliovė Danglaro diskretiškumu – jo žmogiškųjų santykių srities išmanymą vertino gerokai aukščiau negu savąjį.

Vidurdienį paprašė nuvežti jį į Šatoružą, kad sulauktų ten Džono Nilo Padvelo dosjė iš Interpolo. Šatoružo viršila Fromantenas labai skyrėsi nuo Emono: raudonveidis, kresnas, nelabai greitas talkininkauti civilinei kriminalinei policijai. Jis tvirtino – ir visai pagrįstai – kad komisaras Adamsbergas yra už savo galių zonos ribų ir neturi jokių įgaliojimų, tad ir teisės jam įsakinėti, ko, beje, Adamsbergas ir nedarė. Tik kaip Belkure, kaip ir Burge paprašė informacijos ir davė keletą patarimų.

Kadangi viršila Fromantenas buvo bailys, jis nedrįso imti ir atsikirsti komisarui, pagarsėjusiam dvilype reputacija. Be to, pasirodė jautrus gundančiam

meilikavimui, kurio prireikus Adamsbergas mokėjo griebtis, tad galop dručkis Fromantenas bemaž pakluso komisaro įsakymams.

Jis taip pat laukė fakso iš Interpolo nesuprasdamas, ko Adamsbergas gali tikėtis iš tos persenusios bylos, neturinčios nieko bendra su Merkantūro žvėries antpuoliais. Iš to, ką žinojo, tai yra pasak to, ką papasakojo Elueno sesuo, Simonui Eluenui gerklės niekas neperkando. Jis buvo tiesiog nukeptas amerikietiškai – suvarius kulką į širdį. O prieš tai Padvelas kurį laiką kerštaudamas spirgino jam lytinius organus. Fromantenas susiraukė iš baimės ir pasišlykštėjimo. Jo nuomone, viena pusė amerikiečių – laukiniai, o kita, priešingai, virtusi plastmasiniais žaisliukais.

ŽKTI analizių rezultatai ant viršilos Emono stalo atkeliavo penkiolika trisdešimt, ir jis per penkias minutes perdavė juos Fromantenui. Plaukai, rasti ant Polio Elueno kūno, priklauso *Canis lupus* rūšiai, vilkui paprastajam. Adamsbergas čia pat pasiuntė informaciją Ermeliui, taip pat Monvajanui ir viršilai Brevanui į Piuižironą. Buvo ne prieš pajudinti tą tipą, kuris vis dar nebuvo atsiuntęs Ogiusto Masaro dosjė.

Šį rytą spaudoje pasirodė Masaro nuotrauka, ir laikraščių, televizijos, radijo spaudimas didėjo. Polio Elueno nužudymas ir po to įvykusios Šatoružo avių skerdynės galutinai nuvarė nuo kojų žurnalistus ir policiją. Visuose dienraščiuose buvo atspausdintas kruvinas vilkolakio kelias. Raudonai – kruvina trasa,

kurią jau sukorė psichopatas žudikas, mėlynai – jo numatytas kelias Paryžiaus link, maršrutas, kurį jis pats buvo nubraižęs ir kurio, išskyrus Vokulerą ir Puasi le Rua, iki šiol skrupulingai laikėsi. Miestų ir miestelių, esančių netoli žmogaus ir vilko trasos, gyventojams nuolat buvo primygtinai patariama būti atsargiems ir naktį niekur nevaikščioti. Į visus Prancūzijos komisariatus ir žandarmerijas plūstelėjo pranešimų, įskundimų, parodymų banga. Kol kas į visa tai, kas nebuvo tiesiogiai susiję su raudonąja Masaro trasa, buvo numota ranka. Įvykis buvo milžiniško masto, reikėjo organizuoti ir suderinti įvairius veiksmus vietoje. Įsikišo Kriminalinės policijos valdyba, Žanui Batistui Adamsbergui buvo pavesta prisiimti ir koordinuoti vilkolakio bylą. Ši naujiena jį pasiekė Šatoruže apie septintą valandą vakaro. Nuo tos akimirkos viršila Fromantenas, įtaikaudamas komisaro norams, nedrįso nė pyptelėti. Tačiau Adamsbergui ne kažin ko tereikėjo. Jis laukė dosjė iš Interpolo. Išimties tvarka šį šeštadienį jis nė sykio neišėjo pasibastyti po laukus, stačiomis keverzojo savo piešimo bloknote ir tykojo fakso traškėjimo. Jis piešė viršilos Fromanteno galvą.

Dokumentai iš Ostino Teksase *Police Department* skyriaus, pasirašyti leitenanto Lensono, atkeliavo prieš šešias vakaro. Adamsbergas skubiai, bet ne per daug skubiai, stvėrė lapus ir perskaitė juos stovėdamas, atsirėmęs į Fromanteno kabineto langą.

Santuokinė ir kriminalinė Džono N. Padvelo istorija, regis, visais punktais atitiko Polio ir Simono

Eluenų sesers pasakojimą. Tas žmogus buvo gimęs Ostine, Teksase, kur vertėsi metalinių konstrukcijų specialisto amatu. Būdamas dvidešimt šešerių vedė Arianą Žerman, su kuria turėjo sūnų, Stiuartą D. Padvelą. Po vienuolikos bendro gyvenimo metų jis kankino, paskui kulka į širdį nužudė savo žmonos meilužį Simoną Elueną. Nuteistas dvidešimčiai metų kalėti Džonas Nilas Padvelas atsėdėjo aštuoniolika, ir štai dabar jau septyneri metai ir trys mėnesiai, kai išėjęs į laisvę. Nuo to laiko Dž. N. Padvelas nekėlė kojos iš Šiaurės Amerikos teritorijos ir su teisėtvarka reikalų neturėjo.

Adamsbergas ilgai apžiūrinėjo tris žudiko portretus, atsiųstus kolegos amerikiečio: iš priekio, kairysis profilis, dešinysis profilis. Šviesiaplaukis kampuoto veido ir ryžtingos išraiškos vyriškis šviesiomis, tarsi tuščiomis akimis, plonomis, klastingomis lūpomis – piktavališkumo ir buko užsispyrimo mišinys.

Prieš metus ir septynis mėnesius, gruodžio tryliktąją, jis mirė sava mirtimi Ostine, Teksase.

Adamsbergas palingavo galvą, suvyniojo lapus į tūtelę ir įsibruko į švarko kišenę.

– Įdomu? – pasiteiravo Fromantenas, kuris laukė, kol komisaras pakels akis nuo popierių.

– Viskas čia ir baigiasi, – nusivylęs susiraukė Adamsbergas. – Tas tipas praeitais metais mirė.

– Gaila, – pratarė Fromantenas, kurio ši versija nė akimirkai nebuvo įtikinusi.

Adamsbergas paspaudė jam ranką ir patraukė iš žandarmerijos dar lėtesniu nei paprastai žingsniu. Laikinas jo pasiuntinys nusekė jam įkandin ir palydėjo

iki tarnybinio automobilio. Prieš įlipdamas į mašiną Adamsbergas vėl išsitraukė ritinėlį, dar kartą apžiūrėjo Dž. N. Padvelo nuotrauką. Paskui susimąstęs įsikišo ją į kišenę ir įsitaisė ant priekinės dešiniosios sėdynės. Žandaras jį išlaipino per penkiasdešimt metrų nuo sunkvežimio.

Pirmiausia jis išvydo juodą motociklą, atremtą paplentėje. Paskui – Lorensą, įsitaisiusį prie dešiniojo furgono šono ir rūšiuojantį pluoštą nuotraukų, kurias buvo pasiskleidęs sau prie kojų. Adamsbergas nepajuto apmaudo, tik lengvą apgailestavimą, kad šįvakar neglaus prie savęs Kamilės, ir probėgšmais vos juntamą baimės dilgtelėjimą. Kanadietis buvo žmogus kur kas rimtesnis ir tvirtesnis negu jis. Iš tiesų, jei jis būtų klausęs tik proto balso, būtų netgi drąsiai rekomendavęs jį Kamilei. Tačiau jo geismas ir asmeninis interesas kliudė jam užleisti Kamilę tam aukštam vaikinui, sutvertam nuotykiams.

Kiek įsitempusi Kamilė, sėdėdama greta kanadiečio, visą dėmesį buvo sutelkusi į Merkantūro vilkų atvaizdus, pažertus sausoje žolėje. Lorensas nenuosekliai paaiškino Adamsbergui, parodė jam Marką, Elektrą, Sibelijų, Prozerpiną ir nusibaigusio Augusto snukį. Kanadietis buvo ramus ir nusiteikęs veikiau palankiai, tačiau tolydžio įsmeigdavo į Adamsbergą tą tiriamą žvilgsnį, kuris reiškė: „Ko tau reikia?“

Kol Nakvišius sėdėdamas žarstė žarijas, pasidėjęs koją ant didžiojo dubens, Solimanas ant medinės dėžės padengė stalą. Lorensas klausiamai kryptelėjo smakrą rodydamas į Nakvišiaus kulkšnį.

– Išvirto iš sunkvežimio, – paaiškino Solimanas.

– Ar yra naujienų iš Teksaso, vyruti? – kad baigtų tą temą, pasiteiravo Adamsbergo Nakvišius.

– Taip. Ostinas man atsiuntė jo *curriculum vitae*.

– Kas tas *curriculum vitae?*

– Tai iš eilės surašytas gyvenimas, – paaiškino Solimanas.

– Gerai. Mėgstu suprasti.

– Ką gi, tas vyrukas jau savo atvaikščiojo, – tarė Adamsbergas. – Padvelas mirė prieš pusantrų metų.

– Tu klydai, – konstatavo Solimanas.

– Taip. Tu jau man sakei.

Adamsbergas nutarė su savo sužeista ranka nenakvoti susirietęs automobilyje. Paskambino į žandarmeriją ir, viską pasvėręs, paprašė nuvežti jį į tą Mondidjė viešbutį. Sekmadienį praleido perkaitusiame kambarėlyje, klausėsi žinių, skambino ir klausė, kas naujo apie Sabriną, ir skaitė per savaitę susikaupusias dosjė. Kartkartėmis ištiesindavo Dž. N. Padvelo nuotrauką ir stebėdavo ją su sumišusiu smalsumu ir liūdesiu, kraipydamas to žmogaus atvaizdą tai šešėlyje, tai šviesoje. Žiūrinėjo iš vienos, iš kitos pusės, įdėmiai žvelgdamas į tuščias akis. Trissyk buvo išsprukęs į gyvybiškai svarbų kampelį, kurį buvo susiradęs viename apleistame darže. Nupiešė Nakvišių, pasidėjusį koją ant dubens, tiesiu stuomeniu, užsismaukusį ant akių skrybėlę su juodu kaspinu. Nupiešė Solimaną, iki pusės nuogą, kiek išsirietusį, pakeltomis akimis, viena tų ganėtinai išdidžių pozų, kurias jis mėgo ir

kurias visas buvo perėmęs iš Nakvišiaus. Nupiešė Kamilę – rankos įsikirtusios į sunkvežimio vairą, profilis sutelktas į kelią. Nupiešė Lorensą, atsirėmusį į motociklą, rimtai žvelgiantį į jį su tuo nebyliu klausimu, slypinčiu mėlynose jo akyse.

Apie pusę aštuonių vakaro į duris kažkas pasibeldė, ir į vidų įžengė prakaitu pasruvęs Solimanas. Adamsbergas pakėlė akis ir papurtė galvą rodydamas, kad nenutiko nieko naujo. Masaras šiuo metu aprimęs.

– Lioransas vis dar ten? – paklausė.

– Taip, – atsakė Solimanas. – Tai nekliudo tau atvažiuoti, tiesa? Nakvišius keps jautieną ant vištų narvelio. Jis tavęs laukia. Atvažiavau tavęs paimti.

– Kas naujo apie Džordžą Geršviną?

– Tau nusišvilpt į Džordžą Geršviną.

– Na, ne visiškai.

– Tu laikaisi nuošalyje dėl traperio?

Adamsbergas nusišypsojo.

– Lovos keturios, – tarė. – Mūsų penki.

– Vienu per daug.

– Tikrai taip.

Suraukęs antakius Solimanas prisėdo ant lovos.

– Tu pasišalini, – pratarė, – bet tu apsimetinėji. Vos tik traperis atsuks nugarą, įsmuksi į jo vietą. Žinau tavo užmačias. Puikiai žinau.

Adamsbergas nutylėjo.

– Ir svarstau, ar tai garbinga, – prisiversdamas toliau kalbėjo Solimanas pakėlęs akis į lubas. – Svarstau, ar tai teisinga.

– Kieno atžvilgiu, Solai?

Solimanas padvejojo.

– Taisyklių, – atsakė.

– Maniau, tau nusišvilpt į taisykles.

– Teisybė, – nustebęs pripažino Solimanas.

– Taigi?

– Vis tiek. Tai šūvis traperiui į nugarą.

– Ne į nugarą, o į priekį. Ir jis ne koks naivuolis.

Solimanas nepatenkintas papurtė galvą.

– Tu nukreipi tėkmę, – tarė, – pasuki upės vagą, susigvelbi visą vandenį sau ir įsmunki į traperio guolį. Tai vagystė.

– Kaip tik priešingai, Solimanai. Visi Kamilės meilužiai – juk kalbame apie Kamilę, ar ne? – visi Kamilės meilužiai semia iš mano upės, o visos mano meilužės – iš jos. Aukštupyje tėra tik ji ir aš. Žemupyje žmonių kartais daugoka. Dėl to vanduo apačioje labiau drumstas negu viršuje.

– Štai kaip, – sutrikęs tarstelėjo Solimanas.

– Paprastai tariant, – pasakė Adamsbergas.

– Vadinasi, dabar tu kyli savo upe į aukštupį? – neryžtingai paklausė Solimanas.

Adamsbergas linktelėjo galva.

– Vadinasi, jei aš būčiau įveikęs tuos sumautus penkiasdešimt metrų, jeigu būčiau įstengęs ją paliesti, taip pat būčiau atsidūręs visos jūsų kvailos hidrologinės sistemos tėkmėje?

– Maždaug, – atsakė Adamsbergas.

– Ar Kamilė tai žino, ar tik tau taip atrodo?

– Žino.

– O traperis? Žino?

– Jis svarsto.

– Bet šįvakar tavęs laukia Nakvišius. Prasikamavo visą dieną su ta koja ant dubens. Jis tavęs laukia. Tiesą sakant, liepė man tave pristatyti.

– Tada kas kita, – pasakė Adamsbergas. – Kaip tu atvažiavai?

– Mopedu. Tau tik reikės laikytis manęs kairiąja ranka.

Adamsbergas suvyniojo dokumentus, įsibruko į švarko kišenę.

– Vežiesi visa tai su savimi? – paklausė Solimanas.

– Kartais mintys man prasisunkia pro odą. Verčiau turėti juos po ranka.

– Tu tikrai kažko tikiesi?

Adamsbergas susiraukė, užsimetė nuo popierių apsunkusį švarką.

– Turi kažkokią mintį? – paklausė Solimanas.

– Pasąmonėje.

– Ką tai reiškia?

– Tai reiškia, kad aš jos nesuprantu. Ji plevena mano regėjimo lauko pakraštyje.

– Ne kas.

– Ne.

Šiek tiek įtemptoje tyloje Solimanas pasakojo trečią savo afrikietišką istoriją, stengdamasis žodžiuose paskandinti gana atšiaurius žvilgsnius, svaidomus visomis kryptimis – Kamilės į Adamsbergą, Adamsbergo į Lorensą, Lorenso į Kamilę. Kartais, tarytum dvejodamas, Adamsbergas pakeldavo akis į traperį. Jis pasiduoda, galvojo Solimanas, jis pa-

siduoda. Tuojau paliks savo pramanytą upę. Sutikęs kiek priekabų kanadiečio žvilgsnį, komisaras vėl panarino galvą į lėkštę ir taip sėdėjo kaip koks stuobrys, įsikniaubęs į ištapyto fajanso motyvus. Solimanas toliau porino savo istoriją, labai painų reikalą tarp keršingo voro ir įbauginto paukščio, tiesą sakant, pats nežinodamas, kaip iš tos istorijos išsinarplioti.

– Kai pelkynų dievas pamatė lizdą ant žemės, – pasakojo Solimanas, – jį pagavo toks įtūžis, kad jis patraukė ieškoti voro Mombo sūnaus. „Tai tu, Mombo sūnau, savo bjauriais žabtais nugraužei medžių šakas, – tarė. – Nuo šiol tu nebegrauši medžių savo nasrais, o pasturgaliu verpsi siūlą. Ir tuo siūlu diena iš dienos raišiosi atgal šakas ir netrukdysi paukščiams sukti lizdų." – „Nė velnio", – atrėžė Mombo sūnus.

– *God,* – pertarė jį Lorensas. – Nesuprantu.

– Jos ir nereikia suprasti, – pasakė Kamilė.

Pusę pirmos nakties Adamsbergas liko vienas su Solimanu. Atsisakė jo pasiūlymo parvežti jį atgal į viešbutį, nes kelionė mopedu buvo ganėtinai skausminga jo rankai.

– Nesirūpink, – pasakė. – Grįšiu pėsčiomis.

– Aštuoni kilometrai kelio.

– Man reikia pasivaikščioti. Kirsiu kelią laukais.

Adamsbergo žvilgsnis buvo toks nutolęs, kad Solimanas nesispyrė. Kartais komisaras pasitraukdavo į kitą pasaulį, ir tomis akimirkomis niekam nekildavo noras jį ten lydėti.

Adamsbergas išsuko iš kelio ir patraukė siauru takeliu tarp jaunų kukurūzų ir linų laukų. Naktis buvo ne iš šviesiųjų, vėjuota, temstant vakarų pusėje susitvenkė debesys. Jis lėtai žingsniavo į priekį – dešinė ranka parišta, akys įbestos į akmenėlius, vingiuojančius ant žemės kaip balta išsirangiusi linija. Jis išniro į lygumą ir nustatė kryptį pagal juodą Mondidjė varpinę, matomą tolumoje. Vargiai tesuvokė, kas šį vakarą jį taip sukrėtė. Matyt, ta istorija apie upę, apniaukusi jo žvilgsnį, iškreipusi mintis. Tačiau vis dėlto jis ją matė – neaiški mintis, ką tik plevenusi jo regėjimo lauko pakraštyje, įgavo pavidalą ir turinį. Siaubingą, neįmanomą turinį. Bet jis pamatė. Ir visa tai, kas kaip išklibę ratai rėžė ausį toje žmogaus su vilku istorijoje, šios hipotezės šviesoje tapo lankstu ir sklandu. Absurdiška Siuzanos Roslen žūtis, nekintantis maršrutas, Plikis Krasas, Masaro nagai, vilko šeriai, kryžius, kurio nebuvo – viskas stojo į savo vietas. Kampai užapvalėjo, suformuodami tik vieną įmanomą kelią – lygų, aiškų, akivaizdų. Ir Adamsbergas matė visą tą kelią, nuo pat pradžios iki pabaigos, pragariškai nužymėtą, grįstą skausmu, žiaurumu ir bemaž genialumu.

Jis sustojo, ilgai sėdėjo po medžiu svarstydamas, ar pagrįstos jo mintys. Po ketvirčio valandos lėtai pakilo ir apsisukęs patraukė atgal Šatoružo žandarmerijos link.

Pusiaukelėje, prieš įžengdamas į taką tarp dviejų laukų, jis sustojo kaip įbestas. Už penkių ar šešių metrų taką jam užtvėrė juodas, didelis ir masyvus kiek

susigaužęs siluetas. Naktis buvo ne tokia šviesi, kad jis įstengtų įžiūrėti veido bruožus. Tačiau Adamsbergas iš karto suprato, kad prieš jį vilkolakis. Klajojantis, amžinai ištrūkstantis žudikas, tas, kuris jau dvi savaites kažkur lindėjo, galop atskleidė savo veidą mirtinoje dvikovoje. Iki šiol nė viena jo auka po užpuolimo neišliko gyva. Tačiau nė viena jo auka nebuvo ginkluota. Adamsbergas atsitraukė per keletą žingsnių, akimis matuodamas įspūdingą jo ūgį, o tas žmogus lėtai artinosi netardamas nė žodžio, truputį linguodamas. *Kaip žarijos, vaiki, šviečia jos kaip žarijos – vilko akys naktį.* Adamsbergas ištraukė iš dėklo pistoletą ir iš svorio suprato, kad ginklas neužtaisytas.

Žmogus puolė ant jo ir vienu smarkiu stumtelėjimu jį partrenkė. Adamsbergas tysojo, nugara primygtas prie žemės, raukydamasis iš skausmo, priešininko keliai visu svoriu slėgė jo pečius. Kaire ranka pabandė nustumti tą masę, prikausčiusią jį prie žemės, bet ranka bejėgiškai nusviro. Jis mėgino tamsoje sugauti priešininko žvilgsnį.

– Stiuartai Donaldai Padvelai, – išspaudė. – Aš tavęs ieškojau.

– Užsičiaupk, – atsiliepė Lorensas.

– Paleisk mane, Padvelai. Farai jau įspėti.

– Netiesa, – pasakė Lorensas.

Kanadietis kyštelėjo ranką į palaidinės kišenę, ir Adamsbergas jo saujoje prie pat savo veido įžvelgė baltą žandikaulį, kuris pasirodė jam milžiniškas.

– Arktinio vilko kaukolė, – sukikeno Lorensas. – Tu nemirsi nežinodamas.

Ore nuaidėjo šūvis. Lorensas vienu šuoliu atsisuko nepaleisdamas Adamsbergo. Solimanas liuoktelėjo prie jo, įrėmė šautuvo vamzdį jam į krūtinę.

– Nė iš vietos, traperi! – riktelėjo. – Arba suvarau kulką tau į širdį. Gult, gult, gult ant nugaros!

Lorensas negulė. Iškėlęs rankas, lėtai pakilo veikiau agresyvia, negu nuolankia poza. Atstatęs į jį šautuvą, Solimanas stūmė jį kukurūzų lauko link. Liaunas Solimano siluetas tamsoje atrodė jaudinamai trapus. Jaunuolis ilgai neištvers tos įtampos, su šautuvu ar be. Adamsbergas užčiuopė sunkų akmenį ir nusitaikė į galvą. Lorensas susmuko – akmuo kliudė jam smilkinį. Adamsbergas pakilo, priėjo prie jo, apžiūrėjo.

– Gerai, – iškvėpė. – Duok kuo jį surišti. Ilgai jis taip negulės.

– Neturiu kuo, – atsiliepė Solimanas.

– Duok savo skarmalus.

Kol Adamsbergas segė pistoleto dėklo pasaitus ir vilkosi marškinius virvei nuvyti, Solimanas pakluso nurodymams.

– Ne marškinėlius, – pasakė Adamsbergas. – Duok kelnes.

Vienais apatiniais Solimanas baigė rišti ant žemės dejuojančio kanadiečio rankas ir kojas.

– Jis kraujuoja, – tarė.

– Atsigaus. Žiūrėk, Solai, žiūrėk, koks žvėris.

Blyškioje nakties šviesoje Adamsbergas parodė didžiulę baltojo arktinio vilko kaukolę, atsargiai laikydamas ją už skylės pakaušyje. Solimanas baukščiai ištiesė ranką, pirštu palietė aštrius dantis.

– Jis išgalando jų galus, – tarė. – Pjauna kaip peiliai.

– Turi telefoną? – paklausė Adamsbergas.

Solimanas panaršė žolėje ieškodamas kelnių, ir atkabino mobilųjį. Adamsbergas paskambino Šatoružo policijai.

– Jau važiuoja, – pranešė sėsdamas į žolę greta kanadiečio kūno.

Atrėmė kaktą į kelius ir pasistengė atsikvėpti.

– Kaip mane radai? – paklausė.

– Kai tu išėjai, aš atsiguliau. Lorensas patyliukais perėjo sunkvežimį, pasispraudęs drabužius po pažastimi, ir lauke apsirengė. Kilstelėjau brezentą ir pro aptvarą pamačiau jį tolstantį tavo kryptimi. Supratau, kad eina tavęs ieškoti ir išsiaiškinti dėl Kamilės, ir pagalvojau, tai ne mano reikalas. Ar ne tiesa? Tačiau Nakvišius pakyla guolyje ir sako: „Sek paskui jį, Solai." Čiupo iš po lovos šautuvą ir įspraudė man į rankas.

– Nakvišius budėjo, – tarė Adamsbergas.

– Atrodo. Paskui pamačiau, kai traperis užtvėrė tau kelią, ir pagalvojau: tuoj prasidės paprastas pasiaiškinimas. Paskui viskas bjauriai pakrypo, o tu pasakei: sveikas, Padvelai, ar kažką panašaus. Tada supratau, kad tai visai ne paprastas pasiaiškinimas.

Adamsbergas nusišypsojo.

– Tave galėjo užmušti, – tarstelėjo Solimanas.

– Vydamiesi jį mes visą laiką vėlavome, – tarė Adamsbergas raukdamas antakius. – Nuo pat pradžių. Laikėme už uodegos, tačiau mums vis pristigdavo kelių valandų.

– Maniau, Padvelas miręs.

– Tai jo sūnus. Stiuartas.

– Nori pasakyti, kad sūnus išpildė tėvo valią? – pasiteiravo Solimanas nenuleisdamas akių nuo traperio.

– Kai tėvas nužudė Simoną Elueną, vaikui buvo dešimt metų. Jis matė žmogžudystę. Po to mažasis Stiuartas buvo pasmerktas. Juolab kad motina išsyk dėjo į kojas su Elueno broliu. Per aštuoniolika savo kalėjimo metų Padvelas, matyt, maniakiškai kurstė sūnų atkeršyti, išgalabyti visus vyrus, kurie atėmė iš jo motiną ir laikė ją toli nuo jų.

– O kiti du? Serno ir Degi?

– Be abejo, motinos meilužiai. Kitaip nepaaiškinsi.

– O Siuzana? – dusliai paklausė Solimanas. – Kuo čia dėta ji? Argi būtų įstengusi sužinoti apie traperį?

– Siuzana ničnieko nežinojo.

– Nužiūrėjo, kai jis puolė avis su savo sušikta kaukole?

– Sakau tau, ničnieko. Jis nužudė ją ne dėl to, kad ji prakalbo apie vilkolakį. Dėl to, kad ji *neprakalbo* apie vilkolakį ir niekada nebūtų prakalbusi. Tačiau mirusią jis ją galėjo priversti kalbėti, ką nori. Štai kam jam prireikė Siuzanos. Jos nebuvo vietoje, kad paneigtų.

– Bet, Dieve mano, – virpančiu balsu pratarė Solimanas, – kuriems galams?

– Kad paskleistų gandus apie žmogų su vilku. Tik tam, Solimanai. Jis neketino daryti klaidos ir paskleisti juos pats.

Solimanas tamsoje atsiduso.

– Nesuprantu viso to cirko su vilkais.

– Visi turėjo patikėti siautėjančiu pamišėliu, atsitiktinėmis žmogžudystėmis, o jam reikėjo kaltojo. Ir jis sukurstė kažkokį kliedesį apie štai tokį Masarą, likantropija sergantį kraugerį. Turėjo tam visa, ko reikia. Amatą, priemones, žinias, alibi, kad visą laiką leidžia Merkantūre.

– O Masaras?

– Masaras negyvas. Nuo pat pradžių. Matyt, jis užkasė jį kur nors Vanso kalne. Štai ir farai, Solai.

Adamsbergas ir Solimanas patraukė pasitikti žandarų – vienas iki juosmens nuogas, kitas su apatinukėmis. Fromantenas atsivedė pastiprinimą, Mondidjė brigados vyrus. Kad apsuptų žmogų su vilku, dešimties vyrų jam atrodė ne per daug.

– Pirmyn, – tarė Adamsbergas rodydamas į Lorensą. – Kvieskite gydytoją, aš sužeidžiau jam galvą.

– Kas tas vaikinas? – paklausė Fromantenas šviesdamas žibintuvėliu kanadiečiui į veidą.

– Stiuartas Donaldas Padvelas, Džono Padvelo sūnus. Čia žinomas Lioranso Donaldo Džonstouno vardu. Štai ginklas, Fromantenai.

– Po velnių, – atsiliepė tas, – tai buvo ne vilkas.

– Tik vilko kaukolė. Kur nors jo motociklo bagažinėje rasime jo letenas.

Viršila susidomėjęs nukreipė žibintuvėlį į kaukolę.

– Arktinis vilkas, – paaiškino Adamsbergas. – Jis viską paruošė.

– Suprantu, – linktelėjo Fromantenas. – Arktiniai vilkai didesni už visus kitus, ir gerokai.

Adamsbergas nustebęs pažvelgė į jį.

– Mėgstu žvėris, – sumišęs prisipažino Fromantenas. – Pasirankioju žinių tai šen, tai ten.

Jis nukreipė šviesos pluoštą į Adamsbergo ranką.

– Kraujuoja, – pasakė.

– Taip, – patvirtino Adamsbergas. – Kai jis mane puolė, žaizda vėl atsivėrė.

– Kas jį privertė išsiduoti?

– Šis vakaras. Aš į jį žiūrėjau.

– Na ir kas?

– Pamačiau jo veide Džono Padvelo bruožus. Jis žinojo, kad man neduoda ramybės jo tėvas, ir sumetė, kad aš supratau.

Adamsbergas stebėjo, kaip du žandarai pro šalį prilaikydami veda Lorensą. Trečiasis žandaras grąžino jam marškinius ir dėklą. Solimanas pasiėmė kelnes.

– Šį vakarą jūs praleidote su juo? – suraukęs antakius paklausė Fromantenas, taikydamasis prie žandarų žingsnio.

– Jis visą laiką buvo čia, – atsakė Adamsbergas sekdamas jam įkandin. – Jis paskleidė tuos gandus apie žmogų su vilku, paskui sukurstė tris žmones leistis jo pėdomis, kad tuos gandus palaikytų. Diena iš dienos jam buvo pranešinėjama apie mūsų guitynes. Ne mes jį sekėme – jis mums nurodinėjo, kur važiuoti.

Lorensą išvežė į Mondidjė ligoninę, o Fromantenas pats palydėjo Adamsbergą ir Solimaną iki sunkvežimio.

– Jeigu kanadietis pajėgs, apklausa – rytoj penkioliktą valandą, – pasakė Adamsbergas. – Įspėkite prokuratūrą ir kuo greičiau praneškite Monvajanui iš Vilar de Lano, Ermeliui iš Bur an Breso ir Emonui iš Belkuro. Aš pats paskambinsiu Brevanui iš Piuižirono ir paprašysiu pasiknaisioti aplink Masaro lūšną.

Fromantenas linktelėjo. Mostelėjo kolegai, kad paimtų Lorenso motociklą, ir išvažiavo.

– Velniai rautų! – staiga riktelėjo Solimanas žvelgdamas į tolstančias žandarų mašinas. – Velniai rautų, plaukas! Nagai! Kaip su tais nagais?

– Visa tai paaiškina nagų istoriją.

– Nagai buvo Masaro. Kaip su jais?

– Nagai buvo Masaro, – atitarė Adamsbergas lėtai žingsniuodamas keliu. – Ir nukirpti. Vanso kalno lūšnoje Brevanas tualete nerado nei vieno nago. Tik kai Ermeliui toptelėjo mintis apieškoti kambarį, jie rado ten nagų nuograužų. Bet nugraužtų dantimis, Solimanai. Tai mane ir trikdė. Viena vertus, kažkoks tipas naudoja žnypliukes, kita – kažkoks tipas kramto nagus lovoje. Arba vienas, arba kitas, Solai. Be to, man atrodė, mes – tikri laimės kūdikiai, kad aptikome jo viešbutį, o paskui – tuos du nagus ir plauką. Taip, mes buvome laimės kūdikiai. Turėdamas tą žemėlapį abejojau, kad Masaras smogia, kur papuola. Dėl to nagų reikalo abejojau, ar apskritai esama tokio Masaro.

– Bet, velniai rautų, – tarė Solas. – O nagai?

– Lioransas nukirpo nagus negyvėliui, Solimanai.

Solimanas pasibjaurėdamas susiraukė.

– Jis nepagalvojo, kad Masaras nagus nusikramto. Neįsivaizdavo, kad taip galėtų būti. Tasai tipas pernelyg švarus, pernelyg skrupulingas. Pirmoji kanadiečio klaida.

– O yra ir kitų? – nenuleisdamas nuo Adamsbergo akių paklausė Solimanas.

– Keletas. Žvakės ir tos žmogžudystės po kryžiais. Nežinau, ar Lioransui buvo žinomas tas Masaro prietaras, ar pati to nenorėdama jam prasitarė Kamilė. Jis su malonumu to nusitvėrė, nes jus tai domino. Tačiau Belkure, užspaustas farų, verčiau nutarė galabyti atokiau nuo bet kokios kalvarijos ir bet kokių kryžių. Prietaringi žmonės taip nedaro. Jie kabinasi, spyriojasi, o svarbiausia, niekada nenusileidžia, kad ir koks rimtas būtų iššūkis. Tačiau jis papjovė Elueną tiesiog pievoje. Vadinasi, ankstesnieji kryžiai, matyt, muilo burbulas. Taip pat žvakės. Ir aš grįžau prie to paties: taigi Masaras – matyt, ne Masaras. Supranti, Solai, Padvelo hipotezei aš buvau pasiruošęs. Aš jos laukiau.

– Bet, – šiek tiek sunerimęs pareiškė Solimanas, – jei ne panašumas į tėvą, tu niekada nebūtum pričiupęs kanadiečio. Niekada.

– Aišku, būčiau. Viskas būtų ilgiau užtrukę, ir tiek.

– Kaip?

– Atkakliai tyrinėjant Serno, Degi ir Elueno dosjė, galop būtų atsiskleidusi jų bendra sandūra – Ariana Žerman. Iš čia pereitume prie Padvelo bylos. Padvelas miręs, bet jis turėjo sūnų, kuris matė skerdynes.

Būčiau sekęs to sūnaus pėdomis, gavęs nuotrauką. Ir atpažinęs Lioransą.

– O jei nebūtum užsispyręs?

– Būčiau.

– O jei nebūtum sekęs to sūnaus pėdsakais?

– Būčiau, Solai.

– O jeigu ne?

– Jeigu ne, tuomet būtų reikėję dar daugiau laiko. Kas pažįsta vilkus? Lioransas. Kas pirmas paminėjo vilkolakį? Lioransas. Kas ieškojo Masaro? Lioransas. Kas pranešė, kad jis dingo? Kas pakišo mintį, kad jis nužudė Siuzaną? Lioransas. Galų gale būtume radę, Solai.

– O gal ir ne, – atsiliepė Solimanas.

– O gal ir ne. Tačiau buvo vilko plaukai. Mes dėl jų sunerimome – ir staiga jų randame. Kas žinojo? Farai ir mes penki.

– Eisiu pas Nakvišių, – tarė Solimanas. – Jis turi sužinoti.

– Ne, – sustabdė jį Adamsbergas nutvėręs už rankos. – Tu pažadinsi Kamilę.

– Na ir kas?

– Nežinau, kaip jai pasakyti. Mąstau.

Solimanas sustojo.

– O, velnias, – pratarė.

– Taip, – sutiko Adamsbergas.

XXXIV

Adamsbergas laukė, kol Kamilė pabus, sėdėdamas ant lovos krašto. Vos tik ji apsirengė, jis išsivedė ją pasivaikščioti po laukus ir atsargiai, labai atsargiai pranešė naujieną. Kamilė atsisėdo žolėje turkiškai sukryžiavusi kojas ir ilgai sėdėjo sustingusi, rankomis įsikirtusi į batus, įbedusi žvilgsnį į žemę. Adamsbergas prilaikė ją už peties laukdamas, kol praeis sukrėtimas. Kalbėjo negarsiai, nepertraukiamai, kad nepaliktų Kamilės vienos tos kraupios naujienos tyloje.

– Nesuprantu, – vos girdimu balsu pratarė Kamilė. – Aš nieko nemačiau, nieko nepajutau. Jame nebuvo nieko bauginamo.

– Ne, – atsakė Adamsbergas. – Jis buvo dvilypis – ramus vyriškis ir vaikas sutrypta širdimi. Lioransas ir Stiuartas. Tau priklausė tik viena jo pusė. Nereikia graužtis, kad jį mylėjai.

– Tai žmogžudys.

– Tai vaikas. Jie jį suluošino.

– Jis nužudė Siuzaną.

– Tai vaikas, – griežtai pakartojo Adamsbergas. – Jie jam nepaliko nė menkiausio šanso išgyventi. Tokia tiesa. Taip ir galvok.

Nakvišius nustėręs iš Solimano lūpų išgirdo, jog nebėra nė menkiausios vilties, kad žudikas būtų vilkolakis. Ir nebūtų jokios naudos perskrosti Lorensą nuo krūtinės iki kiaušių, o nekenksmingasis Masaras jau šešiolika dienų, kai negyvas. Senis sunkiai suvirškino tą bjaurią tiesą, bet Siuzanos, kurią nukirto kaip kokį šachmatų pėstininką, mirties aplinkybės jį, priešingai, apramino. Jam nedavė ramybės mintis, kad jo nebuvo šalia tą akimirką, kai vilkas puolė Siuzaną. Tačiau Siuzana nebuvo netikėto užpuolimo auka. Ją įviliojo į spąstus, ir visas Nakvišiaus budrumas niekada nebūtų padėjęs jų išvengti. Prieš iškviesdamas Siuzaną Lorensas pasistengė nuvilioti piemenį kuo toliau nuo namų. Niekas, o niekas čia nebūtų nieko pakeitęs, kas beatsitiktų. Nakvišius pagaliau lengviau atsikvėpė.

– Aš išgelbėjau tau kailį, vyruti, – pasakė jis Adamsbergui.

– Aš tau skolingas, – atsakė Adamsbergas.

– Tu jau atsilyginai.

– Vynu?

– Siuzanos žudiku. Bet saugokis, vyruti, saugok save. Jis vos tavęs neprimygo, ir rudė taip pat.

Adamsbergas linktelėjo.

– Tu per daug svajoji, vyruti, – toliau kalbėjo Nakvišius, – ir esi nepakankamai budrus. Tavo amate tai negerai. Bet mane ne veltui vadina Nakvišiumi. Geros kojos, geras kitas galas, gera akis.

– Ką tu pamatei, Nakvišiau?

– Pamačiau kanadietį, sekantį tau įkandin, pamačiau, kad jis nelinki tau gero. Aš ne aklas. Maniau,

viskas dėl mažytės. Ir pamačiau, kad dėl mažytės jis tave nudaigos. Taip aiškiai, kaip matau tave.

– Iš ko?

– Iš jo eisenos.

– Iš kur traukei šovinių?

– Pasirausiau po tavo daiktus. Ar ne taip padarei tu, kai iš manęs juos paėmei?

Trečią valandą Adamsbergas įžengė į žandarmeriją. Fromantenas, Ermelis, Monvajanas, Emonas ir keturi žandarai buvo apsupę Lorensą, kuris, sėdėdamas ant kėdės krašto su antrankiais ant riešų, ramiai žvelgė į juos. Kol Adamsbergas sveikindamasis apėjo kolegas, kanadietis nenuleido nuo jo akių.

– Ką tik skambino Brevanas, bičiuli, – pranešė Ermelis spausdamas jam ranką. – Jie ką tik per aštuonis metrus nuo lūšnos, atšlaitėje, atkasė Masarą. Palaidotas su savo dogu, perkamaisiais ir visa kalnų apranga. Nagai nukirpti iki gyvuonies.

Adamsbergas pakėlė akis į Lorensą, kuris vis taip pat įdėmiai žiūrėjo į jį su nebyliu klausimu akyse.

– Kamilė? – paklausė Lorensas.

– Ji nieko nesigaili, – atsakė Adamsbergas neįsitikinęs, kad sako tiesą.

Lorenso kūnas, regis, kažkaip atsipalaidavo.

– Vieną dalyką žinai tik tu vienas, – pasakė Adamsbergas prisitraukdamas kėdę, kad prisėstų šalia. – Ar tau dar liko ką nors nužudyti, ar Eluenas buvo paskutinis?

– Paskutinis, – atsakė Lorensas su vos pastebima šypsena. – Aš juos visus sudorojau.

Adamsbergas linktelėjo galva – jis suprato, kad Lorensas daugiau nebepraras ramybės.

Lorensas atsakinėjo į policininkų klausimus daugiau kaip dvidešimt valandų, nesistengdamas ničnieko neigti. Ramus, tarytum nutolęs ir savaip talkinantis tardymui. Jis paprašė švarios kėdės, nes ta, kurią jam buvo davę, jam atrodė suskretusi. Žandarmerija taip pat suskretusi.

Atsakinėjo jis trumpų frazių nuotrupomis, tačiau tiksliai. Kadangi iš jo negalėjai tikėtis jokios savaimingos pagalbos ir jis neketino nieko aiškinti, vangiai laukdamas, kad jo paklaustų, veikiau dėl įgimtos mažakalbystės nei iš blogos valios, policininkai sugaišo daugiau kaip dvi dienas, kol kruopelytė po kruopelytės išplėšė iš jo visą istoriją. Kamilė, Solimanas ir Nakvišius buvo apklausti antradienį, kaip pagrindiniai liudininkai.

Trečiosios dienos vakarą Ermelis pasisiūlė už Adamsbergą padiktuoti pirmąjį trumpą išankstinį raportą. Adamsbergas, kuriam tokio pobūdžio loginiai apibendrinimai kėlė pasidygėjimą, su dėkingumu priėmė šį pasiūlymą ir atsišliejo į kabineto sieną. Ermelis paskubomis peržvelgė savo ir kolegos užrašus, išdėliojo juos ant stalo ir įjungė magnetofoną.

– Kelinta šiandien diena, bičiuli? – paklausė.

– Trečiadienis, liepos aštuntoji.

– Gerai. Greitai suveikiame, bičiuli, dedame į stalčių, papildysime rytoj. „Trečiadienis, liepos aštuntoji, 23 valandos 45 minutės. Šatoružo žandarmerija, Aukštutinės Marnos departamentas. Raportas, paruoštas apklausus Stiuartą Donaldą Padvelą,

trisdešimt penkerių metų amžiaus, sūnų Džono Nilo Padvelo, amerikiečių tautybės, ir Arianos Žerman, prancūzų tautybės, kaltinamą smurtinėmis iš anksto suplanuotomis žmogžudystėmis. Apklausą liepos 6, 7 ir 8 dienomis atliko komisaras Žanas Batistas Adamsbergas ir viršila Lionelis Fromantenas, dalyvaujant komisarui Žakui Ermeliui ir kapitonui Morisui Monvajanui. Džonas N. Padvelas, kaltinamojo tėvas, buvo kalinamas Ostino kalėjime 19.. – jūs, bičiuli, duosite man datas – už sąmoningą savo žmonos meilužio Simono Elueno nužudymą, įvykdytą savo tuomet dešimties metų amžiaus sūnaus akivaizdoje."

Ermelis išjungė magnetofoną, klausiamai kryptelėjo galva į Adamsbergą.

– Įsivaizduojate, bičiuli? – pratarė. – Vaiko akivaizdoje. Kur mažylis pateko paskui?

– Iki teismo liko su motina.

– O paskui? Kai ji paspruko?

– Į kažkokią įstaigą, kažkas panašaus į našlaičių prieglaudą.

– Geležinė drausmė?

– Ne, pasak Lioranso, įstaiga buvo labai padori. Bet jei vaikui dar buvo likęs koks šansas išvengti psichozės, tėvas jį galutinai sužlugdė.

– Laiškais?

– Taip. Pirmaisiais metais parašė jam penkis ar šešis kartus, paskui rašinėjo dažniau. Po laišką į mėnesį, paskui, kai Lioransui sukako trylika metų, į savaitę, ir taip iki devyniolikos metų.

Ermelis susimąstęs pabarbeno pirštais į stalą.

– O motina?

– Niekada jokios žinutės. Ji niekada nebesusitiko su sūnumi. Mirė Prancūzijoje, kai jam buvo dvidešimt vieneri.

Ermelis susiraukęs papurtė galvą.

– Pasakojate bjaurius dalykus, bičiuli.

Jis ištiesė ranką, įjungė magnetofoną.

– „Beveik dešimt metų nuolat susirašinėdamas Džonas Nilas Padvelas paruošė sūnų, jaunąjį Stiuartą, šventai misijai, kurią šis turėjo įvykdyti – cituoju kaltinamojo žodžius. Tam tikslui dvidešimt dvejų metų Stiuartas, padedamas vieno tėvo draugo, buvusio kalinio, pakeitė tapatybę ir persikėlė į Kanadą – datas man pateiksite, bičiuli. Įkalinimo metais ir iki pat žmonos mirties Džonas Padvelas naudojosi detektyvo paslaugomis, jo vardo nežinau, kuris sekė žmoną, po teismo pabėgusią į Prancūziją. Taip tėvas ir sūnus gaudavo informaciją apie Arianos Žerman, pagal vyrą Padvel, meilės romanus ir identifikavo du meilužius, kuriuos ji turėjo po Simono ir Polio Eluenų ir kurie taip pat įvykdė dvigubą nusikaltimą – vėl cituoju – pagrobdami žmoną ir laikydami motiną toli nuo vaiko. Jiems niekada nekilo mintis kėsintis į motinos gyvybę – tėvo ir sūnaus akyse už šeimos negandas buvo atsakingi vien tie keturi vyrai (cituoju). Simonas Eluenas buvo jau sudorotas, tad išganymo reikalą turėjo užbaigti Stiuartas (vėl cituoju), savo ruožtu sudorodamas Polį Elueną, su kuriuo Ariana Žerman pabėgo į Prancūziją – pateiksite man datas, bičiuli – taip pat Žaką Žaną Serno ir Fernaną Degi, su kuriais ji susipažino, įsikūrusi

Grenoblyje po kelerių metų, 19.. – (bus papildyta). Džonas Padvelas ragino sūnų, su kuriuo po tapatybės pakeitimo bendravo labai atsargiai, kaip galima kruopščiau suplanuoti strategiją, kad nebūtų apkaltintas ir išvengtų įkalinimo, kurį pats buvo patyręs. Stiuartas Padvelas – tariamasis Lorensas Donaldas Džonstounas – buvo vieną po kito sukūręs keletą planų, bet nė vienas jo visiškai netenkino (citata). Pradėjęs dirbti jėgeriu Kanados draustiniuose – nurodysite man kur, bičiuli, apie Kanadą aš nieko nenutuokiu – per trylika uolaus, atsiskyrėliško triūso metų jis pelnė – cituoju – solidžią reputaciją karibų specialistų sluoksniuose.

– Grizlių, – pataisė Adamsbergas.

– Grizlių. Netrukus po netikėtos Džono Padvelo mirties Kanados gamtininkus pasiekė žinia, kad į Prancūzijos Alpes sugrįžo vilkai. Stiuartas čia įžvelgė Apvaizdos ženklą ir progą pagaliau įvykdyti savo misiją – citata – ir metus darbavosi apdorodamas kiekvieną plano punktą. Turėdamas gerą vardą, siuntimą į Merkantūro draustinį gavo nesunkiai. Gruodžio mėnesį apsistojo Paryžiuje – datos, bičiuli, datos! – kur baigė kaupti medžiagą apie vilkolakių legendas Prancūzijoje ir kur susipažino su Kamile Forestjė. Jis įkalbėjo jaunąją moterį vykti drauge, tiek dėl to, kad buvo prie jos prisirišęs – citata – tiek dėl to, kad vienišas vyriškis kaime sužadina apkalbas ir smalsumą – taip pat citata. Laikinai įsikūręs Valbere, Pajūrio Alpių departamente, jis pradėjo ieškoti atpirkimo ožio. Šiam vaidmeniui rado tris kandidatus – cituoju, – tačiau pasirinko

Ogiustą Masarą, gyvenantį Sen Viktor diu Mone, Pajūrio Alpėse, kur įsikūrė ir pats – apie sausį, datą patikslinti. Sen Viktore jis praleido pusę metų, neskubėdamas išsiklausinėjo apie Masarą ir pelnė reputaciją, būtiną savo plano sėkmei. Operaciją jis pradėjo birželio šešioliktąją, antradienį, naktį papjaudamas keletą avių Vantbriune, paskui, kitomis naktimis, Pjerfore ir Sen Viktore – datos, bičiuli! – pasitelkęs Kanados vilko kaukolę iš anksto išgaląstais dantimis. Birželio dvidešimtąją, šeštadienį, jis paskleidė gandą apie vilkolakį, kuris esą bus Ogiustas Masaras, melagingai remdamasis Siuzanos Roslen, Sen Viktoro avių augintojos, liudijimu. Birželio dvidešimt pirmąją, naktį iš šeštadienio į sekmadienį, jis savo bičiulei Kamilei Forestjė sugirdė migdomųjų, išėjo iš namų, nužudė Ogiustą Masarą, kurį užkasė drauge su jo kalnų apranga ir šunimi, paskui papjovė Siuzaną Roslen. Masaro būste paliko kelių žemėlapį su pažymėtu maršrutu, kad iškeltų aikštėn tariamas Masaro ir papjautų gyvulių sąsajas... Paskui vieną po kito įvykdė antpuolius Gijo ir... – pavadinimas, bičiuli?

– La Kastijis.

– La Kastijo avidėse, susisiekė su viršila Brevanu ir nukreipė vilkolakio pėdomis Solimaną Diavarą, Siuzanos Roslen įsūnį, ir Filiberą Fužrė, vadinamą Nakvišiumi, Sen Viktoro piemenį, lydimus jo bičiulės Kamilės Forestjė. Vieną po kito jis papjovė Žaką Žaną Serno Sotrė, Izerės departamente, naktį iš birželio dvidešimt ketvirtosios į dvidešimt penktąją, ir Fernaną Degi Bur an Brese, Eno departamente,

naktį iš birželio dvidešimt septintosios į dvidešimt aštuntąją. Jis nukreipė tyrimą į vieną Kombo viešbutį, kuriame paliko du nagus ir plauką, paimtus nuo Masaro kūno. Paskui naktį iš liepos antrosios į trečiąją Aukštutinės Marnos departamente, Belkure, papjovė Polį Elueną, pažymėdamas savo kelią paskerstomis avimis... – duosite man sąrašą, bičiuli, atvirai sakant, aš pasimečiau – turėjusiomis patvirtinti vilkolakio kaltę. Žmogžudystes jis vykdė pagal visada tą patį *modus operendi**: žudyti važiuodavo motociklu, užsitikrinęs alibi, kad jis Merkantūre, kurio teritorijos plotai – dyki, plačiai išsidriekę, ir tariamo alibi patikrinti tiesiog neįmanoma. Vis dėlto, kad užtikrintų sau saugumą, buvo tris kartus trumpam į juos užsukęs – cituoju kaltinamąjį – ir paskutiniojo apsilankymo metu apsirūpino vilko plaukais, vėliau rastais ant Polio Elueno kūno. Liepos penktosios naktį iš sekmadienio į pirmadienį, liepos šeštąją, Šatoruže, Aukštutinės Marnos departamente, pajutęs grėsmę, kurią jam pradėjo kelti komisaro Adamsbergo vykdomas Padvelo dosjė tyrimas, jis užpuolė jį vadinamajame Nušienautame lauke. Įsikišus Solimanui Diavarai, šis antpuolis buvo atremtas. Komisaras Žanas Batistas Adamsbergas prisipažino sąmoningai sviedęs sunkų daiktą į Stiuartą D. Padvelą, taikydamas į galvą, ir taip padarė žaizdą, kuri po daktaro Viano apžiūros, atliktos Mondidjė ligoninėje pirmadienį, liepos šeštąją, 1 val. 50 min. nakties, pripažinta nepavojinga. Tą patį pirmadienį, liepos

* veikimo būdą (lot., vert. past.)

šeštąją, 1 val. 10 min., viršila Lionelis Fromantenas kaltinamąjį suėmė.“

Ermelis išjungė magnetofoną.

– Ką nors pamiršau?

– Plikį Krasą ir Augustą.

– O tie kas tokie?

– Du vilkai. Pirmąjį Lioransas, matyt, nudobė vos tik atvykęs. Nebent Krasas būtų žuvęs pats, gali būti ir taip. Jis buvo didžiausias iš visos gaujos. O senolį Augustą Lioransas buvo priglobęs po savo sparneliu. Užsiėmęs savo avantiūromis, negalėjo jo šerti, ir senolis nusibaigė. Lioransas dėl to labai liūdėjo.

– Jis nužudo penketą žmonių ir kremtasi dėl kažkokio vilko?

– Tai buvo jo vilkas.

XXXV

Į sunkvežimį Adamsbergas grįžo jau po pirmos valandos nakties. Turkiškai sukryžiavusi kojas, Kamilė žiūrinėjo *Profesionaliosios įrangos ir įrankių katalogą,* pasišviesdama kišeniniu žibintuvėliu. Adamsbergas prisėdo greta jos, nužvelgė puslapį su gręžimo ir šlifavimo staklėmis.

– Ko tu čia gali ieškoti? – pratarė.

– Nusiraminimo.

– Netgi taip?

– Viskas, išskyrus katalogą, yra netikėta, painu ir nepatikima.

– Tu tuo įsitikinusi?

Kamilė gūžtelėjo pečiais, šyptelėjo.

– Rytoj Lioransą perkelia į Paryžių, – pasakė Adamsbergas. – Aš grįžtu su juo.

– Kaip jis?

– Kaip visada. Ramus. Jam atrodo, kad žandarai dvokia prakaitu.

– O taip ir yra?

– Aišku, kad taip.

– Aš jam ką nors parašysiu. Kai būsiu kalnuose.

– Grįžti į Sen Viktorą?

– Vežu juos atgal į Ekarą. Aš taip pat grįžtu.

– Taip.
– Juk vairuoju aš.
– Taip, aišku.
– Jie nemoka vairuoti.
– Taip. Būk atsargi tame kelyje.
– Taip.
– Saugokis.
– Saugosiuos.

Sveikąja ranka Adamsbergas apkabino Kamilės pečius ir tylėdamas pažvelgė į ją kišeninio žibintuvėlio šviesoje.

– Tu sugrįši? – paklausė.
– Keletą dienų pabūsiu ten.
– Paskui iškeliausi?
– Taip. Aš jų ilgėsiuosi.
– Tu sugrįši?
– Kur?
– Na, nežinau. Į Paryžių?
– Nežinau.
– Oi, po velnių, Kamile, nekalbėk taip, kaip aš. Jei kalbėsi taip, kaip aš, niekas nepasistūmės į priekį.
– Tuo geriau, – pasakė Kamilė. – Man taip tinka. Man gerai taip, kaip dabar.
– Bet poryt bus kitaip. Poryt nebebus šalikelės, nebebus sunkvežimio, daugiau nieko vienadienio, laikino. Ir taip pat jokių upių pakrančių.
– Aš jas susikursiu.
– Pakrantes?
– Taip.
– Su kuo?
– Su katalogu. Katalogas viską gali.

– Jei sakai, vadinasi, žinai. O ką tu veiksi su upių pakrantėmis?

– Ateisiu pažiūrėti, ar tu ten.

– Aš ten būsiu.

– Galbūt, – pasakė Kamilė.

Kitą rytą Kamilė sėdo už vairo, užvedė motorą, tarškindama skardomis pavažiavo atbula, kad apsisuktų. Nakvišius, vėl tiesus, pasirėmęs lazda, Solimanas ir Adamsbergas, išsirikiavę vienas greta kito, pritykę rimtai stebėjo sunkvežimio manevrus. Kamilė pervažiavo plentą, vėl pavažiavo atgal, išlygino vairą dešiniajame kelkraštyje, pasuko rytų kryptimi ir išjungė motorą.

Adamsbergas lėtai perėjo kelią, pakilo dviem kabinos laipteliais, pabučiavo Kamilę, palietė ranka jos plaukus ir grįžo į pievą, kur jo laukė du vyrai. Paspaudė Nakvišiui ranką.

– Būk atsargus, vyruti, – pasakė Nakvišius. – Aš už tavęs nebestovėsiu.

– Ne visiems taip jau reikia tavęs ant sprando, – įsiterpė Solimanas.

Solimanas metė žvilgsnį į Kamilę, paskui paspaudė Adamsbergui ranką.

– *Išsiskyrimas*, – pasakė. – *Skirtis, nutraukti ryšį. Atsidalyti.*

Jis priėjo prie sunkvežimio, įsirangė pro dešines dureles, užkėlė Nakvišių ant sėdynės ir užtrenkė duris. Adamsbergas kilstelėjo ranką, ir gyvulinis furgonas pajudėjo bildėdamas savo aptvarais. Akimirką Adamsbergas žiūrėjo, kaip jis tolsta, paskui už kokių

aštuoniasdešimties metrų sustoja. Solimanas iššoko iš kabinos ir puolė prie jo.

– Po velnių, dubuo!

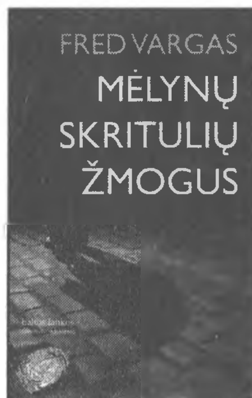
Nesustodamas pralėkė pro Adamsbergą, nudūmė iki tos vietos, kur stovėjo sunkvežimis, ir pasičiupo dubenį, pamirštą ratų ir kojų išmaltoje žolėje. Grįžo uždusęs, plačiu žingsniu. Susilyginęs su Adamsbergu stabtelėjo, vėl ištiesė jam ranką.

– *Likimas,* – tarė. – *Galimybės, susitikimai. Atsitiktinumas, aplinkybės, kurių dėka, iš netyčių ar ne, surandi kokį nors žmogų ar daiktą.*

Jis nusišypsojo ir grįžo į furgoną grakščiai mojuodamas rankoje mėlynąjį dubenį. Sunkvežimis pajudėjo ir dingo už kelio posūkio.

Adamsbergas iš užpakalinės kišenės išsitraukė bloknotą, atvertė jį ir, kol dar prisiminė, užsirašė paskutinįjį Solimano apibrėžimą.

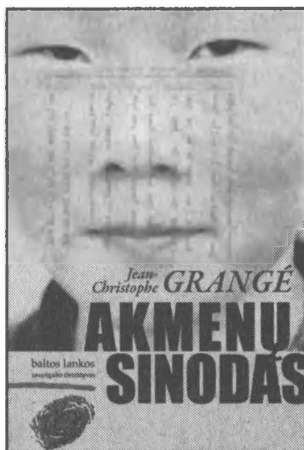
„Baltų lankų“ serijoje „Savaitgalio detektyvas“ išleista:

Komisaras Adamsbergas, žymusis prancūzų rašytojos Fred Vargas (Fred Varga, g. 1957) detektyvų serijos herojus, yra netradicinis policijos tyrėjas. Tai intravertiškas tipas, kuris užuot rėmęsis šalta logika, vadovaujasi intuicija, o nusikaltimus tiria paskendęs paslaptinguose apmąstymuose. Keistasis komisaras išgarsino šią seriją visame pasaulyje, o jos autorė imta vadinti prancūzų detektyvų karaliene (*Le Figaro*).

Paryžiuje dedasi keisti dalykai: beveik kiekvieną naktį tai vienoje, tai kitoje gatvėje kažkas piešia apskritimus mėlyna kreida. Jų viduryje guli koks nors senas daiktas, rastas šiukšlyne ar tiesiog gatvėje. Paryžiečiai mano, kad tai nepavojingo bepročio išdaigos. Niekas, išskyrus komisarą Adamsbergą, nemano, kad visas šitas reikalas reiškia ką nors rimta. Ir štai vieną naktį tokio rato viduryje randamas žiauriai nužudytos moters kūnas. Pasirodo, tai tik pradžia...

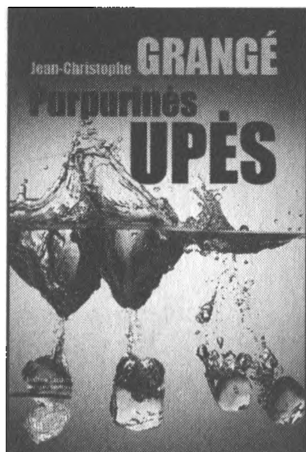
Iš prancūzų kalbos vertė Valdas Papievis
2007, Baltos lankos

Jean-Christophe Grangé (Žanas-Kristofas Granžė) (g. 1961) – žymus žurnalistas, rašytojas, scenaristas. „Prancūzų Stephenu Kingu" pramintas autorius kiekvienu romanu prikausto skaitytojo dėmesį savo žiauriomis, mistinėmis intrigomis, kupinomis netikėtumų ir kruvinų nusikaltimų.

Kai žavi trisdešimtmetė paryžietė mokslininkė Diana Tiberž Tailande įsisūnija berniuką, ji nė nenumano, kokie košmarai jos laukia. Kraupi autoavarija, kiti paslaptingi įvykiai, keistos ir žiaurios žmogžudystės. Tiesos paieškos ją nuveda į Mongolijos taigą, pas šamanus. Į akmenų sinodą. Atsiveria siaubinga Atominio centro praeitis... Žmogaus ir gamtos dvasios vienis. Kokį vaidmenį tame siaubingame chaose vaidina jos įsūnis? *Akmenų sinodas* nukelia skaitytoją prie fantastikos krantų, tačiau išsaugo kvapą gniaužiančią detektyvo su žmogžudystėmis ir keistais reiškiniais estetiką.

Iš prancūzų kalbos vertė Jūratė Karazijaitė
2008, Baltos lankos

Policininkai žinojo, kas yra prievarta ir mirtis. Tačiau susidūrė su tuo, ko dar nebuvo matę. Makabriška mirties žymė – purpurinės upės. Kas jie, atlikę šį kruviną darbą: velnio apsėstųjų sekta, o gal pamišusių žudikų gauja?

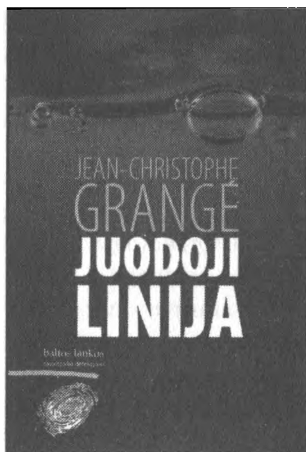
Realybė, su kuria susidurs bylos tyrėjai, bus baisesnė, negu galima įsivaizduoti. Grangé skaitytoją apgaubia subtiliu nežinomybės šydu, iš kurio sunku išsivaduoti...

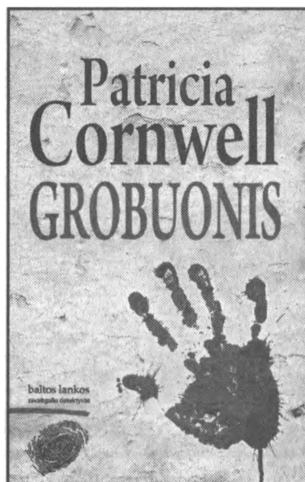
Filmas pagal romaną *Purpurinės upės* pelnė rašytojui pasaulinę šlovę.

Iš prancūzų kalbos vertė
Nijolė Simona Pukinskaitė
2007, antroji laida, Baltos lankos

Pagrindinis *Juodosios linijos* veikėjas – prancūzų bulvarinio laikraščio žurnalistas Markas, susidomėjęs Malaizijoje sulaikyto žudiko Žako Reverdi byla. Jis nori išsiaiškinti žudymo motyvus ir parengti skandalingą reportažą, todėl užmezga ryšį su žudiku, kalinčiu Malaizijoje. Šis liepia atvykus į Malaiziją sekti žmogžudysčių pėdsakais ir įspėti žudymo ritualo paslaptį. Tačiau Marko išsiaiškinta tiesa netrunka atsigręžti prieš jį patį.

Iš prancūzų kalbos vertė
Jūratė Karazijaitė
2006, Baltos lankos

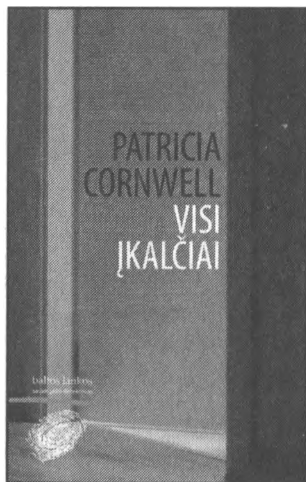

„Grobuonis“ – slaptas mokslinis projektas, kuriame tiriama ir lyginama serijinių žudikų bei normaliais laikomų žmonių smegenų veikla. Tikimasi atrasti kažką – atsiminimus, mintis, fantazijas ar dar daugiau, – kas atskleis „grobuoniškus polinkius“ lemiančius veiksnius. Tyrime dalyvauja Bazilis Dženretas – psichopatas bei sociopatas, įsivėlęs į žmogžudystę. Gal net ne į vieną, gal ne vien jis?..

Pagrindiniai romano veikėjai: teismo medicinos ekspertė, rašytojos pamėgta ir biografinėmis detalėmis paryškinta veikėja Kei Skarpeta, jos dukterėčia Liusė, biheviorizmo specialistas Bentonas ir buvęs policininkas Marinas. Kas sieja visus šiuos personažus, kas slypi Grobuonies smegenyse ir kokių neįtikėtinų siužetinių vingių dar gali tikėtis Cornwell skaitytojas?..

Iš anglų kalbos vertė Ina Rosenaitė
2008, Baltos lankos

Detektyvo *Visi įkalčiai* dėmesio centre – paini rašytojos Berilės Medison nužudymo byla. Laboratorinė jos įkalčių analizė užmena daug mįslių. Žingsnis po žingsnio atskleidžiamas nužudytosios gyvenimo pabaigos košmaras netrukus virsta pačios ekspertės Kei Skarpetos košmaru – ji irgi atsiduria žudiko akiratyje.

Iš anglų kalbos vertė
Elena Macevičiūtė
2006, Baltos lankos

Kai už žmogžudystę nuteistam Roniui Džo Vadeliui įvykdoma mirties bausmė, aptinkamas berniuko kūnas. Trylikametis nužudytas panašiai, kaip žudė Vadelis. Ar kalinys galėjo įvykdyti dar vieną žmogžudystę jau po savo mirties?

Pasirodo, mįslės tik prasideda. Tyrėja Kei Skarpeta pati tampa įtariamąja, medžiojama žiniasklaidos priemonių. Maža to, paaiškėja, kad kažkas vagia ir nutekina informaciją iš jos kompiuterio...

Iš anglų kalbos vertė
Rita Pilkauskaitė
2007, Baltos lankos

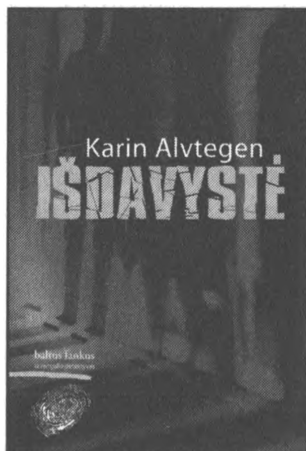

Rišaras Lafargas – garsus plastinės chirurgijos specialistas, kurio gyvenimą gaubia tamsios paslaptys. Jo pilies rūsyje – operacinė, o savo partnerei Evai, įkalintai kambaryje, nurodymus jis duoda per įrengtus garsiakalbius. Negana to, Lafargas verčia Evą atsiduoti nepažįstamiems vyrams, o pats slapta stebi šiuos aktus. Vėliau istorijoje pasirodo nauji personažai – mergina psichiatrinėje ligoninėje, nuo teisėsaugos besislapstantis žudikas ir rūsyje grandinėmis sukaustytas jaunuolis, kankinamas paslaptingo vyro, kurį jis vadina Tarantulu. Visi jie yra įsipainioję į apgaulingą voratinklį ir neišvengs savo lemties.

Thierry Jonquet (Tieri Žonkė, g. 1954) dirbo su specialiųjų poreikių vaikais, gyvenimo suluošintais žmonėmis. Į savo romanus Jonquet perkelia šių dienų žiaurumo, neapykantos ir keršto troškimo persmelktą visuomenę. *Tarantulas* tapo naujausio šiuo metu kuriamo ispanų kino meistro Pedro Almodóvaro filmo įkvėpimo šaltiniu.

Iš prancūzų kalbos vertė Liucija Černiuvienė
2008, Baltos lankos

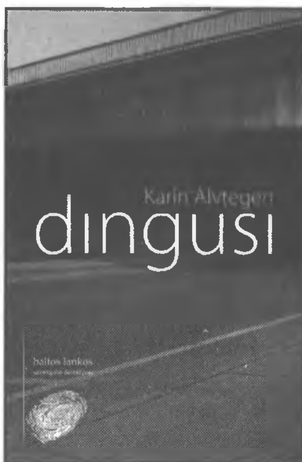
Kai Eva supranta, kad vyras turi kitą moterį, sielvartas ir pyktis tampa jos keršto akcijos pradžia. Kaip tik tuomet ji sutinka kitą išdavystės nuviltą žmogų – Juną, pastaruosius dvejus metus ligoninėje slaugantį komos būklės draugę. Slegiamas nešvarios praeities, jis tikisi viską pradėti iš naujo – su Eva... Romane *Išdavystė* pasakojama, kokias baises pasekmes gali sukelti neištikimybė. Kur prasideda išdavystės kelias, kaip auka staiga tampa nusikaltėliu? Kada nusikaltėlis nustoja buvęs auka?

Iš švedų kalbos vertė
Leonas Petravičius
2006, Baltos lankos

Romano *Dingusi* herojė Sibila Forsenstriom, buvusi vienintelė turtuolių dukrelė, neegzistuoja. Ji viena iš daugelio Stokholmo benamių. Visa jos nuosavybė telpa kuprinėje.

Bet vieną naktį ji atsiduria ten, kur įvyksta kraupi žmogžudystė. Daug įkalčių rodo, kad tai Sibilos darbas. Penkiolika metų ji niekam nerūpėjo, o dabar staiga tampa labiausiai Švedijoje ieškomu asmeniu. Ji ilgainiui išmoko, kaip išgyventi iki rytdienos. Bet to nebeužtenka. Jai reikia bėgti...

Iš švedų kalbos vertė
Leonas Petravičius
2006, Baltos lankos

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt
Spausdino UAB „Print-it“ spaustuvė
Gamyklos g. 27, LT-96155 Gargždai
info@print-it.eu
Tiražas 3000 egz.

Į pietų Prancūziją sugrįžusius **vilkus džiugiai imasi globoti** draustinio darbuotojai. Tačiau kai stulbinamo dydžio – sprendžiant iš paliktų dantų žymių – žvėris įsisuka į avių bandas, o netrukus griebiasi ir žmonių, ore kibte pakimba neapykanta ir pasklinda baugūs gandai... Vilkolakis? Pragaro išpera?..

Sunerimsta ir Lorensas, gamtininkas, atkakęs iš Kanados stebėti vilkų, o jam įkandin ir Kamilė, paryžietė, besistengianti paskandinti užmarštyje savo širdies žaizdas ir komisarą Adamsbergą. Tačiau, regis, be Adamsbergo čia nebeišsiversti. Kas kitas, jei ne „ypatingasis faras" sugebės išnarplioti tą kraupią ir painią mįslę?.. Kas įstengs surasti jaunojo Solimano įmotės žudiką?..

Dar vienas prancūzų rašytojos Fred Vargas (Fred Varga, g. 1957) romanas, kuriame sutinkame „labai ypatingą" komisarą Žaną Batistą Adamsbergą ir jo draugę, ne mažiau originalią Kamilę Forestjė, mums jau pažįstamus iš serijoje „Savaitgalio detektyvas" išleisto romano *Mėlynų skritulių žmogus* („Baltos lankos", 2007).

ISBN 978-9955-23-162-2

www.baltoslankos.lt